

ព្រះ
ត្រៃបិដកបិដក
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
អភិធម្មបិដក
បណ្ឌិត តេជស្វករ

១០៦

ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព.ស ២៥០២

អភិធម្មបិដក

បដិច្ចវិភាគ ទេសមា ភាគ

សន្តោជនទុកកុសលភ្នំកិ

បដិច្ចវិភាគ

[១] នោ សន្តោជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ សន្តោជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[២] នោ ឧប្បាសំ វិភង្គំ អកុសលោ វិភង្គំ អវិភង្គំ វិភង្គំ ។

សហសាគវេនិ បដិច្ចាសវេនិ សព្វត្ថ វិភង្គំ ។

បដិច្ចវិភាគ

[៣] សន្តោជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តោជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

សន្តោជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោសន្តោជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា សន្តោជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តោជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

សន្តោជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តោជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

សន្តោជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តោជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

អភិធម្មបិដក

បដិច្ចវិភាគ ទេសមា ភាគ

សន្តោជនទុកកុសលភ្នំកិ

បដិច្ចវិភាគ

[១] នោសន្តោជនកុសលធម៌ (កុសលធម៌ចំនែមនោសន្តោជន) អស្រ័យ ទូរសន្តោជនកុសលធម៌ វេបក៏តាឡើង ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

[២] កុសលធម៌ប្បទូយា ហេតុវា ១ កុសលធម៌ប្បទូយា ហេតុវា ១ កុសលធម៌ប្បទូយា ហេតុវា ១ ។

កុសលធម៌ប្បទូយា កុសលធម៌ប្បទូយា កុសលធម៌ប្បទូយា កុសលធម៌ប្បទូយា កុសលធម៌ប្បទូយា ។

បដិច្ចវិភាគ

[៣] សន្តោជនកុសលធម៌ អស្រ័យ ទូរសន្តោជនកុសលធម៌ វេបក៏តាឡើង ក្រែងហេតុប្បទូយា នោសន្តោជនកុសលធម៌ អស្រ័យ ទូរសន្តោជនកុសលធម៌ វេបក៏តាឡើង ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

សន្តោជនកុសលធម៌ អស្រ័យ ទូរសន្តោជនកុសលធម៌ វេបក៏តាឡើង ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

សន្តោជនកុសលធម៌ អស្រ័យ ទូរសន្តោជនកុសលធម៌ វេបក៏តាឡើង ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

(២) យោធិយា ឧប អាម្ព្រណ ឧប អនិបតិយា ឧប អវិគ្គេត ឧប ។

(៣) ឧបោត្តយា តិណិ ឧអនិបតិយា ឧប ឧវិប្បយុត្ត ឧប ។

សហគមន៍ស្តីពី ។ មេ ។ សម្បយុត្តការណ៍

បដិច្ចការសន្តិសា វិញ្ញាបនបត្រ ។

បញ្ញាវិវា

(៦) សញ្ញាវិវា អនុស្សលោ ឧបោ សញ្ញាវិវា ឧបោ អនុស្សលោ ឧបោ ឧបោ ឧបោ ។

(៧) យោធិយា តិណិ អាម្ព្រណ ឧប អនិបតិយា ឧប អវិគ្គេត ឧប ។

(៨) ឧបោត្តយា ឧប ឧអាម្ព្រណ ឧប ។

(៩) យោត្តយុត្តយា ឧអាម្ព្រណ តិណិ ។

(១០) ឧបោត្តយុត្តយា អាម្ព្រណ ឧប ។

យោ ត្តយុត្តិយា បញ្ញាវិវា អនុលោ-

មន្ត្រី បដិច្ចការ អនុលោមប្បវត្តិយម្បី បដិច្ច-

វិយោ ឧលោមម្បី តណិ ឧ ឧលោមម្បី ។

(២) ក្នុងហេតុប្បវត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងការម្ព្រណប្បវត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងអនិបតិយប្បវត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងអវិគ្គេតប្បវត្តិយ មានការ ៧ ។

(៣) ក្នុងឧបោត្តយុត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងឧវិប្បយុត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងឧវិប្បយុត្តិយ មានការ ៧ ។

សហគមន៍ស្តីពី ។ មេ ។ សម្បយុត្តិយ ឧបោ ឧបោ ឧបោ

ការណ៍ បដិច្ចការ អនុលោមតាមកិច្ចសន្យា ។

បញ្ញាវិវា

(៦) សញ្ញាវិវា អនុស្សលោ ឧបោ សញ្ញាវិវា ឧបោ អនុស្សលោ ឧបោ ឧបោ ។

(៧) យោធិយា តិណិ អាម្ព្រណ ឧប អនិបតិយា ឧប អវិគ្គេត ឧប ។

(៨) ឧបោត្តយុត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងការម្ព្រណប្បវត្តិយ មានការ ៧ ។

(៩) ក្នុងការម្ព្រណប្បវត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងហេតុប្បវត្តិយ ។

(១០) ក្នុងការម្ព្រណប្បវត្តិយ មានការ ៧ ក្នុងហេតុប្បវត្តិយ ។

អនុលោមត្តិ បដិច្ចការ អនុលោមប្បវត្តិយ បដិច្ចការ អនុលោមត្តិ

នៃបញ្ញាវិវា ក្នុងកុសលត្តិយ ដែលបដិច្ចការណ៍យោ យោធិយា

(សញ្ញាវិវា អនុស្សលោ ឧបោ) បដិច្ចការ អនុលោមតាមកិច្ចសន្យា ។

បដិប្បវិហារ

(១១) ខេសញ្ញាជំនួយ អស្សាភារតំ ធម្មំ បដិច្ច
ខេសញ្ញាជំនួយ អស្សាភារតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

(១២) ហេតុយា ឃីតំ វុទ្ធសុលោ ឃីតំ វេ-
តាត ឃីតំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាវារមិ សទ្ធកុ ឃីតំ ។

សញ្ញាជំនួយទុក្ខសុសលភ្នំ ៖

សញ្ញាជំនួយទុក្ខសុសលភ្នំ

បដិប្បវិហារ

(១៣) សញ្ញាជំនួយ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
ជំនួយ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។
អសញ្ញាជំនួយ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អសញ្ញាជំ-
នយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

(១៤) ហេតុយា វេ អាម្ពុលោ វេ ។

យថា ចូឡន្តាទុកោ លោកិយាលោកុត្តាទុ-
កោមំ ឃី ឥមម្បិ ញាតតំ ។ សហជា-
តវារមិ បញ្ញាវារមិ វិគ្គារេត្វា ។

បដិប្បវិហារ

(១១) ខេសញ្ញាជំនួយអស្សាភារតមិ អស្រ័យ ខុវាសាសញ្ញាជំនួយ-
អស្សាភារតមិ ខេសតិកខ្សឹន ព្រាមហេតុប្បជ្ជយ ។

(១២) កុសិហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ កុសិអាម្ពុលាប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១ កុសិអាតុប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ។

កុសិហេតុប្បជ្ជយ កុសិបញ្ញាវារៈកុសិ កុសិប្បជ្ជយ ឃីតំ មានវារៈ ១ ។
យ សញ្ញាជំនួយទុក្ខសុសលភ្នំ ។

សញ្ញាជំនួយទុក្ខសុសលភ្នំ

បដិប្បវិហារ

(១៣) សញ្ញាជំនួយកុសលមិ (កុសលមិ ជាប្រយោជន៍
ជំនួយសញ្ញាជំនួយ) អស្រ័យ ខុវាសញ្ញាជំនួយកុសលមិ ខេសតិកខ្សឹន
ព្រាមហេតុប្បជ្ជយ ។ អសញ្ញាជំនួយកុសលមិ អស្រ័យ ខុវា-
សញ្ញាជំនួយកុសលមិ ខេសតិកខ្សឹន ព្រាមហេតុប្បជ្ជយ ។

(១៤) កុសិហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ ២ កុសិអាម្ពុលាប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ២ ។

ជំនួយវិទ្យាលោកិយេលោកុត្តាទុក្ខោ កុសិចូឡន្តាទុក្ខោ យ៉ាងណា
សញ្ញាជំនួយទុក្ខសុសលភ្នំកុសលេ បណ្ឌិតប្បជ្ជន៍ យ៉ាងណាវេ ។
សហជាតវារៈកុសិ បញ្ញាវារៈកុសិ បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជន៍ស្តាជន៍បុរ ។

បដិច្ចវិវេក

[១៤] សុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សុត្តា-
ដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥] ហេតុយា ដំគំ អនុកុសលា ដំគំ អវិភវោ ដំគំ ។
សហដាគណាដំ បញ្ញាភិវធម្មិ សព្វត្ថ ដំគំ ។

បដិច្ចវិវេក

[១៦] សុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សុត្តន្តដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ អសុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អសុត្តន្តដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា អសុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សុត្តន្តដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា អសុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សុត្តន្តដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា អសុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សុត្តន្តដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ សុត្តន្តដទិយំ អនុកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សុត្តន្តដទិយោ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

បដិច្ចវិវេក

[១៧] សុត្តន្តដទិយអកុសលធម៌ អស្រ័យ ទូរសុត្តន្តដទិយ-
អកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការប្តូរហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងវិវិកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហដាគណៈក្តី ក្នុងបញ្ញាភិវធម្មិក្តី ក្នុងចំណុចវិវិកសំ មានវារៈ ២ ។

បដិច្ចវិវេក

[១៩] សុត្តន្តដទិយអព្យាករធម៌ អស្រ័យ ទូរសុត្តន្តដទិយ-
អព្យាករធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អសុត្តន្តដទិយអ-
ព្យាករធម៌ អស្រ័យ ទូរសុត្តន្តដទិយអព្យាករធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ សុត្តន្តដទិយអព្យាករធម៌ អស្រ័យ ទូរសុត្តន្តដ-
ទិយអព្យាករធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ សុត្តន្តដទិយ-
អព្យាករធម៌ក្តី អសុត្តន្តដទិយអព្យាករធម៌ក្តី អស្រ័យ ទូរសុត្តន្ត-
ដទិយអព្យាករធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សុត្តន្តដទិយ-
អព្យាករធម៌ អស្រ័យ ទូរសុត្តន្តដទិយអព្យាករធម៌ដទិ ទូរសុត្តន្ត-
ដទិយអព្យាករធម៌ដទិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៨] ហេតុយោ មត្យា អាម្មណោ ទ្វេ អនិច-
តិយោ មត្យា អវិគោត មត្យា ។

ចូឡប្បដ្ឋានំ គា លោ តិ វេយោ កុត្តារុក្ខា ស ធិសំ
សហជាតករោមំ ។ មេ ។ សម្មយុត្តករោធិ

វិត្តោរតត្វា ។

បញ្ញាវាចា

[១៩] សង្ខារវិនិយោ អត្យានុកោ ធម្មោ សង្ខារ-
វិនិយស្ស អត្យានុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន
មត្វយេន ។ អសង្ខារវិនិយោ អត្យានុកោ ធម្មោ
អសង្ខារវិនិយស្ស អត្យានុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋា-
យេន មត្វយោ តីណំ ។

[២០] ហេតុយោ មត្យាវិ អាម្មណោ តីណំ វធិ-
មតិយោ មត្យាវិ អវិគោត សត្ត ។

[២១] សង្ខារវិនិយោ អត្យានុកោ ធម្មោ
សង្ខារវិនិយស្ស អត្យានុកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោ-
ប្បដ្ឋាយេន មត្វយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន មត្វយោ
ទុមធិស្សយប្បដ្ឋាយេន មត្វយោ មុរោតាតប្បដ្ឋាយេន
មត្វយោ មត្តាតាតប្បដ្ឋាយេន មត្វយោ អាហារ-
ប្បដ្ឋាយេន មត្វយោ វត្ថុនិយមប្បដ្ឋាយេន មត្វយោ ។

[២២] កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៦ កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មាន
ការៈ ៦ កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៦ កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៦ ។

សង្ខារវិនិយមុនុស្សសង្គមៈ ដូចគ្នាទាំងលោកិយោនាមុត្តរ-

មុន កុណិហតុប្បដ្ឋាយ ៦ សហជាតករោក្ខំ ។ មេ ។

សម្មយុត្តករោក្ខំ មត្តិកេ មត្តិកេស្តិកេស្តិកេស្តិកេ ។

បញ្ញាវិទ្យា

[២៣] សង្ខារវិនិយមត្យានុកកមមិ ជាមត្វិយ វិនិយសង្ខារវិនិយ-
អត្យានុកកមមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អសង្ខារវិនិយមត្យានុកកមមិ ជា
មត្វិយ វិនិយសង្ខារវិនិយមត្យានុកកមមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៧ ។

[២៤] កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៦ កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មាន
ការៈ ៧ កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៦ កុណិហតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ ៦ ។

[២៥] សង្ខារវិនិយមត្យានុកកមមិ ជាមត្វិយ វិនិយសង្ខារវិនិយ-
អត្យានុកកមមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជាមត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ
ជាមត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជាមត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជា
មត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជាមត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជា
មត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជាមត្វិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ជាមត្វិយ
ដោយវត្ថុនិយមប្បដ្ឋាយ ។

[២៤] យោគុយា សត្ត ឧបាស្សនា សត្ត ។

[២៥] យោគុយា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

[២៦] យោគុយា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

យោ ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

យោ ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

យោ ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

សត្តានិទានប្បដ្ឋាន ១

សត្តានិទានប្បដ្ឋានប្រតិបត្តិកុសលនិទាន

បដិច្ចវិញ្ញា

[២៧] សត្តានិទានប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

សត្តានិទានប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

យោគុយា ។

[២៨] យោគុយា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

ឧបាស្សនា ។

យោគុយា ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

[២៩] កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា ។

[៣០] កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

[៣១] កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

សត្តានិទានប្បដ្ឋានប្រតិបត្តិកុសលនិទាន

បដិច្ចវិញ្ញា

[៣២] សត្តានិទានប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

សត្តានិទានប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

សត្តានិទានប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា ឧបាស្សនា ។

[៣៣] កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

កុសិលប្បដ្ឋាន ឧបាស្សនា កុសិលប្បដ្ឋាន ។

បញ្ជាទី១៖

(៣២) សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មា សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មស្ស ហេតុប្បន្តយេន បច្ចុយោ ។ សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មា សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មស្ស ហេតុប្បន្តយេន បច្ចុយោ ។

(៣៣) ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណេន ធម្ម សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មា សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មស្ស អនិបត្តិប្បន្តយេន បច្ចុយោ អនិបត្តិយោ វិសេ អនន្តរេ ធម្ម ។ ធម្ម ។ សហជាតិ បញ្ច ។ ធម្ម ។ ឧបទិស្សយេន ធម្ម អាសេវានេ ធម្ម តិណិ ។ ធម្ម ។ ធម្ម តិណិ សម្បជញ្ញៈ ធម្ម អត្ថិយោ បញ្ច ។

ប្រើប្រាស់៖

(៣៤) សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម បនិច្ច សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បន្តយេន ។

(៣៥) ហេតុយា វិសេ អាម្មណេន វិសេ អនិបត្តេ វិសេ សហជាតិ បញ្ច ។ ធម្ម ។ សត្វត្ត វិសេ ។

បញ្ជាទី១៖

(៣៦) សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម បនិច្ច សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម ហេតុប្បន្តយេន ។ សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម បនិច្ច សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម ហេតុប្បន្តយេន ។

(៣៧) ក្នុងហេតុប្បន្តយេន មាន៣៖ ក្នុងអាម្មណេន មាន៣៖ សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម បនិច្ច សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម ហេតុប្បន្តយេន ក្នុងអនិបត្តិប្បន្តយេន មាន៣៖ ក្នុងអនន្តរេ មាន៣៖ ។ ធម្ម ។ ក្នុងសហជាតិ មាន៣៖ ។ ធម្ម ។ ក្នុងឧបទិស្សយេន មាន៣៖ ក្នុងអាសេវានេ មាន៣៖ ក្នុងគតិប្បន្តយេន មាន៣៖ ។ ធម្ម ។ ក្នុងមត្តប្បន្តយេន មាន៣៖ ក្នុងសម្បជញ្ញៈ មាន៣៖ ក្នុងអត្ថិប្បន្តយេន មាន៣៖ ។ ធម្ម ។

ប្រើប្រាស់៖

(៣៨) សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម អស្រ័យ ទ្វេសម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម ទើបរត្តិ ប្រាសេហេតុប្បន្តយេន ។

(៣៩) ក្នុងហេតុប្បន្តយេន មាន៣៖ ក្នុងអាម្មណេន មាន៣៖ ក្នុងអនិបត្តិប្បន្តយេន មាន៣៖ ។ ធម្ម ។

ក្នុងបនិច្ច វិសេ ក្នុងសហជាតិ ក្នុងមត្តប្បន្តយេន មាន៣៖ ។ ធម្ម ។ សម្តេចជនសម្បជញ្ញៈ អនុសាសនា ធម្ម ។

សហជាតិកិរោមី សម្បជ្ជត្តកិរោមី បដិច្ចកិរោមី
សាមិកា ។

បញ្ញាវិភោ

(២១) សញ្ញាជនិយោទេ សញ្ញាជនិយោទេ អត្ត-
សលោ ធម្មោ សញ្ញាជនិយោទេ សញ្ញាជនិយោទេ
អត្តសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បទូយា ច ចត្វាយា ។

(២២) ហេតុយា ភិណ្ឌិ វរាម្មណោ ទេ ទតិយ-
តិយោ ទេ អវិគតេ ទេ ។

(២៣) ចហេតុយា ទេ ចអារម្មណោ ទេ ។

(២៤) ហេតុប្បទូយា ធម្មារម្មណោ ភិណ្ឌិ ។

(២៥) ចហេតុប្បទូយា អារម្មណោ ទេ ។

យថា ត្តសលត្ថិតេ បញ្ញាវិភស្ស អនុលោ-
មឃ្លី បច្ចុទ្ធិយឃ្លី អនុលោមប្បច្ចុទ្ធិយឃ្លី
បច្ចុទ្ធិយា ទុលោមឃ្លី កណ៌តំ វិវំ កណ៌តត្ថំ ។

បដិច្ចវិភោ

(២៦) សញ្ញាជនិយោទេ វោចសញ្ញាជនិ អត្ត-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនិយោទេ វោចសញ្ញា-
ជនោ អត្តកតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

សហជាតិកិរោមី សម្បជ្ជត្តកិរោមី បដិច្ចកិរោមី ។

បញ្ញាវិភោ

(២៦) អត្តសលទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ ជា
ចត្វិយ វោចសញ្ញាជនិយោទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ ជា
ហេតុប្បទូយា ។

(២៧) ក្នុងហេតុប្បទូយា មានការ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បទូយា មាន
ការ ៧ ក្នុងវិភោប្បទូយា មានការ ៧ ក្នុងវិភោប្បទូយា មានការ ៧ ។

(២៨) ក្នុងហេតុប្បទូយា មានការ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បទូយា
មានការ ៧ ។

(២៩) ក្នុងអារម្មណប្បទូយា មានការ ៣ ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

(៣០) ក្នុងអារម្មណប្បទូយា មានការ ៧ ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

អនុលោមត្ថិ បច្ចុទ្ធិយត្ថិ អនុលោមប្បច្ចុទ្ធិយត្ថិ បច្ចុទ្ធិយាទុ-
លោមត្ថិ វេស្សបញ្ញាវិភោ ក្នុងត្តសលត្ថិតេ វេស្សលោកតេ
ហើយ យ៉ាងណា បទនេ បណ្ឌិត ធម្មវិភោ យ៉ាងនោះផងដែរ ។

បដិច្ចវិភោ

(៣១) អត្តសលទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ
អស្រ័យ ទូតភ្នំព្យាដំ ជាសញ្ញាជនិយោទេ ជាសញ្ញាជនិយោទេ
វេស្សកិរោមី ក្រែងហេតុប្បទូយា ។

សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុសលត្ថិកៈ

(២៧) ហេតុយា ឯតំ អាម្មណេ ឯតំ អវិកេ

តេ ឯតំ ។

សហជាតទិរោចំ បញ្ញាទិរោចំ សទ្ធកុ ឯតំ ។

សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុសលត្ថិកៈ ចិន្តំ ។

សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុសលត្ថិកៈ
បដិច្ចារិ

(២៨) សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុ
អគុសលំ ឆត្នំ បដិច្ច សន្តោជនសម្បយុត្តកុ
សម្បយុត្តាធិ អគុសលោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានិ ហេតុ
ប្បក្ខយា តីណំ ។

(២៩) សន្តោជនសម្បយុត្តក្សេរ ដោតសនោគ ធម៌
អគុសលំ ឆត្នំ បដិច្ច សន្តោជនសម្បយុត្តកុ
តោតសន្តោជនា អគុសលោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានិ
ហេតុប្បក្ខយា ។

(៣០) ហេតុយា ធម៌ អាម្មណេ ធម៌ អដិបត្តិ
យា ធម៌ អវិកេតេ ធម៌ ។

(៣១) នហេតុយា តីណំ ទុអដិបត្តិយា ធម៌
នបុរោជានេ ធម៌ ធម្មជាតេ ធម៌ នគរសេវិណេ ធម៌
នគម្មេ តីណំ ធម៌តោតេ ធម៌ ធម៌ប្បយុត្ត ធម៌ ។

សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុសលត្ថិកៈ

(២៧) កុដិហេតុប្បក្ខយ មាណវៈ ១ កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១

កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១ ។

កុដិបក្ខយ ភីណសំ កុដិសហជាតទិរោចំ កុដិបញ្ញាទិរោចំ
មាណវៈ ១ ។

ធម៌ សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុសលត្ថិកៈ ។

សន្តោជនសន្តោជនសម្បយុត្តកុសលត្ថិកៈ
បដិច្ចារិ

(២៨) អគុសលដិ ជាសន្តោជនសម្បយុត្តកុ
អស្រ័យ អ្វីអគុសលដិ ជាសន្តោជនសម្បយុត្តកុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្ខយ មាណវៈ ១ ។

(២៩) អគុសលដិ ជាសន្តោជនសម្បយុត្តកុ ជាសន្តោ
ជនសម្បយុត្តកុ អស្រ័យ អ្វីអគុសលដិ ជាសន្តោជនសម្បយុត្តកុ ជា
សន្តោជនសម្បយុត្តកុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្ខយ ។

(៣០) កុដិហេតុប្បក្ខយ មាណវៈ ១ កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១
កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១ កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១ ។

(៣១) កុដិហេតុប្បក្ខយ មាណវៈ ១ កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១
កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១ កុដិអាម្មណប្បក្ខយ មាណវៈ ១ ។

សញ្ញាជនិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលភ្នំក្រ

បដិច្ចវិវា

(៤៧) សញ្ញាជនិប្បយុត្ត សញ្ញាជនិយ កុស-

លំ ឆន្ទំ បដិច្ច សញ្ញាជនិប្បយុត្តោ សញ្ញាជនិយោ
កុសលោ ទាម្ពា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សញ្ញា-
ជនិប្បយុត្តំ អសញ្ញាជនិយំ កុសលំ ឆន្ទំ បដិច្ច
សញ្ញាជនិប្បយុត្តោ អសញ្ញាជនិយោ កុសលោ
ទាម្ពា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៨) ហេតុយា ទ្វេ ពារប្បុរសា ទ្វេ អវិគតោ ទ្វេ ។

យថា ចូឡន្តាភុកា លោភិយនោ កុត្តា-
មុខាសាមិសំ សហនាមនិវេនំ ឆន្ទាសិវេនំ

សទ្ធក្ខ វិជ្ជារតនា ។

(៤៩) សញ្ញាជនិប្បយុត្តោ សញ្ញាជនិយោ អកុ-

សលោ ទាម្ពា សញ្ញាជនិប្បយុត្តស្ស សញ្ញាជនិ-
យស្ស អកុសលស្ស ឆន្ទស្ស អានុលាប្បច្ចៈយេន
បដិច្ចយោ ។

សញ្ញាជនិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលភ្នំក្រ

បដិច្ចវិវា

(៥៧) កុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ

កាស្រ័យ ទ្វេកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត
និងជាសញ្ញាជនិយៈ កាស្រ័យ ទ្វេកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត
និងជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ២ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន
វិវា ២ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវិវា ២ ។

(សញ្ញាជនិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលភ្នំក្រ) ដូចគ្នា
នឹងលោភិយនោកុត្តាទុកៈ ក្នុងចូឡន្តាទុកៈវេនំ យ៉ាងណា
សហជាភវិក្ខុ ចន្ទាភវិក្ខុ ចល្ហិក ធម្មទ្រព្យវិស្ណោ គ្រប់
កន្លី យ៉ាងវិវាជនិប្ប ។

បញ្ហាវិវា

(៥៩) អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
ជាច្រើន ខែអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
ដោយការមូលប្បដ្ឋយ ។

[៦២] ហេតុយា ចត្វា អារម្មណេ ទ្វេ អជិ-
បតិយា ចត្វា កម្មេ បញ្ច វិចារេត ចត្វា អវិ-
តតេ បញ្ច ។

[៦៣] នហេតុយា ឋិតំ ទអារម្មណេ តិណំ
មអជិបតិយា ទ្វេ មបុរេដាតេ ចត្តារិ មបច្ឆាដាតេ
បញ្ច ទអារសវិទេ បញ្ច ទកម្មេ ឋិតំ នវិចារេត
ឋិតំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ទោវិតតេ តិណំ ។

សហជាតវំរោចិ សម្បយុត្តវំរោចិ
បដិទ្ធកំរសនិសា

បញ្ញាវិវា

[៦៤] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេ សញ្ញាជនិយោ អត្យ-
កតោ ទន្តោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស សញ្ញាជនិ-
យស្ស អត្យកតស្ស ទន្តស្ស ហេតុច្បុទ្ធយេន បទ្ធ-
យោ ។

[៦៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ តិណំ អជិ-
បតិយា ចត្តារិ អទច្ឆារ ចត្តារិ អវិតតេ សត្តំ ។

[៦៦] ទហេតុយា សត្តំ ទអារម្មណេ សត្តំ ។

[៦៧] ហេតុច្បុទ្ធយា ទអារម្មណេ ចត្តារិ ។

[៦៨] ក្នុងហេតុច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណច្បុទ្ធិយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអជិបតិច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
វិចារកច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ។

[៦៩] ក្នុងនហេតុច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណច្បុទ្ធិយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអជិបតិច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មច្បុទ្ធិយ មានវារៈ
៤ ក្នុងនវិចារកច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអវិតតច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនកម្មច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិចារកច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ២ ក្នុងនទោវិតតច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវំរោចិ សម្បយុត្តវំរោចិ ដូចគ្នានិមិត្តវារៈវិវា ។

បញ្ញាវិវា

[៦៤] អត្យកតនិមិត្ត ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និមិត្តជាសញ្ញាជនិយៈ
ជាច្បុយ នៃអត្យកតនិមិត្ត ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និមិត្តជាសញ្ញាជនិយៈ
ដោយហេតុច្បុទ្ធិយ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណច្បុទ្ធិយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអជិបតិច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៤
ក្នុងអវិតតច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៥ ។

[៦៦] ក្នុងនហេតុច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណច្បុទ្ធិយ មាន
មានវារៈ ៧ ។

[៦៧] ក្នុងនអារម្មណច្បុទ្ធិយ មានវារៈ ២ ក្នុងនហេតុច្បុទ្ធិយ ។

[៦៨] ឧបោតុប្បច្ចយោ អាវច្ឆលោ តិណិ ។
យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុទ្ទិយម្បិ អនុលោមច្បច្ចុទ្ទិយម្បិ បច្ចុ-
ទ្ទិយោ ទុលោមម្បិ កណិកំ វិវិ កលោតត្ថំ ។

សញ្ញាជនវិញ្ញយន្តសញ្ញាជនិយទុកតុសលត្តិកំ វិច្ឆិកំ ។
សញ្ញាជនចោតុកុសលត្តិកំ វិច្ឆិកំ ។

គន្ថទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិណ

[៦៧] យោ តន្ថំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច យោគត្តោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ យោតុប្បច្ចយោ ។

[៧០] យោតុយោ វិកតំ អវម្មលោ វិកតំ អវិ-
កតេ វិកតំ ។

សហជាតវាវេមិ បញ្ញាវាវេមិ សទ្ធត្ថ វិកតំ ។

បដិច្ចវិណ

[៧១] តន្ថំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កត្តោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ យោតុប្បច្ចយោ តន្ថំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច យោគត្តោ អកុសលោ ធម្មោ

[៦៨] កុសិភាធម្មណប្បច្ច័យ មានវាៈ១ ព្រោះនាយតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមត្តិ បច្ចុទ្ទិយៈត្តិ អនុលោមច្បច្ចុទ្ទិយៈត្តិ បច្ចុទ្ទិយាទុ-
លោមត្តិ វៃបញ្ញាវាវេៈ កុសិភាធម្មណប្បច្ច័យ វៃលេខលោកកថាហិយ
យិកិណា (ចទ្ទនៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាម យ៉ាវិភាវវៃវេ ។

ធម៌ សញ្ញាជនវិញ្ញយន្តសញ្ញាជនិយទុកតុសលត្តិកំ ។
ធម៌ សញ្ញាជនចោតុកុសលត្តិកំ ។

គន្ថទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិណ

[៦៧] កុសលធមិ មិនមែនជាគន្ថៈ អាស្រ័យ ទ្លកុសលធមិ
ជនមែនជាគន្ថៈ រឿយភីតាឡើង ព្រោះនាយតុប្បច្ច័យ ។

[៧១] កុសិភាធម្មណប្បច្ច័យ មានវាៈ១ កុសិភាធម្មណប្បច្ច័យ មាន
វាៈ១ កុសិភាធម្មណប្បច្ច័យ មានវាៈ១ ។

កុសិច្ច័យទាំងអស់ កុសិច្ច័យជាតំវាៈត្តិ កុសិច្ច័យជាតំវាៈត្តិ មានវាៈ១២ ។

បដិច្ចវិណ

[៧១] កុសលធមិ ជាគន្ថៈ អាស្រ័យ ទ្លកុសលធមិ ជា
គន្ថៈ រឿយភីតាឡើង ព្រោះនាយតុប្បច្ច័យ អកុសលធមិ មិនមែន
ជាគន្ថៈ អាស្រ័យ ទ្លកុសលធមិ ជាគន្ថៈ រឿយភីតាឡើង

ឧទ្ទកុសលត្ថិត

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា កង្កំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កត្តោ អកុសលោ ធម្មំ ហេតុប្បក្កយា អកុសលោ ធម្មំ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា ។ ហេតុកង្កំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុប្បក្កយា អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បក្កយា ។

[៧២] ហេតុយា ធម៌ អារម្មណេ ធម៌ អវិភតេ
ធម៌ ។

[៧៣] ធម៌ហេតុយា ឯកំ ធម៌ធម៌បតិយា ធម៌ ធម្ម-
រោជាតេ ធម៌ ធម្មតាជាតេ ធម៌ ធម្មាសេវិទេ ធម៌ ធម្ម-
កម្មេ តិណិ ធម៌វិហារេ ធម៌ ធម៌វិញ្ញយុត្តេ ធម៌ ។

សហជាតវិភេទិ ។ មេ ។ សម្បយុត្តវិភេទិ
បដិច្ចវាសនិសា វិក្កាមេតត្វា ។

បញ្ញាវិហា

[៧៤] កត្តោ អកុសលោ ធម្មា កង្កំស្ស អ-
កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បក្កយេន បច្ចយោ ។

[៧៥] ហេតុយា ធម៌ អារម្មណេ ធម៌ អធិបតិ-
យា ធម៌ អវិភតេ ធម៌ ។

[៧៦] ធម៌ហេតុយា ធម៌ ធម្មារម្មណេ ធម៌ ។

ឧទ្ទកុសលត្ថិត

ប្រោសហេតុប្បក្កយេ អកុសលធមិ ជាគន្លុះក្តី អកុសលធមិ មិនមែនជា
គន្លុះក្តី អាស្រ័យ ម្លូវអកុសលធមិ ជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ប្រោសហេ-
តុប្បក្កយេ ។ អកុសលធមិ មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យ ម្លូវអកុសលធមិ
មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ប្រោះហេតុប្បក្កយេ ។

[៧៦] ក្នុងហេតុប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បក្កយេ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បក្កយេ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បក្កយេ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងធម្មារម្មណប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មតាជាតប្បក្កយេ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងធម្មាសេវិទប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មកម្មប្បក្កយេ មានវារៈ ៧
ក្នុងធម្មវិហារប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មវិញ្ញយុត្តប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ មេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹង
បដិច្ចវារៈវេទ មណ្ឌិត ធម្មវិញ្ញវិស្វារវេទិច្ច ។

បញ្ញាវិហា

[៧៨] អកុសលធមិ ជាគន្លុះ ជាបច្ចយេ វៃអកុសលធមិ ជាគន្លុះ
រោយហេតុប្បក្កយេ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បក្កយេ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ។

[៨០] ក្នុងហេតុប្បក្កយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មារម្មណប្បក្កយេ
មានវារៈ ៧ ។

- [៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយោ ទោវចនោ វេ ។
  - [៧៨] ទោហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ វេ ។
- យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមឱ បច្ចុទ្ទិយឱ អនុលោមប្បដ្ឋយឱ បច្ចុទ្ទិយានុលោមឱ តណ្ហិតំ ឯវំ ករណេតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

- [៧៩] ហេតុន្តំ អក្កាតតំ ចន្តំ បដិច្ច ហេតុន្តោ កក្កាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
  - [៨០] ហេតុយា ឯកំ អវិតតេ ឯកំ ។
- សហជាតវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

អនុលោមប្បវត្តិកថា ១

គន្ថនិយមកុសលត្ថិតិ

បដិច្ចវិវា

- [៨១] កុសលំ កុសលំ ចន្តំ បដិច្ច កុសលំ យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- អកុសលំ កុសលំ ចន្តំ បដិច្ច អកុសលំ យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- [៨២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ ។

- [៧៧] ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
  - [៧៨] ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- អនុលោមក្កិ បច្ចុទ្ទិយក្កិ អនុលោមប្បដ្ឋយក្កិ បច្ចុទ្ទិយានុលោមក្កិ វៃបញ្ញាវាវៈ ក្កនិកុសលត្ថិតៈ វៃលាលោកថាហិយ យ៉ាវណា (បទខេត្ត) បណ្ឌិត ធម្មកំ យ៉ាវណាវៃវា ។

បដិច្ចវិវា

- [៧៩] អក្កាតតមិ មិនមែនជាគន្ថៈ កាស្រីយ ទ្វេអក្កាតតមិ មិនមែនជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
  - [៨០] ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ១ ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ១ ។
- ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ១ ។

គន្ថនិយមកុសលត្ថិតៈ

បដិច្ចវិវា

- [៨១] កុសលមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ កាស្រីយ ទ្វេកុសលមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- កុសលមិ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ កាស្រីយ ទ្វេកុសលមិ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- [៨២] ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ៦ ក្កនិកាម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាវៈ ៦ ។

លោកិយលោកុត្តរតម្កនសទិសំ

សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ វិញ្ញាវតញ្ចា ។

បដិច្ចវិវា

[៨៣] ឥន្ទ្រិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៤] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណា ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[៨៥] ឥន្ទ្រិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អឥន្ទ្រិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អឥន្ទ្រិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ឥន្ទ្រិយំ អព្យាកតញ្ច អឥន្ទ្រិយំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ឥន្ទ្រិយំ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(ឥន្ទ្រិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតិវន្តៈ) ដូចគ្នានឹងរណគិយេលកុត្តរ-

តមនវេវ សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ បញ្ញាវតញ្ចា ឧប្បជ្ឈតិ ឥន្ទ្រិយោ ឥន្ទ្រិយោ ឥន្ទ្រិយោ ។

បដិច្ចវិវា

[៨៦] អកុសលធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ ទ្លូវកុសលធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងការធម្មណប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយាចាំដល់សំ ក្នុងសហជាតវារេមិ ក្នុងបញ្ញាវារេមិ មានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[៨៨] អព្យាកតធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ ទ្លូវអព្យាកតធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

អព្យាកតធមិ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ ទ្លូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ។

អព្យាកតធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ ទ្លូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៦] ហេតុយោ បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ

បញ្ច ។

លោភិយេវលោកុត្តរតមទសនិសំ

សហជាតវាវេមិ បញ្ញាវាវេមិ វិទ្យាវេតញ្ច ។

ឥន្ទនិយទុក្ខសលត្ថិកំ ធិន្ទិកំ ។

គន្ថសម្មយុត្តទុក្ខសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[៨៧] ឥន្ទនិយុត្តំ ឥតុសលំ ធិន្ទំ បដិច្ច ឥន្ទ-
និយុត្តោ ឥតុសលោ ធិន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៨៨] ហេតុយោ ឯតំ អារម្មណោ ឯតំ អវិ-
គតេ ឯតំ ។

សហជាតវាវេមិ បញ្ញាវាវេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៨៩] ឥន្ទសម្មយុត្តំ អតុសលំ ធិន្ទំ បដិច្ច
ឥន្ទសម្មយុត្តោ អតុសលោ ធិន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា វិណិ ។

[៩០] ហេតុយោ ធ អារម្មណោ ធ អនិបតិយា
បញ្ច អវិគតេ ធ ។

[៨៦] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៨ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មាន

វាវៈ ៦ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៥ ។

(ឥន្ទនិយទុក្ខសលត្ថិកំ ធិន្ទិកំ) ដូចគ្នាដឹងលោកិយលោកុត្តរតមទវេរ

សហជាតវាវេមិ បញ្ញាវាវេមិ វិទ្យាវេតញ្ច ។

ធាន ឥន្ទនិយទុក្ខសលត្ថិកំ ។

គន្ថសម្មយុត្តទុក្ខសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[៨៧] កុសលធមិ ប្រាសចាកឥន្ទៈ កាស្រ័យ ខ្លឹកុសលធមិ
ប្រាសចាកឥន្ទៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ១ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វាវៈ ១ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ១ ។

ក្កនិបដ្ឋយតាំងអស់ ក្កនិសហជាតវាវេមិ ក្កនិបញ្ញាវាវេមិ មានវាវៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[៨៩] អកុសលធមិ ប្រកថដោយឥន្ទៈ កាស្រ័យ ខ្លឹអកុសលធមិ
ប្រកថដោយឥន្ទៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៣ ។

[៩០] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៦ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វាវៈ ៦ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៥ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៦ ។

[៧១] ហេតុយា ឯកំ អនិមិត្តិយា ឯ ឧប្ប-
តោយោ ឯ វ មេ វ ឧកម្មេ ចក្កាវិ ធីវិជ្ជយុត្តេ ឯ
វ មេ វ

សហជាតវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ វិគ្គាហតត្វា ។

បច្ឆារាវិវា

[៧២] កុសលសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ កុ-
សម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុម្បដ្ឋយោ ឯ
មត្តយោ ។

[៧៣] ហេតុយា ឯ អាម្មណោ ធីវ អនិមិត្តិយា
ធីវ អធម្មោ ធីវ សហជាតោ ឯ ឧបទិស្សយោ ធីវ
អាសវនេ ធីវ កម្មេ ចក្កាវិ មត្តេ ចក្កាវិ សម្បយុត្តេ
ឯ អវិតតោ ឯ ។

បដិប្បវិវា

[៧៤] កុដ្ឋវិជ្ជយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ ចដិច្ច កុ-
ដ្ឋវិជ្ជយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុម្ប-
ដ្ឋយោ ។

[៧៥] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិត-
តោ ឯកំ ។

[៧១] ក្នុងហេតុច្បង មានវារៈ ១ ក្នុងអនិមិត្តច្បង មាន
វារៈ ៦ ក្នុងឧប្បតោច្បង មានវារៈ ៦ វ មេ វ ក្នុងឧកម្មច្បង មាន
វារៈ ៤ ក្នុងធីវិជ្ជយុត្តច្បង មានវារៈ ៦ វ មេ វ

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ចល្លកិត ធម្មវិជ្ជាស្តារវេទិតុ ។

បច្ឆារាវិវៈ

[៧២] កុសលធម៌ ប្រគំហោយធម្មៈ ជាច្បង វៃអកុសល-
ធម៌ ប្រគំហោយធម្មៈ ហោយហេតុច្បង ។

[៧៣] ក្នុងហេតុច្បង មានវារៈ ៦ ក្នុងអាម្មណច្បង មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអនិមិត្តច្បង មានវារៈ ៧ ក្នុងអធម្មច្បង មានវារៈ ៧ ក្នុង
សហជាតច្បង មានវារៈ ៦ ក្នុងឧបទិស្សយច្បង មានវារៈ ៧ ក្នុង
អាសវនច្បង មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មច្បង មានវារៈ ៤ ក្នុងមត្តច្បង
មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តច្បង មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិតតច្បង
មានវារៈ ៦ ។

បដិប្បវិវៈ

[៧៤] កត្យកតធម៌ ប្រាសចាកធម្មៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអព្យាកតធម៌
ប្រាសចាកធម្មៈ វើចកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ។

[៧៥] ក្នុងហេតុច្បង មានវារៈ ១ ក្នុងអាម្មណច្បង មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិតតច្បង មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មចំណេញ អនុលោមទុក្ខកុសលកិច្ច

សហជាតករោចិ បញ្ញាករោចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ធម្មសម្មយុទ្ធសុខកុសលកិច្ចំ ធម្មិកំ ។

គន្ថគន្ថនិយទុក្ខកុសលកិច្ចំ

បដិច្ចវិវា

[៧២] គន្ថនិយោក្ខន្ធនោ គន្ថំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថនិយោក្ខន្ធនោ គន្ថំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៣] ហេតុយា ឯកំ អនុលោ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតករោចិ បញ្ញាករោចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៤] គន្ថនោក្ខន្ធនិយោក្ខន្ធនោ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថនិយោក្ខន្ធនោ គន្ថំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ គន្ថនិយោក្ខន្ធនោ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថនិយោក្ខន្ធនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មចំណេញ អនុលោមទុក្ខកុសលកិច្ច

ក្នុងចម្លើយនិងសេចក្តីសហជាតករោក្ខន្ធនោ បញ្ញាករោក្ខន្ធនោ មានករោក្ខន្ធនោ ។

ធម្មំ ធម្មសម្មយុទ្ធសុខកុសលកិច្ចំ ។

គន្ថគន្ថនិយទុក្ខកុសលកិច្ចំ

បដិច្ចវិវា

[៧៦] កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈមិនមែនជាគន្ថៈ ពន្រ្តិយ ឬកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ មិនមែនជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានករោក្ខន្ធនោ ១ ក្នុងអនុលោមកិច្ច មានករោក្ខន្ធនោ ១ ក្នុងសេចក្តីសហជាតករោក្ខន្ធនោ បញ្ញាករោក្ខន្ធនោ មានករោក្ខន្ធនោ ១ ។

ក្នុងចម្លើយនិងសេចក្តីសហជាតករោក្ខន្ធនោ បញ្ញាករោក្ខន្ធនោ មានករោក្ខន្ធនោ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៨] អកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង ពន្រ្តិយ ឬអកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានករោក្ខន្ធនោ ១ ។ អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង មិនមែនជាគន្ថៈផង ពន្រ្តិយ ឬអកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង មិនមែនជាគន្ថៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៧៧] ហេតុយោ ធរ អារម្មណេ ធរ អធិប-

តិយោ ធរ អវិគតេ ធរ ។

[១០០] នហេតុយា ឯ កំ ធរអធិបតិយា ធរ ។

សហជាតវារោចិ សឃ្យយុត្តវារោចិ

បដិទ្ធាសតិសា វិគ្គារេតត្វា ។

បញ្ញាវិព

[១០១] តន្ត្រោធរ ឧត្តរត្ថម្ភនិយោ ធរ អកុសលោ ធរ ត្រោ

កុស្តស្ស ធរ ឧត្តរត្ថម្ភនិយស្ស ធរ អកុសលស្ស ធរ ឧត្តស្ស

ហេតុច្បង្គយេន បច្ចុយោ ។

[១០២] ហេតុយោ ធរ អារម្មណេ ធរ អធិប-

តិយោ ធរ អវិគតេ ធរ ។

[១០៣] នហេតុយោ ធរ នអារម្មណេ ធរ ។

[១០៤] ហេតុច្បង្គយោ ធរ អារម្មណេ ធរ ។

[១០៥] នហេតុច្បង្គយោ អារម្មណេ ធរ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណច្បង្គយោ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ។

[១០០] ក្នុងនហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិច្បង្គយោ

មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សឃ្យយុត្តវារៈក្តី ផ្ទៃចន្ទានិវតិបដិច្ចវារៈវេរ

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិព

[១០១] អកុសលធម៌ ជាគន្លងផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លងផង ជា

ចង្កូយ នៃអកុសលធម៌ ជាគន្លងផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លងផង ដោយ

ហេតុច្បង្គយោ ។

[១០២] ក្នុងហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណច្បង្គយោ

មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតច្បង្គយោ មាន

វារៈ ៧ ។

[១០៣] ក្នុងនហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណច្បង្គយោ

មានវារៈ ៧ ។

[១០៤] ក្នុងអារម្មណច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្រាហេតុច្បង្គយោ ។

[១០៥] ក្នុងអារម្មណច្បង្គយោ មានវារៈ ៧ ក្រាហេតុច្បង្គយោ ។

យថា កុសលគ្គិកោ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ
បច្ចុដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណិកំ វេ កលោកតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០២] កន្លងិយនោវេ លោមតត្ថំ អន្យាគាតំ ធម្មំ
បដិច្ច កន្លងិយោទេវ លោមតត្ថោ អន្យាគាតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។

[១០៣] ហេតុយា វេកំ អាម្មលោ វេកំ
អវិគតោ វេកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សត្តត្ថ វេកំ ។

កន្លងិយទុក្ខកុសលត្ថិកំ តិច្ឆិកំ ។

គន្លងិយម្បយន្តទុក្ខកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១០៤] កន្លងោវ កន្លងសម្បយន្តត្ថោ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច កន្លងោទេវ កន្លងសម្បយន្តត្ថោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។

[១០៥] ហេតុយា វេ អាម្មលោ វេ អវិគតោ
វេ ។

អនុរណបក្កំ បច្ចុដ្ឋិយៈក្កំ អនុរណមប្បច្ចុដ្ឋិយៈក្កំ បច្ចុដ្ឋិយានុ-
លោមក្កំ ខៃបញ្ញាវាវេ កុណិកុសលគ្គិកោ វេ វេរណភកថាហើយ
យ៉ាវណា (បទនេ) បណ្ឌិត ធម្មកថំ ចាំឯនោវេវេ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៦] កត្យកតតមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លងិយ មិនមែនជា
គន្លងិយ កាស្រ័យ ឲ្យកត្យកតតមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លងិយ មិនមែន
ជាគន្លងិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១០៧] កុណិកុសលប្បដូយ មានវាវៈ ១ កុណិកុសលប្បដូយ
មានវាវៈ ១ កុណិកុសលប្បដូយ មានវាវៈ ១ ។

កុណិកុសលប្បដូយ មានវាវៈ ១ កុណិកុសលប្បដូយ មានវាវៈ ១ ។
ធម៌ កន្លងិយទុក្ខកុសលត្ថិកំ ។

គន្លងិយម្បយន្តទុក្ខកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១០៨] អកុសលមិ ជាគន្លងិយ ច្រកបរោយគន្លងិយ កា-
ស្រ័យ ឲ្យអកុសលមិ ជាគន្លងិយ ច្រកបរោយគន្លងិយ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១០៩] កុណិកុសលប្បដូយ មានវាវៈ ៤ កុណិកុសលប្បដូយ មាន
វាវៈ ៤ កុណិកុសលប្បដូយ មានវាវៈ ៤ ។

[១១០] ទម្រង់បតិយា ទវ ទម្រង់បតិយា ទវ ។
 សហជាតវាទេបិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវាទេបិ
 បដិច្ចវាសនិសា វិគ្គាមតត្ថា ។

បញ្ញាវិវា

[១១១] ធម្មោចេវ ធម្មនុស្សយុទ្ធកុសល អកុសលោ
 ធម្មោ ធម្មនុស្សោវ ធម្មនុស្សយុទ្ធកុសល អកុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១១២] ហេតុយា ទវ អារម្មណេ ទវ អវិគតេ
 ទវ ។

[១១៣] ទមោតុយា ទវ ទអារម្មណេ ទវ ។

[១១៤] ហេតុប្បដ្ឋយា ទអារម្មណេ ទវ ។

[១១៥] ទមោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទវ ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ

បដ្ឋនិយា ទុលោមម្បិ កណិកំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

[១១៦] ក្នុងនគរិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងនបុរោកប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ។

សហជាតវាទេភិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវាទេភិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវាទេវា
 ចណ្ឌិត គប្បិទ្ធិវិនិស្សារនិទុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១១៧] អកុសលធម៌ ជាធម្មៈផង ជាធម្មនុស្សយុទ្ធកុសល ជាបដ្ឋយ
 ទៃអកុសលធម៌ ជាធម្មៈផង ជាធម្មនុស្សយុទ្ធកុសល ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ។

[១១៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ។

[១២០] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អនុលោមក្តិ បដ្ឋនិយក្តិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយក្តិ បដ្ឋនិយា-

នុលោមក្តិ ទៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលន្តិកៈ ដែលលោកកថា
 ហើយ ហើរណា (បទាន) ចណ្ឌិត គប្បិកថ យ៉ាងនោះដែរ ។

គន្ថវិប្បយត្ថគន្ថនិយទុក្ខកុសលត្ថិក៍

បដិច្ចវិវា

[១១៦] គន្ថវិប្បយុត្តំ គន្ថនិយំ កុសលំ ចម្អំ បដិច្ចំ គន្ថវិប្បយុត្តោ គន្ថនិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ គន្ថវិប្បយុត្តំ អគន្ថនិយំ កុសលំ ចម្អំ បដិច្ចំ គន្ថវិប្បយុត្តោ អគន្ថនិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៧] ហេតុយា ទ្វេ អាធម្មលោ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ ។ រេ ។ បញ្ញាវារោមិ សទ្ធកុ វិគ្គារេតេ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៨] គន្ថវិប្បយុត្តំ គន្ថនិយំ កុសលំ ចម្អំ បដិច្ចំ គន្ថវិប្បយុត្តោ គន្ថនិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៩] ហេតុយា ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។ សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សទ្ធកុ ឯកំ ។

គន្ថវិប្បយត្ថគន្ថនិយទុក្ខកុសលត្ថិក៍

បដិច្ចវិវា

[១១៦] កុសលធមិ វេលុប្បាសចាកន្ថុៈ ធិតិជាប្រយោជន៍ផលំ ន្ថុៈ កាស្រីយ ទ្វិកុសលធមិ វេលុប្បាសចាកន្ថុៈ ធិតិជាប្រយោជន៍ផលំន្ថុៈ វេចកិកាឡិច ប្រោសោតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធមិ វេលុប្បាសចាកន្ថុៈ ធិតិមិចជាប្រយោជន៍ផលំន្ថុៈ កាស្រីយ ទ្វិកុសលធមិ វេលុប្បាសចាកន្ថុៈ ធិតិមិចជាប្រយោជន៍ផលំន្ថុៈ វេចកិកាឡិច ប្រោសោតុប្បច្ច័យ ។

[១១៧] ក្នុងិចាកុប្បច្ច័យ មានវិវាៈ ៦ ក្នុងិកាធម្មណប្បច្ច័យ មានវិវាៈ ៤ ក្នុងិវិគតប្បច្ច័យ មានវិវាៈ ៦ ។

សហជាតវារោមិ ។ រេ ។ បញ្ញាវារោមិ បញ្ញិក ឧប្បជ្ជិ ធិស្ឋាវ គ្រប់ៗវាធិសំផងចុះ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៨] កុសលធមិ វេលុប្បាសចាកន្ថុៈ ធិតិជាប្រយោជន៍ផលំន្ថុៈ កាស្រីយ ទ្វិកុសលធមិ វេលុប្បាសចាកន្ថុៈ ធិតិជាប្រយោជន៍ផលំន្ថុៈ វេចកិកាឡិច ប្រោសោតុប្បច្ច័យ ។

[១១៩] ក្នុងិចាកុប្បច្ច័យ មានវិវាៈ ១ ក្នុងិវិគតប្បច្ច័យ មានវិវាៈ ១ ។ ក្នុងិច័យធិសំ ក្នុងិសហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ មានវិវាៈ ១ ។

បដិច្ចវិវារ

[១២១] គន្ធីវិប្បយុត្តំ គន្ធីវិយោ អត្យាកកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច គន្ធីវិប្បយុត្តោ គន្ធីវិយោ អត្យាកកតោ ធម្មោ
 ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ គន្ធីវិប្បយុត្តំ អគន្ធីវិយោ
 អត្យាកកតំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ធីវិប្បយុត្តោ អគន្ធីវិយោ
 អត្យាកកតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភិណ្ឌំ ។
 គន្ធីវិប្បយុត្តំ គន្ធីវិយោ អត្យាកកតោ គន្ធីវិប្បយុត្តំ អគន្ធី-
 វិយោ អត្យាកកតោ ធម្មំ បដិច្ច គន្ធីវិប្បយុត្តោ-
 អគន្ធីវិយោ អត្យាកកតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។

[១២០] ហេតុយា បញ្ច អាវុស្ថេណ ទ្វេ វិចារ-
 តោ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។
 សហជាតកំ កេមំ ។ មេ ។ សម្បយុត្តកំ កេមិ
 បដិច្ចកំ សទិសា វិគ្គារតត្យា ។

បញ្ញាវិវារ

[១២២] គន្ធីវិប្បយុត្តោ គន្ធីវិយោ អត្យាកកតោ
 ធម្មោ គន្ធីវិប្បយុត្តស្ស គន្ធីវិយោស្ស អត្យាក-
 កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដិច្ចយោ ។

បដិច្ចវិវារ

[១២១] អត្យាកកតមិ ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ ខិនជាប្រយោជន៍
 ដល់គន្ធី៖ អាស្រ័យ ឱវាអត្យាកកតមិ ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់គន្ធី៖ រឿងកើតឡើង ប្រោះចេតុប្បដ្ឋយោ ។ អត្យាកកតមិ
 ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ធី៖ អាស្រ័យ ឱវាអ-
 ត្យាកកតមិ ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ធី៖ រឿង
 កើតឡើង ប្រោះចេតុប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ចា ។ អត្យាកកតមិ ដែល
 ប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ធី៖ អាស្រ័យ ឱវាអត្យាកក-
 តមិ ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ធី៖ មិន ឬវាអត្យាកកតមិ
 ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ធី៖ មិន រឿងកើតឡើង
 ប្រោះចេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៥ ក្នុងការធម្មណាប្បដ្ឋយោ មាន
 ព្រះ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៥ ។
 សហជាតកំ កេមំ ។ មេ ។ សម្បយុត្តកំ កេមិ ឬតតាមិនមែនព្រះវិវារ
 បដិច្ចកំ សទិសា វិគ្គារតត្យា ។

បញ្ញាវិវារ

[១២២] អត្យាកកតមិ ដែលប្រាសចាកគន្ធី៖ មិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់គន្ធី៖ ជាច្រើន វាអត្យាកកតមិ ដែលប្រាស
 ចាកគន្ធី៖ មិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ធី៖ មេហេហេតុប្បដ្ឋយោ ។

កត្តវិប្បយុត្តោ អកត្តនិយោ អព្យាគៈតា ធម្មោ កត្ត-
វិប្បយុត្តស្ស អកត្តនិយស្ស អព្យាគៈតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដូយេន មិច្ឆយោ ភីណិ ។

(១២៣) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ភីណិ
អធិបតិយា ចត្តារិ អវិគតេ សត្ត ។

(១២៤) ឧហេតុយា សត្ត ឧអារម្មណោ សត្ត ។

(១២៥) ហេតុប្បដូយា ឧអារម្មណោ ចត្តារិ ។

(១២៦) ឧហេតុប្បដូយា អារម្មណោ ភីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាសស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដូនិយម្បិ អនុលោមប្បដូនិយម្បិ
បដូនិយា ទុលោមម្បិ កណិកំ ឯវំ គុណោតត្វំ ។

ឧត្តវិប្បយុត្តនិយទុកុសលត្តិកំ ធិត្តិកំ ។
ឧត្តោច្ឆកុតុសលត្តិកំ ធិត្តិកំ ។

ឧយោកោច្ឆកម្បិ យោកោច្ឆកម្បិ

អាសវោកោច្ឆកុតុសលត្តិកេសនិសំ ។

អព្យាគតធម៌ វិសេស្រាសចាកគន្លុះ ទិវិហិប្រាយាវនិវេសន្តុះ ជាបច្ច័យ
វិមាធភ្យកកម៌ វិសេស្រាសចាកគន្លុះ ទិវិវិមាធភ្យាយាវនិវេសន្តុះ
ដោយហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៣ ។

(១២៧) ក្រីវិហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៤ ក្រីវិអារម្មណប្បដូយ មាន

វារៈ ៣ ក្រីវិអធិបតិប្បដូយ មានវារៈ ៤ ក្រីវិកតប្បដូយ មានវារៈ ៧ ។

(១២៨) ក្រីវិហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្រីវិអារម្មណប្បដូយ

មានវារៈ ៧ ។

(១២៩) ក្រីវិអារម្មណប្បដូយ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

(១៣០) ក្រីវិអារម្មណប្បដូយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

អនុលោមត្តិ ចដូនិយៈក្តិ អនុលោមប្បដូនិយៈក្តិ ចដូនិយា-
នុលោមក្តិ វិមាធភ្យាវារៈ ក្រីវិកុសលត្តិកេ វិសេស្រាសកម៌
ហើយ យ៉ាងណា (បទ១១) ចណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ឧត្តវិប្បយុត្តនិយទុកុសលត្តិកំ ។

ចប់ ឧត្តោច្ឆកុតុសលត្តិកំ ។

ឧយោកោច្ឆកុតុសលត្តិកេ អ្នកអាសវោកោច្ឆកុតុសលត្តិកេដែរ ។

នីវរណាទុកកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវាហ

[១២៧] នីវរណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចោនី-
វរណោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

[១២៨] ហេតុយា ឯកំ អាវុធលោ ឯកំ
អវិភតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេមិ បញ្ញាវាវេមិ សត្វកុ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវាហ

[១២៩] នីវរណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា នីវរណំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចោនីវរណោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា នីវរណំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ អកុសលោ ច ចោនីវរណោ
អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

[១៣០] ហេតុយា វា អាវុធលោ វា ។

[១៣១] នីវរណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរ-
ណោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
វិធិកិច្ចានីវរណំ ឧត្តត្ថនីវរណំ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ។

នីវរណាទុកកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវាហ

[១២៧] កុសលធម៌ ចោនីវរណោ កស្រ្តីយ ខ្លឹមកុសលធម៌
ជានីវរណោ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ។

[១២៨] កុសលប្បទូយា មានវា: ១ កុសលប្បទូយា
មានវា: ១ កុសលប្បទូយា មានវា: ១ ។

កុសលប្បទូយាវាគីអសំ កុសលប្បទូយាវាគី ចត្តាវាគី មានវា: ១ ។

បដិច្ចវិវាហ

[១២៩] អកុសលធម៌ ជានីវរណោ កស្រ្តីយ ខ្លឹមកុសលធម៌ ជា
នីវរណោ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា អកុសលធម៌ ជាហេ-
តុនីវរណោ កស្រ្តីយ ខ្លឹមកុសលធម៌ ជានីវរណោ វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយា អកុសលធម៌ ជានីវរណោ ចោនីវរណោ កស្រ្តីយ
ខ្លឹមកុសលធម៌ ជានីវរណោ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ។

[១៣០] កុសលប្បទូយា មានវា: ៧ កុសលប្បទូយា
មានវា: ៧ ។

[១៣១] កុសលធម៌ ជានីវរណោ កស្រ្តីយ ខ្លឹមកុសល-
ធម៌ ជានីវរណោ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា គឺ ចត្តា-
នីវរណោ កស្រ្តីយ ខ្លឹមចត្តានីវរណោ ខ្លឹមខ្លឹមនីវរណោ ។

មោធិវរណំ អនុសាសនំ ធម្មំ បដិទ្ធិ វិវរណា អនុសាសនោ ធម្មោ ទុច្ចរដ្ឋានិ ធម្មោ ទុច្ចរដ្ឋាយោ វិចិត្រិញ្ញាសធាតុតេ ទុច្ចរដ្ឋាសធាតុតេ ទានុ ធម្មំ អវិជ្ជាវិវរណំ ។ វិវរណំ អនុសាសនញ្ច មោធិវរណំ អនុសាសនញ្ច ធម្មំ បដិទ្ធិ វិវរណា អនុសាសនោ ធម្មោ ទុច្ចរដ្ឋានិ មោធិវរដ្ឋាយោ វិចិត្រិញ្ញាវិវរណាញ្ច ទុច្ចរដ្ឋាវិវរណាញ្ច សម្មយុត្តកេត ច ទទ្ធេ ធម្មំ អវិជ្ជាវិវរណំ ។

[១៣២] មោធិវរណំ តីណិ ធម្មំ បដិទ្ធិយោ មរ ទុច្ចរដ្ឋាយោ ច ។ ម ។ វិចិត្រិញ្ញាស ច ។ សមាជាកតំរេមិ សម្មយុត្តកេតំរេមិ សត្វត្ថ ច ។

បន្ទាវារៈ

[១៣៣] វិវរណា អនុសាសនោ ធម្មោ វិវរណស្ស អនុសាសនស្ស ធម្មស្ស មោធិវរដ្ឋាយោ បដិទ្ធិយោ ។

[១៣៤] មោធិវរណំ តីណិ អវិជ្ជាវិវរណា ច ។ មចិ បតិយោ ច ។ អវិជ្ជាវិវរណំ ច ។

[១៣៥] មោធិវរណំ ច ។ អវិជ្ជាវិវរណា ច ។

អនុសាសនំ ជាវិវរណៈ ភាស្រ័យ ទូរិវរណសមិ ជាវិវរណៈ វិវរណស្សិ ប្រោមោហកុប្បច្ច័យ ភី អវិជ្ជាវិវរណៈ ភាស្រ័យ ទូរិវរណស្ស វិវរណស្សិ ប្រោមោហកុប្បច្ច័យ ។ អនុសាសនំ ជាវិវរណៈ ភាស្រ័យ ទូរិវរណសមិ ជាវិវរណៈ ភី ទូរិវរណសមិ ជាវិវរណៈ ភី វិវរណស្សិ ប្រោមោហកុប្បច្ច័យ ភី អវិជ្ជាវិវរណៈ ភាស្រ័យ ទូរិវរណសមិ ទូរិវរណសមិ ទូរិវរណសមិ ទូរិវរណសមិ ។

[១៣៦] កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ម ។ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

កុណិវរណកុប្បច្ច័យ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បន្ទាវារៈ

[១៣៧] អនុសាសនំ ជាវិវរណៈ ជាវិវរណៈ វិវរណសមិ ជាវិវរណៈ អោយៈ មោហកុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣៩] កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុណិវរណកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣៦] យោគុយ្យាទ្ធិយា ធានាធុរណា ទីណំ ។

[១៣៧] យោគុយ្យាទ្ធិយា ធានាធុរណា ធាន ។

យោ គុសាលិភ្នំភោ បញ្ញាភាស្ម័យ អនុណាអប្បិ
បទ្ធិយម្យិ អនុណាបប្បទ្ធិយម្យិ បទ្ធិយណ
នុណាបប្បិ គណិតំ វិវំ តាណាភត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៣៨] យោវិវាណំ អន្ធាតាតំ ធម្មំ បដិច្ច
យោវិវាណា អន្ធាតាតា ធានា ទយ្យន្តិ យោគុយ្យ
ទ្ធិយា ។

[១៣៩] យោគុយោ វិវាណំ យោធុរណា វិវាណំ អវិ
អនេ វិវាណំ ។

សហជាតិវិវាណំ បញ្ញាភាស្ម័យ សត្វត្ថ វិវាណំ ។

វិវាទយុត្តន្តបិដក វិវាទំ ។

វិវាទយុត្តន្តបិដក

បដិច្ចវិវា

[១៤០] វិវាណំវេ គុសាលំ ធម្មំ បដិច្ច វិវាណំ
យោ គុសាលា ធានា ទយ្យន្តិ យោគុយ្យាទ្ធិយា ។

[១៤១] កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធានា ៥ ប្រាសាទុប្បន្និយ ។

[១៤២] កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធានា ៥ ប្រាសាទុប្បន្និយ ។

អនុណាមភ្នំ បញ្ញាភាស្ម័យ អនុណាបប្បទ្ធិយម្យិ បទ្ធិយណ
នុណាបប្បិ គណិតំ វិវំ តាណាភត្ថំ ។

យោមភ្នំ វិវាណា កុដិសាប្បណប្បន្និយ វិវាណាភត្ថំ វិវាណា
យោមភ្នំ (បរាសេ) បញ្ញាភាស្ម័យ អនុណាបប្បទ្ធិយម្យិ បទ្ធិយណ
នុណាបប្បិ គណិតំ វិវំ តាណាភត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៤៣] យោវិវាណំ អន្ធាតាតំ ធម្មំ បដិច្ច
យោវិវាណា អន្ធាតាតា ធានា ទយ្យន្តិ យោគុយ្យ
ទ្ធិយា ។

[១៤៤] កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធានា ៥ កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធាន
ា ៥ កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធានា ៥ ។

កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធានា ៥ កុដិសាប្បណប្បន្និយ ធានា ៥ ។

វិវាទយុត្តន្តបិដក វិវាទំ ។

វិវាទយុត្តន្តបិដក

បដិច្ចវិវា

[១៤៥] កុសលាមិ យោវិវាណំ អន្ធាតាតំ ធម្មំ បដិច្ច
យោវិវាណា អន្ធាតាតា ធានា ទយ្យន្តិ យោគុយ្យ
ទ្ធិយា ។

៣២

អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនាបុគ្គលិកប្បដ្ឋាន

អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ បដិច្ច អភិវឌ្ឍន៍សាសនា
អនុសាសនា ធម្ម័ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៣២១] ហេតុយា ទ្វេ អនុសាសនា ទ្វេ អភិ-
ករត ទ្វេ ។

សហជាតករេបិ បញ្ញាតករេបិ វិគ្គារេនត្វា ។

[៣២២] អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ បដិច្ច អភិ-
វឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្ប-
ដ្ឋាន ។

[៣២៣] ហេតុយា ឯកំ អនុសាសនា ឯកំ អភិ-
ករត ឯកំ ។

សហជាតករេបិ បញ្ញាតករេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[៣២៤] អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ បដិច្ច អភិ-
វឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្បដ្ឋាន
យា ។ អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ បដិច្ច អភិ-
វឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្ប-
ដ្ឋាន វិញ្ញាណ ។ អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័
បដិច្ច អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនា ធម្ម័ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្ប-
ដ្ឋាន ។

អភិវឌ្ឍន៍សាសនា អនុសាសនាបុគ្គលិកប្បដ្ឋាន

អនុសាសនា មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ អាស្រ័យ ទ្វេអនុសាសនា
មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ ទើបតែការឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៣២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានករៈ ២ ក្នុងអនុសាសនាប្បដ្ឋាន មាន
ករៈ ២ ក្នុងអភិវឌ្ឍន៍ប្បដ្ឋាន មានករៈ ២ ។

សហជាតករេក្តិ បញ្ញាតករេក្តិ បណ្ឌិត អប្បវិទូព្រះស្តេចវិញ្ញាណ ។

[៣២៦] អនុសាសនា ជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ អាស្រ័យ
ទ្វេអនុសាសនា ជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ ទើបតែការឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៣២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានករៈ ១ ក្នុងអនុសាសនាប្បដ្ឋាន មាន
ករៈ ១ ក្នុងអភិវឌ្ឍន៍ប្បដ្ឋាន មានករៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋានព្រះសាសនា ក្នុងសហជាតករេក្តិ បញ្ញាតករេក្តិ មានករៈ ១ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[៣២៨] អនុសាសនា ជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ អាស្រ័យ ទ្វេ
អនុសាសនា ជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ ទើបតែការឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋាន ។ អនុសាសនា មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ អាស្រ័យ ទ្វេអ-
នុសាសនា មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ ទើបតែការឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាន មានករៈ ៣ ។ អនុសាសនា ជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈ អា-
ស្រ័យ ទ្វេអនុសាសនា ជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈផង ទ្វេអនុសាសនា
មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវាទៈផង ទើបតែការឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខសល្លត្តិកំ

(១២៥) រោគុយា មន្ទ អាម្មណ ធួ វិចារោត
មន្ទ អវិកោត មន្ទ ។

សហជាតកិរមិ មញ្ញាភិរមិ វិទ្យាវេតនា ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខសល្លត្តិកំ ធួ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខសល្លត្តិកំ

បដិច្ចវិរោ

(១២៦) នីវរណសម្បយុត្តំ កុសលំ ធួ មជ្ជិ
នីវរណសម្បយុត្តោ កុសលោ ធួ ឧប្បន្នតិ រោគុ
ម្បត្តយោ ។

(១២៧) រោគុយា ឯតំ អាម្មណ ឯតំ អវិ
កោត ឯតំ ។

សហជាតកិរមិ មញ្ញាភិរមិ សត្តត្ត ឯតំ ។

បដិច្ចវិរោ

(១២៨) នីវរណសម្បយុត្តំ កុសលំ ធួ មជ្ជិ
នីវរណសម្បយុត្តោ កុសលោ ធួ ឧប្បន្នតិ
រោគុម្បត្តយោ ។

(១២៩) រោគុយា ឯតំ អាម្មណ ឯតំ អវិ
កោត ឯតំ ។

សហជាតកិរមិ មញ្ញាភិរមិ សត្តត្ត ឯតំ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខសល្លត្តិកំ

(១២៥) ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មាន
ារៈ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ។

សហជាតកិរមិ មញ្ញាភិរមិ មញ្ញាភិរមិ វិទ្យាវេតនា ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខសល្លត្តិកំ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខសល្លត្តិកំ

បដិច្ចវិរោ

(១២៦) កុសលេតមិ ជាវិវរណសម្បយុត្ត កុសលេ ធួ កុសល
េតមិ ជាវិវរណសម្បយុត្ត កុសលេ ធួ កុសលេ ធួ ។

(១២៧) ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មាន
ារៈ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ។

ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ។

បដិច្ចវិរោ

(១២៨) កុសលេតមិ ជាវិវរណសម្បយុត្ត កុសលេ ធួ កុសល
េតមិ ជាវិវរណសម្បយុត្ត កុសលេ ធួ កុសលេ ធួ ។

(១២៩) ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មាន
ារៈ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ។

ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ក្កិវិហត្តប្បន្និយ មានារៈ ថ ។

បដិច្ចវិវា

[១៨០] ធីវណិវិជ្ជយុត្តំ អត្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ធីវណិវិជ្ជយុត្តា អត្យាកតោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បទូយា ។

[១៨១] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អវិ-
កតេ ឯតំ ។

សហជាតករេយិ បញ្ញាករេយិ សត្វត្ថ ឯតំ ។
ធីវណសម្មយុត្តទុក្ខសង្កំ ធីត្ថិ ។

ធីវណធីវណិយទុក្ខក្កិកសង្កិក

បដិច្ចវិវា

[១៨២] ធីវណិយាត្យាវ រោធនធីវណំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ធីវណិយោចេវ រោធនធីវណោ កុសលោ ធម្មោ
ទុច្ចដ្ឋតិ ហេតុប្បទូយា ។

[១៨៣] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អវិ-
កតេ ឯតំ ។

សហជាតករេយិ បញ្ញាករេយិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៨៤] អត្យាកតមិ ធីវណិវិជ្ជយុត្ត ពស្រ័យ ខ្លាអត្យា-
កតមិ ធីវណិវិជ្ជយុត្ត វេចេភិក្ខុវ្យាដិ ព្រោនហតុប្បទូយ ។

[១៨៥] ក្កិហេតុប្បទូយ មានវាៈ ១ ក្កិហេតុប្បទូយ មាន
វាៈ ១ ក្កិអវិកតប្បទូយ មានវាៈ ១ ។

ក្កិបច្ច័យទាំងអស់ ក្កិសហជាតករៈក្កិ បញ្ញាករៈក្កិ មានវាៈវិក ១ ។
ចម្រើនសម្មយុត្តទុក្ខសង្កិក ។

ធីវណធីវណិយទុក្ខក្កិកសង្កិក

បដិច្ចវិវា

[១៨៦] កុសលមិ ធីវណិយៈផនិ ជាតាធីវណៈផនិ អា-
ស្រ័យ ខ្លាភុសលមិ ធីវណិយៈផនិ ជាតាធីវណៈផនិ វេចេភិក្ខុ
វ្យាដិ ព្រោនហតុប្បទូយ ។

[១៨៧] ក្កិហេតុប្បទូយ មានវាៈ ១ ក្កិហេតុប្បទូយ
មានវាៈ ១ ក្កិអវិកតប្បទូយ មានវាៈ ១ ។

ក្កិបច្ច័យទាំងអស់ ក្កិសហជាតករៈក្កិ បញ្ញាករៈក្កិ មានវាៈវិក ១ ។

៣៦

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកយុទ្ធគិ

និវរណនិវរណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកិ

បដិច្ចវិហោ

(១៥៧) និវរណាតោ និវរណសម្បយុត្តត្ថ អនុ-
សលំ ចង្កំ បដិច្ច និវរណាតោ និវរណសម្បយុត្តោ ម
អនុសលោ ធម្មោ ទម្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(១៥៧) ហេតុយា ធម្មោ អនុសលោ ធម្មោ មរិកតោ ធម្មោ ។

សមាជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ សទ្ធកុ ធម្មោ ។

និវរណនិវរណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកិ ធម្មិកិ ។

និវរណវិច្ឆយុត្តនិវរណិយទុក្ខកុសលត្ថិកិ

បដិច្ចវិហោ

(១៦០) និវរណវិច្ឆយុត្តំ និវរណិយំ កុសលំ
ចង្កំ បដិច្ច និវរណវិច្ឆយុត្តោ និវរណិយោ កុសលោ
ធម្មោ ទម្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ និវរណវិច្ឆយុត្តំ
អនិវរណិយំ កុសលំ ចង្កំ បដិច្ច និវរណវិច្ឆយុត្តោ
អនិវរណិយោ កុសលោ ធម្មោ ទម្បដ្ឋតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយោ ។

(១៦០) ហេតុយា ធម្មោ អនុសលោ ធម្មោ មរិកតោ ធម្មោ ។

សមាជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ វិជ្ជាករោមិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកយុទ្ធគិ

និវរណនិវរណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកិ

បដិច្ចវិហោ

(១៥៨) កុសលធម្មិ ជា និវរណធម្មិ ជា និវរណសម្បយុត្តធម្មិ
អាស្រ័យ ខ្ញុំកុសលធម្មិ ជា និវរណធម្មិ ជា និវរណសម្បយុត្តធម្មិ រឿម
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៥៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
ការៈ៧ ក្នុងវិវិកប្បដ្ឋយ មានការៈ៧ ។

ក្នុងបដិច្ច ក្នុងសមាជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ មានការៈ៧ ។

ចំពោះ និវរណនិវរណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកិ ។

និវរណវិច្ឆយុត្តនិវរណិយទុក្ខកុសលត្ថិកិ

បដិច្ចវិហោ

(១៦១) កុសលធម្មិ ជា និវរណវិច្ឆយុត្តំ និងជា និវរណិយោ អា-
ស្រ័យ ខ្ញុំកុសលធម្មិ ជា និវរណវិច្ឆយុត្តំ និងជា និវរណិយោ រឿមកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម្មិ ជា និវរណវិច្ឆយុត្តំ និងជា និ-
វរណិយោ អាស្រ័យ ខ្ញុំកុសលធម្មិ ជា និវរណវិច្ឆយុត្តំ និងជា និ-
វរណិយោ រឿមកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

(១៦១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ៦ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានការៈ៦ ក្នុងវិវិកប្បដ្ឋយ មានការៈ៦ ។

សមាជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ បណ្ឌិត អប្បវិទ្យាស្ថានិកចុះ ។

បដិច្ចវិហ

[១៦៦] ធិវណិវិប្បយុត្តំ ធិវណិយំ អត្យានតំ ធម្មំ
 មនិច្ចំ ធិវណិវិប្បយុត្តោ ធិវណិយោ អត្យានតោ
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធិវណិវិប្បយុត្តំ
 អធិវណិយំ អត្យានតំ ធម្មំ មនិច្ចំ ធិវណិវិប្ប-
 យុត្តោ អធិវណិយោ អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ ធិវណិវិប្បយុត្តំ ធិវណិយំ
 អត្យានតេវ ធិវណិវិប្បយុត្តំ អធិវណិយំ អត្យានត-
 តេវ ធម្មំ មនិច្ចំ ធិវណិវិប្បយុត្តោ ធិវណិយោ
 អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៦៧] ហេតុយោ មញ្ញ អាឡាណ វេទ វិហានេ
 មញ្ញ ។

សយាសាវតារមិ មញ្ញាវារមិ សម្បត្តិ វិទ្ធារោត្តំ ។

វិវណិវិប្បយុត្តិវណិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតំ ដ្ឋិតំ ។

វិវណិវេច្ឆកុកុសលដ្ឋិតំ ដ្ឋិតំ ។

បរាមាសទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិហ

[១៦៨] ហេមវណាសំ កុសលំ ធម្មំ មនិច្ចំ ហេមវណ-
 មាសោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បដិច្ចវិហ

[១៦៩] អត្យានតមិ ធិវណិវិប្បយុត្តំ ធិវណិយោ
 អាស្រ័យ ធិវណិវិប្បយុត្តោ ធិវណិយោ វេច
 វេច កេតិក្ខន្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អត្យានតមិ ធិវណិវិប្បយុត្តំ
 ធិវណិយោ អាស្រ័យ ធិវណិវិប្បយុត្តោ ធិវណិ-
 យោ វេច វេច កេតិក្ខន្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាទារៈ ធា ។ អត្យា-
 នតមិ ធិវណិវិប្បយុត្តំ ធិវណិយោ អាស្រ័យ ធិវណិវិប្បយុត្ត-
 តមិ ធិវណិវិប្បយុត្តោ ធិវណិយោ វេច ធិវណិវិប្បយុត្តំ ធិវណិ-
 យោ វេច វេច កេតិក្ខន្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៦៧] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មាទារៈ ៨ កុសិអាឡាណប្បដ្ឋយ
 មាទារៈ ៦ កុសិប្បកុសលដ្ឋយ មាទារៈ ៨ ។

កុសិប្បដ្ឋយវាទិកសំ កុសិសយាវាទិកសំ មញ្ញាវារាវត្តំ

មញ្ញាវាទិកសំ កុសិវិប្បកុសលដ្ឋយ ។

ចំ វិវណិវិប្បយុត្តិវណិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតៈ ។

ចំ វិវណិវេច្ឆកុកុសលដ្ឋិតៈ ។

បរាមាសទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិហ

[១៦៩] កុសលមិ ធិវណិវិប្បយុត្តំ ធិវណិយោ អាស្រ័យ
 កុសលមិ ធិវណិវិប្បយុត្តោ ធិវណិយោ វេច វេច កេតិក្ខន្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៦៤) ហេតុយា ដាក់ អាម្បាលា ដាក់ អរិ-
កាត ដាក់ ។

សហជាតករោមី បញ្ជាទិកេមី សត្វត្ត ដាក់ ។

ប្រជុំកិរិយា

(១៦៥) បេធាសំ អនុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
បកមាសោ អនុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ បេធាសំ អនុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
បកមាសោ អនុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ បេធាសំ អនុសលក្ខ បេធាសំ
អនុសលក្ខ ធម្មំ បដិច្ច លោបកមាសោ អនុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១៦៦) ហេតុយា មត្ត អាម្បាលា មត្ត
អវិគតេ មត្ត ។

(១៦៧) នេហេតុយា ដាក់ ធម្មិកតិយា មត្ត
ធម្មរោជាតេ មត្ត ធម្មតាជាតេ មត្ត ។

សហជាតករោមី សម្បយុត្តករោមី វិទ្ធារោត្តា ។

ប្រជុំកិរិយា

(១៦៨) លោបកមាសោ អនុសលោ ធម្មោ លោ-
បកមាសស្ស អនុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បដិច្ចយោ ។

(១៦៩) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវាៈ ១ ក្នុងអាម្បាលាប្បច្ចយ
មានវាៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវាៈ ១ ។

ក្នុងបច្ចយភីនិអសំ សហជាតករោក្ខី ក្នុងបញ្ជាទិកេក្ខី មានវាៈ ១ ។

ប្រជុំកិរិយា

(១៧០) អនុសលេមី ជាតាបកមាសា ហស្រ័យ ខ្លវអនុសលេមី
ជាតាបកមាសា (ស្តាបកមាសា) វេយ្យាករណ៍ខ្លវ ព្រោមហេតុប្បច្ចយ ។
អនុសលេមី ជាតាបកមាសា ហស្រ័យ ខ្លវអនុសលេមី ជាតាបក-
មាសា វេយ្យាករណ៍ខ្លវ ព្រោមហេតុប្បច្ចយ មានវាៈ ៣ ។ អនុសល
េមី ជាតាបកមាសា ហស្រ័យ ខ្លវអនុសលេមី ជាតាបកមាសា វេយ្យាករណ៍ខ្លវ
អនុសលេមី ជាតាបកមាសា វេយ្យាករណ៍ខ្លវ ព្រោមហេតុប្បច្ចយ ។

(១៧១) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវាៈ ១ ក្នុងអាម្បាលាប្បច្ចយ
មានវាៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវាៈ ១ ។

(១៧២) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវាៈ ១ ក្នុងអាម្បាលាប្បច្ចយ
មានវាៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវាៈ ១ ។

សហជាតករោក្ខី សម្បយុត្តករោក្ខី បដិច្ច ធម្មិកតិយា វេយ្យាករណ៍ខ្លវ ។

ប្រជុំកិរិយា

(១៧៣) អនុសលេមី ជាតាបកមាសា ជាបច្ចយ វៃអនុសលេមី
ជាតាបកមាសា វេយ្យាករណ៍ខ្លវ ។

[១៧១] ហេតុយា គីណិ ពារម្មណោ ធរ អនិ-
បតិយា ធរ អវិការោ ចរា ។

យថា កុស្ថសំន្តិកោ មច្ឆារាណស្ស អនុលោ-
មម្បិ ចច្ចុធិយម្បិ អនុលោមច្ចុធិយម្បិ ចច្ចុ-
ធិយានុលោមម្បិ គីណិវា ឯវំ គាលោគត្វំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៧១] វេទាបរាមាសំ អន្យាកាតំ ធម្មំ បដិច្ច
លោមរាមាសា អន្យាកាតា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១៧២] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណោ ឯតំ អនិ-
កតោ ឯតំ ។

សហជាតិវិវាមិ មច្ឆារាណេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បរាមជ្ឈិមុកកុសលដ្ឋិតំ ធម្មំ ។

បរាមជ្ឈិមុកកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិវា

[១៧៣] បរាមជ្ឈំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាដ្ឋា
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អប-
រាមជ្ឈំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អបរាមាដ្ឋា កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៤] ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមត្ថិ ចច្ចុធិយៈត្ថិ អនុលោមច្ចុធិយៈត្ថិ ចច្ចុធិយានុ-
លោមត្ថិ វៃចច្ឆារាណេ ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ ដែលលោកកប់
ហើយ យ៉ាងណា (ឧទាហរណ៍) គប្បីរាប់យ៉ាងនិទានវេទ ។

បដិច្ចវិវា

[១៧៥] អន្យាកាតមិ ជាវេទាបរាមាសា អស្រ័យ ម្បិអន្យាកាត-
មិ ជាវេទាបរាមាសា វេទាភិក្ខុវ្យាដិ ព្រោនហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៦] ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្រីវហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្រីវច្ច័យចំនីវាសំ ក្រីវសហេតុករៈត្ថិ មច្ឆារាណេត្ថិ មានវារៈ ១ ។
ចម្បំ បរាមជ្ឈិមុកកុសលដ្ឋិតំ ។

បរាមជ្ឈិមុកកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិវា

[១៧៧] កុសលធមិ ជាបរាមជ្ឈៈ (ដែលបរាមាសាធមិ ពោលព្រូវ
ហើយ) អស្រ័យ ម្បិកុសលធមិ ជាបរាមជ្ឈៈ វេទាភិក្ខុវ្យាដិ ព្រោន
ហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធមិ ជាបរាមជ្ឈៈ (ដែលបរាមាសាធមិ មិនកប់
ព្រូវហើយ) អស្រ័យ ម្បិកុសលធមិ ជាបរាមជ្ឈៈ វេទាភិក្ខុវ្យាដិ
ព្រោនហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ហោតុយោ ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

គតេ ទ្វេ ។

សហជាតករោចិ បញ្ញាករោចិ វិជ្ជាភេតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

(១៧៥) មរាមដ្ឋំ អតុសាលំ ធម្មំ មដិច្ច មរា-

មដ្ឋោ អតុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហោតុប្បន្ទយា ។

(១៧៦) ហោតុយោ ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

គតេ ឯកំ ។

សហជាតករោចិ បញ្ញាករោចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(១៧៧) មរាមដ្ឋំ អត្យកតតំ ធម្មំ មដិច្ច មរា-

មដ្ឋោ អត្យកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហោតុប្បន្ទយា ។

អមរាមដ្ឋំ អត្យកតតំ ធម្មំ មដិច្ច អមរាមដ្ឋោ

អត្យកតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហោតុប្បន្ទយា តិណំ ។

(១៧៨) ក្នុងហោតុប្បន្ទយ មានវារៈ៦ ក្នុងអារម្មណប្បន្ទយ មាន

វារៈ៦ ក្នុងអវិគតប្បន្ទយ មានវារៈ៦ ។

សហជាតករោចិ បញ្ញាករោចិ បណ្ឌិត គប្បិទ្ធិវិស្ណុវដិច្ច ។

បដិច្ចវិវា

(១៧៩) អតុសាលធមិ ដែលបរាមាសធមិ ពាល់ត្រូវហើយ អា-

ស្រ័យ ខ្លាអតុសាលធមិ ដែលបរាមាសធមិ ពាល់ត្រូវហើយ រឿបតិគ

ឡើង ព្រោះហោតុប្បន្ទយ ។

(១៨០) ក្នុងហោតុប្បន្ទយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បន្ទយ

មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បន្ទយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវិនិសសំ ក្នុងសហជាតករោចិ បញ្ញាករោចិ មានវារៈ៧១ ។

បដិច្ចវិវា

(១៨១) អត្យកតធមិ ដែលបរាមាសធមិ ពាល់ត្រូវហើយ អា-

ស្រ័យ ខ្លាអត្យកតធមិ ដែលបរាមាសធមិ ពាល់ត្រូវហើយ រឿបតិគ

ឡើង ព្រោះហោតុប្បន្ទយ ។ អត្យកតធមិ ដែលបរាមាសធមិ មិន

ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ ខ្លាអត្យកតធមិ ដែលបរាមាសធមិ មិន

ពាល់ត្រូវហើយ រឿបតិគឡើង ព្រោះហោតុប្បន្ទយ មានវារៈ ៣ ។

បរមាសសម្មយុត្តកុសលដ្ឋិតំ

បរមមជ្ឈំ អន្យោគតត្ស មហាមជ្ឈំ អន្យោគតត្ស មជ្ឈំ
មជ្ឈិក្ខំ មហាមជ្ឈោ អន្យោគតតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៧] ហេតុយា មត្តា អារម្មណេ ទ្វេ អវិភតេ មត្តា ។
សហជាតវារមិ មញ្ញាវារមិ វិញ្ញាវតត្តា ។
បរមដ្ឋិតកុសលដ្ឋិតំ ដ្ឋិតំ ។

បរមាសសម្មយុត្តកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវិវា

[១៧៧] បរមមាសសម្មយុត្តំ កុសលំ មជ្ឈំ មជ្ឈិក្ខំ
មហាមាសសម្មយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១៧៨] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អវិ-
ភតេ ឯតំ ។
សហជាតវារមិ មញ្ញាវារមិ សទ្ធត្ត ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៧៩] បរមមាសសម្មយុត្តំ កុសលំ មជ្ឈំ
មជ្ឈិក្ខំ មហាមាសសម្មយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បរមាសសម្មយុត្តកុសលដ្ឋិតំ

អន្យោគតមិ ដែលបរមាសមិ តាស័ត្រូហិយេ អស្រ័យ ខ្លាអន្យោ-
គតមិ ដែលបរមាសមិ តាស័ត្រូហិយេធនំ ខ្លាអន្យោគតមិ ដែល
បរមាសមិ មិទតាស័ត្រូហិយេធនំ រឺបរមិកខ្សៀន ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] កុសលប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ កុសិការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៦ កុសិភិកប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ។
សហជាតវារក្តិ មញ្ញាវារក្តិ បណ្ឌិត ឧប្បន្នតិក្តិដេនិក្ខុន ។
ធម៌ បរមដ្ឋិតកុសលដ្ឋិតំ ។

បរមាសសម្មយុត្តកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវិវា

[១៧៧] កុសលមិ ជាបរមាសសម្មយុត្ត (ប្រកបដោយបរមាស-
មិ) អស្រ័យ ខ្លាភុសលមិ ជាបរមាសសម្មយុត្ត រឺបរមិកខ្សៀន
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] កុសលប្បច្ច័យ មានវារៈ១ កុសិការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ កុសិភិកប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។
កុសិប្បច្ច័យពាំងអស់ កុសិសហជាតវារក្តិ មញ្ញាវារក្តិ មានវារៈ៧១ ។

បដិច្ចវិវា

[១៧៩] កុសលមិ ជាបរមាសសម្មយុត្ត (ប្រកបដោយបរមា-
សមិ) អស្រ័យ ខ្លាភុសលមិ ជាបរមាសសម្មយុត្ត រឺបរមិក
ខ្សៀន ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨២] ហេតុយា ទ្វេ អាច្ឆណោ ទ្វេ សច្ចត្ត
ទ្វេ អវិភតោ ទ្វេ ។

[១៨៣] ធម្មោត្តយោ ឯកំ ធម្មទិបតិយា ទ្វេ
សច្ចត្ត ទ្វេ ។ មេ ។ ធម្មិយ្យុត្ត ទ្វេ ។

សហជាតករោចិ សម្មយុត្តករោចិ វិន្តារាតត្វា ។

បដ្ឋានិកា

[១៨៤] បរាមាសសម្មយុត្តោ អត្តសាលោ ធម្មោ
បរាមាសសម្មយុត្តស្ស អត្តសាលស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុច្ចុយោ ធម្មយោ ។

[១៨៥] ហេតុយា ទ្វេ អាច្ឆណោ ចត្តាវិ អចិ-
បតិយក ចត្តាវិ ធម្មិលិ ធម អត្តនិ ធម អាច្ឆណាតិ-
មតិ អនន្តរ ទ្វេ សហជាតោ ទ្វេ ធម្មទិស្សយេ
ចត្តាវិ អាសវិទ ទ្វេ កក្កេ ទ្វេ រាហារ ទ្វេ
។ មេ ។ មត្ត ទ្វេ ។ មេ ។

បដ្ឋានិកា

[១៨៦] បរាមាសវិប្បយុត្តំ អត្តាកតំ ធម្មំ
មទិម្ហ បរាមាសវិប្បយុត្តោ អត្តាកតោ ធម្មោ
ធម្មត្តិ ហេតុច្ចុយោ ។

[១៨៧] ក្នុងហេតុច្ចុយោ មានការៈ ៦ ក្នុងការម្មណច្ចុយោ មាន
ការៈ ៦ គ្រប់បទទាំងអស់ មានការៈ ៦ ក្នុងកិច្ចកម្មច្ចុយោ មានការៈ ៦ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុច្ចុយោ មានការៈ ១ ក្នុងមនោធិបតិច្ចុយោ មាន
មានការៈ ៦ គ្រប់បទទាំងអស់ មានការៈ ៦ ។ មេ ។ ក្នុងធម្មិយ្យុត្ត-
ច្ចុយោ មានការៈ ៦ ។

សហជាតករោក្កិ សម្មយុត្តករោក្កិ ចន្ទិក ធម្មិទ្ធវិស្សាមទិច្ចុ ។

បដ្ឋានិកា

[១៨៩] អត្តសាលធមិ ជាបរាមាសវិប្បយុត្ត ជាច្ចុយោ វៃ
អត្តសាលធមិ ជាបរាមាសវិប្បយុត្ត ដោយហេតុច្ចុយោ ។

[១៩០] ក្នុងហេតុច្ចុយោ មានការៈ ៦ ក្នុងការម្មណច្ចុយោ មាន
ការៈ ៦ ក្នុងអធិបតិច្ចុយោ មានការៈ ៦ ក្រីកក្កាលក្កិ ក្រីកទនិច្ចក្កិ
ជាអារម្មណធិបតិ ក្នុងអនន្តរច្ចុយោ មានការៈ ៦ ក្នុងសហជាតច្ចុយោ
មានការៈ ៦ ក្នុងធម្មិយ្យុត្តច្ចុយោ មានការៈ ៦ ក្នុងការមវេច្ចុយោ
មានការៈ ៦ ក្នុងកម្មច្ចុយោ មានការៈ ៦ ក្នុងអាហារច្ចុយោ មាន
ការៈ ៦ ។ មេ ។ ក្នុងមត្តច្ចុយោ មានការៈ ៦ ។ មេ ។

បដ្ឋានិកា

[១៩១] អត្តាកតធមិ ជាបរាមាសវិប្បយុត្ត ពស្រ័យ ខ្លះតត្ត-
កតធមិ ជាបរាមាសវិប្បយុត្ត ទើបកិច្ចទ្រឹ ព្រាហហេតុច្ចុយោ ។

(១៨៧) ហេតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អភិ

កតេ ឯកំ ។

សមាជានិកាយិ ចន្ទានិកាយិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បរាមាសបរាមជ្ឈិមទុកកុសលទ្ធិក្រំ ចម្លើង ។

បរាមាសបរាមជ្ឈិមទុកកុសលទ្ធិក្រំ

បដិច្ចវិភោ

(១៨៨) បរាមជ្ឈិកោ ហេតុបរាមាសំ កុសលំ

ចម្លំ បដិច្ច បរាមរដ្ឋាថេរ ហេតុបរាមាសោ កុសល-

លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១៨៩) ហេតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អភិ

កតេ ឯកំ ។

សមាជានិកាយិ ចន្ទានិកាយិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិភោ

(១៩០) បរាមាសរោវ បរាមជ្ឈិកោ កុសលំ

ចម្លំ បដិច្ច បរាមរដ្ឋាថេរ ហេតុបរាមាសោ កុសល-

លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

(១៩១) កុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវហើយផង មិនមែន

ជាបរាមាសផង កស្រីយ ខ្លាចកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវ

ហើយផង មិនមែនជាបរាមាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា

ចប់ បរាមាសបរាមជ្ឈិមទុកកុសលទ្ធិក្រំ ។

បរាមាសបរាមជ្ឈិមទុកកុសលទ្ធិក្រំ

បដិច្ចវិភោ

(១៩២) កុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវហើយផង មិនមែន

ជាបរាមាសផង កស្រីយ ខ្លាចកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវ

ហើយផង មិនមែនជាបរាមាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា

(១៩៣) កុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវហើយផង មិនមែន

ជាបរាមាសផង កស្រីយ ខ្លាចកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវ

ហើយផង មិនមែនជាបរាមាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា មាតិកា ១ ។

បដិច្ចវិភោ

(១៩៤) កុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវហើយផង មិនមែន

ជាបរាមាសផង កស្រីយ ខ្លាចកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌តាមត្រូវហើយផង មិនមែនជាបរាមាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា មាតិកា ១ ។

បពមន្តក្សេរ គោធមធិកនាសំ អត្ថុសលំ ចន្ទំ ធម៌ត្ថ
បពមន្តាធរដ គោធមធិកនាសា អត្ថុសលោ ធាត្តា
ទុម្បត្តនំ គោត្តិយ្យុត្តយា តីណិ ។ បពមន្តក្សេរ
បពមន្តក្សេរ អត្ថុសលក្សេរ បពមន្តក្សេរ គោធមធិកនាសំ
អត្ថុសលក្សេរ ចន្ទំ ធម៌ត្ថ ត្ថបមន្តាធរដ គោធមធិក-
នាសោ អត្ថុសលោ ធាត្តា ទុម្បត្តនំ គោត្តិយ្យុត្តយា
ឃតំ ។

[១៧៧] គោត្តិយា មត្តា គោត្តិយោ មត្តា
អវិគតោ មត្តា ។

សមាជានតិកេនិ សម្បយុត្តកកេនិ វិទ្យាមគក្ខា ។

បច្ច្យាវិចារ

[១៧៨] បពមន្តាធរដ គោធមធិកនាសោ អត្ថុស-
លោ ធាត្តា បពមន្តស្កត្តិធរដ គោធមធិកនាសស្ស អត្ថុ-
សលស្ស ធឧត្តស្ស គោត្តិយ្យុត្តយា ១ មត្តិយា ។

[១៧៩] គោត្តិយា តីណិ គោត្តិយោ ១៧ អតិ-
មតិយា ១៧ អវិគតោ មត្តា ។

អត្ថុសលេនំ ដែលបពមន្តាធរដគោត្តិយាធម៌ មិនមែនជាបពមន្ត
ធម៌ កាស្រ័យ ខ្លះអត្ថុសលេនំ ដែលបពមន្តាធរដគោត្តិយាធម៌
មិនមែនជាបពមន្តាធម៌ រឿងគិតរឿង គ្រោតកុប្បុរ្យយ មាន
៣៖ ១ ។ អត្ថុសលេនំ ដែលបពមន្តាធរដគោត្តិយាធម៌ មិន
មែនជាបពមន្តាធម៌ កាស្រ័យ ខ្លះអត្ថុសលេនំ បពមន្តាធម៌ ដែល
បពមន្តាធរដគោត្តិយាធម៌ ខ្លះអត្ថុសលេនំ ដែលបពមន្តាធរដ គោត្តិយា
ធម៌ មិនមែនជាបពមន្តាធម៌ រឿងគិតរឿង គ្រោតកុប្បុរ្យយ
មាន៣៖ ១ ។

[១៧១] គុណិយកុប្បុរ្យយ មាន៣៖ ៥ គុណិយកុប្បុរ្យយ
មាន៣៖ ៥ គុណិយកុប្បុរ្យយ មាន៣៖ ៦ ។
សមាជានតិកេនិ សម្បយុត្តកកេនិ មត្តិយោ មត្តិយោ ធម៌ត្ថ ។

បច្ច្យាវិចារ

[១៧៦] អត្ថុសលេនំ ដែលបពមន្តាធរដគោត្តិយាធម៌ មិន
មែនជាបពមន្តាធម៌ ជាបច្ច្យ ខ្លះអត្ថុសលេនំ ដែលបពមន្តាធរដគោត្តិយា
ធម៌ មិនមែនជាបពមន្តាធម៌ ដោយគោត្តិយ្យុត្តយ ។

[១៧៧] គុណិយកុប្បុរ្យយ មាន៣៖ ១ គុណិយកុប្បុរ្យយ មាន
៣៖ ៧ គុណិយកុប្បុរ្យយ មាន៣៖ ៥ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ

យោ គុសលភ្នំកំ មច្ឆាភិវេសន្ត អនុលោម
មម្បិ មច្ឆិយាម្បិ អនុលោមមច្ឆិយាម្បិ មច្ឆិ
យិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វិវិ គរណាគន្ធិ ។

បដិច្ចវិរោ

[១៧២] មកមច្ឆតោវ ដោមមកមាសំ អន្យាកតំ
មម្បិ មជិទ្ធិ មកមម្ខោវេវ ដោមមកមាសោ អន្យា-
កតោ មម្ខោ មច្ឆិយាម្បិ មោគុម្បិទ្ធិយោ ។

[១៧៣] មោគុយោ វិវិកំ មោម្ខោលា វិវិកំ មច្ឆិ
កតោ វិវិកំ ។

សមាសាកវិរោមិ មច្ឆាភិវេសន្ត សត្វតុ មកំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិរោ

[១៧៤] មរាមាសវិប្បយុត្តំ មកមម្ខំ គុសលំ
មម្បិ មជិទ្ធិ មរាមាសវិប្បយុត្តោ មកមម្ខោ គុស-
លោ មម្ខោ មច្ឆិយាម្បិ មោគុម្បិទ្ធិយោ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ

អនុលោមភ្នំ មច្ឆិយាម្បិ អនុលោមមច្ឆិយាម្បិ មច្ឆិយា-
នុលោមភ្នំ មច្ឆាភិវេសន្ត គុសលភ្នំកំ ដែលលោកលំ
ហើយ យ៉ាសិណា (គុសលភាសបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ)
មណ្ឌិត គប្បិកប់ យ៉ាសិណាវេវ ។

បដិច្ចវិរោ

[១៧៥] អន្យាកតមិ ដែលមកមាសមិ កាល់ត្រូវហើយមិ
មិនមែនជាមកមាសមិ ពេស្រ័យ ទូរមន្យាកតមិ ដែលមកមាសមិ
កាល់ត្រូវហើយមិ មិនមែនជាមកមាសមិ ទើបភិកាទ្បិធំ ព្រោះ
មោគុម្បិទ្ធិយ ។

[១៧៦] គុសិមោគុម្បិទ្ធិយ មានព៌ៈ ១ គុសិមោគុម្បិទ្ធិយ
មានព៌ៈ ១ គុសិមោគុម្បិទ្ធិយ មានព៌ៈ ១ ។
គុសិម្បិទ្ធិយកំ គុសិមោគុម្បិទ្ធិយកំ មច្ឆាភិវេសន្ត មានព៌ៈ ១ ។
លំ មរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិរោ

[១៧៧] គុសលមិ ត្រាសមកមកមាសៈ ដែលមកមាសមិ
កាល់ត្រូវហើយ ពេស្រ័យ ទូរគុសលមិ ត្រាសមកមកមាសៈ ដែល
មកមាសមិ កាល់ត្រូវហើយ ទើបភិកាទ្បិធំ ព្រោះមោគុម្បិទ្ធិយ ។

បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ មនិច្ច
បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ មនិច្ច
បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ មនិច្ច
បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ មនិច្ច

[៣៧៧] ហេតុយា ទ្វេ វារាជ្ជលោ ទ្វេ អវិគាត ទ្វេ ។

លោ តិយលោ វុត្តាវុត្ត កត្តិកាសាសិសំ ។

សមាដាតកំលេមិ មញ្ញកំលេមិ វិគ្គារមត្តា ។

បដិច្ចវិកេ

[៣៧៨] បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ
មនិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ
មនិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ
មនិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ

បដិច្ចវិកេ

[៣៧៩] បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ
មនិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ
មនិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ
មនិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ មកមដ្ឋំ អនុសាសំ ធម្មំ

កុសលធមិ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌មិនពាល់ត្រូវហើយ
អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធមិ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌មិន
ពាល់ត្រូវហើយ រឿបរកិកាឡើង គ្រោងហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨០] កុសលធមិ ប្រាសចាគបរាមាសៈ មាតវៈ ៦ កុសិការម្មណប្បដ្ឋយ មាត
វៈ ៦ កុសិការិមធម្មប្បដ្ឋយ មាតវៈ ៦ ។

ពញ្ញាទេ ដូចដ្ឋានិវលាតិយលោកុត្តាវុត្តិកវិវេ ។

សហព័កវៈក្តិ មញ្ញកវៈក្តិ មញ្ញិក ធម្មវិទ្ធិពិស្តារវេទិច្ច ។

បដិច្ចវិកេ

[៣៨១] អកុសលធមិ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ ខ្លឹមអកុសលធមិ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែល
បរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយ រឿបរកិកាឡើង គ្រោងហេតុប្បដ្ឋយ មាតវៈ ១
គ្រប់មតាំងអស់ ។

បដិច្ចវិកេ

[៣៨២] អញ្ញកធម៌ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ ខ្លឹមអញ្ញកធម៌ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែល
បរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយ រឿបរកិកាឡើង គ្រោងហេតុប្បដ្ឋយ . . . ។
អញ្ញកធម៌ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌មិនពាល់ត្រូវហើយ
អាស្រ័យ ខ្លឹមអញ្ញកធម៌ ប្រាសចាគបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
មិនពាល់ត្រូវហើយ រឿបរកិកាឡើង គ្រោងហេតុប្បដ្ឋយ មាតវៈ ៣ ។

សាម្ពណ្ណទុក្ខកុសលត្តិកៈ

បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ អត្សរកតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ អបរាមដ្ឋោ អត្សរកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តិណិ ។ បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ
បរាមដ្ឋំ អត្សរកតត្ថ បរាមាសវិញ្ញយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ
អត្សរកតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិញ្ញយុត្តោ បរា-
មដ្ឋោ អត្សរកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[២៧០] ហេតុយា បត្ថ អាម្ពណោ ទ្ធិ អវិ-
កតោ បត្ថ ។

លោ ភីយលោ កុស្តទុក្ខត្តិកសតិសំ ។

សហាយតតំ ភយិ បញ្ញាណភយិ វិជ្ជារមេត្ថា ។

បរាមវិញ្ញយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ អត្សរកតំ ធម្មំ ។

បរាមសាម្ពណ្ណទុក្ខកុសលត្តិកំ ធម្មំ ។

សាម្ពណ្ណទុក្ខកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិហោ

[២៧១] សាម្ពណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សាម្ព-

ណោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ... ។

យេតា សប្បទូយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច វិវិជ្ជារមេត្ថំ ។

សាម្ពណ្ណទុក្ខកុសលត្តិកៈ

អត្សរកតមិ ប្រាសាទបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌កាល់ត្រូវហើយ
ភាស្រ័យ ឬអត្សរកតមិ ប្រាសាទបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
កាល់ត្រូវហើយធម៌ ឬអត្សរកតមិ ប្រាសាទបរាមាសៈ ដែលបរាមា-
សធម៌មិនកាល់ត្រូវហើយធម៌ ទើបតើរឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[២៧០] កុសិហេតុប្បទូយ មានវាៈ ៨ កុសិហាម្ពណាប្បទូយ មាន

វាៈ ២ កុសិហេតុប្បទូយ មានវាៈ ៨ ។

(ហត្ថរាជ) ដូចគ្នានឹងលោកយល់កុស្តទុក្ខត្តិកវិវា ។

សហាយតតំ ភយិ បញ្ញាណភយិ វិជ្ជារមេត្ថា ។

ឃប់ បរាមវិញ្ញយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ អត្សរកតំ ។

ធម្មំ បរាមសាម្ពណ្ណទុក្ខកុសលត្តិកំ ។

សាម្ពណ្ណទុក្ខកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិហោ

[២៧១] កុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអាទិ៍ដោយសាម្ពណ៍(២) ភា-

ស្រ័យ ឬកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអាទិ៍ដោយសាម្ពណ៍ ទើបតើរ
រឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ... ។ ភាស្រ័យ ឬកុសលធម៌ ប្រកបដោយ
ប្បទូយ យ៉ាងណា (បទៈ ១១) បណ្ឌិត ឧប្បទ្វិស្តោ យ៉ាងនេះ ។

១ ធីតុរាយ្យកុសិ ២ អកុសលវិចារក្កត្តិកំ ៣ ធីតិយាក្កត្តិកំ ។

បដិច្ចវិវា

[២០២] សាម្មណ៍ អនុសាសន៍ ធម៌ បដិច្ច សាម្ម-
ណោ អនុសាសនា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា... ។
យថា សម្មត្វយំ អនុសាសនំ វិវា កាតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[២០៣] សាម្មណ៍ អន្យាគាត់ ធម៌ បដិច្ច សា-
ម្មណោ អន្យាគាតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ អនាម្មណ៍ អន្យាគាត់ ធម៌ បដិច្ច អនា-
ម្មណោ អន្យាគាតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ សាម្មណ៍ អន្យាគាតា អនាម្មណ៍ អន្យា-
គាតា ធម៌ បដិច្ច សាម្មណោ អន្យាគាតា ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២០៤] ហេតុណេ វេ វាម្មណោ តីណិ អនិ-
បតិយា បន្ទ ។ មេ ។ អនាម្មណោ វេ បុរាជានេ
វិកំ អាសោវេ វិកំ ។ មេ ។

បដិច្ចវិវា

[២០៥] អនុសាសនមិ ប្រព្រឹត្តិវេម្ពយាមន្តិវេយកាម្មណ៍
កាស្រ័យ ខ្លំអនុសាសនមិ ប្រព្រឹត្តិវេម្ពយាមន្តិវេយកាម្មណ៍ វេច
កើតាវ្យិដិ ព្រោមហកុប្បដ្ឋយ... ។
អនុសាសនមិ ប្រគេមវេយបដ្ឋយវិវាណា (បរាទេ) បណិក
កប្បិ ត្រើយវិវេនេវេវេ ។

បដិច្ចវិវា

[២០៦] អន្យាគាតមិ ប្រព្រឹត្តិវេម្ពយាមន្តិវេយកាម្មណ៍
កាស្រ័យ ខ្លំអន្យាគាតមិ ប្រព្រឹត្តិវេម្ពយាមន្តិវេយកាម្មណ៍ វេច
កើតាវ្យិដិ ព្រោមហកុប្បដ្ឋយ មានវា: ៣ ។ អន្យាគាតមិ មិនមាន
កាម្មណ៍ កាស្រ័យ ខ្លំអន្យាគាតមិ មិនមានកាម្មណ៍ កើតាវ្យិដិ
ព្រោមហកុប្បដ្ឋយ មានវា: ៣ ។ អន្យាគាតមិ ប្រព្រឹត្តិវេម្ពយាមន្តិ
វេយកាម្មណ៍ កាស្រ័យ ខ្លំអន្យាគាតមិ ប្រព្រឹត្តិវេម្ពយាមន្តិវេយ
កាម្មណ៍វិដិ ខ្លំអន្យាគាតមិ មិនមានកាម្មណ៍វិដិ កើតាវ្យិដិ
ព្រោមហកុប្បដ្ឋយ មានវា: ៣ ។

[២០៧] កុដិវេកុប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ កុដិកាម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវា: ៣ កុដិអនិបតិប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ។ មេ ។ កុដិអនាម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវា: ៦ កុដិបុរាជានប្បដ្ឋយ មានវា: ១ កុដិការសាវេប្បដ្ឋយ
មានវា: ១ ។ មេ ។

(៦០៥) និរោធិយា នវ នអាម្មណ៍ តីណិ ន-
អតិបតិយា នវ វ'រេម ។ នតម្មេ ទ្វេ នវិចារេ
មត្ត អរណយាវ មតំ នសម្រ្គិយេ មតំ នណារន
ទ្វេ នមៈត្ត នវ នសម្មយុត្តេ តីណិ នវ'ម្មយុត្ត
ទ្វេ នោទតិយា ទ្វេ នោវិគាន ទ្វេ ។

បញ្ញាវិព៌

(៦០៦) សារម្មណោ អត្យានុតោ នម្មោ សា-
រម្មណស្ស អត្យានុតស្ស នម្មស្ស វោតុច្ចុទ្ធាយេន
ចទ្ធាយា តីណិ ។

(៦០៧) សារម្មណោ អត្យានុតោ នម្មោ សា-
រម្មណស្ស អត្យានុតស្ស នម្មស្ស អារម្មណប្បទ្ធា-
យេន ចទ្ធាយោ ។ វោតុច្ចុទ្ធាយេន អត្យានុតោ នម្មោ
សារម្មណស្ស អត្យានុតស្ស នម្មស្ស អារម្មណប្បទ្ធា-
យេន ចទ្ធាយោ ទ្វេ ។

(៦០៨) សារម្មណោ អត្យានុតោ នម្មោ សា-
រម្មណស្ស អត្យានុតស្ស នម្មស្ស អតិបតិប្បទ្ធាយេន
ចទ្ធាយោ អារម្មណានិបតិ សមាធាតានិបតិ តីណិ ។

(៦០៩) ក្កិខេហេតុច្ច័យ មានវារៈ ក្កិខការម្មណប្បទ្ធាយ
មានវារៈ ព ក្កិខអតិបតិប្បទ្ធាយ មានវារៈ ។ យ ។ ក្កិខកម្មច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្កិខវិបាកច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កិខសហារច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្កិខសម្រ្គិយច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្កិខណាមច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្កិខមត្តច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កិខសម្មយុត្តច្ច័យ មានវារៈ ព ក្កិ
ខវិចារេច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្កិខវោទតិច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្កិខ
វិគានច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

បញ្ញាវិវៈ

(៦០៩) អត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ ជា
ច្ច័យ វៃអត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ វោតុ
ច្ច័យ មានវារៈ ព ។

(៦០៧) អត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ ជា
ច្ច័យ វៃអត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ វោតុ
អារម្មណច្ច័យ ។ អត្យានុតមិ និមន្តអារម្មណំ ជាច្ច័យ វៃ
អត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ វោតុអារម្មណច្ច័-
យ មានវារៈ ៦ ។

(៦០៧) អត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ ជា
ច្ច័យ វៃអត្យានុតមិ ប្រត្រិក្កិវេម្មយអន្លិវេយអារម្មណំ វោតុនិ-
បតិប្បទ្ធាយ វោតុស្មារម្មណានិបតិ និវេសវោតុនិបតិ មានវារៈ ព ។

អនាមគ្គិយោ អន្តរាគារតា ធម្មោ សារម្មណស្ស អ-
ន្តរាគារស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចរិយ្យទ្ធករោ បទ្ធករោ
អនាមគ្គិយោ អនិច្ចរិយ្យ ។

(២០៧) ហេតុហោ ភិណ្ឌំ អនាមគ្គិយោ ទ្វេ អនិ-
ច្ចរិយ្យោ ចត្តារិ អនុត្តរេ ឋិតំ ។ មេ ។ សហជាត
សត្តំ អនាមគ្គិយោ ធម្មស្សិយោ សត្តំ ឧបទិស្សិយោ
ទ្វេ ប្បវេណិកេ ឋិតំ បន្ទាជាត ឋិតំ ពាសេវនេ ឋិតំ
តម្កេ ភិណ្ឌំ វិចារកេ ភិណ្ឌំ ។ មេ ។ សម្បយុត្ត
ឋិតំ វិចារយុត្ត ទ្វេ ។ មេ ។
សាម្មណេ ឧបាសយទ្ធិកំ វិទ្ធិកំ ។

បិដកកុសលស្ថិតិ

បដិច្ចវិរា

(២០០) ទំត្ថំ កុសលំ ធម្មំ មនិច្ច រោចិស្តោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធករោ ។ ហេ-
ទំត្ថំ កុសលំ ធម្មំ មនិច្ច រោចិស្តោ កុសលោ ធម្មោ

អន្តរាគារមិ មិនមានការម្នាលី ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ប្រគ្រឹក្ត
ទៅមួយការម្នីវាយការម្នាលី ដោយនិច្ចរិយ្យទ្ធករោ ចាននវិការម្នាលិ-
និច្ចរិយ្យ ។

(២០៧) កុសិហេតុប្បទ្ធករោ មានការ ៧ កុសិហេតុប្បទ្ធករោ មាន
ការ ២ កុសិអនិច្ចរិយ្យទ្ធករោ មានការ ២ កុសិអនុត្តរេប្បទ្ធករោ មានការ ១
។ មេ ។ កុសិសហជាតប្បទ្ធករោ មានការ ៧ កុសិសហជាតប្បទ្ធករោ មាន
ការ ២ កុសិទិស្សិយប្បទ្ធករោ មានការ ៧ កុសិទិស្សិយប្បទ្ធករោ មាន
ការ ២ កុសិបុរោគប្បទ្ធករោ មានការ ១ កុសិបុរោគប្បទ្ធករោ មាន
ការ ១ កុសិសាសនាប្បទ្ធករោ មានការ ១ កុសិសម្បយុត្តប្បទ្ធករោ មានការ ៧
កុសិវិចារយុត្តប្បទ្ធករោ មានការ ២ ។ មេ ។

ពិ អនុសាសនសុត្តនិទាន ។

បិដកកុសលស្ថិតិ

បដិច្ចវិរា

(២០០) កុសលមិ មិនមែនជាចិត្ត កាស្រ័យ ទ្ធកុសល-
មិ ជាចិត្ត ហើយក៏មិនទ្រឹស ព្រោះវាជាចិត្តប្បទ្ធករោ ។ កុសលមិ
មិនមែនជាចិត្ត កាស្រ័យ ទ្ធកុសលមិ មិនមែនជាចិត្ត

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតិភ្នំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចំន្រោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ហេតិភ្នំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចំន្រោ កុសលោ ធម្មោ
 ហេតិភ្នំ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ។ ចំន្រោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ចំន្រោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២១១] ហេតុយា បញ្ច ពរម្បលោ បញ្ច ស-
 ទ្ធក្ខ បញ្ច អវិភេត បញ្ច ។

[២១២] ធម្មិបតិយា បញ្ច ធម្មរជាតេ បញ្ច
 ធម្មាជតេ បញ្ច ធមាសវិទេ បញ្ច ធមាធម្ម តិណំ
 ធម្មិភេត បញ្ច ធម្មិយុយុត្តេ បញ្ច ។

សហជាតវិភេតិ សម្មយុត្តវិភេតិ វិគ្គារតត្វា ។

បញ្ញាវិវាទ

[២១៣] ហេតិភ្នំ កុសលោ ធម្មោ ហេតិភ្នំស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដិច្ចយោ... ហេតិ-
 ចំន្រោ កុសលោ ធម្មោ ចិត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដិច្ចយោ... ហេតិភ្នំ កុសលោ ធម្មោ

វេយភិក្ខុវិទី ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាចិត្ត ពោស្រ័យ
 ទ្ធវកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត វេយភិក្ខុវិទី ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ
 កុសលធម៌ ជាចិត្ត កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ពោស្រ័យ ទ្ធវក-
 កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត វេយភិក្ខុវិទី ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។
 កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ពោស្រ័យ ទ្ធវកុសលធម៌ ជាចិត្តផង ទ្ធវ-
 កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្តផង វេយភិក្ខុវិទី ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥ ក្នុងពោស្រ័យប្បដ្ឋយ មាន
 វាៈ ៥ ក្នុងច្បងចាតិអស់ សុទ្ធតែមានវាៈ ៥ ក្នុងវិភេតប្បដ្ឋយ មាន
 វាៈ ៥ ។

[២១២] ក្នុងឧបាសម្ព័យប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥ ក្នុងឧបាសម្ព័យប្បដ្ឋយ
 មានវាៈ ៥ ក្នុងឧបាសម្ព័យប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥ ក្នុងឧបាសម្ព័យប្បដ្ឋយ
 មានវាៈ ៥ ក្នុងឧបាសម្ព័យប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥ ក្នុងឧបាសម្ព័យប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥ ។

សហជាតវិភេតិ សម្មយុត្តវិភេតិ បដិច្ចិក ធម្មិវិភេតិស្តាធម្មិច្ឆ ។

បញ្ញាវិវាទ

[២១៣] កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាច្បង វៃកុស-
 លធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ... កុសលធម៌ មិន
 មែនជាចិត្ត ជាច្បង វៃកុសលធម៌ ជាចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ

អំពីប្រតិបត្តិ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសង្ខារ កុសលសង្ខារ ឬ លោចិត្តសង្ខារ កុសលសង្ខារ ឬ ធម្មសង្ខារ លោកុប្បដ្ឋាយិក ឬ បដ្ឋាយា(១) ។

[២១២] លោកុប្បដ្ឋាយិក តិណ្ឌិ អាម្មណោ ធរ អចិម តិយា ធរ អវិកតេ វស្ស ។

[២១៣] លោកុប្បដ្ឋាយិក ធរ អនាម្មណោ ធរ ។

[២១៤] លោកុប្បដ្ឋាយិក ធរ អនាម្មណោ តិណ្ឌិ ។

[២១៥] លោកុប្បដ្ឋាយិក ធរ អនាម្មណោ ធរ ។

យថា កុសលសង្ខារោ បដ្ឋានិកសង្ខារ អប្បាលោក មធិ បដ្ឋដិយមធិ អនុលោមប្បដ្ឋដិយមធិ បដ្ឋ តិយា ទុក្ខោមធិ តណ្ឌិទំ ឯវំ កលោករិទ្ធំ ។

បដិច្ចវិហា

[២១៦] ចិត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោចិត្តា អកុសលោ ធរ ធម្មា ធម្មដ្ឋានិ លោកុប្បដ្ឋាយា ។ លោ- តិក្ខំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោចិត្តោ អកុស- លោ ធរ ធម្មា ធម្មដ្ឋានិ លោកុប្បដ្ឋាយា . . . លោចិត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ អកុសលោ ធរ ធម្មា

១. ឃ. លោចិត្តា កុសលោ ធរ ធម្មា ចិត្តសង្ខារ កុសលសង្ខារ ធរ លោចិត្តសង្ខារ កុសលសង្ខារ ធរ ធម្មសង្ខារ លោកុប្បដ្ឋាយិក បដ្ឋាយិក ឥមេ ពាយិ ខត្តិ ។

អំពីប្រតិបត្តិ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាបច្ច័យ ខៃកុសលធម៌ ជាចិត្តធម៌ ខៃ អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្តធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៣ ក្នុងការប្បណប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៥ ។

[២១៧] ក្នុងលោកុប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៧ ក្នុងនិការប្បណប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៧ ។

[២១៨] ក្នុងនិការប្បណប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៣ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋាយិក ។

[២១៩] ក្នុងនិការប្បណប្បដ្ឋាយិក មានវារៈ ៧ ក្រោមលោកុប្បដ្ឋាយិក ។

អនុលោមក្តិ បដ្ឋដិយក្តិ អនុលោមប្បដ្ឋដិយក្តិ បដ្ឋដិយាទុ- លោមក្តិ ខៃបដ្ឋានិកៈ ក្នុងកុសលក្តិកៈ ដែលលោកព្រះហឫទ័យ យ៉ាងណា (ក្នុងចិត្តទុកកុសលក្តិកៈ) បណ្តែត ធម្មវិលម៌ យ៉ាង គោរវដរ ។

បដិច្ចវិហា

[២១៦] អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លួនកុសលធម៌ ជាចិត្ត ទើបតិករឡើយ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋាយិក ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបតិករឡើយ ក្រោមហេតុប្ប- ដ្ឋាយិក . . . អកុសលធម៌ ជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត

៥៣

ចំនួនកុសលខ្ពស់

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ... ហេតិវ្តំ អនុសាសនំ ធម្ម័
បដិច្ច ចិន្តា អនុសាសនោ ឆ ហេតិវ្តោ អនុសា-
សោ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តំ
អនុសាសនា ហេតិវ្តំ អនុសាសនា ធម្ម័ បដិច្ច
ហេតិវ្តោ អនុសាសនោ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ... ។

[២៤៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ មញ្ច អវិ-
កាធិ បញ្ច ។

ចិត្តុកុសលសាសនិសំ នហេតុយាចំ កាតតំ ។
សរេជាតតិវេចិ មញ្ចា ករេចិ វិជ្ជា បេតនា ។

បដិច្ចវិហោ

[២៤៨] ចិត្តំ អន្យាគាតំ ធម្ម័ បដិច្ច ហេ-
តិវ្តោ អន្យាគាតោ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ហេតិវ្តំ អន្យាគាតំ ធម្ម័ បដិច្ច ហេតិវ្តោ អន្យាគា-
តោ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតិវ្តំ អន្យា-
គាតំ ធម្ម័ បដិច្ច ចិន្តា អន្យាគាតោ ឆ ធម្មា ឧ-
ប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតិវ្តំ អន្យាគាតំ ធម្ម័
បដិច្ច ចិន្តា អន្យាគាតោ ឆ ហេតិវ្តោ អន្យា-
គាតោ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ចំនួនកុសលខ្ពស់

វេយភីតទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា... អនុសាសនមិ ជាចិត្តន្តិ អនុសាស-
នមិ មិនមែនជាចិត្តន្តិ អាស្រ័យ ខ្លះអនុសាសនមិ មិនមែនជាចិត្ត វេយ
ភីតទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ អនុសាសនមិ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ
ខ្លះអនុសាសនមិ ជាចិត្តផង ខ្លះអនុសាសនមិ មិនមែនជាចិត្តផង រឿង
ភីតទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ... ។

[២៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៧៖៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន

៧៖៥ ក្នុងអវិកាប្បដ្ឋយា មាន៧៖៥ ។

៧៖៥ ក្នុងសត្វប្រវេណប្បដ្ឋយា មាន៧៖៥ ក្នុងកុសលខ្ពស់៖ បដិច្ច

អប្បិក្ខំ ឲ្យដូចក្នុងហេតុប្បដ្ឋយាផងដែរ ។

សហជាតិវេក្ខំ បញ្ញាវេក្ខំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជន្តិ ធម្មាផងដែរ ។

បដិច្ចវិហោ

[២៥០] អន្យាគាតមិ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លះអន្យាគា-
តមិ ជាចិត្ត វេយភីតទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ អន្យាគាតមិ
មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លះអន្យាគាតមិ មិនមែនជាចិត្ត វេយភីត
ទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា អន្យាគាតមិ ជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លះអន្យាគា-
តមិ មិនមែនជាចិត្ត វេយភីតទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា អន្យាគា-
តមិ ជាចិត្ត អន្យាគាតមិ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លះអ-
ន្យាគាតមិ មិនមែនជាចិត្ត វេយភីតទ្បឺនំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

ចេតសិកទុកកុសលវដ្តិក

សហជានេ បញ្ច ធុរជានេ តីណិ អាសេវិទេ បរ
តាឌ្ឋ តីណិ វិទានេ បញ្ច វិជ្ជយុវត្ត បញ្ច អត្តិយា
បញ្ច ទត្តិយា ធា ។

ចិន្តទុកកុសលវដ្តិក ចិន្តិក ។

ចេតសិកទុកកុសលវដ្តិក

បដិច្ចារិក

(២២៥) ចេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេត-
សិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា
ចេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរចេតសិកោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ចេតសិកំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ កុសលោ ធម-
អរចេតសិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេ-
តុប្បន្នយា ។ អរចេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចេតសិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្ប-
ន្នយា ។ ចេតសិកំ កុសលត្ថ អរចេតសិកំ
កុសលត្ថ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

(២២៦) ហេតុយា បញ្ច អាឌ្ឋិណ បញ្ច អធ៌-
មតិយា បញ្ច អវិភវេ បញ្ច ។

ចេតសិកទុកកុសលវដ្តិក

កុសិសហជានេប្បន្និយ មានារៈ ៥ កុសិបុរជានេប្បន្និយ មានារៈ ៣
កុសិសាសវិប្បន្និយ មានារៈ ៤ កុសិកម្មប្បន្និយ មានារៈ ៣ កុសិវិទា-
កម្មប្បន្និយ មានារៈ ៥ កុសិវិជ្ជយុក្កប្បន្និយ មានារៈ ៥ កុសិកត្តិប្បន្និយ
មានារៈ ៥ កុសិទត្តិប្បន្និយ មានារៈ ៤ ។

ចង់ ចិន្តទុកកុសលវដ្តិក ។

ចេតសិកទុកកុសលវដ្តិក

បដិច្ចារិក

(២២៥) កុសលធមិ ជាចេតសិក កាស្រីយ ខ្លឹកុសលធមិ ជា
ចេតសិក ទើបរតីកាឡើង ព្រោះហេតុប្បន្និយ កុសលធមិ មិនមែនជា
ចេតសិក កាស្រីយ ខ្លឹកុសលធមិ ជាចេតសិក ទើបរតីកាឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បន្និយ កុសលធមិ ជាចេតសិកក្តី កុសលធមិ មិនមែនជាចេត-
សិកក្តី កាស្រីយ ខ្លឹកុសលធមិ ជាចេតសិក ទើបរតីកាឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បន្និយ ។ កុសលធមិ ជាចេតសិក កាស្រីយ ខ្លឹកុសលធមិ
មិនមែនជាចេតសិក ទើបរតីកាឡើង ព្រោះហេតុប្បន្និយ ។ កុសលធមិ
ជាចេតសិក កាស្រីយ ខ្លឹកុសលធមិ ជាចេតសិកផង ខ្លឹកុសល-
ធមិ មិនមែនជាចេតសិកផង ទើបរតីកាឡើង ព្រោះហេតុប្បន្និយ ។

(២២៦) កុសិហេតុប្បន្និយ មានារៈ៥ កុសិអាម្មណប្បន្និយ មាន-
ារៈ៥ កុសិកតិប្បន្និយ មានារៈ៥ កុសិសិកប្បន្និយ មានារៈ៥ ។

[២២៧] ន អធិបតិយា បញ្ច ន បុរាណិនោ បញ្ច
ន យេ ន ក្កេ តិណិ នវិចារោ បញ្ច នវិចារ-
យុត្ត បញ្ច ។

សហជាតកក្កនិ វិគ្គាបតត្ថំ ។

បញ្ញាវិរោ

[២២៨] មេតសិកោ កុសលោ នម្ពោ មេត-
សិកស្កុ កុសលស្កុ មម្មស្កុ មោតុញ្ញត្ថយោ ន
បន្ទយោ ។

[២២៩] មោតុយា តិណិ ការម្ពុលា នវ ។ អ-
ធិបតិយា នវ វេនិម្ពិ តិណិ សហជាតាធិបតិ អន្ទិ-
មេសុ តិសុ មជ្ឈុលាមិកាយេវ បញ្ញា សហជាតាធិ-
បតិ ។ អនន្តរេ នវ ។ យេ ។ សហជាតោ បញ្ច
ឧបទិស្សុយេ នវ អាសវនេ នវ ក្កេ តិណិ
អាហារេ បញ្ច វត្ថិយេ បញ្ច ឈានេ តិណិ មត្ត
តិណិ សម្បយុត្ត បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា នវ ។

[២២៧] ក្កនិអធិបតិប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិបុរាណិកប្បច្ឆិយ
មានារៈ ថ ។ យេ ។ ក្កនិកម្មប្បច្ឆិយ មានារៈ ត ក្កនិវិចារកប្បច្ឆិយ
មានារៈ ថ ក្កនិវិចារយុត្តប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ។

សហជាតារៈធិប បណិក កប្បិទ្ធិតិស្តារធិប ។

បញ្ញាវិរោ

[២២៨] កុសលធមិ ជាវេតសិក ជាបច្ឆិយ វិទកុសលធមិ ជា
វេតសិក ដោយវេតប្បច្ឆិយ ។

[២២៩] ក្កនិវេតប្បច្ឆិយ មានារៈ ត ក្កនិកាម្មណប្បច្ឆិយ
មានារៈ ថ ។ ក្កនិអធិបតិប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ តី មានារៈ ត ក្កនិបទ
ខាធិវេម បុនធិវេសហជាតាធិបតិ ក្កនិកា ត ជាបទកណ្តាល តី បញ្ញា
ជាមជ្ឈុលាមិកវេតប្បច្ឆិ បុនធិវេសហជាតាធិបតិ ។ ក្កនិអនន្ត-
ប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ។ យេ ។ ក្កនិសហជាតប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិ
ឧបទិស្សុយេប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិកាសវនប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិ
កម្មប្បច្ឆិយ មានារៈ ត ក្កនិកាហារប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិវត្ថិយប្ប-
ច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិឈានប្បច្ឆិយ មានារៈ ត ក្កនិមត្តប្បច្ឆិយ មាន
ារៈ ត ក្កនិសម្បយុត្តប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ក្កនិអត្ថិប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ
ក្កនិទត្ថិប្បច្ឆិយ មានារៈ ថ ។

បដិច្ចវិហារ

(២៣០) ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ច អរចេតសិកោ អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ អរចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ចេតសិកំ អកុសលក្ខំ អរចេតសិកំ អកុសលក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(២៣១) ហេតុយា បក្ខំ អរដ្ឋយោ បក្ខំ អវិទាន បក្ខំ ។

យថា កុសលធម៌ វិវិ ធម៌ហេតុប្បដ្ឋយឡិ តាកត្ថំ ។
សហជាតវាគមិ បញ្ញាវាគមិ វិគ្គារេតត្វា ។

បដិច្ចវិហារ

(២៣០) អកុសលធម៌ ជាចេតសិក ពាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ មិនមែន ជាចេតសិក ពាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជាចេតសិកក្តី អកុសលធម៌ មិនមែន ជាចេតសិកក្តី ពាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាចេតសិក ពាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាចេតសិក ពាស្រ័យ ខ្លួនអកុសលធម៌ ជាចេតសិក មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងវិវិក្ខប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ។

កុសលនិយ យំនិណា នហេតុប្បដ្ឋយ បណ្ឌិត អប្បិទ្ធិយំនិណាវិវិ ។
សហជាតវាគមិ បញ្ញាវាគមិ វិគ្គារេតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

[២៣២] ចេតសិកំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អន្យាគតោ ធម្មា ឧប្បន្នំតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចេតសិកំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរចេតសិកោ អន្យាគតោ ធម្មា ឧប្បន្នំតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ចេតសិកំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អន្យាគតោ ច អរចេតសិកោ អន្យាគតោ ច ធម្មា ឧប្បន្នំតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អរចេតសិកំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរចេតសិកោ អន្យាគតោ ធម្មា ឧប្បន្នំតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ចេតសិកំ អន្យាគតញ្ច អរចេតសិកំ អន្យាគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អន្យាគតោ ធម្មា ឧប្បន្នំតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។

[២៣៣] ហេតុយា នវ អាខ្មយោ នវ អនិបតិយោ នវ វិចារេ នវ អវិសេ នវ ។

[២៣៤] ចហេតុយា នវ ធមាខ្មយោ តីណិ ធមនិបតិយា នវ សត្វេ កាតត្វា ធមាខ្ម ចត្តាវ នវិចារេ នវ ធមាហារេ វិកំ នវត្រ្រៃយ វិកំ

បដិច្ចវិវា

[២៣៥] អន្យាគតមិ ជាចេតសិក អាស្រ័យ ខ្លឹមន្យាគតមិ ជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អន្យាគតមិ មិនមែន ជាចេតសិក អាស្រ័យ ខ្លឹមន្យាគតមិ ជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អន្យាគតមិ ជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អន្យាគតមិ មិនមែន ជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អន្យាគតមិ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ ខ្លឹមន្យាគតមិ មិនមែនជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អន្យាគតមិ មិនមែនជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវា ។ អន្យាគតមិ ជាចេតសិក អាស្រ័យ ខ្លឹមន្យាគតមិ ជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវា ។ អន្យាគតមិ មិនមែនជាចេតសិក ទើបក៏ទៀង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវា ។

[២៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងអចមតិប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ។

[២៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងអចមតិប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ មានវា ៧ ។

ឈាន ឆ ឆមក្ខ ឆ ឆសម្បយុត្ត តិណ្ឌ ឆ-
វិប្បយុត្ត ឆ ៗ ២៤៧

សហជាតវាទិ វិញ្ញាណត្ថំ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[២៣៥] រមត បិណោ អន្យាគតោ ធម្មោ រម-
តសិកស្ម្ហ អន្យាគតស្ស ធម្មស្ស រមតុប្បធាយ ឆ
មត្ថយោ ។

[២៣៦] លេខុយា តិណ្ឌិ អាវច្ឆយោ ឆ ឆតិ-
បតិយា ឆ ឆសហជាតវាទិបតិ ឆឆន្តរ ឆ ៗ ២៤៧
សហជាត ឆ ឆត្រាមត្រា ឆ ឆិស្សយេ ឆ ឆម-
តិស្សយេ ឆ ឆរាជាត តិណ្ឌិ អាសវិយ ឆ
ករេន្ទ តិណ្ឌិ វិចារេត ឆ ឆាណា ឆ ឆត្រិយេ
ឆ ឆយាន តិណ្ឌិ មក្ខ តិណ្ឌិ សម្បយុត្ត មក្ខ
វិប្បយុត្ត មក្ខ អត្ថិយា ឆ ៗ ២៤៧

ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានព្រះ ៦ ក្នុងឆមក្ខប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឆសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៦ ២៤៧

សហជាតព្រះ ជាខាងលើម ចម្លែក ធម្មវិញ្ញាណដើម ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[២៣៥] អន្យាគតមិ ជាចកសិក ជាប្បច្ច័យ រមតន្យាគតមិ
ជាចកសិក ដោយពត្តប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ក្នុងធម្មប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
មានព្រះ ៧ ក្នុងអតិបរិប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ មានដល់សហជាតវាទិបតិ
ក្នុងឆន្តរាប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ២៤៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
ក្នុងអរម្មនាប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិចារជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
អាសវិយប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិចារ-
ប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងអាណាប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងត្រិយប្បច្ច័យ
មានព្រះ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឆមក្ខប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
វិប្បប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ២៤៧

អង្គប្រជុំវេទ អនុវេទបុក្ខំក្រិយ្យាដ្ឋានំ
ចិន្ដាសម្បយុត្តំ ទុក្ខកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវិហ

(២៣៧) ចិន្ដាសម្បយុត្តំ អនុសវាវំ ធម្មំ បដិច្ច ចិន្ដា-
សម្បយុត្តោ អនុសវេណ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បទូយា ។

(២៣៨) ហេតុយា ដិវា អារម្មណេ ដិវា អវិសេ ដិវា ភាវ ដិវា ។

សុវេទានាវេមិ បញ្ញាវេមិ សទ្ធភុ ដិវា ។

បដិច្ចវិហ

(២៣៧) ចិន្ដាសម្បយុត្តំ អនុសវាវំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិន្ដាសម្បយុត្តោ អនុសវេណ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋិតិ
ហេតុប្បទូយា ។

(២៣៨) ហេតុយា ដិវា អារម្មណេ ដិវា អវិសេ ដិវា ភាវ ដិវា ។

សុវេទានាវេមិ បញ្ញាវេមិ សទ្ធភុ ដិវា ។

បដិច្ចវិហ

(២៣៩) ចិន្ដាសម្បយុត្តំ អនុកាវាវំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិន្ដាសម្បយុត្តោ អនុកាវេណ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋិតិ
ហេតុប្បទូយា ចិន្ដាសម្បយុត្តំ អនុកាវាវំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិន្ដាសម្បយុត្តោ អនុកាវេណ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋិតិ

អង្គប្រជុំវេទ អនុវេទបុក្ខំក្រិយ្យាដ្ឋានំ
ចិន្ដាសម្បយុត្តំ ទុក្ខកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវិហ

(២៣៩) ចុសវេទេមិ ប្រករោយចិន្ដ អាស្រ័យ ទូរកុសលេមិ
ប្រករោយចិន្ដ វេយាភិការវិទិ ប្រាសាទុប្បដ្ឋិយ ។

(២៤០) កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ មានវាវេ ទ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ មាន
វាវេ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ មានវាវេ ។

កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ វាវេវាវ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ បញ្ញាវាវិ មានវាវេ ។

បដិច្ចវិហ

(២៤០) ចុសវេទេមិ ប្រករោយចិន្ដ អាស្រ័យ ទូរកុសលេ-
មិ ប្រករោយចិន្ដ វេយាភិការវិទិ ប្រាសាទុប្បដ្ឋិយ ។

(២៤១) កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ មានវាវេ ទ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ មាន
វាវេ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ មានវាវេ ។

កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ វាវេវាវ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ បញ្ញាវាវិ មានវាវេ ។

បដិច្ចវិហ

(២៤២) ចុសវេទេមិ ប្រករោយចិន្ដ អាស្រ័យ ទូរកុសលេមិ
ប្រករោយចិន្ដ វេយាភិការវិទិ ប្រាសាទុប្បដ្ឋិយ អនុកាវេមិ
ប្រាសាទុប្បដ្ឋិយ វាវេវាវ កុសិលាទុប្បដ្ឋិយ ប្រករោយចិន្ដ វេយាភិការវិទិ

[២២២] ហេតុយា នវ អាម្មណោ តិលិណិ អធិ-
បតិយា បញ្ច អត្តមត្តោ ន បុរោហិត ឯតំ អាសេ-
វនេ ឯតំ កក្កេ នវ វិទាតោ នវ អវិគតេ នវ ។

[២២៣] នវហេតុយា នវ នវអាម្មណោ តិលិណិ
នមធិបតិយា នវ ។ ឃី ។ នបុរោហិត យវ ។ ឃេ ។
នកក្កេ រត្ន នវិទាតោ បញ្ច នវាណេវ ឯតំ ន-
សត្រ័យេ ឯតំ នឃារន រត្ន នវាត្ត នវ នសារ្យ-
យុត្ត តិលិណិ នវិប្បយុត្ត រត្ន ។ ឃ ។

សហជាតកំណធិ វិទ្ធារោត្តំ ។

បញ្ញាភិវា

[២២៤] ចិន្តសម្បយុត្តោ អក្កកាតោ នឃោ
ចិន្តសម្បយុត្តស្ម អក្កកាតស្ម ធម្មស្ម ហេតុក្ក-
ត្តយេន បញ្ចយេ តិលិណិ ។

[២២៥] ចិន្តសម្បយុត្តោ អក្កកាតោ នឃោ
ចិន្តសម្បយុត្តស្ម អក្កកាតស្ម ធម្មស្ម អាម្មណា-
ប្បប្បយេន បញ្ចយេ ។ ចិន្តវិប្បយុត្តោ អក្កកាតោ
នឃោ ចិន្តសម្បយុត្តស្ម អក្កកាតស្ម ធម្មស្ម

នវាណេវ ឯតំ នវាណេវ ឯតំ នវាណេវ ឯតំ ។

[២២៦] ក្កិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្កិអាម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្កិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្កិអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ៦
ក្កិបុរោហិតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្កិអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្កិ
កក្កប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្កិវិទាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្កិអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ។

[២២៧] ក្កិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្កិអាម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៣ ក្កិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ។ ឃ ។ ក្កិបុរោហិត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។ ឃ ។ ក្កិកក្កប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្កិវិ-
ទាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្កិអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្កិអាសេវន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្កិអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្កិកក្កប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្កិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្កិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ៦ ។ ឃ ។

សហជាតកំណធិ វិទ្ធារោត្តំ បញ្ចវិទ្ធារោត្តំ ។

បញ្ញាភិវា

[២២៨] អក្កកតតមិ ប្រកបដោយចំក្ក ជាបច្ច័យ នៃអក្កក-
តតមិ ប្រកបដោយចំក្ក ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២២៩] អក្កកតតមិ ប្រកបដោយចំក្ក ជាបច្ច័យ នៃអក្កកតតមិ
ប្រកបដោយចំក្ក ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ។ អក្កកតតមិ ប្រកបដោយ
ចំក្ក ជាបច្ច័យ នៃអក្កកតតមិ ប្រកបដោយចំក្ក ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ។

ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត

[២២៥] ហេតុយោ តីណិ អាម្មណោ ទ្វេ អង្គិ-
 បតីយា ធម្មាវិ អាម្មណាធិបតិ អនន្តរ ឯកំ
 សហនាត មិទ្ធិ វគ្គាមាត្វា ធម ចិស្សយេ សត្ត
 ឧបចិស្សយេ ទ្វេ បុរេជ្ជាត ឯកំ បច្ឆានាតេ ឯកំ
 វណសវេ ឯកំ កាម្ម តីណិ វិហារេ តីណិ
 អាហារេ ធម្មាវិ វគ្គិយេ ធម ណារេ តីណិ ធម្ម
 តីណិ សម្មយុត្ត ឯកំ វិជ្ជាយុត្ត ទ្វេ វ មេ ។

ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត ខ្លឹម ។

ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត

បដិច្ចារិក

[២២៦] ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត ធម្មា ឧប្បយុត្តិ ហេតុម្ម-
 យោ ។

[២២៧] ហេតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
 កាត ឯកំ ។

សហនាតករេវិ បច្ឆាវិ វេវិ សត្តុ ឯកំ ។

ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មាន
 វាៈ ២ ក្នុងកិច្ចប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ២ ចុះផលការម្មណាចំហតិ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ក្នុងសហនាតប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងមត្ត-
 មត្តាប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៦ ក្នុងចិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងឧបចិស្ស-
 យប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ២ ក្នុងបុរេជ្ជាតប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ក្នុងបច្ឆាវិ-
 កប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងវិហារប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មាន
 វាៈ ២ ក្នុងវគ្គិយប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ២ ក្នុងណាតប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧
 ក្នុងមត្តប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ក្នុងវិជ្ជ-
 យុត្តប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ២ ។ មេ ។

ចំ ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត ។

ចិត្តវិស្វក្ខន្ធកុសលដ្ឋិត

បដិច្ចារិក

[២២៧] កុសលធមិ ច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត គាស្រីយ ទ្វេកុស-
 លធមិ ច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត វេចិតិកាឡិវិ ព្រាហមាត្តប្បដ្ឋាយ ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មាន
 វាៈ ១ ក្នុងអវិកប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១ ។
 ក្នុងប្បដ្ឋាយព័ត៌អសំ ក្នុងសហនាតវាៈក្តិ បច្ឆាវាៈក្តិ មានវាៈ ១ ។

បដិច្ចវិណ

(២២៧) ចិន្តសំសដ្ឋំ អនុសាលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិន្តសំសដ្ឋោ អនុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយោ ។

[២២០] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណា ឯតំ អភិ-
កតេ ឯតំ ។

សហយោគវេទិ បញ្ញាវេទិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវ

(២២០) ចិន្តសំសដ្ឋំ អនុកតតំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិន្តសំសដ្ឋោ អនុកតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ពោចិន្តសំសដ្ឋំ អនុកតតំ ធម្មំ
បដិច្ច ពោចិន្តសំសដ្ឋោ អនុកតតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ចិន្តសំសដ្ឋំ អនុ-
កតតញ្ច ពោចិន្តសំសដ្ឋំ អនុកតតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ចិន្តសំសដ្ឋោ អនុកតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២២២] ហេតុយា វេ អាម្មណា តីណិ អភិ-
កតេ វេ ។

បដិច្ចវិវ

(២២៧) អនុសាលមិ ប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ ខ្ញុំអនុ-
សាលមិ ប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត វេចារីកាខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២២០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ១ ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវា: ១ ក្នុងវេទិកប្បដ្ឋយ មានវា: ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយ វាវិសសំ ក្នុងសហយោគវេទិ បញ្ញាវេទិ មានវា: ១ ។

បដិច្ចវិវ

(២២១) អនុកតតមិ ប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ ខ្ញុំអនុ-
កតតមិ ប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត វេចារីកាខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វា: ៣ ។ អនុកតតមិ មិទ្ធប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ ខ្ញុំអនុ-
កតតមិ មិទ្ធប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត វេចារីកាខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវា: ៣ ។ អនុកតតមិ ប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ ខ្ញុំអ-
នុកតតមិ ប្រឡូកប្រឡំដោយចិត្ត ខ្ញុំអនុកតតមិ មិទ្ធប្រឡូកប្រឡំ
ដោយចិត្ត វេចារីកាខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៣ ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវា: ៣ ក្នុងវេទិកប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ។

ចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ

យ ជា ចិត្តសមុទ្ទាយុទ្ធគុកកុសលត្តិកំ ។
សហជាតករោតិ បញ្ញាភិណេយិ វិជ្ជាបេតត្វា ។

ចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ ខ្លឹម ។
ចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[២៥៣] ចិត្តសមុទ្ទានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
សមុទ្ទានោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទូយា
ចិត្តសមុទ្ទានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ។ ចិត្តសមុទ្ទា-
នោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទូយា
ចិត្តសមុទ្ទានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុទ្ទានោ
កុសលោ ធម្មោ ចិត្តសមុទ្ទានោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទូយា ។ ចិត្តសមុទ្ទានំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុទ្ទានោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទូយា ។ ចិត្តសមុទ្ទានំ
កុសលត្ថ ។ ចិត្តសមុទ្ទានំ កុសលត្ថ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ចិត្តសមុទ្ទានោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បទូយា ។

[២៥៤] ហេតុយា បញ្ច អាម្មរណា បញ្ច
សទ្ធក្ខ បញ្ច អវិភតេ បញ្ច ។

ចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ

(ភិ:៥៥) ដូចគ្នាទ័តិចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ ។
សហជាតករោតិ បញ្ញាភិណេយិ វិជ្ជាបេតត្វា ។

យ ចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ ។

ចិត្តសមុទ្ទានុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[២៥៣] កុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត អាស្រ័យ ទ្ធើកុសល-
ធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត វេទបក្ខិកាទ្ធើនិ ព្រោរេហេតុប្បទ្ធើយ កុសលធម៌
មិនកំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត អាស្រ័យ ទ្ធើកុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត
វេទបក្ខិកាទ្ធើនិ ព្រោរេហេតុប្បទ្ធើយ កុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត
កុសលធម៌ មិនកំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត អាស្រ័យ ទ្ធើកុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិ
ដោយចិត្ត វេទបក្ខិកាទ្ធើនិ ព្រោរេហេតុប្បទ្ធើយ ។ កុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិ
ដោយចិត្ត អាស្រ័យ ទ្ធើកុសលធម៌ មិនកំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត វេទបក្ខិកា
ទ្ធើនិ ព្រោរេហេតុប្បទ្ធើយ ។ កុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត អាស្រ័យ
ទ្ធើកុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត វេទបក្ខិកា
ទ្ធើនិ ព្រោរេហេតុប្បទ្ធើយ ។ កុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត អាស្រ័យ
ទ្ធើកុសលធម៌ កំនិទ្ធើនិដោយចិត្ត វេទបក្ខិកា
ទ្ធើនិ ព្រោរេហេតុប្បទ្ធើយ ។

[២៥៤] កុសលត្ថ បញ្ច អាម្មរណា បញ្ច ។
ភិ:៥ កុសលត្ថ បញ្ច អាម្មរណា បញ្ច ។

[២៥៥] នអតិបតិយា បញ្ច ធម្មវេទិកេ បញ្ច
។ មេ ។ នករខ្មែរ តីណិ ធម៌វេទិកេ បញ្ច ។ មេ ។
ធម៌ប្បយុត្ត បញ្ច ។

សហជាតវាគី វិគ្គារេវត្ថុំ ។

បញ្ញាវិវា

[២៥៦] ចិត្តសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុញ្ញត្ថយេន
បដ្ឋាយោ ។

[២៥៧] ហេតុយា តីណិ អវច្ឆាលោ ធម៌ អតិ-
បតិយា ធម៌ អនន្តរេ ធម៌ សមនន្តរេ ធម៌ សហជា-
តេ បញ្ច ។ មេ ។ ធម៌និស្សយេ ធម៌ អវសរិទេ ធម៌
កម្មេ តីណិ អវចាមេ បញ្ច វគ្គិយេ បញ្ច ណា-
រេ តីណិ ហត្ថ តីណិ សម្បយុត្ត បញ្ច អត្ថិយា
បញ្ច ។ មេ ។

បដិច្ចវិវា

[២៥៨] ចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋតិ ហេតុ-
ញ្ញត្ថយា តីណិ ។ ហេចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋតិ

[២៥៩] កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ
មានវាៈ ៥ ។ មេ ។ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ
មានវាៈ ៥ ។ មេ ។ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ ។

សហជាតវាៈ វិវាគី បណ្ឌិត គប្បិទ្ធិតិស្តារជនិច្ច ។

បញ្ញាវិវា

[២៥៦] កុសលធម៌ កំរិះឡើងដោយចិត្ត ជាប់ច្រើន វៃកុសល-
ធម៌ កំរិះឡើងដោយចិត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥៧] កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មាន
វាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិ
កតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ ។ មេ ។
កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិ
កតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្ប-
ច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ
៧ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ កុណិកតិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៥ ។ មេ ។

បដិច្ចវិវា

[២៥៨] កុសលធម៌ កំរិះឡើងដោយចិត្ត កាស្រីយ
នូវកុសលធម៌ កំរិះឡើងដោយចិត្ត រើបកេតាឡើង ក្រាមពា-
កុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។ កុសលធម៌ កំរិះឡើងដោយចិត្ត
កាស្រីយ នូវកុសលធម៌ បិទកំរិះឡើងដោយចិត្ត រើបកេតាឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសមុទ្រាធំ អកុសលត្វ ហេ-
ចិត្តសមុទ្រាធំ អកុសលត្វ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសមុទ្រា-
ហេ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤៧] ហេតុយោ មត្តា អាម្ពុលោ មត្តា អវិគតេ មត្តា ។

យថា កុសលសុខំ ។

សហជាគវិលេមិ មត្តាវិលេមិ វិទ្ធាវតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

[២៦០] ចិត្តសមុទ្រាធំ អក្សតតោ ធម្មំ បដិទ្ធ
ចិត្តសមុទ្រាហេ អក្សតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេចិត្តសមុទ្រាធំ អក្សតតោ ធម្មំ
បដិទ្ធ ហេចិត្តសមុទ្រាហេ អក្សតតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ចិត្តសមុទ្រាធំ អក្ស-
តតត្វ ហេចិត្តសមុទ្រាធំ អក្សតតត្វ ធម្មំ បដិទ្ធ
ចិត្តសមុទ្រាហេ អក្សតតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២៦១] ហេតុយោ មវ អាម្ពុលោ មវ អដិម-
តិយោ មត្តា សត្វត្ត មវ មុរោជាត មត្តា អាសវ-
នេ មត្តា ។ មេ ។ អវិគតេ មវ ។

ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត កាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្តវង ទូរអកុសលធម៌ មិនតាំងឡើង
ដោយចិត្តវង រើមតិការឡើង ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ក្នុងអាម្ពុលាប្បដ្ឋយ

មានវា: ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ។

(បណ្ឌិត ធម្មវិស័យនិក្ខេប) ទ្វិប្បដ្ឋយាទុក្ខសាលទុ: ។

សហជាគវិលេមិ មត្តាវិលេមិ បណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធាវតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

[២៦០] អក្សតតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត កាស្រ័យ នូវកត្តា-
កធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត រើមតិការឡើង ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វា: ៣ ។ អក្សតតធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត កាស្រ័យ នូវ
កត្តាធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត រើមតិការឡើង ព្រោមហេតុប្ប-
ដ្ឋយ មានវា: ៣ ។ អក្សតតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត កាស្រ័យ
នូវកត្តាធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្តវង ទូរកត្តាធម៌ មិនតាំងឡើង
ដោយចិត្តវង រើមតិការឡើង ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៣ ។

[២៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ក្នុងអាម្ពុលាប្បដ្ឋយ មាន

វា: ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ក្នុងបទវាទិក្ខន្តិ មានវា: ៥ ក្នុង
បុរោជាប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ក្នុងការសាខាប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ។ មេ ។
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ។

[២២២] លោកយាយ ឯង មានប្តីលោក ឯង ឯង
 អង្គការតំណាង ឯង ។ យេ ។ ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង

សហគមន៍កំណើត សម្រាប់ប្រជាជន វិទ្យាសាស្ត្រ ។

បញ្ញត្តិ

[២២៣] ចំនួនសមាជិកនៃ អង្គការកំណើត ឯង
 ចំនួនសមាជិកនៃ អង្គការកំណើត ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 យេ ឯង ឯង ឯង ឯង ។

[២២៤] ចំនួនសមាជិកនៃ អង្គការកំណើត ឯង ឯង
 សមាជិកនៃ អង្គការកំណើត ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 យេ ឯង ឯង ។

[២២៥] លោកយាយ ឯង មានប្តីលោក ឯង ឯង ឯង
 ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង

[២២៦] ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា
 មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ។ យេ ។ ក្នុងនាម
 កម្ពុជា មានការ ៨ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៦ ក្នុងនាមកម្ពុជា
 មានការ ៩ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ១ ក្នុងនាមកម្ពុជា
 មានការ ៦ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មាន
 ការ ៦ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៦ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៦
 ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៦ ។

សហគមន៍កំណើត សម្រាប់ប្រជាជន វិទ្យាសាស្ត្រ ។

បញ្ញត្តិ

[២២៧] អង្គការកំណើត កំណើតនៃ ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 កំណើតនៃ ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង

[២២៨] អង្គការកំណើត កំណើតនៃ ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង
 កំណើតនៃ ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង ឯង

[២២៩] ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា
 មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មាន
 ការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មាន
 ការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មាន
 ការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មាន
 ការ ៧ ក្នុងនាមកម្ពុជា មានការ ៧ ។

អាហារេ ធា ចិន្ដាសម្ពុទ្ធា ធម្មសំ នោ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធា នស្ស
 កាតវ្យត្តិកោ វិបស្សនោ កាតវា វោ នោ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធា វោ
 ចិន្ដាសម្ពុទ្ធា នស្ស ។ កាតវ្យត្តិកោ អាហារេ យដនេ
 មជ្ឈេ កាតវ្យត្តិកោ អាហារេ ។ វត្ថុនិយម ធា
 វេទីវត្ថុនិយមំ ឯតំ ឃីនេ តិណិ មារុត្តំ តិណិ
 សម្មយុត្តំ បត្តា វិច្ឆយុត្តេ ធា អត្ថយា ធា ធម្មយា
 ធា វិនាត ធា អវិនាត ធា ។

យថា កុសលត្ថិតិ បញ្ញាណស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនិយម្បិ កុសលោមម្បច្ចនិយម្បិ
 បច្ចនិយោ កុសលោមម្បិ កុសលំ ឯវំ កុសលត្ថំ ។

ចិន្ដាសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធិកិ ទី៦៖ ។

ចិន្ដាសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធិកិ

បដិច្ចវិវេ

[២២៦] ចិន្ដាសម្ពុទ្ធិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិន្ដា-
 សមាភូ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បត្តតិ ហេតុប្បទូយា
 ចិន្ដាសមាភូ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ ចិន្ដាសមាភូ
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បត្តតិ ហេតុប្បទូយា ចិន្ដា-
 សមាភូ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិន្ដាសមាភូ កុស-
 លោ ច នោ ចិន្ដាសមាភូ កុសលោ ច ធម្មោ

កុសិកាហារប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ បុរសលំ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធិ ធម្មយ (ធា
 បច្ចំយ) នោ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធិ ធម្មិ កាតវ្យត្តិកោហោ ចណ្ឌិតកប្បិច្ចិ នោ-
 ចិន្ដាសម្ពុទ្ធិ ធម្មិ (ធាបច្ចំយ) នោ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធិ ធម្មិ កាតវ្យត្តិកោហោ ចណ្ឌិត
 កប្បិ ភ្នំកុសិយដនេ ធម្មិ កាតវ្យត្តិកោហោ ចណ្ឌិត ធម្មិ ភ្នំកុសិយដនេ ។
 កុសិក្រិយប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ បុរសលំ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធិ ធម្មយ មានព្រះ ៦
 កុសិយប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ កុសិយប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ កុសិយប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ កុសិយប្បយុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ កុសិយប្បយុត្តប្បច្ចយ
 មានព្រះ ៧ កុសិយប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ កុសិយប្បច្ចយ មានព្រះ ៧
 កុសិយប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ ។

អនុលោមត្ថិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ បច្ចនិយម្បិ
 លោមត្ថិ នៃបញ្ញាណៈ កុសិកុសលត្ថិតិ ដែលលោកករោចាយ
 យ៉ាងណា ចណ្ឌិត (ក្រិយ) (នាម) យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចំ ចិន្ដាសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធិកិ ។

ចិន្ដាសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធិកិ

បដិច្ចវិវេ

[២២៦] កុសលធម្មំ កើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ កុសលធម្មិ
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត វេទីវត្ថុនិយម វិបស្សនាប្បច្ចយ កុសលធម្មិ មិន
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ភ្នំកុសិយដនេ កើតជាមួយនឹងចិត្ត វេទី
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ភ្នំកុសិយដនេ កុសលធម្មិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត កុសល-
 ធម្មិ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ភ្នំកុសិយដនេ កើតជាមួយនឹងចិត្ត

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ហេតិទ្គសហតុំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហតុំ កុសលោ ឆោឡា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសហតុំ កុសលត្វ ហេតិទ្គ-
សហតុំ កុសលត្វ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហតុំ អកុ-
សលោ ឆោឡា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៦៧] ហេតុយោ មត្វា អារម្មណេ មត្វា អវិ-
តតេ មត្វា ។

សហជាតនាទេមិ មត្តានំ ហេតិ វិទ្ធាយតត្វា ។

បដិច្ចវិរោ

[២៦៨] ចិត្តសហតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសហតុំ អកុសលោ ឆោឡា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតិទ្គសហតុំ អកុសលំ(៦) ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសហតុំ អកុសលោ ឆោឡា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសហតុំ អកុសលត្វ ហេតិទ្គស-
ហតុំ អកុសលត្វ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហតុំ អកុ-
សលោ ឆោឡា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

៦ ប. កុសលំ ។

វេយាភិកាឡិភិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត
សាស្រ្តយ ឡូកុសលធមិ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត វេយាភិកាឡិភិ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត សាស្រ្តយ ឡូកុស-
លធមិ កើតជាមួយនឹងចិត្តផង ឡូកុសលធមិ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្តផង
វេយាភិកាឡិភិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការ ៥ ក្នុងការផ្ទុណប្បដ្ឋយ មាន

ការ ៥ ក្នុងអវិកលប្បដ្ឋយ មានការ ៥ ។

សហជាតនាទេមិ មត្តានំ ហេតិ វិទ្ធាយតត្វា ។

បដិច្ចវិរោ

[២៦៩] អកុសលធមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត សាស្រ្តយ ឡូអកុសលធមិ
កើតជាមួយនឹងចិត្ត វេយាភិកាឡិភិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានការ ៧ ។
អកុសលធមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត សាស្រ្តយ ឡូអកុសលធមិ មិនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត វេយាភិកាឡិភិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសល-
ធមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត សាស្រ្តយ ឡូអកុសលធមិ កើតជាមួយនឹង
ចិត្តផង ឡូអកុសលធមិ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្តផង វេយាភិកាឡិភិ
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ចិត្តាធិបរិវិទ្ធិទុកកុសលភ្នំកំ

[២៦៧] ហេតុយា មញ្ញ អាម្មណេ មញ្ញ អវិ-
កាត មញ្ញ ។

សហជាតករោមិ មញ្ញាវរោមិ វិគ្គាវេតត្វា ។

បដិប្បវិរោ

[២៦៨] ចិត្តសហគុំ អត្យកកតំ ធម្មំ មដិច្ច
ចិត្តសហគុំ អត្យកកតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុយុ-
ច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុចិត្តសហគុំ អត្យកកតំ ធម្មំ
មដិច្ច ហេតុចិត្តសហគុំ អត្យកកតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុយុច្ចយា ។

[២៦៩] ហេតុយា ធម៌ អាម្មណេ ធម៌ អវិកាតេ ធម៌ ។

យថា ធម៌សិក្ខុកុស្តមូលា ភីណិ កមតា
វិវិ កមេមិ ភីណិ កមតា តោតត្វា ។

សហជាតករោមិ មញ្ញាវរោមិ វិគ្គាវេតត្វា ។

ចិត្តសហគុំកុសលភ្នំកំ ធម្មំ ។

ចិត្តាធិបរិវិទ្ធិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិប្បវិរោ

[២៧០] ចិត្តាធិបរិវិទ្ធិ កុសលំ ធម្មំ មដិច្ច ចិត្តាធិប-
រិវិទ្ធិ កុសលេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុយុច្ចយា ភីណិ ។

ចិត្តាធិបរិវិទ្ធិទុកកុសលភ្នំកំ

[២៦៧] កុសិលោកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុសិលោកុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ កុសិលោកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតករោមិ មញ្ញាវរោមិ មល្លិក អប្បវិទ្ធិស្តារាជនិច្ចរ ។

បដិប្បវិរោ

[២៧១] អត្យកកតមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លាអត្យក-
កតមិ កើតជាមួយនឹងចិត្ត វេបរកិកាឡិន ព្រោរហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។ អត្យកកតមិ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លាអត្យកក-
តមិ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត វេបរកិកាឡិន ព្រោរហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧២] កុសិលោកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុសិលោកុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ កុសិលោកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ដំណើរវារៈ ៧ យ៉ាង មានៈ ១ កុសិលោកុប្បច្ច័យ យ៉ាងណា
ដំណើរវារៈ ៧ ៣ មាន មល្លិក អប្បវិទ្ធិ យ៉ាងនោះដែរ ។

សហជាតករោមិ មញ្ញាវរោមិ មល្លិក អប្បវិទ្ធិស្តារាជនិច្ចរ ។
ឈំ ចិត្តសហគុំកុសលភ្នំកំ ។

ចិត្តាធិបរិវិទ្ធិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិប្បវិរោ

[២៧៣] កុសលមិ ប្រត្រឹក្កុវេតាមចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លាភុសលមិ
ប្រត្រឹក្កុវេតាមចិត្ត វេបរកិកាឡិន ព្រោរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បដិច្ចវិវាទ

[២៧៦] ចិត្តាណុបវិវត្តំ អញ្ញាគរោតំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តា-
ណុបវិវត្តំ អញ្ញាគរោតំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧៧] ហេតុយា នវ នវាម្មណោ នវ អវិភោទេ នវ ។

យថា ចេតសិកុតុកាសវិសំ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាតករោមិ វិញ្ញាបេតតា ។

ចិត្តាណុបវិវត្តិទុក្ខសុគតិ ចិត្តិ ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានទុក្ខសុគតិ

បដិច្ចវិវាទ

[២៧៨] ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ហោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសំសង្ក-
សមុដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសង្កស-
មុដ្ឋានោ កុសលោ ធម្មោ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បដិច្ចវិវាទ

[២៧៩] អញ្ញាគរោតំ ប្រត្រឹត្តោវេតាមចក្កំ អាស្រ័យ ទ្លូវអញ្ញា-
គរោតំ ប្រត្រឹត្តោវេតាមចក្កំ វេបេតិកាឡិណំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨០] កុសលោកុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាលប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងវិភោគប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុក្ខរោ) ដូចគ្នាដឹងឧកសិកុតុករិវា ។

សហជាតករោតិ បញ្ញាតករោតិ ចក្កិក កប្បិទ្ធិតិក្ការោធនុរ ។

ធម៌ ចិត្តាណុបវិវត្តិទុក្ខសុគតិ ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានទុក្ខសុគតិ

បដិច្ចវិវាទ

[២៨១] កុសលេនេ ច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ អាស្រ័យ
ទ្លូវកុសលេនេ ច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ វេបេតិកាឡិណំ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ កុសលេនេ ឱទ្ធច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ អាស្រ័យ
ទ្លូវកុសលេនេ ច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ វេបេតិកាឡិណំ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ កុសលេនេ ច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ កុសល-
េនេ ឱទ្ធច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ អាស្រ័យ ទ្លូវកុសលេនេ
ច្រឡូកច្រឡំកំនិឡិណិដោយចក្កំ វេបេតិកាឡិណំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

លោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំ-
សង្កសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ អកុសលញ លោចិត្តសំសង្ក-
សមុដ្ឋានំ អកុសលញ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋា-
នោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៧៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច អវិ-
កតេ បញ្ច ។

យថា មហន្តរនុកោ ចេតសិកនុកោ អកុស-
លសទិសំ ឧត្តកាមិវ បញ្ញា ។
សហនាគនិរោចំ បញ្ញានិរោចំ វិញ្ញាបនត្ថា ។

បដិច្ចវិវា

(២៧៦) ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ លោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសំសង្កស-
មុដ្ឋានំ អកុសលញ លោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ អកុ-
សលញ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

កុសលធមិ ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត អាស្រ័យ ឡូកុសលធមិ
មិនប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
កុសលធមិ ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត អាស្រ័យ ឡូកុសលធមិ
ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្តផង ឡូកុសលធមិ មិនប្រឡូកប្រឡំ
ភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្តផង វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(២៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មាននិរៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មាន
និរៈ ៥ ក្នុងវិកតប្បច្ចយ មាននិរៈ ៥ ។

ចញ្ញាភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត (បណ្ឌិត ឧប្បិសំវេន) ឲ្យផ្គុំផ្គុំផ្គុំ
ចេតសិកនុកុសលភ្នែកៈ ក្នុងមហន្តរទុកផងចុះ ។
សហនាគនិរោចំ បញ្ញានិរោចំ វិញ្ញាបនត្ថា ។

បដិច្ចវិវា

(២៧៦) អកុសលធមិ ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត អាស្រ័យ
ឡូកុសលធមិ ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ មាននិរៈ ៣ ។ អកុសលធមិ ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយ
ចិត្ត អាស្រ័យ ឡូកុសលធមិ មិនប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយ
ចិត្ត វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។ អកុសលធមិ ប្រឡូកប្រ-
ឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្ត អាស្រ័យ ឡូកុសលធមិ ប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយ
ចិត្តផង ឡូកុសលធមិ មិនប្រឡូកប្រឡំភំវិវឌ្ឍិវិដោយចិត្តផង
វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[២៧០] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ បញ្ច អវិ.

កតេ បញ្ច ។

ធម្មសិក្ខាមុត្តរាគមន្តសុសនសម្ព័ន្ធ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិគ្គាវេនតា ។

បដិច្ចវិហ

[២៧២] ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាធិ អន្យាគតំ ធម្មំ

បដិច្ច ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាធិ អន្យាគតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្ខយា តីណិ ។ ធម្មចិត្តសំសង្ក.

សមុដ្ឋាធិ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មចិត្តសំសង្ក.

សមុដ្ឋាធិ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប.

ក្ខយា តីណិ ។ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាធិ អន្យាគតាញ

ធម្មចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាធិ អន្យាគតាញ ធម្មំ បដិច្ច

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាធិ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បក្ខយា តីណិ ។

[២៧៣] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អចិប.

តិយា នវ ។ ធម ១ ឧបេយាត បញ្ច អាសេវិធម បញ្ច

កតេ ធម្ម នវ ។ ធម ១ អវិគាត នវ ។

[២៧១] ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៥ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មាន

វារៈ ៥ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៥ ។

(ខុស្ស) ដូចគ្នាខឹង ចេតសិកុក្កមុសយក្កិវេហេ ។

សហជាតវារៈក្កិ បញ្ញាវារៈក្កិ បណ្ឌិត កប្បិទ្ធិវិស្តារវេនិច្ឆ ។

បដិច្ចវារៈ

[២៧២] អន្យាគតមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិវ្យាដិដោយចិត្ត អាស្រ័យ

នូវអន្យាគតមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិវ្យាដិដោយចិត្ត វេយភិកវ្យាដិ ព្រោះ

ហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧ ។ អន្យាគតមិ មិនច្រឡូកច្រឡំកំនិវ្យាដិ

ដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអន្យាគតមិ មិនច្រឡូកច្រឡំកំនិវ្យាដិដោយ

ចិត្ត វេយភិកវ្យាដិ ព្រោះហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧ ។ អន្យាគតមិ

ច្រឡូកច្រឡំកំនិវ្យាដិដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអន្យាគតមិ មិនច្រឡូក

ច្រឡំកំនិវ្យាដិដោយចិត្តនៃ នូវអន្យាគតមិ មិនច្រឡូកច្រឡំកំនិវ្យាដិ

ដោយចិត្តនៃ វេយភិកវ្យាដិ ព្រោះហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧ ។

[២៧៣] ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មាន

វារៈ ៧ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧ ។ ធម ១ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មាន

វារៈ ៥ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៥ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧

។ ធម ១ ក្កិវេហេតុប្បក្ខយា មានវារៈ ៧ ។

[២៨៤] ខេត្តយា លវ អារម្មណ៍ តិណ្ឌិ
 ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០
 ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០
 ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០
 ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០
 ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

សហគមន៍នេះ គឺជាសម្បទានដ៏ល្អ ដែលបានផ្តល់ឲ្យយើង ។

បញ្ហាទី១១

[២៨៥] បញ្ហាទី១១ គឺជាសម្បទានដ៏ល្អ ដែលបានផ្តល់ឲ្យយើង ។

គឺជាសម្បទានដ៏ល្អ ដែលបានផ្តល់ឲ្យយើង ។

[២៨៦] ខេត្តយា តិណ្ឌិ អារម្មណ៍ លវ

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០
 ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០
 ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០
 ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០
 ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

[២៨៦] ក្នុងនាមរបស់យើង មានការងារ ១ ក្នុងនាមរបស់យើង
 មានការងារ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០
 ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០
 ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០
 ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០
 ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

សហគមន៍នេះ គឺជាសម្បទានដ៏ល្អ ដែលបានផ្តល់ឲ្យយើង ។

បញ្ហាទី១២

[២៨៧] អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន គឺជាសម្បទានដ៏ល្អ ដែលបានផ្តល់ឲ្យយើង ។

[២៨៨] ក្នុងនាមរបស់យើង មានការងារ ១ ក្នុងនាមរបស់យើង
 មានការងារ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០
 ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០
 ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០
 ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០
 ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

៧៧

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្តកុសលត្ថិត

មគ្គេ តិណិ សម្មយុត្ត មញ្ច វិជ្ជយុត្ត មញ្ច មត្តិ-
យា ធរ អវិគរត ធរ ។

[២៥៧] ធរហេតុយា ធរ ធរអារម្មណ ធរ ។

[២៥៨] ហេតុច្បូច្ចយា ធរអារម្មណ តិណិ ។

[២៥៩] ធរហេតុច្បូច្ចយា អារម្មណ ធរ ។

យថា កុសលត្ថិតោ មញ្ញាវិកស្ស អនុ-

លោមម្បិ មច្ចុច័យម្បិ អនុលោមម្បូច្ចច័យម្បិ

មច្ចុច័យា នុលោម្បិ តណិកំ ឯវំ គរណោតង្គំ ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្តកុសលត្ថិត ចំនួន ៖

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្តកុសលត្ថិត

បដិច្ចវិវា

[២៥០] ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្ត កុសលំ ធម្ម័
មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្ត កុសលោ ធរោ
មុច្ចុច្ចតិ ហេតុច្បូច្ចយា តិណិ ។ ហេតុចំនួនសង្ក-
សមុដ្ឋានសហវត្ត កុសលំ ធម្ម័ មនិច្ច ចំនួនសង្ក-
សមុដ្ឋានសហវត្ត កុសលោ ធរោ មុច្ចុច្ចតិ

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្តកុសលត្ថិត

ក្នុងមគ្គប្បន្ថយ មានៈ ៣ ក្នុងសម្មយុត្តប្បន្ថយ មានៈ ៦ ក្នុងវិជ្ជ-
យុត្តប្បន្ថយ មានៈ ៥ ក្នុងអត្តប្បន្ថយ មានៈ ៥ ក្នុងអវិគរតប្បន្ថយ
មានៈ ៥ ។

[២៥៧] ក្នុងធរហេតុប្បន្ថយ មានៈ ៥ ក្នុងធរអារម្មណប្បន្ថយ

មានៈ ៥ ។

[២៥៨] ក្នុងធរហេតុប្បន្ថយ មានៈ ៣ ក្រោមហេតុប្បន្ថយ ។

[២៥៩] ក្នុងអារម្មណប្បន្ថយ មានៈ ៥ ក្រោមអារម្មណប្បន្ថយ ។

អនុលោមក្តិ មច្ចុច័យក្តិ អនុលោមម្បូច្ចច័យក្តិ មច្ចុច័យនុ-

លោមក្តិ ឯវញ្ញាវិកៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ វេលាលោកកវេហ័យ

យំនីលា (វិវារនៈ) មណិក ភស្តុភវំ យំនីលាវិវា ។

៦៧ ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្តកុសលត្ថិត ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានសហវត្តកុសលត្ថិត

បដិច្ចវិវា

[២៥០] កុសលធម៌ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
អាស្រ័យ ខ្លកុសលធម៌ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
ទើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បន្ថយ មានៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ច្រ-
ឡូកច្រឡំកំនិរឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ ខ្លកុសលធម៌ មិន
ច្រឡូកច្រឡំ មិនកំនិរឡើង មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ អនុស-
លក្ខ យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ អនុសលក្ខ
ធម្មំ មធិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខ អនុសលា
ធម្មា ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧០) ហេតុយា មញ្ញ អាម្មណោ មញ្ញ អវិ-
តតេ មញ្ញ ។

សហជាតកិរោមិ មញ្ញារករោមិ វិញ្ញារមញ្ញា ។

បដិច្ចវិវា

(២៧២) ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ អនុសលំ
ធម្មំ មធិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខ អនុស-
លោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ យោ-
ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ អនុសលំ ធម្មំ មធិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខ អនុសលោ ធម្មា ឧប្ប-
ដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ
អនុសលក្ខ យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ អនុ-
សលក្ខ ធម្មំ មធិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខ
អនុសលោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៣) ហេតុយា មញ្ញ អាម្មណោ មញ្ញ អវិ-
តតេ មញ្ញ ។

ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយា ។ កុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយ
នីដិច្ច កាស្រ័យ ខ្លាវកុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយ
នីដិច្ចធនំ ខ្លាវកុសលធមិ មិនច្រឡូកច្រឡំមិនកំនិរឡើនិកំតជាមួយ
នីដិច្ចធនំ វេយភិកាឡើនិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៤) កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៥ កុសិហាម្មណាប្បដ្ឋយា មាន
វាៈ ៥ កុសិវិភក្ខប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៥ ។

សហជាតកិរោមិ មញ្ញារករោមិ វិញ្ញារមញ្ញា ។

បដិច្ចវិវា

(២៧៦) អនុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយនីដិ-
ច្ចកាស្រ័យ ខ្លាវកុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយនីដិច្ច
វេយភិកាឡើនិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៣ ។ អនុសលធមិ ច្រឡូក
ច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយនីដិច្ច កាស្រ័យ ខ្លាវកុសលធមិ មិនច្រ-
ឡូកច្រឡំមិនកំនិរឡើនិកំតជាមួយនីដិច្ច វេយភិកាឡើនិ ព្រោម
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អនុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយនីដិ-
ច្ច កាស្រ័យ ខ្លាវកុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំកំនិរឡើនិកំតជាមួយនីដិ-
ច្ចធនំ ខ្លាវកុសលធមិ មិនច្រឡូកច្រឡំមិនកំនិរឡើនិកំតជាមួយ
នីដិច្ចធនំ វេយភិកាឡើនិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៧) កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៥ កុសិហាម្មណាប្បដ្ឋយា
មានវាៈ ៥ កុសិវិភក្ខប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៥ ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិទុកកុសលភ្នំ

សហជាតនរក្ខិតិ បញ្ញាតនរក្ខិតិ វិជ្ជាបរាគម្ភា ។

បដិច្ចវិវា

[២៧២] ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល
ចង្អុំ មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល
ចង្អុំ មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល ។

(២៧៣) ហេតុយា ខវ អាម្មណា ខវ អវិ
កាត ខវ ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល ។

សហជាតនរក្ខិតិ បញ្ញាតនរក្ខិតិ វិជ្ជាបរាគម្ភា ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិទុកកុសលភ្នំ

បដិច្ចវិវា

[២៧៤] ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល
ចង្អុំ មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល
ចង្អុំ មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល ។
ចង្អុំ មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល
ចង្អុំ មនិច្ច ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិទុកកុសលភ្នំ

សហជាតនរក្ខិតិ បញ្ញាតនរក្ខិតិ វិជ្ជាបរាគម្ភា ។

បដិច្ចវិវា

[២៧៥] អព្យាករណមិ ច្រឡូកច្រឡំកាំងឡើងភ័កដាមួយនឹងចិត្ត
កាស្រ័យ ខ្លាអព្យាករណមិ ច្រឡូកច្រឡំកាំងឡើងភ័កដាមួយនឹងចិត្ត
ទើបភ័កឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានការ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ
មានការ ៧ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋាយ មានការ ៧ ។

(២៧៧) ប្រយោលក្នុងចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ ។

សហជាតនរក្ខិតិ បញ្ញាតនរក្ខិតិ វិជ្ជាបរាគម្ភា ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិ កុសល ។

ចំនួនសង្កសមុដ្ឋានាមុបរិវត្តិទុកកុសលភ្នំ

បដិច្ចវិវា

[២៧៨] កុសលមិ ច្រឡូកច្រឡំកាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
កាស្រ័យ ខ្លាអកុសលមិ ច្រឡូកច្រឡំកាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ទើបភ័កឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានការ ៣ ។ កុសលមិ
ច្រឡូកច្រឡំកាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លាអកុសលមិ
មិនច្រឡូកច្រឡំកាំងឡើងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបភ័កឡើង

ហេតុញ្ញម្ហយោ ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ កុ-
សលក្ខ ហេតុចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ កុសលក្ខ
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ កុសលោ
ធម្មោ ទុប្បន្តិតំ ហេតុញ្ញម្ហយោ ។

[២៧៧] ហេតុយោ បញ្ច កាម្មលោ បញ្ច អវិ-
កតោ បញ្ច ។

សហជាតវិកេមិ បញ្ញាវិកេមិ វិនិច្ឆយតត្វា ។

បដិច្ចវិហោ

[២៧៨] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ អកុស-
លោ ធម្មោ ទុប្បន្តិតំ ហេតុញ្ញម្ហយោ ។

[២៧៩] ហេតុយោ បញ្ច កាម្មលោ បញ្ច អវិ-
កតោ បញ្ច ។

សហជាតវិកេមិ បញ្ញាវិកេមិ វិនិច្ឆយតត្វា ។

បដិច្ចវិហោ

[៣០០] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ អត្យាកា-
តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណទុបវេន្តិ អត្យាកា-
កតោ ធម្មោ ទុប្បន្តិតំ ហេតុញ្ញម្ហយោ ។

ព្រោមហេតុញ្ញម្ហយោ ។ កុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រត្រីក្កោវ
ភាមចិត្ត កាស្រីយ ខ្លឹកុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រត្រីក្កោវ
ភាមចិត្តវនិ ខ្លឹកុសលធមិ មិនច្រឡូកច្រឡំមិនតាំងឡើងមិនប្រត្រីក្កោវ
ភាមចិត្តវនិ រឿបកើតឡើង ព្រោមហេតុញ្ញម្ហយោ ។

[២៧៧] កុសិហេតុញ្ញម្ហយោ មានព្រះ ៥ ក្នុងការម្មណច្បង
មានព្រះ ៥ ក្នុងអវិកតច្បង មានព្រះ ៥ ។

សហជាតវិកេមិ បញ្ញាវិកេមិ វិនិច្ឆយតត្វា ។

បដិច្ចវិហោ

[២៧៨] អកុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រត្រីក្កោវភាម
ចិត្ត កាស្រីយ ខ្លឹអកុសលធមិ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រត្រីក្កោវភាម
ចិត្ត រឿបកើតឡើង ព្រោមហេតុញ្ញម្ហយោ ។

[២៧៩] កុសិហេតុញ្ញម្ហយោ មានព្រះ ៥ ក្នុងការម្មណច្បង
មានព្រះ ៥ ក្នុងអវិកតច្បង មានព្រះ ៥ ។

សហជាតវិកេមិ បញ្ញាវិកេមិ វិនិច្ឆយតត្វា ។

បដិច្ចវិហោ

[៣០០] អត្យាកតធមិ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រត្រីក្កោវភាមចិត្ត
កាស្រីយ ខ្លឹអត្យាកតធមិ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រត្រីក្កោវភាមចិត្ត
រឿបកើតឡើង ព្រោមហេតុញ្ញម្ហយោ ។

អង្គជំនុំជម្រះក្រសួងក្តី

[៣០១] ហេតុណា ឬ អាទ្ទិលណា ឬ អវិ-
ការណ៍ ឬ ។

ចំនួនសំណុំរឿង ឬ ចំនួនសំណុំរឿង ឬ
សហគោលការណ៍ ឬ បញ្ហាណាមួយ ។

ចំនួនសំណុំរឿង ឬ ចំនួនសំណុំរឿង ឬ ចំនួនសំណុំរឿង ។

អង្គជំនុំជម្រះក្រសួងក្តី

បដិប្បិកា

[៣០២] អង្គជំនុំជម្រះ ក្រសួង ធម្មនុញ្ញ ឬ បដិប្បិកា ឬ

ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ

ការណ៍ ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា

[៣០៣] ហេតុណា ឬ បញ្ហាណាមួយ ឬ អវិ-
ការណ៍ ឬ ។

ការណ៍ ឬ ។

អង្គជំនុំជម្រះក្រសួងក្តី

[៣០១] ក្នុងហេតុប្បដិប្បិកា ឬ ក្នុងអាទ្ទិលប្បដិប្បិកា ឬ

ឬ ក្នុងអាទ្ទិលប្បដិប្បិកា ឬ ក្នុងអាទ្ទិលប្បដិប្បិកា ។

(១៣០១) ប្រតិបត្តិការណ៍ ឬ បញ្ហាណាមួយ ឬ

សហគោលការណ៍ ឬ បញ្ហាណាមួយ ឬ បញ្ហាណាមួយ ។

១២ ចំនួនសំណុំរឿង ឬ ចំនួនសំណុំរឿង ។

អង្គជំនុំជម្រះក្រសួងក្តី

បដិប្បិកា

[៣០២] ក្រសួង ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ

ក្នុង ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

ឬ បដិប្បិកា ឬ ហេតុណា ឬ ក្នុង ឬ បដិប្បិកា

[៣០៣] ក្នុងហេតុប្បដិប្បិកា ឬ ក្នុងអាទ្ទិលប្បដិប្បិកា ឬ

ឬ ក្នុងអាទ្ទិលប្បដិប្បិកា ឬ ក្នុងអាទ្ទិលប្បដិប្បិកា ។

៨២

ភវិវដ្តិយោ អនុសាសនាប្បដ្ឋានំ

ធិត្តុទុក្ខសនិសំ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាភិរោមិ វិជ្ជាមេត្តា ។

បដិច្ចវិវា

[៣១២] អន្តរាគមន៍ អនុសាសន៍ ធម្មំ បដិច្ច
 តាមិវេ អនុសាសនា ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្ន-
 យា ។ តាមិវំ អនុសាសនំ ធម្មំ បដិច្ច តាមិវេ
 អនុសាសនា ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា តាមិវំ
 អនុសាសនំ ធម្មំ បដិច្ច អន្តរាគមនា អនុសាសនា
 ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា តាមិវំ អនុសាសនំ
 ធម្មំ បដិច្ច អន្តរាគមនា អនុសាសនា ធម្ម តាមិវេ
 អនុសាសនា ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។
 អន្តរាគមន៍ អនុសាសនា តាមិវំ អនុសាសនា ធម្មំ
 បដិច្ច តាមិវេ អនុសាសនា ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេ-
 តុប្បន្នយា ។

[៣១៥] ហេតុយា បញ្ច វិវាដ្តិយោ បញ្ច អនិ-
 គតេ បញ្ច ។

ធិត្តុទុក្ខសនិសំ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាភិរោមិ វិជ្ជាមេត្តា ។

អនិវច្ឆិយោ អនុសាសនាប្បដ្ឋានំ

(ខុគរោ) ប្រវិហលនាទិវិចិត្តុកុរវេវ ។

សហជាតករោក្កំ បញ្ញាភិរោក្កំ បណ្ឌិត អប្បវិទ្ធិស្ថានផលិច្ឆុ ។

បញ្ញាភិរោ

[៣១២] អនុសាសនមិ ខាតិក្រៅ អាស្រ័យ ទ្ធិអនុសាសនមិ
 ខាតិក្កនិ ទើបតិក្សើនិ ប្រាមហេតុប្បន្នយ ។ អនុសាសនមិ ខាតិក្រៅ
 អាស្រ័យ ទ្ធិអនុសាសនមិ ខាតិក្រៅ ទើបតិក្សើនិ ប្រាមហេតុប្បន្នយ
 អនុសាសនមិ ខាតិក្កនិ អាស្រ័យ ទ្ធិអនុសាសនមិ ខាតិក្រៅ ទើបតិក
 ក្សើនិ ប្រាមហេតុប្បន្នយ អនុសាសនមិ ខាតិក្កនិក្កំ អនុសាសនមិ
 ខាតិក្រៅក្កំ អាស្រ័យ ទ្ធិអនុសាសនមិ ខាតិក្រៅ ទើបតិក្សើនិ ប្រាម
 ហេតុប្បន្នយ ។ អនុសាសនមិ ខាតិក្រៅ អាស្រ័យ ទ្ធិអនុសាសនមិ
 ខាតិក្កនិក្កនិ ទ្ធិអនុសាសនមិ ខាតិក្រៅផនិ ទើបតិក្សើនិ ប្រាមហេតុ-
 ប្បន្នយ ។

[៣១៥] ក្កនិហេតុប្បន្នយ តានិវេ ៥ ក្កនិហេតុប្បន្នយ តាន
 វិវេ ៥ ក្កនិវិវេតប្បន្នយ តានិវេ ៥ ។

(ខុគរោ) ប្រវិហលនាទិវិចិត្តុកុរវេវ ។

សហជាតករោក្កំ បញ្ញាភិរោក្កំ បណ្ឌិត អប្បវិទ្ធិស្ថានផលិច្ឆុ ។

បញ្ញាកិរ

[៣១៧] តាមដំណែង អត្យាកតតោ ធាម្មា តាមវិវស្ស
 អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុធម្មតាយេន បទ្ធាយា ។
 [៣១៨] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ទេ អធិ-
 បតិយា ទេ អដ្ឋង្គិកោ តាមវិវស្ស ឧត្តទកាលេ
 សហសាតាមិបតិ បដ្ឋេ តិស្មិមិ សហសាតាមិបតិ ។
 អនន្តរេ ទេ សហសាតេ ទេ អត្តមត្តេ បត្យ វិស្ស-
 យេ ទេ ទុបនិស្សយេ ទេ បុរោជានេ ទេ អារម្ម-
 ណាបុរោជានម្បិ កុបុរោជានម្បិ បដ្ឋាសានេ ទេ អា-
 សេវិនេ ទេ ។ តាមវិវស អត្យាកតតោ ធាម្មា តាមវិ-
 វស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស តាម្មត្ថយេន បទ្ធា-
 យោ ភីណិ ។ វិចារេន ទេ អាហារេ ទេ តិណ្ណាង្គិ
 កាតម្បិក្ខ័យេ អាហារេន វិក្កិយេ ទេ តិណ្ណាង្គិ រូបនី-
 វិក្កិក្ខ័យេ សម្បយុត្តេ បត្យ វិច្ឆយុត្តេ ទេ អត្ថិយា
 ទេ ។ លេ ។

បញ្ញាកិរ

[៣១៩] អត្យាកតតមិ ទានិស្រេ ជាបច្ច័យ នៃអត្យាកតតមិ
 ទានិស្រេ ដោយហេតុបច្ច័យ ។
 [៣២០] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានពីរៈ ៣ ក្នុងអារម្មណបច្ច័យ មាន
 ពីរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ គឺ អប្បក្ខតតមិ (ជាបច្ច័យ)
 នៃតាមវិវសមិ ក្នុងសាលាវិច្ឆ័យិកោ បាទដល់សហសាតាមិបតិ ក្នុង
 សាលាវិច្ឆ័យិកោ ក្នុងមិវាទិ ៣ បាទដល់សហសាតាមិបតិ ។ ក្នុង
 អនន្តបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុងសហសាតាមិបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុង
 អត្តមត្តបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុងទិស្សយបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុង
 ទុបនិស្សយបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុងបុរោជានបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ បាទ
 ដល់អារម្មណបុរោជាន ១ កុបុរោជាន ១ ក្នុងបុរោជានបច្ច័យមានពីរៈ ៧
 ក្នុងអាសេវនបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ។ អត្យាកតតមិ ទានិស្រេ ជាបច្ច័យ
 នៃអត្យាកតតមិ ទានិស្រេ (ដោយកម្មបច្ច័យ មានពីរៈ ៣ ក្នុងវិបាក-
 បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុងសាលាបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ បាទដល់កតាវិក្កិ-
 កហារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌វិនិ ៣ (គឺ កុសលធម៌ អកុសលធម៌
 និងអត្យាកតតមិ) ក្នុងវិក្កិយបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ គឺ រូបវិក្កិយ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌វិនិ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុង
 វិច្ឆយុត្តបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុងអត្ថិបច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ។ លេ ។

ឧបាទានកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិហារ

(៣០០) ធានុចានា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
ចានា កុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣០១) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
ភតេ ឯកំ ។

សហគារករេបិ បញ្ញាភវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិហារ

(៣០២) លោធានា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
ធានា អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣០៣) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

សហគារករេបិ បញ្ញាភវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិហារ

(៣០៤) ធានា អក្កកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
ធានា អក្កកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។ លោធានា អក្កកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
ធានា អក្កកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា លោធានា អក្កកតំ ធម្មំ បដិច្ច ធានា
អក្កកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

(៣០៥) ធានា អក្កកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
ធានា អក្កកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។ លោធានា អក្កកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
ធានា អក្កកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា លោធានា អក្កកតំ ធម្មំ បដិច្ច ធានា
អក្កកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ឧបាទានកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិហារ

(៣០៦) កុសលធម៌ ជាតោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិកុសលធម៌ ជា
តោធានា វេបកេតិកោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា ។

(៣០៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន
ព្រះ ១ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១ ។

សហគារករេភ្នំ បញ្ញាភវេភ្នំ មានព្រះ ១ គ្រប់ ១ ២ ។

បដិច្ចវិហារ

(៣០៨) អកុសលធម៌ ជាតោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអកុសលធម៌
ជាតោធានា វេបកេតិកោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា ។

(៣០៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន
ព្រះ ១ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១ ។

សហគារករេភ្នំ បញ្ញាភវេភ្នំ មានព្រះ ១ គ្រប់ ១ ២ ។

បដិច្ចវិហារ

(៣១០) អក្កកតធម៌ ជាតោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកតធម៌
ជាតោធានា វេបកេតិកោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា ។ អក្កកតធម៌ ជា
តោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកតធម៌ ជាតោធានា វេបកេតិ-
កោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា អក្កកតធម៌ ជាតោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអ-
ក្កកតធម៌ ជាតោធានា វេបកេតិកោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា

(៣១១) អក្កកតធម៌ ជាតោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកតធម៌
ជាតោធានា វេបកេតិកោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា ។ អក្កកតធម៌ ជា
តោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកតធម៌ ជាតោធានា វេបកេតិ-
កោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា អក្កកតធម៌ ជាតោធានា អាស្រ័យ ទ្ធិអ-
ក្កកតធម៌ ជាតោធានា វេបកេតិកោ ព្រោហិតប្បដ្ឋយា

សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភមី ធម្មំ បដិទ្ធ ឧទាសា អភ្នក្ខ
គភេតា ធម្មំ សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ ធម្មា
ឧប្បដ្ឋន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧទាសា អភ្នក្ខគភេតា
សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ បដិទ្ធ សោធនុទទាសា
អភ្នក្ខគភេតា ធម្មា ឧប្បដ្ឋន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣១៦) ហេតុយា ធម្មា វិហារាធម្មានា តីណិ
។ ២ ។ អត្ថាសញ្ញេ ធម្មា ។ ២ ។ បុរោហិតេ ធម្មំ
វិហារេនេ ធម្មំ ធម្មា ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។

(៣១៧) វិហារេនេ ធម្មំ វិហារេនេ តីណិ
វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ វិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
តីណិ វិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
តីណិ វិហារេនេ ធម្មំ ធម្មំ វិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ តីណិ វិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ តីណិ ។
សហវាត្តកំ វិហារេនេ សហវាត្តកំ វិហារេនេ ។

បញ្ញាវិវា

(៣១៨) សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ សោធនុ-
ទទាសា អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ ធម្មំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
ធម្មានយា តីណិ ។

អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ ធម្មា
ឧប្បដ្ឋន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧទាសា អភ្នក្ខគភេតា
សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ បដិទ្ធ សោធនុទទាសា
អភ្នក្ខគភេតា ធម្មា ឧប្បដ្ឋន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣១៩) កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ ធម្មំ
វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។

(៣២០) កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ ធម្មំ
វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។ កុវិហារេនេ តីណិ វិហារេនេ
ធម្មំ វិហារេនេ ធម្មំ ។ ២ ។

សហវាត្តកំ វិហារេនេ សហវាត្តកំ វិហារេនេ ។

បញ្ញាវិវា

(៣២១) អភ្នក្ខគភេតា ធម្មំ សោធនុទទាសា អភ្នក្ខគភេតា
ធម្មំ ហេតុប្បដ្ឋយេន ធម្មានយា តីណិ ។

មគ្គ គឺលា មគ្គយុវត្ថ មិន វិញយុវត្ថ ចន្ទាវ

អង្គប្រជុំ ធា វិញ ៗ
ដោយសារតែ វិញ ៗ

ឧបាទ្យន្តទុក្ខសុខសុភមង្គល

បដិច្ចវិញ

(៣២២) អនុលោមទូត កុសល ធម៌ បដិច្ច អនុលោ-

មិទ្ធា កុសល ធម៌ ឧបាទ្យន្ត យោគយុវត្ថយ ។

(៣២៣) យោគយុវ មិន កុសល មិន កុស-

ល មិន ។ មគ្គ មិន ។

សមាសភាព ឧបាទ្យន្ត មិន ។

សម្បទ្ធិយុវត្ថ កុសល មិន ។

បដិច្ចវិញ

(៣២៤) អនុលោមទូត កុសល ធម៌ បដិច្ច

អនុលោមទូត កុសល ធម៌ ឧបាទ្យន្ត យោគ-

យុវត្ថយ ។

(៣២៥) យោគយុវ មិន កុសល មិន ។

កុសលយុវត្ថ មានព្រះ កុសលយុវត្ថ មានព្រះ កុសលយុវត្ថ

យុវត្ថ មានព្រះ កុសលយុវត្ថ មានព្រះ ។
ធម៌ ឧបាទ្យន្តយុវត្ថ ។

ឧបាទ្យន្តទុក្ខសុខសុភមង្គល

បដិច្ចវិញ

(៣២៦) កុសលធម៌ ដែលកម្ម (ប្រកបដោយកិលេសមានកម្ម
ជាដើម) មិនកាន់យកដោយ កម្រើយ ទូតកុសលធម៌ ដែលកម្ម (ប្រកប
ដោយកិលេសមានកម្មជាដើម) មិនកាន់យកដោយ វិញយុវត្ថ
យោគយុវត្ថ ។

(៣២៧) កុសលយុវត្ថ មានព្រះ កុសលយុវត្ថ មាន
ព្រះ កុសលយុវត្ថ មានព្រះ ។ កុសលយុវត្ថ មានព្រះ ។

កុសលយុវត្ថ កុសលយុវត្ថ កុសលយុវត្ថ ។
(៣២៨) យោគយុវត្ថ មិនកុសលយុវត្ថ ។

បដិច្ចវិញ

(៣២៩) កុសលធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកដោយ កម្រើយ
ទូតកុសលធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកដោយ វិញយុវត្ថ យោគ
យុវត្ថ ។

(៣៣០) កុសលយុវត្ថ មានព្រះ កុសលយុវត្ថ មាន
ព្រះ ។

សហជាតវាវេមិ បញ្ញាភវេមិ សត្វតុ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣២៨] ឧបាទ័យំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧបាទ័យោ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដូយា ភិណ្ណំ ។ អនុបាទ័យំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
អនុបាទ័យោ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូ-
យា ។ ឧបាទ័យំ អន្យាគតត្ថ អនុបាទ័យំ អន្យា-
គតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទ័យោ អន្យាគតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ឧបាទ័យ ទេវេ ធម-
មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចំ ។

[៣២៩] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទេ អនិ-
បតិយា ឯតំ ។ បេ ។ បុរេជាតេ ទេ អាសវិទ ឯតំ
កាម្មេ បញ្ច វិចារតេ បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

[៣៣០] នហេតុយា បញ្ច ធម្មារម្មណេ
ចត្តាវិ ធម្មនិបតិយា បញ្ច ។ បេ ។ នបុរេជាតេ

ក្នុងបច្ច័យពាំនិអសំ ក្នុងសហជាតវាវេមិ ក្នុងបញ្ញាភវេមិ ក្នុងមានវៃតវាវេមិ ។

បដិច្ចវិវា

[៣២៨] អន្យាគតមិ ដែលកម្មកាន់យកហើយ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
អន្យាគតមិ ដែលកម្មកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដូយ មានវាវេមិ ។ អន្យាគតមិ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ
អាស្រ័យ ខ្ញុំអន្យាគតមិ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូយ ។ អន្យាគតមិ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ អា-
ស្រ័យ ខ្ញុំអន្យាគតមិ ដែលកម្មកាន់យកហើយផង ខ្ញុំអន្យាគតមិ
ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ និ-
ចិត្តសមុដ្ឋានបូ អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកទទួ ដែលកម្មកាន់យកហើយផង ខ្ញុំ
ពួកបំហាក្នុងផង ។

[៣២៩] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាវេមិ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដូយ
មានវាវេមិ ២ ក្នុងអនិបតិប្បដូយ មានវាវេមិ ១ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បដូយ
មានវាវេមិ ២ ក្នុងអាសវិទប្បដូយ មានវាវេមិ ១ ក្នុងកម្មប្បដូយ មានវាវេមិ ៥
ក្នុងវិចារតប្បដូយ មានវាវេមិ ៥ ក្នុងអវិកតប្បដូយ មានវាវេមិ ៥ ។

[៣៣០] ក្នុងនហេតុប្បដូយ មានវាវេមិ ៥ ក្នុងនអារម្មណប្បដូយ មាន
វាវេមិ ២ ក្នុងនអនិបតិប្បដូយ មានវាវេមិ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បដូយ

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

ចត្តារិ ធករោ ឃកំ ធិតានេក ទ្វេ ធម្មាហារ ទ្វេ
ធម្មត្រ័យេ ទ្វេ ធម្មាណេ ទ្វេ ធម្មត្ថេ បញ្ច ធម្មស្ស
យុត្តេ ចត្តារិ ធិត្សយុត្តេ ទ្វេ គោតម្មិយា ចត្តារិ
លោកិកេន ចត្តារិ ។

សហជាតាវចនំ វិគ្គារេត្ថំ ។

បញ្ញាវិវេក

(៣៣០) អនុចារិទ្ធា អនុកកាតា ធម្មា ធម្មាធិ-
ន្ទស្ស អនុកកាតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន
បទ្ធកាយោ គីណំ ។ អនុចារិទ្ធា អនុកកាតា ធម្មា
អនុចារិន្ទស្ស អនុកកាតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្ន-
យេន បទ្ធកាយោ ។

(៣៣៤) ហេតុយា ចត្តារិ ។ អនុលោ ចត្តារិ
ធម្មាធិន្ទម្មលកេ ទ្វេ អនុចារិន្ទម្មលកេ ទ្វេ ។
អនុចារិទ្ធា អនុកកាតា ធម្មា អនុចារិន្ទស្ស អ-
នុកកាតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បន្នយេន បទ្ធកាយោ
អនុលោធិបតិ សហជាតាធិបតិ ឃកំ ។ អនុលោ
ចត្តារិ សមទទ្ធករ ចត្តារិ សហជាតេ បញ្ច អញ្ញា-
មញ្ញ ទ្វេ ធិស្សយេ បញ្ច ធម្មធិស្សយេ ចត្តារិ ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មប្បន្នយ មានារៈ ១ ក្នុងវិបាកប្បន្នយ មាន
ារៈ ៤ ក្នុងធម្មាហារប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មត្រ័យប្បន្នយ មាន
ារៈ ៤ ក្នុងធម្មាណេប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មត្ថេប្បន្នយ មានារៈ ៤
ក្នុងធម្មស្សយុត្តប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធិត្សយុត្តប្បន្នយ មានារៈ ៤
ក្នុងគោតម្មិយាប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងលោកិកេនប្បន្នយ មានារៈ ៤ ។

សហជាតារាជីម បណ្ឌិត អប្បវិទូតិស្តារាជីម ។

បញ្ញាវិវេក

(៣៣១) អនុកកាតេ ដែលកម្មកាត់យកហើយ ជាប់ជួយ
នៃអនុកកាតេ ដែលកម្មកាត់យកហើយ ដោយហេតុប្បន្នយ មាន
ារៈ ៣ ។ អនុកកាតេ ដែលកម្មមិនកាត់យកហើយ ជាប់ជួយ នៃ
អនុកកាតេ ដែលកម្មមិនកាត់យកហើយ ដោយហេតុប្បន្នយ ។

(៣៣២) ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានារៈ ៤ ។ ក្នុងអនុលោប្បន្នយ
មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មាហារប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មត្រ័យប្បន្នយ មាន
ារៈ ៤ ។ អនុកកាតេ ដែលកម្មមិនកាត់យកហើយ ជាប់ជួយ នៃ
អនុកកាតេ ដែលកម្មមិនកាត់យកហើយ ដោយអធិបតីប្បន្នយ មាន
ដល់តារាម្មណ៍ធិបតិ ធិសហជាតាវចនំ មានារៈ ១ ។ ក្នុងធម្ម-
ស្សប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មាណេប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មត្ថេប្ប-
ន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធម្មស្សយុត្តប្បន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងធិត្សយុត្តប្ប-
ន្នយ មានារៈ ៤ ក្នុងគោតម្មិយាប្បន្នយ មានារៈ ៤ ។

បទព្រះបុត្រសិរីសោយ

បទព្រះបុត្រសិរីសោយ

[៣៣៧] អនុបាទិដ្ឋោ អន្យាគកោ ធម្មោ ឧបា-
 ទិដ្ឋស្ស អន្យាគកស្ស ធម្មស្ស បុរោជិតប្បដ្ឋាយន
 បដ្ឋយោ អាម្មណបុរោជិតំ វត្តបុរោជិតំ ទ្វេ បដ្ឋាន ។
 អនុបាទិដ្ឋោ អន្យាគកោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋស្ស អ-
 ន្យាគកស្ស ធម្មស្ស បុរោជិតប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ
 ទ្វេ អាម្មណបុរោជិតំ ។ យដល ទ្វេ អាម្មណបុ-
 រោជិតប្បិ វត្តបុរោជិតប្បិ ។ ន ។

[៣៣៧] អន្យាគកនមិ វេលកម្មកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ
 វេអន្យាគកនមិ វេលកម្មកាន់យកហើយ ដោយបុរោជិតប្បដ្ឋាយ ពុទ្ធ
 ដល់អាម្មណបុរោជិត ទីនីវត្តបុរោជិត មានបដ្ឋាន ៦ ។ អន្យាគកនមិ
 វេលកម្មកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ វេអន្យាគកនមិ វេលកម្មកាន់
 កាន់យកហើយ ដោយបុរោជិតប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ទីនីវត្តអាម្មណ-
 បុរោជិតវត្តក្រុង ។ យដលៈ ៦ ពុទ្ធដល់អាម្មណបុរោជិតនីវត្តបុរោ-
 ជិតនីវត្ត ។ មានព្រះ ៦ ។

[៣៣៨] បដ្ឋានិកោ ច អាសេវិនោ ឯតំ កម្ម
 ចន្តារំ វិចារក ចន្តារំ អាហារោ ឯវ ភ័ត្រិយោ ចន្តារំ
 ណារោ ចន្តារំ អាត្ត ចន្តារំ សម្បយុត្ត ទ្វេ វិប្ប-
 យុត្ត ច អត្ថិយោ ឯវ ធម្មិយោ ចន្តារំ វិគារោ ចន្តារំ
 អវិកោ ឯវ ។ យ ។

[៣៣៨] ក្នុងបដ្ឋានិកប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងអាសេវិនប្បដ្ឋាយ
 មានព្រះ ៦ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦
 ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងភ័ត្រិយប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុង
 ណារប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងអាត្តប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋាយ
 មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មិប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងវិគារប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦
 ក្នុងអវិកប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ។ យ ។

[៣៣៩] ធម្មោត្ថយោ ឯវ ឧអាម្មណោ ឯវ ។
 [៣៤០] ហេតុប្បដ្ឋយោ ឧអាម្មណោ ចន្តារិ ។
 [៣៤១] ឧហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ ចន្តារិ ។

[៣៣៩] ក្នុងឧហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧអាម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានព្រះ ៧ ។
 [៣៤០] ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ព្រះឧហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 [៣៤១] ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ព្រះឧហេតុប្បដ្ឋាយ ។

បទព្រះបុត្រសិរីសោយ ទី១១ ។
 បទព្រះបុត្រសិរីសោយ ទី១២ ។

ឯ បទព្រះបុត្រសិរីសោយ ។
 ឯ បទព្រះបុត្រសិរីសោយ ។

[៣៤០] ហេតុយា នវ ភាវន្តុណោ នវ សច្ចុត្ត
នវ អវិភាវន វេ ក

[៣៤២] ខោធិនាណាចំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ខោធិនាណាខោ អកុសលោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋតិ ធម្មោ-
ធម្មដ្ឋដ្ឋយោ ។

[៣៤៣] ធម្មោតុយា វិកតំ នអធិបតិយា វេ
នបុរេវុត្តំ នវ ។ បេ ។ នត្ថាធម្ម តិណិ វេវិភាវេ
នវ វេវិច្ឆយ្យត្តំ នវ ។

សហជាតករណី វិគ្គារកថំ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៣៤៤] ធិនាណាខោ អកុសលោ ធម្មោ ធិនា-
ណាស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុដ្ឋដ្ឋយោ បត្ត-
យោ ។

[៣៤៥] ហេតុយា នវ ភាវន្តុណោ នវ ។ អធិប-
តិយា នវ ខោធិនាណាធម្មលកោ តិណិ សហជា-
តាធិបតិ ។ អនុត្តរេ នវ ។ បេ ។ វិស្សាយ នវ
ធម្មវិស្សយេ នវ អាសេវិទេ នវ កាធម្ម តិណិ

[៣៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋយចាំនិស្សំ មានវាៈ ៧ ក្នុងអវិភាវនប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ។

[៣៤៧] អកុសលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន កាស្រ័យ ឧ/អកុ-
សលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន វេវិភាវេវុត្តំ គ្រោះខោហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៤៨] ក្នុងនាហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ក្នុងនកតិបតិប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងនបុរេវុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនវិប្បាយកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ។

សហជាតករៈជាដើម បណ្ឌិត អប្បវិទូតិស្តារវេនិទុះ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៣៤៩] អកុសលធម៌ ជាឧបាទាន ជាបដ្ឋយ នៃអកុសលធម៌
ជាឧបាទាន ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ។ ក្នុងនកតិបតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនាឧបាទានប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ។ ធម្មវេសនសហជាតករណី ។ ក្នុងននុត្តរេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧
។ បេ ។ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧

យោធិតាណាទម្មណតោ អាហារោ តិណិ វេទ្រិយេ តិណិ
យោធិ តិណិ អត្តេ ធរ សម្មយុត្តេ ធរ អត្តិយោ ធរ ។

(៣២៦) យោធិតាណាទម្មណតោ អាហារោ តិណិ វេទ្រិយេ តិណិ

យោធិតាណាណោ អត្តោតោតោ ធម្មោ ឧប្បវ្មតិ យោ-
ធិតុប្បត្តយា ។

(៣២៧) យោធិតុប្បត្តយា ធម្មោ អាម្មណោ ធម្មោ អវិ-

តោត ធម្មោ ។

សហោតាតាវាវេ បត្តាតាវាវេ សត្វត្ថ ធម្មោ ។

យោធិតុប្បត្តយា ធម្មោ ។

ឧបាទានិយទុក្ខកុសលស្ថិតិ

បដិច្ចវិហោ

(៣២៨) ឧបាទានិយេ កុសលេ ធម្មោ បដិច្ច ឧ-

បាទានិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បវ្មតិ យោធិតុប្បត្ត-
យោ ។ អនុតាណាទម្មណតោ កុសលេ ធម្មោ បដិច្ច អនុតា-

ណាទម្មណតោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បវ្មតិ យោធិតុប្បត្តយា ។

(៣២៩) យោធិតុប្បត្តយា ធម្មោ អាម្មណោ ធម្មោ អវិតោ ធម្មោ ។

លោកិយរោ កុសលេ កុសលេ កុសលេ ។

កុសលោ ប្បត្តយេ មិនមែនឧបាទានមូលកៈ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ
ប្បត្តយេ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ

មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ ។

(៣៣០) អនុតាណាទម្មណតោ មិនមែនឧបាទាន អាស្រ័យ ឧបាទាន

កុសលេ មិនមែនឧបាទាន វេទ្រិយេ ប្រាណាប្បត្តយេ ។

(៣៣១) កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ

មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ ។
បដិច្ច ឧបាទាន កុសលេ ។

ឧបាទានិយទុក្ខកុសលស្ថិតិ

បដិច្ចវិហោ

(៣៣២) កុសលេ ធម្មោ កុសលេ ធម្មោ ឧបាទាន អាស្រ័យ ឧបាទាន

កុសលេ ធម្មោ កុសលេ ធម្មោ ឧបាទាន វេទ្រិយេ ប្រាណាប្បត្តយេ ។

កុសលេ ធម្មោ មិនមែនឧបាទាន អាស្រ័យ ឧបាទាន កុសលេ ធម្មោ

មិនមែនឧបាទាន វេទ្រិយេ ប្រាណាប្បត្តយេ ។
(៣៣៣) កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ ។
(៣៣៤) ប្រាណាប្បត្តយេ មានពៈ កុសលោ ប្បត្តយេ មានពៈ ។

សហជាតវិភយំ បញ្ញាវិភយំ វិគ្គាវេតនា ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧១] ទុច្ចាតានិយំ អនុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ទុច្ចាតានិយោ អនុសលោ នាម្មា ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៧២] ហេតុយា ឯតំ អនុម្មាណា ឯតំ អវិកតេវ ឯតំ ។

សហជាតវិភយំ បញ្ញាវិភយំ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៣] ទុច្ចាតានិយំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ទុច្ចាតានិយោ អន្យាគតោ នាម្មា ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អនុច្ចាតានិយំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច អនុច្ចាតានិយោ អន្យាគតោ នាម្មា ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនុច្ចាតានិយំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ទុច្ចាតានិយោ អន្យាគតោ នាម្មា ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនុច្ចាតានិយំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ទុច្ចាតានិយោ អន្យាគតោ ច អនុច្ចាតានិយោ អន្យាគតោ ច នាម្មា ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

សហជាតវិភយំ បញ្ញាវិភយំ ចលិត អប្បិទ្ធិវិស្តារវេទនា ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៤] អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា កស្រីយ ទ្ធិអកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា វេយាភិកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ១ ក្នុងអន្យាគតិយ មានវិវា ១ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវិវា ១ ។ ក្នុងបដិច្ចចាំពីអស្ក ក្នុងសហជាតវិភយំ បញ្ញាវិភយំ មានវិវា ១ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៦] អព្យាគធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា កស្រីយ ទ្ធិអព្យាគធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា វេយាភិកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាគធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា កស្រីយ ទ្ធិអព្យាគធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា វេយាភិកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាគធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា កស្រីយ ទ្ធិអព្យាគធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា វេយាភិកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាគធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតាផង អព្យាគធម៌ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតាផង កស្រីយ ទ្ធិអព្យាគធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុច្ចាតា វេយាភិកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ទណ្ឌនាមិយំ អត្តក្កតតត្ថំ អនុទណ្ឌនាមិយំ អត្តក្កតតត្ថំ
ធម្មំ បដិទ្ធិ ទណ្ឌនាមិយោ អត្តក្កតតត្ថោ ធម្មោ ទម្ម-
ដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៣៨៣) ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ វេទ អវិ-
កតោ បទ្ប ។

លោកំ យលោក្កត្តាទុក្ខត អត្តក្កតតត្ថស ធម្មិសំ ។
សុហោយាភវិករមិ បញ្ញាវិករមិ វិញ្ញាវេតញ្ច ។
វេតកិយុត្តុកុសលភិវំ ទិដ្ឋិវំ ។

ទណ្ឌនាមសម្បយុត្តុកុសលភិវំ

បដិច្ចវិហា

(៣៨៤) ទណ្ឌនាមិយុត្តុកុសលំ ធម្មំ បដិទ្ធិ
ទណ្ឌនាមិយុត្តុកុសលោ ធម្មោ ទម្មដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយោ ។

(៣៨៥) ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អវិ-
កតោ ឯតំ ។

សហោយាភវិករមិ បញ្ញាវិករមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិហា

(៣៨៦) ទណ្ឌនាមសម្បយុត្តុ អត្តកុសលំ ធម្មំ បដិទ្ធិ
ទណ្ឌនាមសម្បយុត្តោ អត្តកុសលោ ធម្មោ ទម្មដ្ឋតិ

អត្តកុសលមិ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ ទ្វិអត្តកុសលមិ
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទ្វិអត្តកុសលមិ មិនជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទានផង ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៨៧) កុសលប្បដ្ឋយ មានការៈ៥ កុសលាម្មណប្បដ្ឋយ
មានការៈ៦ កុសលិកប្បដ្ឋយ មានការៈ៨ ។

(ការៈ៥) ប្រវេណ្ឌនិវេណគិយលោកុត្តុទុក្ខតត្ថករវេដា ។
សហោយាភវិក្កិ បញ្ញាវិក្កិ បណ្ឌិត គប្បឱ្យនិស្សារជនិច្ចរ ។
ចប់ ទណ្ឌនាមកុសលភិវំ ។

ទណ្ឌនាមសម្បយុត្តុកុសលភិវំ

បដិច្ចវិហា

(៣៨៨) កុសលមិ ប្រាសចាកឧបាទាន អាស្រ័យ ទ្វិកុសល-
មិ វេសប្រាសចាកឧបាទាន ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៨៩) កុសលប្បដ្ឋយ មានការៈ១ កុសលាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
ការៈ១ កុសលិកប្បដ្ឋយ មានការៈ១ ។

កុសលប្បដ្ឋយចាំដំណាល កុសលាម្មណប្បដ្ឋយ មានការៈ១ ។

បដិច្ចវិហា

(៣៩០) អកុសលមិ ប្រកបដោយឧបាទាន អា-
ស្រ័យ ទ្វិអកុសលមិ ប្រកបដោយឧបាទាន ទើបតើការឡើង

ហេតុប្បដូយ តីណិ ។ ឧបាសាទវិប្បយុត្តំ អនុសាស
 ធម្មំ ធម្មំ ឧបាសាទវិប្បយុត្តំ អនុសាសណ ធម្មា
 ធម្មដ្ឋានិ ហេតុប្បដូយ ទ្វេ ។ ឧបាសាទសម្មយុត្តំ
 អនុសាសណ ឧបាសាទវិប្បយុត្តំ អនុសាសណ ធម្មំ
 ធម្មំ ឧបាសាទសម្មយុត្តំ អនុសាសណ ធម្មា
 ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដូយ ។

[៣៥៧] ហេតុយា ធម្មា អារម្មណោ ធម្មា ធម្មដ្ឋាន
 ធម្មំ ធម្មំ ។

[៣៥៨] ធម្មា ធម្មយា ធម្មំ ធម្មដ្ឋានិយា ធម្ម
 ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មំ ធម្មំ ។

សហជាតាវចនំ វិគ្គារេត្តំ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៣៥៩] ឧបាសាទសម្មយុត្តំ អនុសាសណ ធម្មា
 ឧបាសាទសម្មយុត្តំ អនុសាសណ ធម្មា ធម្មា ហេ
 តុប្បដូយ ធម្មយោ តីណិ ។

[៣៦០] ហេតុយា ធម្មា អារម្មណោ ធម្ម ។ ធម្មដ្ឋា
 និយា ធម្ម ឧបាសាទសម្មយុត្តំ ធម្មយា តីណិ សហ
 ជាតាវចនិ ឧបាសាទវិប្បយុត្តំ ធម្មំ ។ អនុត្តរ ធម្ម
 សមនុត្តរ ធម្ម សហជាតេ ធម្ម អនុត្តរ ធម្ម

ព្រាហ្មហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៣ ។ អនុសាសនមិ ព្រាសពាគឧបាសា
 ហស្រ័យ ឧបាសាសនមិ ព្រាសពាគឧបាសា វេបតីនាឡិក ព្រា
 ហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៦ ។ អនុសាសនមិ ប្រកបវាយឧបាសា
 ហស្រ័យ ឧបាសាសនមិ ប្រកបវាយឧបាសា ឧបាសាសនមិ
 ព្រាសពាគឧបាសា វេបតីនាឡិក ព្រាហ្មហេតុប្បដូយ ។

[៣៥៧] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៦ ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន
 វាៈ ៦ ក្នុងបដិបត្តិកម្ម មានវាៈ ៦ ក្នុងអវិភាសនប្បដូយ មានវាៈ ៦ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៦ ក្នុងអវិភាសនប្បដូយ
 មានវាៈ ៦ ក្នុងអវិភាសនប្បដូយ មានវាៈ ៦ ។
 សហជាតាវចនិ ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៣៥៩] អនុសាសនមិ ប្រកបវាយឧបាសា ធម្មយោ វេ
 អនុសាសនមិ ប្រកបវាយឧបាសា ធម្មយោ ហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៣ ។

[៣៦០] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៦ ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន
 វាៈ ៦ ។ ក្នុងអវិភាសនប្បដូយ មានវាៈ ៦ ក្នុងឧបាសាសនមិ ឧបាសា
 មានវាៈ ៣ បាសាសហជាតាវចនិ ក្នុងឧបាសាសនមិ ឧបា
 វាៈ ៦ ។ ក្នុងអនុត្តរ មានវាៈ ៦ ក្នុងសមនុត្តរ មានវាៈ ៦
 ក្នុងសហជាតេ មានវាៈ ៦ ក្នុងអនុត្តរ មានវាៈ ៦

(៣៦៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវិរោមិ បញ្ញាវិរោមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចារិកោ

(៣៦៥) ឧបាសម្ពាយេត្ថ ឧបាសម្ពាយេត្ថ អត្តសលំ
នម្មំ បដិច្ច ឧបាសម្ពាយេត្ថ ឧបាសម្ពាយេត្ថ អត្តស-
លេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។ ឧបា-
សម្ពាយេត្ថ លោកុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។ ឧបាសម្ពាយេត្ថ
ឧបាសម្ពាយេត្ថ លោកុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។ ឧបាសម្ពាយេត្ថ
ឧបាសម្ពាយេត្ថ លោកុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។ ឧបាសម្ពាយេត្ថ
ឧបាសម្ពាយេត្ថ លោកុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។ ឧបាសម្ពាយេត្ថ
ឧបាសម្ពាយេត្ថ លោកុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។ ឧបាសម្ពាយេត្ថ
ឧបាសម្ពាយេត្ថ លោកុប្បដ្ឋយេ តីណិ ។

(៣៦៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
តតេ នវ ។

នមិ តមំ ឧបាសម្ពាយេត្ថ អត្តសលំ ឧបាសម្ពាយេត្ថ ។

សហជាតវិរោមិ បញ្ញាវិរោមិ វិគ្គារេត្តា ។

(៣៦៧) ភ្នំវេហតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ភ្នំអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ១ ភ្នំអវិកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។

ភ្នំបដិច្ចយវិនិស្សន្ទ ភ្នំសហជាតវរៈក្តិ បញ្ញាវរៈក្តិ មានវរៈ ១ ។

បដិច្ចារិកោ

(៣៦៨) អត្តសលេមិ ជាឧបាសម្ពាយេត្ថ ជាប្រយោជន៍សេវ
ឧបាសម្ពាយេត្ថ អស្រ័យ ភ្នំអត្តសលេមិ ជាឧបាសម្ពាយេត្ថ ជាប្រយោជន៍
សេវឧបាសម្ពាយេត្ថ វេយាភិកវ្យាភិ ប្រាសាទប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។
អត្តសលេមិ ជាប្រយោជន៍សេវឧបាសម្ពាយេត្ថ មិនិវេទន៍ឧបាសម្ពាយេត្ថ
អស្រ័យ ភ្នំអត្តសលេមិ ជាប្រយោជន៍សេវឧបាសម្ពាយេត្ថ មិនិវេទន៍
ឧបាសម្ពាយេត្ថ វេយាភិកវ្យាភិ ប្រាសាទប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។
អត្តសលេមិ ជាឧបាសម្ពាយេត្ថ ជាប្រយោជន៍សេវឧបាសម្ពាយេត្ថ អស្រ័យ
ភ្នំអត្តសលេមិ ជាឧបាសម្ពាយេត្ថ ជាប្រយោជន៍សេវឧបាសម្ពាយេត្ថ ភ្នំ
អត្តសលេមិ ជាប្រយោជន៍សេវឧបាសម្ពាយេត្ថ មិនិវេទន៍ឧបាសម្ពាយេត្ថ
វេយាភិកវ្យាភិ ប្រាសាទប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។

(៣៦៩) ភ្នំវេហតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ភ្នំអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៧ ភ្នំអវិកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។

ជំណើរនៃ ប្រវែងបញ្ញាវិរោមិឧបាសម្ពាយេត្ថ អត្តសលេមិ ។

សហជាតវរៈក្តិ បញ្ញាវរៈក្តិ បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជតិស្ថានវេទនា ។

បដិច្ចវិវាទ

[៣២៧] ឧបាសាសនោ ឧបាសាសនោ ឧបាសាសនោ អនុសាសនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសាសនោ ឧបាសាសនោ អនុសាសនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣២៨] ហេតុយោ ឯកំ អនុសាសនោ ឯកំ ឡើយ ឧបាសាសនំ ឯកំ ។

សប្បដានំ ឯកំ បញ្ញាណំ ឯកំ សត្វត្ថ ឯកំ ។

• ឧបាសាសនាមិយទុក្ខុលលទ្ធិកំ ធម្មំ ។

ឧបាសាសនាសម្មយុត្តទុក្ខុលលទ្ធិកំ

បដិច្ចវិវាទ

[៣២៩] ឧបាសាសនោ ឧបាសាសនោ សម្មយុត្តោ អនុសាសនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសាសនោ ឧបាសាសនោ សម្មយុត្តោ ឧបាសាសនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ឧបាសាសនោ សម្មយុត្តោ ឧបាសាសនោ អនុសាសនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសាសនោ សម្មយុត្តោ ឧបាសាសនោ ឧបាសាសនោ អនុសាសនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

បដិច្ចវិវាទ

[៣៣០] អនុសាសនោ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសាសនំ មិនមែនជាឧបាសាសនំ អាស្រ័យ ខ្លឹមសារនៃអនុសាសនោ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសាសនំ មិនមែនជាឧបាសាសនំ ទើបក៏អាចឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៣១] គុណហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ គុណហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ គុណអនិករត្ថប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ ។

គុណប្បដ្ឋយា គុណហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ញាណំ មាន៣៖ ១ ។
ចប់ ឧបាសាសនាមិយទុក្ខុលលទ្ធិកំ ។

ឧបាសាសនាសម្មយុត្តទុក្ខុលលទ្ធិកំ

បដិច្ចវិវាទ

[៣៣២] អនុសាសនោ ជាឧបាសាសនំ ប្រកបដោយឧបាសាសនំ អាស្រ័យ ខ្លឹមសារនៃអនុសាសនោ ជាឧបាសាសនំ ប្រកបដោយឧបាសាសនំ ទើបក៏អាចឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ ។
អនុសាសនោ ប្រកបដោយឧបាសាសនំ មិនមែនជាឧបាសាសនំ អាស្រ័យ ខ្លឹមសារនៃអនុសាសនោ ប្រកបដោយឧបាសាសនំ មិនមែនជាឧបាសាសនំ ទើបក៏អាចឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ ។

អភិធម្មដក អនុលោមទុក្ខវិបល្លាស

[៣៧២] ហេតុយោ ទ្វេ អាទ្ទណោ ទ្វេ អវិករោ ទ្វេ ។

លោភិយំលោភុត្តារុក្ខាភុក្ខុសលសនិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិគ្គារោតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៣] ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ឧបាទានិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ឧបាទានិយោ អកុសលំ ធាត្វា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៤] ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ឧបាទានិយំ អក្កកាតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ឧបាទានិយោ អក្កកាតោ ធាត្វា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ អក្កកាតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ អនុបាទានិយោ អក្កកាតោ ធាត្វា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ឧបាទានិយំ អក្កកាតត្វា ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ អក្កកាតត្វា ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ឧបាទានិយោ អក្កកាតោ ធាត្វា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៧៥] ក្នុងវេទកុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងវេទកុប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ៦ ក្នុងវេទកុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ។

(ទុក្ខវិវា) ប្រវិបាក្ខន្ធនិលោភិយោលោភុត្តារុក្ខុសលវិវា ។

សហជាតវារោក្ខំ បញ្ញាវារោក្ខំ បណ្ឌិត ឧប្បវិទ្ធិវិស្វាវេទិច្ឆុ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៦] អកុសលមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខាន វេតា ប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន កាស្រ័យ ទ្ធិអកុសលមិ វេលប្រាសចាក ទុក្ខាន វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន វេហតិកាឡិណំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ក្នុងប្បដ្ឋយវារៈ៦ មានវារៈ៦ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៧] អក្កកាតមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខាន វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន កាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកាតមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខាន វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន វេហតិកាឡិណំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ អក្កកាតមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខានវារៈ៦ វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន កាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកាតមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខានវារៈ៦ វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន វេហតិកាឡិណំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ។ អក្កកាតមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខាន វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន កាស្រ័យ ទ្ធិអក្កកាតមិ វេលប្រាសចាកទុក្ខាន វេតាប្រយោជន៍ផលទុក្ខាន វេហតិកាឡិណំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ។

កិលេសទុក្ខកុសលដ្ឋិតំ

[៣៧៧] ហេតុយា មញ្ញ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
កតេ មញ្ញ ។

លោកិយលោកុត្តរ ទុក្ខអន្យាគាតសង្ខេបំ ។

សហជាតវិកេមិ មញ្ញាវិកេមិ សព្វត្ថ វិគ្គារមត្តា ។

ឧបាសម្បយុត្តចោកមិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតំ ខិដ្ឋិតំ ។

ឧបាសម្បយុត្តចោកមិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតំ ខិដ្ឋិតំ ។

កិលេសទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិរោ

[៣៧៦] ហេតុលេសំ អនុសលំ ធម្មំ មដិច្ច
ហេតុលេសា អនុសលោ ធម្មោ ទុប្បន្នតិ ហេតុ-
ច្ចាច្ចយា ។

[៣៧៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មៈ លាឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវិកេមិ មញ្ញាវិកេមិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិរោ

[៣៧៨] តិលេសំ អនុសលំ ធម្មំ មដិច្ច តិលេសា
អនុសលោ ធម្មោ ទុប្បន្នតិ ហេតុច្ចាច្ចយា តិលោ ។

កិលេសទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

[៣៧៩] ក្នុងហេតុច្ចាច្ចយ មានពៈ៧ ក្នុងអារម្មណច្ចាច្ចយ មាន
ពៈ៦ ក្នុងអវិកតច្ចាច្ចយ មានពៈ៧ ។

(ពៈ៧១១) ប្រហែលគ្នាទី៧ លាយៈលោកុត្តរ ទុក្ខអន្យាគាតវិកេមិ ។

សហជាតវិកេមិ មញ្ញាវិកេមិ ក្នុងច្ចាច្ចយវាទីអស់ មណ្ឌិត

ធម្មិទ្ធវិស្តារផលិច្ច ។

ចំ ឧបាសម្បយុត្តចោកមិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ ។

ចំ ឧបាសម្បយុត្តចោកមិយទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ ។

កិលេសទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិរោ

[៣៧៦] អនុសលធមិ ជាតិលេស អាស្រ័យ ទ្វេអនុសល-
ធមិ ជាតិលេស វេហិតិរាជ្ជិក ព្រោះហេតុច្ចាច្ចយ ។

[៣៧៧] ក្នុងហេតុច្ចាច្ចយ មានពៈ១ ក្នុងអារម្មណច្ចាច្ចយ មាន
ពៈ១ ក្នុងអវិកតច្ចាច្ចយ មានពៈ១ ។

ក្នុងច្ចាច្ចយវាទីអស់ ក្នុងសហជាតវិកេមិ មញ្ញាវិកេមិ មានពៈ១ ។

បដិច្ចវិរោ

[៣៧៨] អនុសលធមិ ជាតិលេស អាស្រ័យ ទ្វេអនុសលធមិ
ជាតិលេស វេហិតិរាជ្ជិក ព្រោះហេតុច្ចាច្ចយ មានពៈ៧ ។

ចោតិលេសំ អតុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចោតិលេសោ
អតុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ចោតុប្បច្ចយា តីណំ ។
តិលេសំ អតុសលញ្ច ចោតិលេសំ អតុសលញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច តិលេសោ អតុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ចោតុប្បច្ចយា តីណំ ។

(២៧៧) ចោតុយា ធម៌ អារម្មណា ធម៌ សត្វត្ថ
ធម៌ អវិគាត ធម៌ ។

[២៧៨] តិលេសំ អតុសលំ ធម្មំ បដិច្ច តិ-
លេសោ អតុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ចោតុប្បច្ចយា
វិចិត្តំ បដិច្ច វិចិត្តត្រាសហតតោ មោហា ឧទ្ធច្ចុ
បដិច្ច ឧទ្ធច្ចុសហតតោ មោហា ។ ចោតិលេសំ
អតុសលំ ធម្មំ បដិច្ច តិលេសោ អតុសាលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ចោតុប្បច្ចយា វិចិត្តត្រាសហតតោ ឧទ្ធច្ចុ
បដិច្ច វិចិត្តត្រាសហតតោ មោហា ឧទ្ធច្ចុសហតតោ
ឧទ្ធច្ចុ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចុសហតតោ មោហា ។ តិលេសំ
អតុសលញ្ច ចោតិលេសំ អតុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
តិលេសោ អតុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ចោតុប្បច្ចយា

អតុសលធមិ មិនិមេដាតិលេស កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលធមិ មិនិមេ
ដាតិលេស វេចកើតឡើង ព្រោះចោតុប្បច្ចយ មានរា ។ អតុ-
សលធមិ ដាតិលេស កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលធមិ ដាតិលេសផង ខ្ញុំ
អតុសលធមិ មិនិមេដាតិលេសផង វេចកើតឡើង ព្រោះចោតុប្បច្ចយ
មានរា ។

(២៧៧) ក្នុងចោតុប្បច្ចយ មានរា ក្នុងការធូលីប្បច្ចយ មាន
រា ក្នុងច្បងវិចិត្ត មានរា ក្នុងអវិគាតប្បច្ចយ មានរា ។

[២៧៨] អតុសលធមិ ដាតិលេស កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលធមិ
ដាតិលេស វេចកើតឡើង ព្រោះចោតុប្បច្ចយ ដំបោះ ដែលប្រកប
ដោយវិចិត្ត កាស្រ័យ ខ្ញុំវិចិត្ត មោហា ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចុ កា-
ស្រ័យ ខ្ញុំឧទ្ធច្ចុ ។ អតុសលធមិ ដាតិលេស កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលធមិ
មិនិមេដាតិលេស វេចកើតឡើង ព្រោះចោតុប្បច្ចយ ដំបោះ ដែលប្រ-
កបដោយវិចិត្ត កាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិត្ត មោហា
ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចុ កាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចុ ។
អតុសលធមិ ដាតិលេស កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលធមិ ដាតិលេសផង ខ្ញុំ
អតុសលធមិ មិនិមេដាតិលេសផង វេចកើតឡើង ព្រោះចោតុប្បច្ចយ

បដិច្ចវិវា

[៣៨៤] យោគីលេសំ អន្យាភាតំ ធម្មំ បដិច្ច
យោគីលេសោ អន្យាភាតោ នោ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ យោគុ-
ប្បច្ចយា ។

[៣៨៥] យោគុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អវិ-
តាត ឯតំ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

ចិលេសទុក្ខសង្ការំ ធម្មំ ។

សង្កិលេសិកទុក្ខកុសលទ្ធិកំ

បដិច្ចវិវា

[៣៨៦] សង្កិលេសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សង្កិលេសិកោ កុសលោ នោ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ យោគុ-
ប្បច្ចយា ។ អសង្កិលេសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អសង្កិលេសិកោ កុសលោ នោ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ យោគុ-
ប្បច្ចយា ។

[៣៨៧] យោគុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិតាត ទ្វេ ។

លោកិយលោ កុត្តរាទុកេ កុសលសមិសំ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ វិគ្គារេតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

[៣៨៤] អន្យាភាតមិ មិនមែនជាគិលេស កាស្រីយ ទ្ធិអន្យា-
ភាតមិ មិនមែនជាគិលេស ទើបតើគឺឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិតកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យចាំដំបូង ក្នុងសហជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ មានវារៈ ១ ។
ចិលេសទុក្ខសង្ការំ ។

សង្កិលេសិកទុក្ខកុសលទ្ធិកំ

បដិច្ចវិវា

[៣៨៦] កុសលមិ ដែលគូរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ទ្ធិកុស-
លមិ ដែលគូរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបតើគឺឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

កុសលមិ ដែលមិនគូរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ទ្ធិកុសលមិ
ដែលមិនគូរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបតើគឺឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិតកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៨៨] ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរាទុក្ខកុសលវេដរ ។
សហជាតករោមិ បញ្ញាករោមិ បណ្ឌិត គប្បិវ្យាណិស្តារវេដិច្ច ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៨] សន្តិលេសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សន្តិលេសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បន្នយា ។

[៣៧៩] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អវិ-
តតេ ឯតំ ។

សប្បណតវិវេទិ បញ្ញាវិវេទិ សត្វតុ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៨០] សន្តិលេសិកំ អត្យានតំ ធម្មំ បដិច្ច
សន្តិលេសិកោ អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បន្នយា ។ វាសន្តិលេសិកំ អត្យានតំ ធម្មំ
បដិច្ច វាសន្តិលេសិកោ អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជ-
តិ ហេតុប្បន្នយា តំណិ ។ សន្តិលេសិកំ អត្យាន-
តញ្ច វាសន្តិលេសិកំ អត្យានតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
សន្តិលេសិកោ អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បន្នយា ។

[៣៨១] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ វេទិ-
តតេ បញ្ច ។

បដិច្ចវិវា

[៣៨៨] អកុសលធមិ វេលក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ ទ្វា
អកុសលធមិ វេលក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង ទើបាភិកខ្សឹនី ក្រោវហេតុ-
ប្បន្នយ ។

[៣៨៩] ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវាៈ១ ក្នុងការម្នួលប្បន្នយ មាន
វាៈ១ ក្នុងអំនកប្បន្នយ មានវាៈ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជីវករក្តី បច្ច័យក្តី មានវាៈ១ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៩០] អត្យានធមិ វេលក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ ទ្វា
អត្យានធមិ វេលក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង ទើបាភិកខ្សឹនី ក្រោវហេតុប្ប-
ន្នយ ។ អត្យានធមិ វេលមិធក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ ទ្វា
អត្យានធមិ វេលមិធក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង ទើបាភិកខ្សឹនី ក្រោវហេតុ
ប្បន្នយ មានវាៈ ៣ ។ អត្យានធមិ វេលក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មង កា-
ស្រ័យ ទ្វាអត្យានធមិ វេលក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មងផង ទ្វាអត្យានធមិ
វេលមិធក្កុដលំសេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបាភិកខ្សឹនី ក្រោវហេតុប្បន្នយ ។

[៣៩១] ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវាៈ៨ ក្នុងការម្នួលប្បន្នយ
មានវាៈ ២ ក្នុងអំនកប្បន្នយ មានវាៈ៨ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

សោតិយលោកុត្តរទុក្ខនាវច្យាតាភស្មីសំ ។

សហជាតភវេមិ មញ្ញាភវេមិ សត្វត្ថ វិគ្គារាតន្ធំ ។

សន្តិលសិកទុក្ខសយន្តិកំ មន្ទិកំ ។

សន្តិលីដ្ឋិទុក្ខសយន្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(៣៧២) អសន្តិលីដ្ឋិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិ-
លីដ្ឋោ អកុសាលោ ធម្មោ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បុ-
ត្វយា ។

(៣៧៣) ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ ក-
រិតេត ឯតំ ។

សហជាតភវេមិ មញ្ញាភវេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

(៣៧៤) សន្តិលីដ្ឋិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ន្តិលីដ្ឋោ អកុសាលោ ធម្មោ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បុ-
ត្វយា ។

(៣៧៥) ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ ក-
រិតេត ឯតំ ។

សហជាតភវេមិ មញ្ញាភវេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

(១៣៧៦) ប្រវិចារត្ថាដំនិលាភិយា លាភុត្តាទុក្ខកក្កាភស្មីសំ ។

ក្កិបច្ច័យទាំងអស់ ក្កិសហជាតភវេក្កិ មញ្ញាភវេក្កិ

មញ្ញាភវេក្កិ មញ្ញាភវេក្កិ មញ្ញាភវេក្កិ ។

ចេ មន្ទិលសិកទុក្ខសយន្តិកំ ។

សន្តិលីដ្ឋិទុក្ខសយន្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(៣៧៦) កុសលធម៌ ដែលទំនេរសេចក្តី កាស្រ័យ ទ្លូវកុសលធម៌
ដែលទំនេរសេចក្តី ទើបតែងទ្រង់ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៣៧៧) ក្កិសហកុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្កិអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ១ ក្កិអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

ក្កិបច្ច័យទាំងអស់ ក្កិសហជាតភវេក្កិ មញ្ញាភវេក្កិ មានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

(៣៧៨) កុសលធម៌ ដែលសេចក្តី កាស្រ័យ ទ្លូវកុសលធម៌
ដែលសេចក្តី ទើបតែងទ្រង់ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៣៧៩) ក្កិសហកុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្កិអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ១ ក្កិអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

ក្កិបច្ច័យទាំងអស់ ក្កិសហជាតភវេក្កិ មញ្ញាភវេក្កិ មានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៦] អសន្តិលីដ្ឋំ អត្យានតំ ធម្មំ មជិទ្ធ
អសន្តិលីដ្ឋោ អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បប្បតិ ហេ-
តុប្បប្បយោ ។

[៣៧៧] ហេតុយា ដិតំ វារម្មណោ ដិតំ អវិ-
តោត ដិតំ ។

សហជាតករមិ មត្តាករមិ សត្វត្ថ ដិតំ ។
បន្តិសំដ្ឋិទុក្ខសាលក្ខិណៈ ធម្មំ ។

កិរិយាសម្បយុត្តទុក្ខសាលក្ខិណៈ

បដិច្ចវិវា

[៣៧៨] កិរិយាសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ មជិទ្ធ
កិរិយាសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បប្បតិ
ហេតុប្បប្បយោ ។

[៣៧៩] ហេតុយា ដិតំ វារម្មណោ ដិតំ អវិ-
តោត ដិតំ ។

សហជាតករមិ មត្តាករមិ សត្វត្ថ ដិតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧៦] អត្យានតមិ ដែលមិខាសវប្បតិ អាស្រ័យ ខ្លាអត្យា-
នតមិ ដែលមិខាសវប្បតិ រទិហតិកាឡិច ប្រាសហេតុប្បប្បយោ ។

[៣៧៧] ក្នុងហេតុប្បប្បយោ មាន១៖ ១ ក្នុងអាម្មណប្បប្បយោ មាន
៣៖ ១ ក្នុងវិវាតប្បប្បយោ មាន៣៖ ១ ។

ក្នុងប្បប្បយោដិតិយ ក្នុងសហជាតករមិ មត្តាករមិ មាន៣៖ ១ ។

ធម្មំ សន្តិសំដ្ឋិទុក្ខសាលក្ខិណៈ ។

កិរិយាសម្បយុត្តទុក្ខសាលក្ខិណៈ

បដិច្ចវិវា

[៣៧៨] កុសលមិ ប្រាសហតិកិរិយា អាស្រ័យ ខ្លាសាលតមិ
ប្រាសហតិកិរិយា រទិហតិកាឡិច ប្រាសហេតុប្បប្បយោ ។

[៣៧៩] ក្នុងហេតុប្បប្បយោ មាន១៖ ១ ក្នុងអាម្មណប្បប្បយោ មាន
៣៖ ១ ក្នុងវិវាតប្បប្បយោ មាន៣៖ ១ ។

ក្នុងប្បប្បយោដិតិយ ក្នុងសហជាតករមិ មត្តាករមិ មាន៣៖ ១ ។

បដិច្ចវិវា

(២០៤) តំលៃសម្បទាន គណនាល់ ធុំ បដិច្ច តំលៃសម្បទាន គណនាល់ ធុំ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០៥) ហេតុយា ឯកសារ អាច្នេយា ឯកសារ អនុវត្ត ឯកសារ ។

សហគមន៍ បណ្ណាល័យ សង្គម ឯកសារ ។

បដិច្ចវិវា

(២០៦) តំលៃសម្បទាន គណនាល់ ធុំ បដិច្ច តំលៃសម្បទាន គណនាល់ ធុំ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០៧) ហេតុយា ឯកសារ អាច្នេយា ឯកសារ អនុវត្ត ឯកសារ ។

សហគមន៍ បណ្ណាល័យ សង្គម ឯកសារ ។

កិច្ចការសម្រាប់ការអនុវត្តច្បាប់ ផ្សេងៗ ។
កិច្ចការសម្រាប់ការអនុវត្តច្បាប់

បដិច្ចវិវា

(២០៨) សន្តិសុខភាព គណនាល់ គណនាល់ គណនាល់ ធុំ បដិច្ច សន្តិសុខភាព គណនាល់ គណនាល់ គណនាល់ ។

បដិច្ចវិវា

(២០៩) កុសលធម៌ ប្រកបដោយតំលៃស អស្រ័យ ខ្ពស់ គុណសម្បត្តិ ប្រកបដោយតំលៃស រដ្ឋបាល គុណសម្បត្តិ ប្រកបដោយតំលៃស រដ្ឋបាល គុណសម្បត្តិ ប្រកបដោយតំលៃស រដ្ឋបាល ។

(២១០) គុណសម្បត្តិ មានភារៈ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ ។

គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ ។

បដិច្ចវិវា

(២១១) កុសលធម៌ ប្រកបដោយតំលៃស អស្រ័យ ខ្ពស់ គុណសម្បត្តិ ប្រកបដោយតំលៃស រដ្ឋបាល គុណសម្បត្តិ ប្រកបដោយតំលៃស រដ្ឋបាល ។

(២១២) គុណសម្បត្តិ មានភារៈ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ ។

គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ ។

បដិច្ចវិវា គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ ។

កិច្ចការសម្រាប់ការអនុវត្តច្បាប់

បដិច្ចវិវា

(២១៣) កុសលធម៌ គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ គុណសម្បត្តិ មានភារៈ ។

អនុសាសនា ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 (២០៥) ហេតុយា វិតតំ អារម្មណេ វិតតំ អវិ-
 ភារេ វិតតំ ។ ។

សហជានភរេមិ បញ្ញាភរេមិ សត្វត្ថ វិតតំ ។

បដិក្ខារិណ្ឌ

(២០៦) កិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ អនុ-
 សាសនំ ធាតុ បដិច្ច កិរិយសាសនេវ សម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខ-
 អនុសាសនា ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
 សម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ ហេតុកិរិយសំ អនុសាសនំ បដិ-
 ច្ច បដិច្ច សម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេវ ហេតុកិរិយសាសនា អនុសា-
 សនា ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
 កិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ អនុសាសនំ សម្ព័-
 ន្ធលេខិកទុក្ខេ ហេតុកិរិយសំ អនុសាសនំ បដិ-
 ច្ច កិរិយសាសនេវ សម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ អនុសាសនា
 ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(២០៧) ហេតុយា វេ អារម្មណេ វេ អវិ-
 ភារេ វេ ។

កិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ។

សហជានភរេមិ បញ្ញាភរេមិ សត្វត្ថ វិតតំ ។

មិនិវេទនាភិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ។

(២០៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន

វារៈ ១ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវាំងអស់ ក្នុងសហជាតភារភ្នំ បញ្ញាភារភ្នំ មានវារៈ ១ ។

បដិក្ខារិណ្ឌ

(២០៩) អនុសាសនេ ជាតិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ធាតុ
 ពស្រ័យ ខ្លាអនុសាសនេ ជាតិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ធាតុ
 វេយាភិកទុក្ខេ ព្រាហ្មណប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។ អនុសាសនេ ក្នុ-
 រយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ មិនិវេទនាភិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ធាតុ
 ពស្រ័យ ខ្លាអនុសាសនេ ក្នុរយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ មិនិវេទនាភិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ វេយាភិកទុក្ខេ
 ព្រាហ្មណប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។ អនុសាសនេ ជាតិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ក្នុ-
 រយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ ធាតុ ពស្រ័យ ខ្លាអនុសាសនេ ជាតិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ក្នុ-
 រយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ អនុសាសនេ ក្នុរយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខេ មិនិវេទនាភិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ វេយាភិកទុក្ខេ
 ព្រាហ្មណប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។

(២១០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន

វារៈ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

(ទុក្ខនេវ) ប្រវេណភ្នំនិវេទនាភិរិយសម្ព័ន្ធលេខិកទុក្ខសមញ្ញំ ។

ក្នុងបច្ច័យវាំងអស់ ក្នុងសហជាតភារភ្នំ បញ្ញាភារភ្នំ

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យភិក្ខុវេទនា ។

បដិច្ចារិក

[២១១] សន្តិលេសិកត្សោ ចោតតិលេសំ អកុស-
ភានំ ធម្មំ បដិច្ចំ សន្តិលេសិកតោ ចោតតិលេ-
សោ អកុសលោ ធាត្វា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២១២] ហេតុយា ធិនំ កាមឫណោ ធិនំ អភិ-
កតោ ឯតំ ។

សហជាតវិចេយិ បដ្ឋាវិចេយិ សទ្ធិត្ថ ធិនំ ។

កំលេសន្តិលេសិកទុក្ខុសយដ្ឋិកំ ធិនំ ។

កំលេសន្តិលេសិកទុក្ខុសយដ្ឋិកំ

បដិច្ចារិក

[២១៣] កំលេសន្តិលេសិកទុក្ខុសយដ្ឋិកំ ធិនំ
បដិច្ចំ កំលេសោ ចោសន្តិលេសិកតោ អកុសលោ ធាត្វា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណិ ។ សន្តិលេសិកតោ
ចោតតិលេសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ចំ សន្តិលេសិកតោ
ចោតតិលេសោ អកុសលោ ធាត្វា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តិណិ ។ កំលេសន្តិលេសិកទុក្ខុសយដ្ឋិកំ
អកុសលេត្ថា សន្តិលេសិកតោ ចោតតិលេសំ អកុស-
លេត្ថា ធម្មំ បដិច្ចំ កំលេសោ ចោសន្តិលេសិកតោ អកុ-
សលោ ធាត្វា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណិ ។

បដិច្ចារិក

[២១៤] អកុសលេតិ គ្លីយេសន្តិសេវាប្បដ្ឋិតំ មិនមែនជា
កំលេសធីត កាស្រ័យ ទ្ធីតកុសលេតិ គ្លីយេសន្តិសេវាប្បដ្ឋិតំ
មិនមែនជាកំលេសធីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[២១៥] កុសិលេត្ថុប្បច្ចយ មានរាជ្យ កុសិលេត្ថុប្បច្ចយ មាន
រាជ្យ កុសិលេត្ថុប្បច្ចយ មានរាជ្យ ។

កុសិលេត្ថុប្បច្ចយ កុសិលេត្ថុប្បច្ចយ កុសិលេត្ថុប្បច្ចយ មានរាជ្យ ។
ចំ កំលេសន្តិលេសិកទុក្ខុសយដ្ឋិកំ ។

កំលេសន្តិលេសិកទុក្ខុសយដ្ឋិកំ

បដិច្ចារិក

[២១៦] អកុសលេតិ ដែលជាកំលេសធីត ដែលនៅប្រតិបត្តិ
កាស្រ័យ ទ្ធីតកុសលេតិ ដែលជាកំលេសធីត ដែលនៅប្រតិបត្តិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានរាជ្យ ។ អកុសលេតិ ដែល
នៅប្រតិបត្តិ មិនមែនជាកំលេសធីត កាស្រ័យ ទ្ធីតកុសលេតិ ដែល
នៅប្រតិបត្តិ មិនមែនជាកំលេសធីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
មានរាជ្យ ។ អកុសលេតិ ដែលជាកំលេសធីត ដែលនៅប្រតិបត្តិ
កាស្រ័យ ទ្ធីតកុសលេតិ ដែលជាកំលេសធីត ដែលនៅប្រតិបត្តិ ទ្ធីត
អកុសលេតិ ដែលនៅប្រតិបត្តិ មិនមែនជាកំលេសធីត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានរាជ្យ ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកុសលដ្ឋិតិ

(៤១១) ហេតុយា ចេវ អាចច្ចុលោ ចេវ អវិគតេ ចេវ ។

តិលេសសម្បយុត្តទុកុសលសមិសំ ។

សមាជាតវាវេមិ បញ្ញាវាវេមិ សទ្ធក្ខ វិញ្ញាវេតត្ថំ ។

កិលេសដ្ឋិតិទុកុសលដ្ឋិតិ ធិដ្ឋិតិ ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិពា

(៤១២) តិលេសក្សេវ តិលេសសម្បយុត្តក្ខ អកុសលំ ចម្ចំ បដិច្ច តិលេសកាចេវ តិលេសសម្បយុត្តាច អកុសលោ ចម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិណិ ។ តិលេសសម្បយុត្តក្ខេវ ចោចតិលេសំ អកុសលំ ចម្ចំ បដិច្ច តិលេសសម្បយុត្តាចេវ ចោចតិលេសោ អកុសលោ ចម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិណិ ។ តិលេសក្សេវ តិលេសសម្បយុត្តក្ខ អកុសលក្ខ តិលេសសម្បយុត្តក្ខេវ ចោចតិលេសំ អកុសលក្ខ ចម្ចំ បដិច្ច តិលេសកាចេវ តិលេសសម្បយុត្តាច អកុសលោ ចម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិណិ ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកុសលដ្ឋិតិ

(៤១១) កុណិយាប្បដ្ឋយ មានារៈ វ កុណិយាប្បដ្ឋយ មានារៈ វ កុណិយាប្បដ្ឋយ មានារៈ វ ។

(៤១២) កុណិយាប្បដ្ឋយ មានារៈ វ ។

(៤១៣) ប្រាបាលភាវីនិកិលេសកុសលវេវ ។

កុណិយាប្បដ្ឋយ កុណិយាប្បដ្ឋយ កុណិយាប្បដ្ឋយ កុណិយាប្បដ្ឋយ ។

បដិច្ច បដិច្ច បដិច្ច បដិច្ច ។

ចេ កិលេសដ្ឋិតិទុកុសលដ្ឋិតិ ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកុសលដ្ឋិតិ

បដិច្ចវិពា

(៤១២) កុសលធម៌ ដែលជាតិលេសធម៌ ប្រកបដោយតិលេសធម៌ កាស្រីយ ឧត្តកុសលធម៌ ដែលជាតិលេសធម៌ ប្រកបដោយតិលេសធម៌ លើបក្ខិកឡើយ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មានារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ដែលប្រកបដោយតិលេសធម៌ មិនមែនជាតិលេសធម៌ កាស្រីយ ឧត្តកុសលធម៌ ដែលប្រកបដោយតិលេសធម៌ មិនមែនជាតិលេសធម៌ លើបក្ខិកឡើយ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មានារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ដែលជាតិលេសធម៌ ប្រកបដោយតិលេសធម៌ កាស្រីយ ឧត្តកុសលធម៌ ដែលជាតិលេសធម៌ ប្រកបដោយតិលេសធម៌ ឧត្តកុសលធម៌ ដែលប្រកបដោយតិលេសធម៌ មិនមែនជាតិលេសធម៌ លើបក្ខិកឡើយ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ មានារៈ ៣ ។

(២១៣) ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អវិ-
កតោ នវ ។

តិលេសវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកទុក្ខកុសលធ្លិកំ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ វិញ្ញាណតំ ។

តិលេសវិលេសមម្មយុត្តទុក្ខកុសលវិកំ វិញ្ញិកំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកទុក្ខកុសលធ្លិកំ

បដិច្ចារិះ

(២១៤) តិលេសវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកំ តុសលំ
នម្មំ បដិច្ច តិលេសវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកោ តុ-
សលោ នប្បោ ទុច្ឆន្តិកំ ហេតុញ្ញច្ចយា ។ តិលេ-
សវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកំ តុសលំ នម្មំ បដិច្ច តិ-
លេសវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកោ តុសលោ នប្បោ
ទុច្ឆន្តិកំ ហេតុញ្ញច្ចយា ។

(២១៥) ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ អវិ-
កតោ ទ្វេ ។

លោភិយលោកុត្តរទុក្ខតុសលសនិសំ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ វិញ្ញាណតំ ។

(២១៦) ក្នុងហេតុញ្ញច្ចយ មានពៈ ៧ ក្នុងអាម្មណញ្ញច្ចយ
មានពៈ ៧ ក្នុងអវិកតញ្ញច្ចយ មានពៈ ៧ ។

(ទុក្ខរោន) ប្រវិហលន្តាទីវិលោកិយរោទុក្ខកុសលវិដវ ។

ក្នុងបញ្ញច្ចយពំនិសសំ ក្នុងសហជាតពៈក្តិ បញ្ញាពៈក្តិ

បណ្ឌិត គប្បីទ្រព៌ស្តារជនិច្ឆរ ។

ចលំ តិលេសវិលេសមម្មយុត្តទុក្ខកុសលវិកំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្ក្ខិលេសិកទុក្ខកុសលធ្លិកំ

បដិច្ចារិះ

(២១៧) កុសលធមិ ដែលព្រាសពាកិលេសវិកត្តរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្រព៌កុសលធមិ ដែលព្រាសពាកិលេសវិកត្តរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង រើបកើតរឿង ព្រោះហេតុញ្ញច្ចយ ។ កុសលធមិ ដែល
ព្រាសពាកិលេសវិកត្តរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្រព៌កុសល-
ធមិដែលព្រាសពាកិលេសវិកត្តរដល់សេចក្តីសៅហ្មង រើបកើតរឿង
ព្រោះហេតុញ្ញច្ចយ ។

(២១៨) ក្នុងហេតុញ្ញច្ចយ មានពៈ ៦ ក្នុងអាម្មណញ្ញច្ចយ មាន
ពៈ ៦ ក្នុងអវិកតញ្ញច្ចយ មានពៈ ៦ ។

(ទុក្ខរោន) ប្រវិហលន្តាទីវិលោកិយរោទុក្ខកុសលវិដវ ។

ក្នុងសហជាតពៈក្តិ ក្នុងបញ្ញាពៈក្តិ បណ្ឌិត គប្បីទ្រព៌ស្តារជនិច្ឆរ ។

បដិច្ចវិពោ

[៤១៥] កិលេសវិប្បយុត្តំ សង្កិលេសិកំ អន្យា-
 កតំ ធម្មំ បដិច្ចំ កិលេសវិប្បយុត្តោ សង្កិលេសិ-
 កោ អន្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
 កិលេសវិប្បយុត្តំ អសង្កិលេសិកំ អន្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ចំ កិលេសវិប្បយុត្តោ អសង្កិលេសិកោ អន្យា-
 កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ភីលិ ។
 កិលេសវិប្បយុត្តំ សង្កិលេសិកំ អន្យាកតត្វ កិលេ-
 សវិប្បយុត្តំ អសង្កិលេសិកំ អន្យាកតត្វ ធម្មំ បដិច្ច
 កិលេសវិប្បយុត្តោ សង្កិលេសិកោ អន្យាកតតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៤១៦] ហេតុយា បន្ត គោធិលា រទ្ធ អវិ-
 កតោ បន្ត ។

លោកិយលោកុត្តុវុត្ត អន្យាកតសទិសំ ។
 សហជាតករេមិ ធម្មាវិបសិ សត្វត្ត វិគ្គារេតត្ថំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុកុសលដ្ឋិតំ ធម្មិតំ ។
 កិលេសវេច្ឆាទុកុសលដ្ឋិតំ ធម្មិតំ ។

បដិច្ចវិពោ

[៤១៦] អន្យាកតតមិ ដែលប្រាសចាកកិលេសវេក្ខន្ធដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អស្រ័យ ទូរអន្យាកតតមិ ដែលប្រាសចាកកិលេសវេក្ខន្ធដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង រើចាត្រឡើង ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយ ។ អន្យាកតតមិ
 ដែលប្រាសចាកកិលេសវាំងមិនគ្រប់ដល់សេចក្តីសៅហ្មង អស្រ័យ ទូរ
 អន្យាកតតមិ ដែលប្រាសចាកកិលេសវាំងមិនគ្រប់ដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 រើចាត្រឡើង ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ។ អន្យាកតតមិ
 ដែលប្រាសចាកកិលេសវេក្ខន្ធដល់សេចក្តីសៅហ្មង អស្រ័យ ទូរអន្យា-
 កតតមិ ដែលប្រាសចាកកិលេសវេក្ខន្ធដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទូរអ-
 ន្យាកតតមិ ដែលប្រាសចាកកិលេសវាំងមិនគ្រប់ដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង
 រើចាត្រឡើង ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ក្នុងកាល្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វិវា ២ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ។

[៤១៨] ប្រហែសន្តាធិនិលោកិយាលោកុត្តុវុត្ត អន្យាកតតវិវា ។
 ក្នុងប្បដ្ឋយពាំងអស់ ក្នុងសហជាតករេក្ខិ ចន្ទានវិវា
 បណ្ឌិត អប្បវិទ្ធាវិវាផងចុះ ។

ឃ កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុកុសលដ្ឋិតំ ។
 ឃ កិលេសវេច្ឆាទុកុសលដ្ឋិតំ ។

[២២៣] ឧបេតុយា ទ្វេ ឧអធិបតិយា ទ្វេ ឧ-
បុរោគាត ទ្វេ ឧត្តុទ្ទេ ទ្វេ ឧវិចារក ទ្វេ ឧវិប្ប-
យុត្ត ទ្វេ ។

សហនាគនិបតិ បច្ឆាវិបតិ សត្វត្ថ វិញ្ញាវតត្ថំ ។

[២២៤] ឧស្សៈនេន បហាតត្វា អគ្គុសលោ ឧទ្ទា-
ធស្សៈនេន បហាតត្វស្ស អគ្គុសលស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បន្តុយន បច្ចុយោ ។ ឧ ឧស្សៈនេន បហាតត្វា
អគ្គុសលោ ឧទ្ទា ឧ ឧស្សៈនេន បហាតត្វស្ស អគ្គុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្តុយន បច្ចុយោ ។

[២២៥] ហេតុយា ទ្វេ ។ អាម្មណា តិណំ
ឧស្សៈនេ ឋិតំ ឧ ឧស្សៈនេ ទ្វេ ។ អធិបតិយា តិណំ
ឧស្សៈនេចូលកំ^(១) ឋិតំ ឧ ឧស្សៈនេ ទ្វេ អាម្មណា-
និបតិ សហនាគនិបតិ ឧស្សៈនេណនិបតិ ។ អនន្តរេ
ទ្វេ ឧស្សៈនេចូលកំ ឋិតំ ឧ ឧស្សៈនេ ឋិតំ ។ សម-
នន្តរេ ទ្វេ សហនាគេ ទ្វេ ។ បេ ។ ឧធិស្សៈយ តិ-
ណំ អាសវនេ ទ្វេ តាទ្ទេ ទ្វេ អាហារេ ទ្វេ ។ បេ ។
សម្បយុត្ត ទ្វេ អត្តិយា ទ្វេ ឧត្តិយា ទ្វេ ។ បេ ។

១ ឧ. ឧស្សៈនេណនិបតិ ។

[២២៦] ក្នុងនេហតុប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុងនេអធិបតិប្បន្តុយ
មានពៈ ២ ក្នុងនេបុរោគាតប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុងនេត្តុប្បន្តុយ មានពៈ ២
ក្នុងនេវិបាតប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុងនេវិប្បយុត្តប្បន្តុយ មានពៈ ២ ។
ក្នុងច្ចុយនំនិមសំ ក្នុងសហនាគនិបតិ ចន្ទាវិបតិ
បណ្ឌិត ឧប្បន្តុយិស្តាននិបតិ ។

[២២៧] អកុសលធមិ វេលក្រុវិលេវជាយទំស្សនេ ជាបច្ចុយ ខៃ
អកុសលធមិ វេលក្រុវិលេវជាយទំស្សនេ ជាយាហតុប្បន្តុយ ។ អកុ-
សលធមិ វេលនិមិត្តុវិលេវជាយទំស្សនេ ជាបច្ចុយ ខៃអកុសលធមិ
វេលនិមិត្តុវិលេវជាយទំស្សនេ ជាយាហតុប្បន្តុយ ។

[២២៨] ក្នុងហតុប្បន្តុយ មានពៈ ២ ។ ក្នុងអាម្មណប្បន្តុយ
មានពៈ ៣ ក្នុងឧស្សៈនេ មានពៈ ១ ក្នុងឧស្សៈនេ មានពៈ ២ ។
ក្នុងអធិបតិប្បន្តុយ មានពៈ ៣ ឧស្សៈនេនុលកៈ មានពៈ ១ ក្នុងឧស្សៈនេ
មានពៈ ២ បុរោគាតប្បន្តុយ មានពៈ ២ វិបាតប្បន្តុយ មានពៈ ១
វិប្បយុត្តប្បន្តុយ មានពៈ ២ ឧស្សៈនេនុលកៈ មានពៈ ១
ក្នុងឧស្សៈនេ មានពៈ ១ ។ ក្នុងសហនាគនិបតិ មានពៈ ២ ក្នុងស-
ហនាគប្បន្តុយ មានពៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងឧបេតិស្សៈយប្បន្តុយ មានពៈ ៣
ក្នុងអាសវនប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុងត្តុប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុងតាហា-
ត្តប្បន្តុយ មានពៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងសម្បយុត្តប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុង
អត្តិប្បន្តុយ មានពៈ ២ ក្នុងឧត្តិប្បន្តុយ មានពៈ ២ ។ បេ ។

(៤២២) ន ឧស្សាវនន បហាតត្ថំ អន្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ឧស្សាវនន បហាតត្ថោ អន្យាកតោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៤២៣) ហេតុយា ឯតំ អាច្ឆាលោ ឯតំ អវិ-
តតេ ឯតំ ។

សហជាតវាវេមិ បត្តាវាវេមិ សទ្ធត្ថ ឯតំ ។

ឧស្សាវននបហាតត្ថំ ឧស្សាវនន ។

ការិយាយ បហាតត្ថំ ទុក្ខសង្ខារ

(៤២៤) ន ការិយាយ បហាតត្ថំ ទុក្ខសង្ខារ ធម្មំ
បដិច្ច ន ការិយាយ បហាតត្ថោ ទុក្ខសង្ខារ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៤២៥) ហេតុយា ឯតំ អាច្ឆាលោ ឯតំ អវិ-
តតេ ឯតំ ។

សហជាតវាវេមិ បត្តាវាវេមិ សទ្ធត្ថ ឯតំ ។

(៤២៦) ការិយាយ បហាតត្ថំ អន្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ការិយាយ បហាតត្ថោ អន្យាកតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

(៤២៧) កត្តកតមមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ
នូវកត្តកតមមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបតែករ្យ័នី ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ ។

(៤២៨) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវាវៈ ១ ក្នុងការប្តូរលាប្បច្ចយ មាន
វាវៈ ១ ក្នុងអវិភតប្បច្ចយ មានវាវៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវាជីវសំ ក្នុងសហជាតវាវេមិ បត្តាវាវេមិ មានវិភវៈ ១ ។
ដំ ទស្សនេឧបហាតត្ថំ ទុក្ខសង្ខារ ។

ការិយាយ បហាតត្ថំ ទុក្ខសង្ខារ

(៤២៩) ទុក្ខសង្ខារមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយការិយា កាស្រ័យ
នូវទុក្ខសង្ខារមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយការិយា ទើបតែករ្យ័នី ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ ។

(៤៣០) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវាវៈ ១ ក្នុងការប្តូរលាប្បច្ចយ មាន
វាវៈ ១ ក្នុងអវិភតប្បច្ចយ មានវាវៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវាជីវសំ ក្នុងសហជាតវាវេមិ បត្តាវាវេមិ មានវិភវៈ ១ ។

(៤៣១) អន្យាកតមមិ ដែលត្រូវលះដោយការិយា កាស្រ័យ
នូវអន្យាកតមមិ ដែលត្រូវលះដោយការិយា ទើបតែករ្យ័នី ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ចយ ។

ទស្សនេសបយានត្រៃលោកុក្កុកុសលវដ្តិកំ

(៤៣១) ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
ទ្វេ ។

នស្សនេស បយានត្រៃលោកុកុសលសនិសំ ។

សហជាតនិវេមិ បញ្ញាភិវេមិ សត្វត្ថ វិញ្ញាណត្ថំ ។

(៤៣២) ន ភាវនាយ បយានត្ថំ អន្សាភាវំ ធម្មំ
បដិព្វ ន ភាវនាយ បយានត្ថោ អន្សាភាវនា ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៣៣) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតនិវេមិ បញ្ញាភិវេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

កវិជយបយានត្រៃលោកុកុសលវដ្តិកំ ធម្មំ ។

ទស្សនេសបយានត្រៃលោកុកុកុសលវដ្តិកំ

(៤៣៤) ន នស្សនេស បយានត្រៃលោកុកុសលំ
ធម្មំ អដិព្វ ន នស្សនេស បយានត្រៃលោកុកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៣៥) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតនិវេមិ បញ្ញាភិវេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ទស្សនេសបយានត្រៃលោកុកុកុសលវដ្តិកំ

(៤៣៦) ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ៦ ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ
មានិវៈ៦ ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ៦ ។

(ឧក្កាវេសៈ) ប្រវិចារនាខិណ្ឌុស្សនេសបយានត្រៃលោកុកុសលវដ្តិកំ ។

ភុនិបដ្ឋយតំនិសសំ ភុនិសហជាតនិវៈក្តិ បញ្ញាភិវៈក្តិ

បណ្ឌិត គប្បវិទ្ធិស្តារវេនិច្ឆៈ ។

(៤៣៧) អន្សាភាវនេមិ វេលមិទ្ធរូសិវមជាយភាវនា អាស្រ័យ
ន្ទ្រអន្សាភាវនេមិ វេលមិទ្ធរូសិវមជាយភាវនា វេលមិទ្ធរូសិវ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៣៨) ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ១ ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ១
ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ១ ។

ភុនិបដ្ឋយតំនិសសំ ភុនិសហជាតនិវៈក្តិ បញ្ញាភិវៈក្តិ មានិវៈ១ ។

ធម៌ កវិជយបយានត្រៃលោកុកុសលវដ្តិកំ ។

ទស្សនេសបយានត្រៃលោកុកុកុសលវដ្តិកំ

(៤៣៩) ភុសលនេមិ មានិវៈ១ វេលមិទ្ធរូសិវមជាយទស្សនៈ
អាស្រ័យ ន្ទ្រភុសលនេមិ មានិវៈ១ វេលមិទ្ធរូសិវមជាយទស្សនៈ វេល
មិទ្ធរូសិវ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៤០) ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ១ ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ១
ភុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ១ ។

ភុនិបដ្ឋយតំនិសសំ ភុនិសហជាតនិវៈក្តិ បញ្ញាភិវៈក្តិ មានិវៈ១ ។

(៤៣៦) នស្សានេន បហានត្វាហេតុតំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នស្សានេន បហានត្វាហេតុតោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ននស្សានេន
 បហានត្វាហេតុតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននស្សានេន
 បហានត្វាហេតុតោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ននស្សានេន បហានត្វាហេតុតំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សានេន បហានត្វាហេតុតោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នស្ស-
 ានេន បហានត្វាហេតុតំ អកុសលក្ខំ ននស្សានេន
 បហានត្វាហេតុតំ អកុសលក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នស្ស-
 ានេន បហានត្វាហេតុតោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៣៧) នស្សានេន បហានត្វាហេតុតំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នស្សានេន បហានត្វាហេតុតោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បដ្ឋយោ តំលិ ។
 ននស្សានេន វន្ត យដោ ឃីតំ ។

(៤៣៨) ហេតុយា ចត្តារិ អាម្មណោ ន អនិ-
 បតិយា ន សត្តត្ថំ ន អវិគតោ ន ។

(៤៣៦) អកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ
 កាស្រ័យ ខ្ញុំអកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ រឿច
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវ
 លរដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរ
 ដោយទស្សនៈ រឿចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធមិ មាន
 ហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអកុសលធមិ មានហេតុ
 វេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ រឿចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអកុ-
 សលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ រឿច ខ្ញុំអកុសលធមិ
 មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ រឿច រឿចកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៣៧) អកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ
 កាស្រ័យ ខ្ញុំអកុសលធមិ មានហេតុវេលក្រូវលរដោយទស្សនៈ រឿច
 កើតឡើង ព្រោះអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្វ ។ ក្នុងទទស្សនៈ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងយដោ មានវារៈ ១ ។

(៤៣៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងចម្លងទាំងអស់ មានវារៈ ៦
 ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[២៧៧] និស្សៈននបយាភត្តហេតុកំ អកុសលំ
 ចន្ទំ បដិច្ច ននិស្សៈននបយាភត្តហេតុកំ អកុ-
 សាលា ធម្មា ធុប្បវត្តនំ នហេតុប្បដ្ឋយា ។ ននិស្សៈ-
 ននបយាភត្តហេតុកំ អកុសលំ ចន្ទំ បដិច្ច ន-
 និស្សៈននបយាភត្តហេតុកំ អកុសាលា ធម្មា
 ធុប្បវត្តនំ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧៨] នហេតុយា ទ្វេ អនិច្ចតិយា ន ។ បេ
 នកេប្ប ធម្មាវិ ធីចារតា ន ធម្មិយ្យុត្ត ន ។
 សហជាតវាចនិ វិញ្ញាណេន្ទំ ។

[២៧៩] និស្សៈននបយាភត្តហេតុកំ អកុស-
 លា ធម្មា និស្សៈននបយាភត្តហេតុកំ និស្សៈ
 សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយា ។

[២៨០] ហេតុយា តីលិ វាវច្ឆាលា នវ ។
 អនិច្ចតិយា តីលិ និស្សៈន ឯកំ ននិស្សៈន
 ទ្វេ ។ អនន្តេ នវ សមនន្តេ នវ សហជាតេ
 ន ។ បេ ។ ធុបដិស្សយេ នវ វាវសវេន នវ

[២៨១] អកុសលធមិ ពានហេតុវដលមិទ្ធក្រលវដាយទស្សនៈ
 ភាស្រីយ ខ្ញុំអកុសលធមិ ពានហេតុវដលក្រលវដាយទស្សនៈ ទើប
 កើតឡើង ក្រោះខេហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធមិ ពានហេតុវដលមិទ
 ក្រលវដាយទស្សនៈ ភាស្រីយ ខ្ញុំអកុសលធមិ ពានហេតុវដលមិទ
 ក្រលវដាយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ក្រោះខេហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៦ ក្នុងនាវចិត្តប្បដ្ឋយ
 ពានវាៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៦ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយ
 ពានវាៈ ៦ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៦ ។
 សហជាតវាចនេន បច្ចុំត ធម្មិវិទ្ធិស្តារវដិទុៈ ។

[២៨៣] អកុសលធមិ ពានហេតុវដលក្រលវដាយទស្សនៈ ជា
 បដ្ឋយ នៃអកុសលធមិ ពានហេតុវដលក្រលវដាយទស្សនៈ ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៧ ក្នុងនាមរូបប្បដ្ឋយ ពាន
 វាៈ ៧ ។ ក្នុងនចិត្តប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៧ ក្នុងទស្សនៈ ពានវាៈ ៧
 ក្នុងទស្សនៈ ពានវាៈ ៦ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៧ ក្នុងនម-
 នន្តប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៧ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៦ ។ បេ ។
 ក្នុងនបដិស្សយប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៧ ក្នុងនាវសវប្បដ្ឋយ ពានវាៈ ៧

កម្រិត ចន្លោះ អាហារ ចន្លោះ ឥទ្ធិយេ ចន្លោះ ។ មេ ។
សម្បូរយុទ្ធន ធន្តិយា ធន ។ មេ ។

(២២៣) ធន្តិយេ ធន មហាតត្វហេតុកំ អត្យា-
តតំ ធន្តិ មនិច្ច ធន្តិយេ ធន មហាតត្វហេតុកំ តា
អត្យាតតៈតា ធន្តិ ធន្តិយេ ហេតុយុទ្ធិយា ។

(២២៤) ហេតុយា ឯកំ អនុលោ ឯកំ អរិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវិមេ មញ្ញាវិមេ សត្វតុ ឯកំ ។

អនុលោមនូវកិច្ចការ ធន្តិយេ ។

ការវិវាយបញ្ចេញហេតុកិច្ចការសង្ខតិ

(២២៥) ធន ភាវិយាយ មហាតត្វហេតុកំ តតុសលំ
ធន្តិ មនិច្ច ធន ភាវិយាយ មហាតត្វហេតុកំ តតុសលំ
ធន្តិ ធន្តិយេ ហេតុយុទ្ធិយា ។

(២២៦) ហេតុយា ឯកំ អនុលោ ឯកំ អរិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវិមេ មញ្ញាវិមេ សត្វតុ ឯកំ ។

ក្នុងកម្មវិធី មានៈ ២ ក្នុងភាវិយាយ មានៈ ២ ក្នុងឥទ្ធិយេ-
យុទ្ធិយា មានៈ ២ ។ មេ ។ ក្នុងសម្បូរយុទ្ធិយា មានៈ ៦ ក្នុង
ធន្តិយុទ្ធិយា មានៈ ៧ ។ មេ ។

(២២៧) អត្យាតតេ មានៈ ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយសារៈ
អស្រ័យ ធន្តិ អត្យាតតេ មានៈ ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយសារៈ
រើបារិកៈ ធន្តិ គ្រោមហេតុយុទ្ធិយា ។

(២២៨) ក្នុងហេតុយុទ្ធិយា មានៈ ១ ក្នុងអនុលោយុទ្ធិយា
មានៈ ១ ក្នុងភាវិយាយ មានៈ ១ ។

ក្នុងចម្លើយចំនីសសំ ក្នុងសហជាតវិមេ មញ្ញាវិមេ មានៈ ១ ។
ធន្តិ ធន្តិយេ ហេតុយុទ្ធិយា ធន្តិយេ ។

ការវិវាយបញ្ចេញហេតុកិច្ចការសង្ខតិ

(២២៩) កុសលធម៌ មានៈ ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយភាវិយា ត-
ស្រ័យ ធន្តិ កុសលធម៌ មានៈ ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយភាវិយា រើបារិក
ធន្តិ គ្រោមហេតុយុទ្ធិយា ។

(២៣០) ក្នុងហេតុយុទ្ធិយា មានៈ ១ ក្នុងអនុលោយុទ្ធិយា មានៈ
១ ក្នុងភាវិយាយ មានៈ ១ ។

ក្នុងចម្លើយចំនីសសំ ក្នុងសហជាតវិមេ មញ្ញាវិមេ មានៈ ១ ។

[២២៧] ភាវនាយ មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុសល
 ធម៌ មនិច្ច ភាវនាយ មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុស-
 លោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧ ភាវនាយ-
 មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុសល ធម៌ មនិច្ច ឧ ភាវនាយ-
 មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុសលោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] ហេតុយា មញ្ញាវិ អារម្មណោ ធម៌ អវិ-
 តតេ ធម៌ ។

ឧស្សរេធម៌ មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុសល សង្កឹម ។
 សហោតវិធម៌ មញ្ញាវិធម៌ សត្វតុ វិជ្ជាហេតុ ។

[២២៩] ឧ ភាវនាយ មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុស-
 ធម៌ មនិច្ច ឧ ភាវនាយ មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុស-
 លោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
 តតេ ឯកំ ។

សហោតវិធម៌ មញ្ញាវិធម៌ សត្វតុ ឯកំ ។
 កវីនាយមហានគ្រូហេតុកុមារសុខសង្កឹម ធម៌ ។

[២២៧] អកុសលធម៌ មហានគ្រូដែលត្រូវលះដោយភាវនា
 កាស្រ័យ ឬអកុសលធម៌ មហានគ្រូដែលត្រូវលះដោយភាវនា រឿង
 រើសក្បែរ គ្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ អកុសលធម៌ មហានគ្រូដែលមិនត្រូវ
 លះដោយភាវនា កាស្រ័យ ឬអកុសលធម៌ មហានគ្រូដែលមិនត្រូវ
 លះដោយភាវនា រឿងរើសក្បែរ គ្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ។

[ឧករៈ ១១] ច្រវិចារសង្កឹមធម៌ ឧស្សរេធម៌ មហានគ្រូហេតុកុមារ អកុសល ធម៌ ។
 ក្នុងប្បដ្ឋយា ធម៌ អកុសល ក្នុងសហោតវិធម៌ ក្នុងមញ្ញាវិធម៌
 មញ្ញាវិធម៌ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៩] អកុសលធម៌ មហានគ្រូដែលមិនត្រូវលះដោយភាវនា
 កាស្រ័យ ឬអកុសលធម៌ មហានគ្រូដែលមិនត្រូវលះដោយភាវនា
 រឿងរើសក្បែរ គ្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយា ធម៌ អកុសល ក្នុងសហោតវិធម៌ ក្នុងមញ្ញាវិធម៌ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌ កវីនាយមហានគ្រូហេតុកុមារសុខសង្កឹម ។

សិវិក្កិទ្ធកុសលត្តិកំ

(៤៥៤) សិវិក្កិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សិវិ-
 កាត្តា កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា
 សិវិក្កិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិកាត្តា កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា សិវិក្កិកំ កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច សិវិកាត្តា កុសលោ ធម្ម អវិកាត្តា កុ-
 សលោ ធម ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយោ ។ អវិ-
 កត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិកាត្តា កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា អវិកត្តំ កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច សិវិកាត្តា កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បន្នយា ។ សិវិក្កិកំ កុសលត្ថា អវិកត្តំ
 កុសលត្ថា ធម្មំ បដិច្ច សិវិកាត្តា កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយោ ។

(៤៥៥) ហេតុយា ធម វិវាធម្មលោ ធម សត្វត្ថ ធម
 អវិកតេ ធម ។

(៤៥៦) ធមតិបតិយា ធម ធម្មវេទិតេ ធម ។ បេ ។
 ធមតេធម្ម ធមតាវិ ។ បេ ។ ធមិច្ចយុត្តេ ធម ។

សហជាតវាភេមិ សម្បយុត្តវាភេមិ វិគ្គាវេតត្ថា ។

សិវិក្កិទ្ធកុសលត្តិកំ

(៤៥៧) កុសលធមិ ប្រកថាដោយវិភក្តៈ អាស្រ័យ ខ្លឹកុសល-
 ធមិ ប្រកថាដោយវិភក្តៈ វេបកេតិកាទ្បិកំ ព្រោងហេតុប្បន្នយ កុសល-
 ធមិ មិនមានវិភក្តៈ អាស្រ័យ ខ្លឹកុសលធមិ ប្រកថាដោយវិភក្តៈ វេប
 កេតិកាទ្បិកំ ព្រោងហេតុប្បន្នយ កុសលធមិ ប្រកថាដោយវិភក្តៈផង
 កុសលធមិ មិនមានវិភក្តៈផង អាស្រ័យ ខ្លឹកុសលធមិ ប្រកថាដោយ
 វិភក្តៈ វេបកេតិកាទ្បិកំ ព្រោងហេតុប្បន្នយ ។ កុសលធមិ មិនមាន
 វិភក្តៈ អាស្រ័យ ខ្លឹកុសលធមិ មិនមានវិភក្តៈ វេបកេតិកាទ្បិកំ ព្រោង
 ហេតុប្បន្នយ កុសលធមិ ប្រកថាដោយវិភក្តៈ អាស្រ័យ ខ្លឹកុសលធមិ
 មិនមានវិភក្តៈ វេបកេតិកាទ្បិកំ ព្រោងហេតុប្បន្នយ ។ កុសលធមិ
 ប្រកថាដោយវិភក្តៈ អាស្រ័យ ខ្លឹកុសលធមិ ប្រកថាដោយវិភក្តៈផង ខ្លឹ
 កុសលធមិ មិនមានវិភក្តៈផង វេបកេតិកាទ្បិកំ ព្រោងហេតុប្បន្នយ ។

(៤៥៨) ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវាៈ ៦ ក្នុងការប្រណិច្ចន្តយ មាន
 វាៈ ៦ ក្នុងច្បងទាំងអស់ មានវាៈ ៦ ក្នុងអវិកតប្បន្នយ មានវាៈ ៦ ។

(៤៥៩) ក្នុងអតិបតិប្បន្នយ មានវាៈ ៦ ក្នុងឧប្បាដោប្បន្នយ
 មានវាៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងឧកម្មប្បន្នយ មានវាៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុង
 និវេយ្យក្កប្បន្នយ មានវាៈ ៦ ។

សហជាតវាភេមិ សម្បយុត្តវាភេមិ បណ្ឌិត អប្បិទ្ធវិស្តារផងចុះ ។

[២៤៤] សវនករក្រៅ កុសលលោ ធម្មោ សវនករក្រៅស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ សវន-
 ករក្រៅ កុសលលោ ធម្មោ សវនករក្រៅស្ស កុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ សវនករក្រៅ កុស-
 លោ ធម្មោ សវនករក្រៅស្ស កុសលស្ស ធម្មោ សវនករក្រៅស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។
 សវនករក្រៅ កុសលលោ ធម្មោ សវនករក្រៅស្ស កុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[២៤៥] សវនករក្រៅ កុសលលោ ធម្មោ សវន-
 ករក្រៅស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន
 បច្ចុយោ ភីណិ ។ សវនករក្រៅ កុសលលោ ធម្មោ សវន-
 ករក្រៅស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន
 បច្ចុយោ ភីណិ ។ សវនករក្រៅ កុសលលោ ធម្មោ សវនករក្រៅ
 កុសលលោ ធម្មោ សវនករក្រៅស្ស កុសលស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។

[២៤៦] ហេតុយោ ចន្ទារិ អាម្មណ ធម៌ ។
 អាម្មណិយោ ធម៌ ហេតុ ភីណិ សហជាតាមិធម៌
 សវនករក្រៅ ឯតំ សហជាតាមិធម៌ ។ ឧទទ្ធករ ធម៌
 សមឧទ្ធករ ធម៌ សហជាតេ ធម៌ ឧមចិស្សយ ធម៌

[២៤៧] កុសលធម៌ ប្រកថោយវិភក្តៈ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌
 ប្រកថោយវិភក្តៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ កុសលធម៌ ប្រកថោយវិភក្តៈ
 ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ មិទ្ធានវិភក្តៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ កុសលធម៌
 ប្រកថោយវិភក្តៈ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ប្រកថោយវិភក្តៈ ធម៌ ខែកុ-
 សលធម៌ មិទ្ធានវិភក្តៈ ធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ។ កុសលធម៌ មិទ្ធាន
 វិភក្តៈ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ មិទ្ធានវិភក្តៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[២៤៨] កុសលធម៌ ប្រកថោយវិភក្តៈ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌
 ប្រកថោយវិភក្តៈ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៣ ។ កុសលធម៌
 មិទ្ធានវិភក្តៈ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ មិទ្ធានវិភក្តៈ ដោយអាម្មណ-
 ប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ប្រកថោយវិភក្តៈ ធម៌ កុសល-
 ធម៌ មិទ្ធានវិភក្តៈ ធម៌ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ប្រកថោយវិភក្តៈ
 ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៣ ។

[២៤៩] កុសិហេតុប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៦ កុសិអាម្មណប្បដ្ឋយេ មាន
 ពៈ ៧ ។ កុសិអធិបតិប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៧ កុសិពៈ ៣ ខាងក្រោម បាទ
 ផលសហជាតាមិធម៌ កុសិវិភក្តៈ មានពៈ ១ បាទផលសហជាតាមិធម៌ ។
 កុសិកត្តប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៧ កុសិសមឧទ្ធករក្រៅប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៧ កុសិ
 សហជាតប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៦ កុសិឧមចិស្សយប្បដ្ឋយេ មានពៈ ៧

១២៧

សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ

ហេតុប្បដូយា ។ សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ អវិវត្តក្កំ
អតុសលក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[២២០] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ បញ្ច សត្វត្ត
បញ្ច អវិវត្តេ បញ្ច ។

[២២២] សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សិវ័-
ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូ-
យា ។ អវិវត្តក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ
អតុសលក្កំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។
សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ អវិវត្តក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មំ
បដិច្ច សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដូយា ។

[២២៣] ហេតុយា វិណិ បដិច្ចវិណិយា បញ្ច
ឧត្តម្មេ វិណិ ។ ប ។ វិញ្ញយុត្ត បញ្ច ។

សហជាតកំណទិ វិញ្ញាណត្វំ ។

[២២៤] សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មា សិវ័-
ន្តវុកុសលក្កំ អតុសលក្កំ ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយាឧ
បដូយោ វិណិ ។

សិវ័ន្តវុកុសលក្កំ

ប្រាណហេតុប្បដូយា អតុសលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំ
អតុសលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈផង ខ្ញុំអតុសលក្កំ មិនមានវិត្តៈផង
ទើបតើតម្បីនី ប្រាណហេតុប្បដូយា ។

[២២១] ក្នុងហេតុប្បដូយា មានវាៈ ៥ ក្នុងការប្រែប្រួលប្បដូយា មាន
វាៈ ៥ ក្នុងប្បដូយាចាំអស់ ស្ម័គ្រមានវាៈ ៥ ក្នុងអវិវត្តប្បដូយា មាន
វាៈ ៥ ។

[២២២] អតុសលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុ-
សលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈ ទើបតើតម្បីនី ប្រាណហេតុប្បដូយា ។
អតុសលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលក្កំ មិនមាន
វិត្តៈ ទើបតើតម្បីនី ប្រាណហេតុប្បដូយា ។ អតុសលក្កំ ប្រកថ
ដោយវិត្តៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុសលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈផង ខ្ញុំអតុ-
សលក្កំ មិនមានវិត្តៈផង ទើបតើតម្បីនី ប្រាណហេតុប្បដូយា ។

[២២៣] ក្នុងហេតុប្បដូយា មានវាៈ ៧ ក្នុងអតិថិត្តប្បដូយា
មានវាៈ ៥ ក្នុងឧត្តម្មប្បដូយា មានវាៈ ៧ ។ ប ។ ក្នុងវិញ្ញយុត្ត-
ប្បដូយា មានវាៈ ៥ ។

សហជាតកំណទិ វិញ្ញាណត្វំ បញ្ច វិញ្ញយុត្ត ។

[២២៤] អតុសលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអតុ-
សលក្កំ ប្រកថាដោយវិត្តៈ ដោយហេតុប្បដូយា មានវាៈ ៧ ។

(២២៥) ហេតុយ៉ា ភីណិ អារម្មណេ ឲ្យ អធិប-
តិយា ឲ្យ អនុលោម ឲ្យ ១ ២ ៣ ៤ សមាសាគ បញ្ច
ឧបទិស្សយេ ឲ្យ អានុសាសនេ ឲ្យ ករម្ម ភីណិ អា-
ណាវេ ភីណិ ១ ២ ៣ ៤ ណាវេ បញ្ច មក្កេ បញ្ច
សម្មាសម្ពុត្តេ បញ្ច មត្តិយេ បញ្ច ឧត្តិយេ ឲ្យ ១

(២២៦) សវិតត្តំ អន្តរាគមន៍ ចម្មំ ចម្មិញ ស-
វិតត្តំ អន្តរាគមន៍ ចម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ភីណិ ១ អវិតត្តំ អន្តរាគមន៍ ចម្មំ ចម្មិញ អវិតត្តំ
អន្តរាគមន៍ ចម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ១
សវិតត្តំ អន្តរាគមន៍ អវិតត្តំ អន្តរាគមន៍ ចម្មំ
ចម្មិញ សវិតត្តំ អន្តរាគមន៍ ចម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ១

(២២៧) ហេតុយ៉ា ឲ្យ អារម្មណេ ឲ្យ អវិ-
តតេ ឲ្យ ១

(២២៨) ឲ្យហេតុយ៉ា ឲ្យ អារម្មណេ ភីណិ
ឲ្យអធិបតិយេ ឲ្យ ឧបាសាគ ឲ្យ ឲករម្ម ឲក្កាវ
ឲអាណាវេ ឲកេ ឲស្រ្តិយេ ឲកេ ឲណាវេ ឲកេ

(២២៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងការប្រឈមប្បដ្ឋយេ មាន
វិវាទ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងអនុលោមប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ
១ ២ ៣ ក្នុងសមាសាគប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងឧបទិស្សយេប្បដ្ឋយេ មាន
វិវាទ ក្នុងការសាសនប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ
ក្នុងមត្តិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ក្នុងឧត្តិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១
ក្នុងមន្តប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១ ក្នុងសម្មយុក្កប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១ ក្នុងអត្ថិ-
ប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១ ក្នុងឧត្តិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១

(២៣០) អន្តរាគមន៍ ប្រកថាដោយវិគត្តៈ ការស្រ្តិយ ខ្លឹមអន្តរាគម-
ន៍ ប្រកថាដោយវិគត្តៈ ទើបរតិកាភ្នំនី ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១
អន្តរាគមន៍ មិនមានវិគត្តៈ ការស្រ្តិយ ខ្លឹមអន្តរាគមន៍ មិនមានវិគត្តៈ
ទើបរតិកាភ្នំនី ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១ អន្តរាគមន៍ ប្រកថ
ដោយវិគត្តៈ ការស្រ្តិយ ខ្លឹមអន្តរាគមន៍ ប្រកថាដោយវិគត្តៈ ទើបរតិកាភ្នំនី
អន្តរាគមន៍ មិនមានវិគត្តៈ ទើបរតិកាភ្នំនី ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ១

(២៣១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងការប្រឈមប្បដ្ឋយេ មាន
វិវាទ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយេ វិវាទ ១

(២៣២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងការប្រឈមប្បដ្ឋយេ
មានវិវាទ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងសមាសាគប្បដ្ឋយេ មាន
វិវាទ ក្នុងឧបទិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងការសាសនប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងមត្តិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ ក្នុងឧត្តិប្បដ្ឋយេ មានវិវាទ

ធម្មាភូ ធរ សម្បយុត្ត តិណិ ធរិយ្យយុត្ត ធរ ។
សហជានិករាភិ សម្បយុត្តនិករាភិ វិញ្ញាណភូ ។

[២៦៧] សិវគ្គោ អន្តរាគមេ ធម្មា សិវិ-
ត្តស្ស អន្តរាគមេ ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋាយា តិណិ ។ អិវិញ្ញាណ អន្តរាគមេ ធម្មា
អិវិញ្ញាណស្ស អន្តរាគមេ ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋាយា ។

[២៦៨] សិវគ្គោ អន្តរាគមេ ធម្មា សិវិ-
ត្តស្ស អន្តរាគមេ ធម្មស្ស អានុលោម្យដ្ឋយេន
បដ្ឋាយា ។

[២៦៩] ហេតុយោ ធម្មាវិ អានុលោ ធរ អនិ-
អនិយោ ធរ ។ សត្វតុ ធរ តុបដិស្សយេ ធរ បុរ-
ជានេ តិណិ បញ្ញាជានេ តិណិ អនៈសវិទ ធរ
តាម្ម ធម្មាវិ វិញ្ញាណ ធរ វាហារ ធម្មាវិ ។ មេ ។
យារិច ធរ មត្តេ ធរ សម្បយុត្ត ធរ វិយ្យយុត្ត
បក្ស អត្តិយោ ធរ តត្តិយោ ធរ វិញ្ញាណ ធរ អិ-
តានេ ធរ ។

ក្នុងធម្មត្ថប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងធម្មត្ថប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុង
ធរិយ្យយុត្តប្បដ្ឋយ មានការៈ ៦ ។

សហជានិករាភិ សម្បយុត្តនិករាភិ បណ្ឌិត អប្បិវិទ្ធជន្តរាវនិច្ឆ ។

[២៦៧] អន្តរាគមេ ប្រគលេដាយិត្តៈ ជាច្រើន ខែអ-
ន្តរាគមេ ប្រគលេដាយិត្តៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ។
អន្តរាគមេ មិនមានិត្តៈ ជាច្រើន ខែអន្តរាគមេ មិនមានិត្តៈ
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៨] អន្តរាគមេ ប្រគលេដាយិត្តៈ ជាច្រើន ខែអន្តរ-
ាគមេ ប្រគលេដាយិត្តៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ ៦ ក្នុងអានុលោម្យដ្ឋយ មាន
ការៈ ៧ ក្នុងអនិច្ចត្ថប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ។ ក្នុងច្រើនធម្មត្ថប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧
ក្នុងធម្មត្ថប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុង
បដ្ឋាយាប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងអានុលោម្យដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បដ្ឋយ មានការៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងសហារប្បដ្ឋយ
មានការៈ ៦ ។ មេ ។ ក្នុងអានុលោម្យដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងធម្មត្ថប្បដ្ឋយ
មានការៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានការៈ ៦ ក្នុងវិយ្យយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
ការៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងតត្តិប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុង
វិញ្ញាណប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងអិវិញ្ញាណប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ។

អវិច្ឆេទិកា អនុលោមត្ថវិច្ឆិកា

(២៧២) ធម្មោត្តយា នវំ ឧទារម្មលោ នវំ ។

(២៧៣) ហេតុច្បុទ្ធយា ឧទារម្មលោ ចត្តាវិ ។

(២៧៤) ធម្មោត្តយា ឧទារម្មលោ នវំ ។

យសា កុសលន្តិកេ បញ្ញាករំ ឯវំ វិញ្ញាណតត្ថំ ។

សវិច្ឆេទកុសលន្តិកំ មិច្ឆិកំ ។

សវិចារទុក្ខកុសលន្តិកំ

(២៧៥) សវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ

កុសលោ ចម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បុទ្ធយា តិលិ ។

អវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិចារោ កុសលោ

ចម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បុទ្ធយា រិច្ច ។ សវិចារំ កុ-

សលេ អវិចារំ កុសលេ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ

កុសលោ ចម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បុទ្ធយា ។

(២៧៦) ហេតុយា ឧ ឧទារម្មលោ ឧ អវិចារេ ឧ ។

សវិចារន្តិកុកុសលសនិសំ ។

សហាតាតារោមិ បញ្ញាករោមិ វិញ្ញាណតត្ថំ ។

សហាតាតារោមិ បញ្ញាករោមិ វិញ្ញាណតត្ថំ ។

អវិច្ឆេទិកា អនុលោមត្ថវិច្ឆិកា

(២៧២) ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម

ឧទារម្ម ។

(២៧៣) ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ក្នុងនោត្តយា ។

(២៧៤) ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ក្នុងនោត្តយា ។

បណ្ឌិត បញ្ញាករោ ក្នុងនោត្តយា ។

ធម្មំ សវិចារន្តិកំ ។

សវិចារទុក្ខកុសលន្តិកំ

(២៧៥) កុសលេ ប្រកបដោយវិចារោ ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម

ប្រកបដោយវិចារោ ទើបតែឡើង ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ។

កុសលេ មិនមានវិចារោ ក្នុងនោត្តយា មិនមានវិចារោ

ទើបតែឡើង ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ។

កុសលេ ប្រកបដោយវិចារោ ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម

ប្រកបដោយវិចារោ ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ។

(២៧៦) ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម

ឧទារម្ម ។

(ឧករេន) ក្នុងនោត្តយា ឧទារម្ម ក្នុងនោត្តយា ។

(២៧៧) សវីចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តំណី ។
 អវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សវិចារំ អកុស-
 លក្ខំ អវិចារំ អកុសលក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៨) ហេតុយា បក្ខំ អាម្ពុលោ បក្ខំ អវិ-
 ចារេ បក្ខំ ។

សវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ ។

សហជាតិកំ ភេតិ បញ្ញាណំ វិគ្គារមក្ខំ ។

(២៧៩) សវិចារំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច សវិ-
 ចារោ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តំណី ។ អវិចារំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច អវិចារោ
 អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តំណី ។
 សវិចារំ អន្យាគតក្ខំ អវិចារំ អន្យាគតក្ខំ ធម្មំ
 បដិច្ច សវិចារោ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តំណី ។

(២៧៧) អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ ទ្វារកុ-
 សលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ វេចក៏តទ្បិដ្ឋិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ ទ្វារកុសល-
 ធម៌ មិនមានវិចារៈ វេចក៏តទ្បិដ្ឋិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌
 ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ ឫកកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ ផង
 ទ្វារកុសលធម៌ មិនមានវិចារៈ ផង វេចក៏តទ្បិដ្ឋិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអវិចារក្ខតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(២៧៩) ដូចគ្នាទ្បិដ្ឋិសវិចារកុសលសង្កឹម ។

សហជាតិកំ ភេតិ បញ្ញាណំ បណ្ឌិត អប្បវិទ្យាតិស្តារវនិច្ឆរ ។

(២៧៩) អន្យាគតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ ទ្វារអន្យា-
 គតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ វេចក៏តទ្បិដ្ឋិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ អន្យាគតធម៌ មិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ ទ្វារអន្យាគតធម៌
 មិនមានវិចារៈ វេចក៏តទ្បិដ្ឋិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 អន្យាគតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ ទ្វារអន្យាគតធម៌ ប្រកប
 ដោយវិចារៈ ផង ទ្វារអន្យាគតធម៌ មិនមានវិចារៈ ផង វេចក៏តទ្បិដ្ឋិ
 ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

១៣៦

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(២៨០) ហេតុយា ធន អារម្មណេ ធន វិចារកេ

ធន អវិគតេ ធន ។

សវិគត្តិមុត្តន្តសម្មាសេសធនំ ។

សហជាតកំលេមំ សម្មយុត្តកំលេមំ វិគារកេត្វ ។

(២៨១) សវិចារោ មន្យានុតោ ធម្មោ សវិចារ-

វស្ស មន្យានុតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន មត្ត-
យោ ។

(២៨២) ហេតុយា ធម្មាវិ អារម្មណេ ធន វិចារ។

មត្តេ ធម្មាវិ អវិគតេ ធន ។

(២៨៣) ធម្មហេតុយា ធន ធម្មារម្មណេ ធន ។

(២៨៤) ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មារម្មណេ ធម្មាវិ ។

(២៨៥) ធម្មហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ធន ។

យថា កុសលត្តិកោ មត្តកំលេមំ

ឃី វិគារកេត្វ ។

សវិចារទុក្ខសម្មាសេសធនំ ។

សប្បីតិកទុកកុសលត្តិកំ

(២៨៦) សប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ មដិច្ច សប្បីតិកោ

កុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បីតិកំ កុ-

សលំ ធម្មំ មដិច្ច អប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(២៨៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន

ព្រះ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ។

(១៧៧១) ប្រវិចារសន្តិវិសិកក្នុងអត្តកតវិចារ ។

សហជាតកំលេមំ សម្មយុត្តកំលេមំ ចល្លិក ធម្មវិទ្ធិស្តារធនិច្ឆះ ។

(២៨១) អត្តកតធនិ ប្រកថាដោយវិចារ ជាបច្ច័យ ខែត្តកត-

ធនិ ប្រកថាដោយវិចារ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៨២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន

ព្រះ ៧ ។ ។ ។ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ មាន

ព្រះ ៧ ។

(២៨៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ

មានព្រះ ៧ ។

(២៨៤) ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៨៥) ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

ចល្លិក ធម្មវិទ្ធិស្តារ ដូចចក្ខុវិស្វក ក្នុងកុសលត្តិកធនិច្ឆះ ។

ធនិ វិចារទុក្ខសម្មាសេសធនំ ។

សប្បីតិកទុកកុសលត្តិកំ

(២៨៦) កុសលធនិ ប្រកថាដោយចិត្តិ អស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធនិ

ប្រកថាដោយចិត្តិ វេចកិកខ្លឹម ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធនិ មិន

មានចិត្តិ អស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធនិ ប្រកថាដោយចិត្តិ វេចកិកខ្លឹម

ហេតុប្បដ្ឋយា សម្បីតិកា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បី-
 តិកោ កុសលោ ធម្មំ អម្បីតិកា កុសលោ ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អម្បីតិកា កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច អម្បីតិកោ កុសលោ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អម្បីតិកា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បីតិ-
 កោ កុសលោ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 សម្បីតិកា កុសលស្ស អម្បីតិកា កុសលស្ស ធម្មំ
 បដិច្ច សម្បីតិកោ កុសលោ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៧] ហេតុយា ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ។

[២៨៨] ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថេ ។

សហព័ន្ធកិរិយា សម្បយុត្តកិរិយា វិទ្យាសម្បយុត្ត ។

[២៨៩] សម្បីតិកោ កុសលោ ធម្មំ សម្បី-
 តិកាស្ស កុសលស្ស ធម្មំស្ស ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ
 បដិច្ច តិណំ ។ អម្បីតិកោ កុសលោ ធម្មំ
 អម្បីតិកាស្ស កុសលស្ស ធម្មំស្ស ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ
 បដិច្ច ។

ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយា កុសលធម៌ ប្រគលដោយបីតិ កុសលធម៌ មិន
 មានបីតិ អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌ ប្រគលដោយបីតិ ទើបកើតឡើង
 ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយា ។ កុសលធម៌ មិនមានបីតិ អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌
 មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយា កុសលធម៌ ប្រគល
 ដោយបីតិ អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រាម
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កុសលធម៌ ប្រគលដោយបីតិ អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសល
 ធម៌ ប្រគលដោយបីតិ ខ្លឹមកុសលធម៌ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង
 ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងចម្លើយពិនិត្យ មាន
 ការៈ៦ ក្នុងគោតប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ។

[២៩១] ក្នុងអតិថិតិប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងខុប្បដ្ឋយា មាន
 ការៈ៦ ក្នុងឧប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងវិទ្យាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ។
 សហព័ន្ធកិរិយា សម្បយុត្តកិរិយា វិទ្យាសម្បយុត្ត ។

[២៩២] កុសលធម៌ ប្រគលដោយបីតិ ជាចម្លើយ ខែកុសលធម៌
 ប្រគលដោយបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ។ កុសលធម៌ មិន
 មានបីតិ ជាចម្លើយ ខែកុសលធម៌ មិនមានបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧១] សម្បត្តិកោស កុសលលា ធម្មា សម្បត្តិ-
តិកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណច្បង្គយេ ធម្ម-
យោ ។

[២៧២] ហេតុយា ចន្តារិ អារម្មណេ ធម៌ កតិ-
យតិយា ធម៌ ចន្តារិ សហជាតាទិចតំ កមត្តារ ធម៌
សមទត្តារ ធម៌ សហជាតេ ធម៌ ធម៌ស្សាយ ធម៌
អារម្មណេ ធម៌ កាម្ម ចន្តារិ អយារា ចន្តារិ គម្រិយ
ចន្តារិ លិខានេ ធម៌ មត្តេ ចន្តារិ សម្បយុត្តេ ធម៌ ធម្មិយា
ធម៌ ធម្មិយា ធម៌ វិគាតេ ធម៌ អវិគាតេ ធម៌ ។

[២៧៣] ហេតុយា ធម៌ អារម្មណេ ធម៌ ។
[២៧៤] ហេតុច្បង្គយា អារម្មណេ ចន្តារិ ។
[២៧៥] ធម្មេតុច្បង្គយា អារម្មណេ ធម៌ ។

យោ កុសលត្ថិកោ ធម៌ វិគារាតត្ថំ ។

[២៧៦] សម្បត្តិកំ អកុសលំ ធម្មំ បទិច្ច
សម្បត្តិកោ អកុសលោ ធម្មា ចច្ចុតិ ហេតុ-
ច្បង្គយា តិណិ ។ អម្បត្តិកំ អកុសលំ
ធម្មំ បទិច្ច វស្សតិកោ អកុសលោ ធម្មា

[២៧៦] កុសលធម៌ ប្រកថាដោយបិកិ ជាច្បង្គយ ខែកុសលធម៌
ប្រកថាដោយបិកិ ដោយអារម្មណច្បង្គយ ។

[២៧៧] កុសិហកុច្បង្គយ មានព្រះ ៤ កុសិហារម្មណច្បង្គយ មាន
ព្រះ ៧ កុសិកតិកច្បង្គយ មានព្រះ ៧ គឺ មានព្រះ ៤ ព្រះវេទសហ-
ណតាទិចតិ កុសិកតិកច្បង្គយ មានព្រះ ៧ កុសិសមទត្តច្បង្គយ មាន
ព្រះ ៧ កុសិសហជាតច្បង្គយ មានព្រះ ៦ កុសិធម៌ស្សយច្បង្គយ មាន
ព្រះ ៧ កុសិអារម្មណច្បង្គយ មានព្រះ ៧ កុសិកម្មច្បង្គយ មានព្រះ ៤
កុសិហហាច្បង្គយ មានព្រះ ៤ កុសិគម្រិយច្បង្គយ មានព្រះ ៤ កុសិ
កាយច្បង្គយ មានព្រះ ៦ កុសិមត្តច្បង្គយ មានព្រះ ៤ កុសិសម្បយុត្ត-
ច្បង្គយ មានព្រះ ៦ កុសិកតិកច្បង្គយ មានព្រះ ៦ កុសិធម្មិកច្បង្គយ មាន
ព្រះ ៧ កុសិកតិកច្បង្គយ មានព្រះ ៧ កុសិអវិគតច្បង្គយ មានព្រះ ៦ ។

[២៧៨] កុសិហកុច្បង្គយ មានព្រះ ៧ កុសិអារម្មណច្បង្គយ
មានព្រះ ៧ ។

[២៧៩] កុសិអារម្មណច្បង្គយ មានព្រះ ៤ ព្រះវេទកុច្បង្គយ ។

[២៨០] កុសិអារម្មណច្បង្គយ មានព្រះ ៧ ព្រះវេទកុច្បង្គយ ។
ចលិតិ ធម្មិច្ចិកេស្តោ ដូចកុសិកុសលត្ថិកេស្តេ ។

[២៨១] កុសលធម៌ ប្រកថាដោយបិកិ អស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌
ប្រកថាដោយបិកិ ទើបក៏ក្រឡឹង ព្រះវេទកុច្បង្គយ មានព្រះ ៣ ។
អកុសលធម៌ មិនមានបិកិ អស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌ មិនមានបិកិ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ សម្បទិតំ អកុសលក្ក អប្បទិតំ អកុសលក្ក ធម្មំ បដិច្ច សម្បទិតិ- កោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៧៦) ហេតុយា ធ អាម្ពលោ ធ អវិ- កតេ ធ ។

កុសលសមិសំ ។

សហជានំ ធម៌ បញ្ញាណធម៌ វិជ្ជាមត្តោ ។

(៤៧៧) សម្បទិតំ អក្កានតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បទិ- តិកោ អក្កានកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ សម្បទិតំ អក្កានតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បទិ- តិកោ អក្កានកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ សម្បទិតំ អក្កានកត្ត អប្បទិតំ អក្កា- កត្ត ធម្មំ បដិច្ច សម្បទិតិកោ អក្កានកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

(៤៧៨) ហេតុយា ធ អាម្ពលោ ធ វុប្បជានេ ធ អាសវេ ធ អវិកតេ ធ ។

(៤៧៩) ធម៌ហេតុយា ធ ឧកាម្ពលោ តិណិ ធម៌- ធម៌និយា ធ ។ មេ ។ ឧកាម្ព ចញ្ជាវិ ធម៌វិចារេ ធ ។

វេចក៏ត្បឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ។ អកុសលធម៌ ប្រកប ដោយចិត្ត អស្រ័យ ទូរអកុសលធម៌ ប្រកបដោយចិត្តផង ទូរអកុសល- ធម៌ មិនមានចិត្តផង វេចក៏ត្បឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៨០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន វាៈ ៦ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ។

(ឧកាមេ) ប្រវេណគ្នាមីនីកុសលវិថេ ។

សហជានំ ធម៌ បញ្ញាណធម៌ បណ្ឌិត ឧប្បទ្វេន្ត្រីស្តវេនិច្ឆេ ។

(៤៨១) អក្កានកត្ត ប្រកបដោយចិត្ត អស្រ័យ ទូរអក្កានក- ធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត វេចក៏ត្បឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។ អក្កានកត្ត មិនមានចិត្ត អស្រ័យ ទូរអក្កានកត្ត មិនមានចិត្ត វេច ក៏ត្បឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។ អក្កានកត្ត ប្រកប ដោយចិត្ត អស្រ័យ ទូរអក្កានកត្ត ប្រកបដោយចិត្តផង ទូរអក្កានក- ធម៌ មិនមានចិត្តផង វេចក៏ត្បឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។

(៤៨២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងបុរាណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋយ មាន វាៈ ៦ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។

(៤៨៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការម្មណ- ប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនិច្ចតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។ មេ ។ ក្នុងឧកម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧

និទានយោ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈារេ ឯកំ
ននាត្ត ឯវ នសម្មយុត្ត ភីណិ ឯវិច្ឆយុត្ត ឯ ។
សហជាតភិណិ វិន្តារាត្រំ ។

[៥១០] សម្មីតិកា អន្តរកាតា នន្តា សម្មី-
តិកាស្ស អន្តរកាតស្ស នន្តស្ស យោគប្បដ្ឋាយន
ចច្ចៈយា ។

[៥១១] យោគយោ ចន្តាវិ អាម្មណោ ឯវ អនិ-
ចតិយា ឯវ អនន្តរ ឯវ ។ ឯវ ។ សត្វត្ត ឯវ ឧប-
និស្សាយ ឯវ បុរោហិត ភីណិ បញ្ញាជាតេ ភីណិ
អាសោវនេ ឯវ កាម្ម ចន្តាវិ វិចារតេ ឯវ និទានយោ
ចន្តាវិ ស្រ្តិយេ ចន្តាវិ ឈារេ ឯវ អនត្ត ចន្តាវិ
សម្មយុត្ត ឯ វិច្ឆយុត្ត ចត្តា អត្ថយា ឯវ ។
សម្មីតិកុវុសលភ្នំ ភីណិ ។

បីតិសហគតទុកកុសលភ្នំកិ

[៥១២] មិទិសហគតំ កុសលំ ចន្ទំ បដិច្ច...
កុសលធម៌ អកុសលធម៌ អន្តរកាតធម៌ សម្មីតិកា-
ទុកកុសលិសំ ។

ក្នុងនិទានយោច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ១ ក្នុងនស្រ្តិយច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ១ ក្នុង
នឈារេច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ១ ក្នុងននាត្តច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងនសម្មយុត្ត-
ច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងនវិច្ឆយុត្តច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ។

សហជាតភិណិជាដើម ហត្ថិក កម្មវិទ្យាចិញ្ចារវដិច្ច ។

[៥១០] អន្តរកាតា ប្រកបដោយចិត្តិ ជាច្ឆ្នើយ នៃអន្តរកាត-
តា ប្រកបដោយចិត្តិ ដោយហេតុច្ឆ្នើយ ។

[៥១១] ក្នុងហេតុច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ក្នុងអាម្មណច្ឆ្នើយ មាន
វាវៈ ៧ ក្នុងនិចតិច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងកន្តាច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧
។ ឯវ ។ ក្នុងបច្ច័យភិណិសំ មានវាវៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សាយច្ឆ្នើយ មាន
វាវៈ ៧ ក្នុងបុរោហិតច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងបញ្ញាជាតិច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧
ក្នុងអាសោវនេច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងកាម្មច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ក្នុងវិចារ-
តេច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ក្នុងនិទានយោច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ក្នុងនស្រ្តិយច្ឆ្នើយ
មានវាវៈ ៦ ក្នុងនឈារេច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងននាត្តច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ក្នុង
នសម្មយុត្តច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៦ ក្នុងនវិច្ឆយុត្តច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងនត្ត-
ច្ឆ្នើយ មានវាវៈ ៧ ។

ឯវ សម្មីតិកុវុសលភ្នំ ។

បីតិសហគតទុកកុសលភ្នំកិ

[៥១២] កាស្រ្តយ ម្ហិកុសលធម៌ ប្រកបដោយចិត្តិ ... កុសលភ្នំ
អកុសលភ្នំ អន្តរកាតភ្នំ ប្រវេលាភាមិសម្មីតិកុកុសលិសំ ។

សុខសហគតទុក្ខកុសលវគ្គិកំ

[៥០៣] សុខសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច...
 កុសលឃ្មំ អកុសលឃ្មំ អន្តរាគមន្មំ សឃ្មំតិក-
 ទុក្ខសន្តិសំ ។ ... អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច... បច្ចុដ្ឋាយ
 ទេវោតុយា វេកំ ។ ... អន្តរាគមនំ ធម្មំ បដិច្ច...
 បច្ចុដ្ឋាយ ទេវោតុយា ទេវ ។ ទេវ ។ ទេវោ ។ ធម
 កាតត្វា ។ បច្ចុដ្ឋាយ បញ្ញាទេវ កុសលាកុសល
 ឥន្ទ្រិយេ លោកេ ធម បញ្ញាទេវ អន្តរាគមន ទេវ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខកុសលវគ្គិកំ

[៥០៤] ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច...
 ធម សឃ្មំតិកទុក្ខសន្តិសំ ។ ឧបេក្ខានិ ជាតា ឧ-
 បេក្ខា ។ បច្ចុដ្ឋាយ ទេវោតុយា ទេវ ទេវោ ។ ធម ។

[៥០៥] ឧបេក្ខាសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច... ធម ។

[៥០៦] ឧបេក្ខាសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ អកុសលោ ធម្មោ
 នឧប្បជ្ឈតិ ទេវោតុប្បដ្ឋយា ។ ឧបេក្ខាសហគតំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ទេវោតុប្បដ្ឋយា ។

សុខសហគតទុក្ខកុសលវគ្គិកំ

[៥០៧] កាស្រីយ ខ្ញុំកុសលធមិ ប្រកបដោយសុខ... កុសល
 ភិ អកុសលភិ អន្តរាគមន្តិ ប្រវេណន្តនិសប្បវិកទុក្ខនិវេ ។ ...
 កាស្រីយ ខ្ញុំកុសលធមិ... ក្នុងទេវោតុប្បដ្ឋយ ក្នុងបច្ចុដ្ឋាយៈ មានពៈ
 ១ ។ ... កាស្រីយ ខ្ញុំអន្តរាគមនិ... ក្នុងទេវោតុប្បដ្ឋយ ក្នុងបច្ចុដ្ឋាយៈ
 មានពៈ ៧ ។ ពៈ ៦ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ ចក្ខុភិ ឥប្បិវិច្ឆិទេវ ។
 ក្នុងបច្ចុដ្ឋាយៈ ក្នុងបញ្ញាទេវៈ ក្នុងកុសលាកុសល ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
 ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានពៈ ៦ ក្នុងបញ្ញាទេវៈ ក្នុងអន្តរាគមនៈ មានពៈ ៧ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខកុសលវគ្គិកំ

[៥០៨] កាស្រីយ ខ្ញុំកុសលធមិ ប្រកបដោយទេវតា... មាន
 ពៈ ៦ ប្រវេណន្តនិសប្បវិកទុក្ខនិវេ ។ កាស្រីយ ឧបេក្ខា បាធម
 ជន្តរោបេក្ខាវជ្ជនិ ។ គ្នា ។

ក្នុងទេវោតុប្បដ្ឋយ ក្នុងបច្ចុដ្ឋាយៈ មានពៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ
 មានពៈ ៦ ។

[៥០៩] កាស្រីយ ខ្ញុំអកុសលធមិ ប្រកបដោយទេវតា...
 មានពៈ ៦ ។

[៥១០] អកុសលធមិ ប្រកបដោយទេវតា កាស្រីយ ខ្ញុំ
 អកុសលធមិ ប្រកបដោយទេវតា វេបិភីតាវជ្ជនិ ព្រោះទេវោតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ អកុសលធមិ ប្រកបដោយទេវតា កាស្រីយ ខ្ញុំអកុសល-
 ធមិ មិធប្រកបដោយទេវតា វេបិភីតាវជ្ជនិ ព្រោះទេវោតុប្បដ្ឋយ ។

ឧបេក្ខាសហគតំ អនុសលញ្ច ឧបេក្ខាសហគតំ
អនុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ អនុ-
សលោ នន្តោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៥០៧) ហេតុយោ វីណិ ឧបេក្ខិយា នវ ។

ឃី សត្វត្ថ អនុសលំ វិញ្ញាណត្ថំ សប្បិវិកទុកសធិសំ ។

(៥០៨) ឧបេក្ខាសហគតំ អព្យាកាតំ ធម្មំ

បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ ... លំ បញ្ញា សប្បិវិក-

ទុកអព្យាកាតសធិសំ ។

(៥០៩) បញ្ញាទាវ កុសលា កុសលា នត្ថិយ

លាវន ន អព្យាកាត នវ ។

កាណិបរទុកកុសលត្ថិកំ

(៥១០) កាណិបរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កា-

ហវចារេ កុសលោ នន្តោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

ន កាណិបរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កាហវចារេ

កុសលោ នន្តោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៥១១) ហេតុយោ ទ្វេ កាវច្ឆៈលា ទ្វេ សត្វត្ថ

ទ្វេ អវិការេ ទ្វេ ។

អនុសលធមិ ប្រកហោយទុវច្ឆា កស្រីយ ទ្វិអនុសលធមិ ប្រកហ
ហោយទុវច្ឆានំ ទ្វិអនុសលធមិ មិនប្រកហោយទុវច្ឆាធមិ វិហិតិ
ឡើនិ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(៥១២) កុដិហេតុប្បច្ចយ មានវាៈ ៣ កុដិធម្មណប្បច្ចយ

មានវាៈ ៤ ។

អនុសល កុដិវិហិតិកុដិ បណ្ឌិត ឧប្បិវិកស្តា យិនិខាននិ

(៥១៣) ប្រវេលត្ថានិវិសប្បិវិកទុកវិថា ។

(៥១៤) ប្រកហោយទុវច្ឆា កស្រីយ ទ្វិអព្យាកាតធមិ ប្រកហ

ហោយទុវច្ឆា ... ប្រស្ន ៧ ប្រវេលត្ថានិវិសប្បិវិកទុកអព្យាកាតវិថា ។

(៥១៥) កុដិបញ្ញាទាវ កុដិកុសលា កុសល កុដិវិស្រឹយប្បច្ចយ

កុដិធម្មណប្បច្ចយ មានវាៈ ៦ កុដិអព្យាកាត មានវាៈ ៧ ។

កាណិបរទុកកុសលត្ថិកំ

(៥១៦) កុសលធមិ ជាតាហវចារេ កស្រីយ ទ្វិកុសលធមិ

ជាតាហវចារេ វិហិតិឡើនិ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។ កុសលធមិ មិនមែន

ជាតាហវចារេ កស្រីយ ទ្វិកុសលធមិ មិនមែនជាតាហវចារេ វិហិតិ

ឡើនិ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(៥១៧) កុដិហេតុប្បច្ចយ មានវាៈ ៦ កុដិអនុសលប្បច្ចយ មាន

វាៈ ៦ កុដិបច្ចយវិវិសសំ មានវាៈ ៦ កុដិអវិកប្បច្ចយ មានវាៈ ៦ ។

[៥០៥] ឧបាសិកាយោ ទ្វេ ។ យេ ។ ធម្មិយុយុត្ត

ទ្វេ ។ យេ ។

សហជាតកំណតិ វិញ្ញាណតត្ថំ ។

[៥០៦] តាមាវចនេ គុសលោ ចម្មោ តា-
មាវចនស្ម គុសលស្ម ចម្មស្ម យេតុម្បត្តាយន
បច្ឆយោ ។

[៥០៧] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណា ចត្តាវិ ។ អធិ-
បតិយា តីលិ តាមាវចន ឯតំ ធម្មតាមាវចន ទ្វេ ។
អនន្តរ តីលិ តាមាវចន ទ្វេ ធម្មតាមាវចន ឯតំ
។ យេ ។ ឧបាសិកាយេ ចត្តាវិ អាសារន តីលិ
តាម ទ្វេ អាមាវ ទ្វេ ។ យេ ។ ធម្មិយា តីលិ
អវិគតេ ទ្វេ ។

[៥០៨] តាមាវចនំ អគុសលំ ចម្មំ បដិច្ច តា-
មាវចន អគុសលោ ចម្មោ ឧប្បត្តតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។

[៥០៩] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណា ឯតំ អវិ-
គតេ ឯតំ ។

សហជាតកំណតិ បច្ឆាវិច្ឆិយេ សទ្ធកុ ឯតំ ។

[៥១០] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ។ យេ ។ ក្នុងឧប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ។ យេ ។

សហជាតកំណតិ យោគី អប្បិទ្ធិពិស្តារនិវុទ្ធ ។

[៥១១] កុសលធម៌ ជាតាមាវចន ចច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
តាមាវចន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ក្នុងការប្រណិប្បច្ច័យ មាន
ព្រះ៤ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ៣ គឺ ក្នុងតាមាវចន មានព្រះ១
ក្នុងតាមាវចន មានព្រះ៤ ។ ក្នុងអនន្តរ មានព្រះ៣ គឺ
ក្នុងតាមាវចន មានព្រះ៤ ក្នុងតាមាវចន មានព្រះ១ ។ យេ ។ ក្នុង
ឧបាសិកាយប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ក្នុងអាសារនប្បច្ច័យ មានព្រះ៣ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ក្នុងតាមាវចនប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ។ យេ ។ ក្នុងឧត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានព្រះ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ។

[៥១៣] អកុសលធម៌ ជាតាមាវចន អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌
ជាតាមាវចន ទើបតែក្រឡើ ប្រាណហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ១ ក្នុងការប្រណិប្បច្ច័យ មាន
ព្រះ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ១ ។

ក្នុងច្ច័យនិវេសន ក្នុងសហជាតកំណតិ បច្ឆាវិច្ឆិយេ មានព្រះ១ ។

(៥៦៧) តាកាសាវចារ អន្សាភកតំ ធម្មំ បដិច្ច តាកា-
សាវចារេ អន្សាភកតោ ធម្មោ ទុច្ចស្នតំ លោកុប្ប-
ព្វយោ តិណិ ។ ឧតាកាសាវចារ អន្សាភកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧតាកាសាវចារេ អន្សាភកតោ ធម្មោ ទុច្ចស្នតំ លោ-
កុប្បព្វយោ ។

[៥៦៨] លោកុប្បោ យ អនុប្បយោ កុប្បិ អតិ-
បរិយោ បត្តិ ។ យ ។ អន្តរាម្រោ ធម ។ យ ។ បុរេ-
យោន ទ្វេ តាកាសាវច ទ្វេ តាកាសេ យ ។

(៥៦៩) ឧបេកុប្បោ ឯតំ ឧសាម្បយោ តិណិ
ឧសតិភតិយោ យ ។ យ ។ ឧតារុ ទ្វេ ទិវិចារក
បត្តិ ឧសាមារេ ឯតំ ឧស្រ្តិយេ ឯតំ ឧលារេ
ឯតំ ឧមរុ ឯតំ ឧសម្បយុត្ត តិណិ ឧវិប្ប-
យុត្តេ ទ្វេ ឧទត្តិយោ តិណិ លោកិកតេ តិណិ ។

សហសាភវិភតិ វិគ្គារេត្តំ ។

(៥៧០) តាកាសាវចារ អន្សាភកតោ ធម្មោ តាកាសា-
វចារស្ន អន្សាភកតស្ន ទុច្ចស្ន លោកុប្បព្វយោ ឧ-
បច្ចយោ ។

(៥៧១) អត្សកកមមិ ជាតាសាវចារ អប្រយ័យ ខ្នវិភក្កកកមមិ
ជាតាសាវចារេ រេបេកិកខ្នវិ ព្រាមេហកុប្បច្ច័យ ឧទារា ក ។
អត្សកកមមិ មិនេវជាតាសាវចារេ អប្រយ័យ ខ្នវិភក្កកកមមិ បិទ
បិទជាតាសាវចារេ រេបេកិកខ្នវិ ព្រាមេហកុប្បច្ច័យ ។

(៥៧២) កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ។ កុនិហេកុប្បច្ច័យ
ឧទារា ២ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ ។ យ ។ កុនិហេកុប្បច្ច័យ
ឧទារា ២ ។ យ ។ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ កុនិហេកុ-
ប្បច្ច័យ ឧទារា ២ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ ។

(៥៧៣) កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ១ កុនិហេកុប្បច្ច័យ
ឧទារា ២ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ ។ យ ។ កុនិហេកុប្បច្ច័យ
ឧទារា ២ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា
២ ។ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ១ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ១
កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ១ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ កុនិ
ហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ កុនិហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ កុនិ
ហេកុប្បច្ច័យ ឧទារា ២ ។

សហសាភវិភតិ វិគ្គារេត្តំ ។

(៥៧៤) អត្សកកមមិ ជាតាសាវចារ ជាប្រយ័យ ខែអត្សកកមមិ
ជាតាសាវចារេ រេបេកិកខ្នវិ ព្រាមេហកុប្បច្ច័យ ។

ប្រាសាទកុសលវង្សៈ

[៥២០] ហេតុយា ចន្ទាវ អាម្មណោ ចន្ទាវ ។
 អធិបតីយា ចន្ទាវ កាណាវចរេ ឯកំ ឧកាណាវចរេ
 តីលំ កាណាវចរេ សហជាតាធិបតីយេវ ។ អធិបតី
 ចន្ទាវ សមធន្តាវ ចន្ទាវ សហជានេ សត្ត អត្តា
 មាត្រ ឧ ធិស្សាយ សត្ត ឧបធិស្សយេ ចន្ទាវ បុរា-
 ណេ ទ្វេ មច្ឆាជានេ ទ្វេ អាសេវនេ តីលំ កេឡ
 ចន្ទាវ វិចារេក ចន្ទាវ អាហារេ ចន្ទាវ សម្បយុត្ត
 ទ្វេ វិឡយុត្ត តីលំ អត្តិយា សត្ត ចន្ទិយា ចន្ទាវ
 ។ ថេ ។

ប្រាសាទកុសលវង្សៈ ទី២៖ ។

ប្រាសាទកុសលវង្សៈ

[៥២២] ច្បាវចរំ កុសលំ ចន្ទំ បដិច្ច ច្បាវចរ-
 េវ កុសលា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុធម្មតោ ។
 ច្បាវចរំ កុសលំ ចន្ទំ បដិច្ច ច្បាវចរេវ កុ-
 សលា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុធម្មតោ ។

[៥២៣] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ សត្ត
 ទ្វេ ។

ប្រាសាទកុសលវង្សៈ

[៥២១] ក្នុងពាក្យច្បង មានៈ ៤ ក្នុងការធម្មណ៍ច្បង មាន
 ៥ ។ ក្នុងកថាបក្ខច្បង មានៈ ៥ គឺ ក្នុងកាលវិចារេ មានៈ ១
 ក្នុងឧកាណាវចរេ មានៈ ១ ក្នុងកាលវិចារេ មានៈ ១
 ក្នុងសហជាតិច្បង មានៈ ៤ ក្នុងសមធន្តាច្បង មានៈ ៤
 ក្នុងមាត្រច្បង មានៈ ៧ ក្នុងមច្ឆាជានេច្បង មានៈ ៦
 ក្នុងឧបធិស្សយច្បង មានៈ ៧ ក្នុងឧបធិស្សយច្បង មានៈ ៤
 ក្នុងបុរាណេច្បង មានៈ ៤ ក្នុងមច្ឆាជានេច្បង មានៈ ៤ ក្នុង
 អាសេវនេច្បង មានៈ ៣ ក្នុងកេឡច្បង មានៈ ៤ ក្នុងវិចារេ-
 ក មានៈ ៤ ក្នុងអាហារេច្បង មានៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ច្បង មានៈ ៤ ក្នុងវិឡយុត្តច្បង មានៈ ៣ ក្នុងតីលំច្បង
 មានៈ ៧ ក្នុងអត្តិយាច្បង មានៈ ៤ ។ ថេ ។

ប្រាសាទកុសលវង្សៈ ។

ប្រាសាទកុសលវង្សៈ

[៥២២] កុសលធម៌ ជាប្រាសាទ អាស្រ័យ ក្នុងកុសលធម៌
 ប្រាសាទ គឺជាតិករ្យ្តិ ប្រាសាទច្បង ។ កុសលធម៌ គឺ
 វិចារេច្បាវចរេ អាស្រ័យ ក្នុងកុសលធម៌ គឺជាវិចារេច្បាវចរេ គឺជា
 កេតិករ្យ្តិ ប្រាសាទច្បង ។

[៥២៣] ក្នុងពាក្យច្បង មានៈ ៤ ក្នុងការធម្មណ៍ច្បង
 មានៈ ៤ ក្នុងកថាបក្ខច្បង មានៈ ៥ ។

[៥៤៤] ឧទាហរណ៍យោ ទ្វេ ។ ២ ។ ឧប្បាសនា

ឯកំ ឧទាហរណ៍ ឯកំ ឧប្បាសនា ឯកំ ។

សហជាតិកម្ម វិទ្យាសាស្ត្រ ។

[៥៤៥] រូបាវចនា កុសលនា ឧទ្ទេ រូបាវចនា

កុសលនា ឧទ្ទេ រូបាវចនា ឧទ្ទេ យោ ។

[៥៤៦] យោឡាយ ទ្វេ អនុសាសន៍ ឧទ្ទេ ។ អនុ-

បតិយា តិលំ រូបាវចនា ឯកំ សហជាតិកម្មនិយម

ឧទ្ទេ ។ អនុសាសន៍ តិលំ រូបាវចនា ឯកំ

ឧទ្ទេ ។ សមឧទ្ទេ តិលំ សហជាតិ ទ្វេ

។ ២ ។ ឧប្បាសនា ឧទ្ទេ អនុសាសន៍ តិលំ កាឡេ

ទ្វេ ។ ២ ។ អនុសាសន៍ ទ្វេ ឧទ្ទេ តិលំ ។ ២ ។

[៥៤៧] រូបាវចនា អនុសាសន៍ ឧទ្ទេ បតិក្ខ ឧទ្ទេ

អនុសាសន៍ ឧទ្ទេ ឧប្បាសនា យោឡាយ ។

សត្វក្ខ ឯកំ ។

[៥៤៨] រូបាវចនា អនុសាសន៍ ឧទ្ទេ បតិក្ខ រូបាវចនា

អនុសាសន៍ ឧទ្ទេ ឧប្បាសនា យោឡាយ តិលំ ។

[៥៤៩] ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ២ ។ ២ ។ ក្នុងអនុសាសន៍

ប្រាជ្ញា មានការ ១ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ១ ក្នុងអនុសាសន៍

ប្រាជ្ញា មានការ ១ ។

សហជាតិកម្មនិយម បណ្ឌិត ឧប្បាសនាស្ថាបនា ។

[៥៥០] កុសលនា ឧទ្ទេ រូបាវចនា ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ

រូបាវចនា ឧទ្ទេ យោឡាយ ។

[៥៥១] ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ២ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មាន

ការ ២ ។ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ៣ គឺ ក្នុងរូបាវចនា មានការ ១

មានការ ២ ។ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ២ ។ ក្នុង

អនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ៣ គឺ ក្នុងរូបាវចនា មានការ ១ ក្នុងរូបាវចនា

មានការ ២ ។ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ៣ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា

មានការ ២ ។ ២ ។ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ២ ក្នុងអនុសាសន៍

ប្រាជ្ញា មានការ ៣ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ២ ។ ២ ។ ក្នុងអនុសាសន៍

ប្រាជ្ញា មានការ ២ ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ៣ ។ ២ ។

[៥៥២] កុសលនា ឧទ្ទេ រូបាវចនា ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ

ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ១ ។

[៥៥៣] កុសលនា ឧទ្ទេ រូបាវចនា ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ ឧទ្ទេ យោ

ក្នុងអនុសាសន៍ប្រាជ្ញា មានការ ៣ ។

[៨៣៣] អនុចារិយោ កុសលោ ធាត្តា អនុចារិយ-
ស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស រោគុប្បន្ធយោ ធម្មយោ ។

[៨៣៤] រោគុយា ទ្វេ អាម្មណោ តិណំ អធិប-
តិយា តិណំ អនន្តរ តិណំ សហជាតេ ទ្វេ ធម្មវិស្ស-
យ ធម្មានំ អាសវិទ តិណំ កាម្ម ទ្វេ អត្ថិយា
ទ្វេ ធម្មិយា តិណំ ។

[៨៣៥] ធម្មចារិយោ អកុសលំ ធម្មំ បដិទ្ធ
ធម្មចារិយោ អកុសលោ ធាត្តា ធម្មដ្ឋានំ រោគុ-
ប្បន្ធយោ ឋានំ ។ សទ្ធក្ខ ឋានំ ។

[៨៣៦] អនុចារិយោ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិទ្ធ
អនុចារិយោ អន្យាគតោ ធាត្តា ធម្មដ្ឋានំ រោគុប្ប-
ន្ធយោ តិណំ ។ ធម្មចារិយោ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិទ្ធ
ធម្មចារិយោ អន្យាគតោ ធាត្តា ធម្មដ្ឋានំ រោគុប្ប-
ន្ធយោ ។ អនុចារិយោ អន្យាគតត្ថ ធម្មចារិយោ អ-
ន្យាគតត្ថ ធម្មំ បដិទ្ធ ធម្មចារិយោ អន្យាគតតោ
ធាត្តា ធម្មដ្ឋានំ រោគុប្បន្ធយោ ។

[៨៣៧] រោគុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

[៨៣៨] កុសលធមិ ជាតុប្បាចារ ជាបច្ឆិយ វៃកុសលធមិ
ជាតុប្បាចារ ជាយោហតុប្បច្ឆិយ ។

[៨៣៩] កុសិហតុប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៤ កុសិហាម្មណាប្បច្ឆិយ មាន
វារៈ ៣ កុសិអធិបតិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣ កុសិអនន្តរាប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣
កុសិសហជាតិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៤ កុសិទ្វេវិស្សយប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៤
កុសិអាសវិទប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣ កុសិកម្មប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៤ កុសិកត្តិ-
ប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៤ កុសិខត្តិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤០] អកុសលធមិ មិនមែនជាតុប្បាចារ កាស្រីយ ទ្វិអកុ-
សលធមិ មិនមែនជាតុប្បាចារ រើបរិកាខ្សឹន ព្រោងហតុប្បច្ឆិយ
មានវារៈ ១ ។ កុសិបច្ឆិយភិនិសំ សុខ្ហែមានវារៈ ១ ។

[៨៤១] អន្យាគតធមិ ជាតុប្បាចារ កាស្រីយ ទ្វិអន្យាគតធមិ
ជាតុប្បាចារ រើបរិកាខ្សឹន ព្រោងហតុប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣ ។ អន្យា-
គតធមិ មិនមែនជាតុប្បាចារ កាស្រីយ ទ្វិអន្យាគតធមិ មិនមែនជា
តុប្បាចារ រើបរិកាខ្សឹន ព្រោងហតុប្បច្ឆិយ ។ អន្យាគតធមិ មិន
មែនជាតុប្បាចារ កាស្រីយ ទ្វិអន្យាគតធមិ ជាតុប្បាចារផង ទ្វិអន្យា-
គតធមិ មិនមែនជាតុប្បាចារផង រើបរិកាខ្សឹន ព្រោងហតុប្បច្ឆិយ ។

[៨៤២] កុសិហតុប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៥ កុសិហាម្មណាប្បច្ឆិយ មាន
វារៈ ៤ កុសិអធិបតិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៥ កុសិអវិគតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៥ ។

កាតខ្ម ធម្មាវិ វិចារកា ទ្វេ ។ មេ ។ សម្បយុត្តេ ទ្វេ
វិចារយុត្តេ តិណិ កត្តិយា សត្ត ធម្មិយា កត្តាវិ ។ មេ ។

អនុលោមទុក្ខកុសលដ្ឋាន ខ្ពង់ ។

បរិយាបន្តទុក្ខកុសលដ្ឋាន

[៥៤១] បរិយាបន្ត កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-

យាមន្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ អបរិយាបន្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អបរិយា-
បន្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤២] ហេតុយា ម្លេ អាម្មលោ ទ្វេ អវិ-
កតេ ទ្វេ ។

លោ តិយលោ កុត្តាទុក្ខកុសលសនិសំ ។

សហជានកវេមិ ចត្តាភវេមិ វិទ្ធាវេតត្តា ។

[៥៤៣] បរិយាបន្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-

យាមន្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៥៤៤] ហេតុយា ឯតំ អាម្មលោ ឯតំ អវិ-

កតេ ឯតំ ។

សហជានកវេមិ ចត្តាភវេមិ សត្តត្ថ ឯតំ ។

កុសិកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កុសិវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ មេ ។ កុសិ-

សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កុសិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុសិ-

អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុសិអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ មេ ។

ចរិ អនុលោមទុក្ខកុសលដ្ឋាន ។

បរិយាបន្តទុក្ខកុសលដ្ឋាន

[៥៤៥] កុសលធម៌ ដែលកប់បញ្ចូលកុសិវដ្តៈ កាស្រ័យ ខ្លឹម-
សលធម៌ ដែលកប់បញ្ចូលកុសិវដ្តៈ ទើបតើគឺឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

កុសលធម៌ ដែលកប់បញ្ចូលកុសិវដ្តៈ កាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលធម៌ ដែល
មិនកប់បញ្ចូលកុសិវដ្តៈ ទើបតើគឺឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៦] កុសិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កុសិអាម្មលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ កុសិអវិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(ទុក្ខកតេ) ប្រវិហលត្នាខ័និលោតិយាលោកុត្តាទុក្ខកុសលវដ្តេ ។
សហជានកវេមិ ចត្តាភវេមិ ចត្តាភវេមិ ឧប្បជ្ឈតិស្ថានវដ្តិច្ចេ ។

[៥៤៧] អកុសលធម៌ ដែលកប់បញ្ចូលកុសិវដ្តៈ កាស្រ័យ ខ្លឹមកុ-
សលធម៌ ដែលកប់បញ្ចូលកុសិវដ្តៈ ទើបតើគឺឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] កុសិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុសិអាម្មលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ កុសិអវិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

កុសិបច្ច័យខ័និសសំ កុសិសហជានកវេមិ ចត្តាភវេមិ មានវារៈ ១ ។

១២៧

និយ្យានិកទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

[៩២៥] ធម៌យោធម៌្ណំ អភ្នក្ខតតំ ធម៌្ណំ បដិច្ច ធម៌-
យោធម៌្ណោ អភ្នក្ខតតោ ធម៌្ណោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដូយា ។ ធម៌យោធម៌្ណំ អភ្នក្ខតតំ ធម៌្ណំ បដិច្ច អធម-
វិយោធម៌្ណោ អភ្នក្ខតតោ ធម៌្ណោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដូយា ។

[៩២៦] ហេតុយោ ធម៌្ណោ អាម្មណោ ទ្វេ អវិ-
តតោ ធម៌្ណោ ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលនិសំ ។

សហជាតវិហេមិ បញ្ញាវិហេមិ សទ្ធក្ខន្ធវិជ្ជាវេតតា ។

ធម៌យោធម៌្ណំ ដ្ឋិតិ ។

និយ្យានិកទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

[៩២៧] និយ្យានិកំ កុសលំ ធម៌្ណំ បដិច្ច និយ្យា-
និកោ កុសលោ ធម៌្ណោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។
អនិយ្យានិកំ កុសលំ ធម៌្ណំ បដិច្ច អនិយ្យានិកោ
កុសលោ ធម៌្ណោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។

[៩២៨] ហេតុយោ ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលនិសំ ។

សហជាតវិហេមិ បញ្ញាវិហេមិ វិជ្ជាវេតតា ។

និយ្យានិកទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

[៩២៩] អភ្នក្ខតតមិ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ ខ្លួន
អភ្នក្ខតតមិ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ វេទកិកាខ្សឹមី ព្រាមហេតុប្បដូយា ។
អភ្នក្ខតតមិ ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ ខ្លួនអភ្នក្ខតតមិ ដែល
មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ វេទកិកាខ្សឹមី ព្រាមហេតុប្បដូយា ។

[៩២៦] ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៧៖ ៥ ក្នុងអាម្មណប្បដូយ មាន
៧៖ ៦ ក្នុងវិហេតុប្បដូយ មាន៧៖ ៥ ។

[៩២៧] ប្រវិចារណនិវេទនិវេទនោ កុត្តរទុក្ខកុសលនិសំ ។

សហជាតវិហេមិ បញ្ញាវិហេមិ ក្នុងប្បដូយនិសំ ។

បណ្ឌិត ធម៌្ណោវិស្តារនិសំ ។

ធម៌ ធម៌យោធម៌្ណំ ។

និយ្យានិកទុក្ខកុសលដ្ឋិតិ

[៩២៨] កុសលមិ ជាទិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ ខ្លួនកុសលមិ
ជាទិយ្យានិកៈ វេទកិកាខ្សឹមី ព្រាមហេតុប្បដូយ ។ កុសលមិ ជា
អទិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ ខ្លួនកុសលមិ ជាអទិយ្យានិកៈ វេទកិកាខ្សឹមី
ព្រាមហេតុប្បដូយ ។

[៩២៩] ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៧៖ ៦ ក្នុងអាម្មណប្បដូយ មាន
៧៖ ៦ ។

[៩៣០] ប្រវិចារណនិវេទនិវេទនោ កុត្តរទុក្ខកុសលនិសំ ។

សហជាតវិហេមិ បញ្ញាវិហេមិ ក្នុងប្បដូយនិសំ ។

[៥៤៧] អធិយ្យាដិតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អធិយ្យាដិតោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៥៥០] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
កាត ឯកំ ។

សហជាតករមិ បញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៥៥១] អធិយ្យាដិតំ អក្កកាតំ ធម្មំ បដិច្ច
អធិយ្យាដិតោ អក្កកាតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៥៥២] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
កាត ឯកំ ។

សហជាតករមិ បញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ឧប្បជ្ឈិតុកុសលត្ថំ ធម្មិតំ ។

និយតទុក្ខកុសលត្ថំ

[៥៥៣] និយតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយ-
តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អនិយតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៥៤] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ ។

[៥៥៧] អកុសលធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអកុសល-
ធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ វេចក៏តទ្បិទ្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ១ ក្នុងអវិកាតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតករក្តី បញ្ញាករក្តី មានវាៈ ១ ។

[៥៥១] អក្កកាតធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអក្កកាត-
ធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ វេចក៏តទ្បិទ្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ១ ក្នុងអវិកាតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតករក្តី បញ្ញាករក្តី មានវាៈ ១ ។

ចេ ធិយ្យាដិតុកុសលត្ថំ ។

និយតទុក្ខកុសលត្ថំ

[៥៥៣] កុសលធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំកុសលធមិ ជា
អធិយ្យាដិតៈ វេចក៏តទ្បិទ្ធិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ
អាស្រ័យ ខ្ញុំកុសលធមិ ជាអធិយ្យាដិតៈ វេចក៏តទ្បិទ្ធិ ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

[៥៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ២ ។

(៩៦៥) ហេតុយា ដាក់ អាជ្ញាលោ ដាក់ អវិ-
តតេ ដាក់ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាវរោមិ សទ្ធក្ខ ដាក់ ។

(៩៦៦) សទ្ធក្ខ អស្សាតតិ ធម្មំ បដិច្ច សទ្ធក្ខ-

រោ អស្សាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អទ្ធក្ខ អស្សាតតំ ធម្មំ បដិច្ច អទ្ធក្ខរោ អស្សាតត-

ោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៩៦៧) ហេតុយា បញ្ច អាជ្ញាលោ ទ្វេ អវិ-

តតេ បញ្ច ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាវរោមិ សទ្ធក្ខ វិគារមតតា ។

លោ តិយលោ ឧទ្ធក្ខ ឧត្តអស្សាតតេ បដិសំ ។

សេចក្តីសម្រេច ខ្លីៗ ៖

សេចក្តីសម្រេច

(៩៦៨) អរណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៩៦៩) ហេតុយា ដាក់ អាជ្ញាលោ ដាក់ អវិ-

តតេ ដាក់ ។

សហជាតករោមិ បញ្ញាវរោមិ សទ្ធក្ខ ដាក់ ។

(៩៦៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិភពប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងច្បាប់ព័ន្ធសស ក្នុងសហជាតករោក្តី បញ្ញាវរោក្តី មានវារៈ១ ។

(៩៧០) សទ្ធក្ខអស្សាតតេមិ កាស្រីយ ទ្វេសទ្ធក្ខអស្សាតតេមិ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អទ្ធក្ខអស្សាតតេមិ កាស្រីយ

ទ្វេសទ្ធក្ខអស្សាតតេមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៩៧១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៨ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ៦ ក្នុងអវិភពប្បដ្ឋយ មានវារៈ៨ ។

សហជាតករោក្តី បញ្ញាវរោក្តី ក្នុងច្បាប់ព័ន្ធសស

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យស្នាដើម្បី ។

(៩៧២) ប្រហែលឆ្នាំនេះ លោកយល់ណាមួយក្នុងក្រុមអស្សាតតេ ។

ព័រ សេចក្តីសម្រេច ៖

(៩៧៣) កុសលេមិ ជាអរណោ (កុសលេមិ ដែលមិនមានសច្ច័

សេវប្បដ្ឋ) កាស្រីយ ទ្វេកុសលេមិ ជាអរណោ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៩៧៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ១ ក្នុងអវិភពប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងច្បាប់ព័ន្ធសស ក្នុងសហជាតករោក្តី បញ្ញាវរោក្តី មានវារៈ១ ។

(៧៧០) សាលា អគុសល ធម៌ បដិច្ច សាលោ

អគុសលោ ចម្ព្រ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧៧១) ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អរិ-

កតេ ឯតំ ។

សហជាតកំរេមិ បញ្ញាភិរេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

(៧៧២) អាលំ អន្ធកតតំ ធម៌ បដិច្ច អរលោ

អន្ធកតតោ ចម្ព្រ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧៧៣) ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អរិ-

កតេ ឯតំ ។

សហជាតកំរេមិ សម្មយុត្តកំរេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

(៧៧៤) អរលោ អន្ធកតតោ ចម្ព្រ អាលោស្ស

អន្ធកតតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៧៥) ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អរិ-

កតេ ឯតំ ។

យថា គុសលត្ថិតេ បញ្ញាភិរេមិ វិជ្ជាវេទនោ ។

សាលាអគុសលត្ថិតំ ធម៌តំ ។

(៧៧៦) គុសលធមិ ជាសាលា (អគុសលធមិ វែនប្រកប

ដោយគ្រឿងសៅហ្មង) កាស្រ័យ ទូរគុសលធមិ ជាសាលា រើប

ភើតរឿង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(៧៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ចយ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអរិកប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ចយភំនិសេ ក្នុងសហជាតកំរេមិ បញ្ញាភិរេមិ មានវារៈ ១ ។

(៧៧៨) អន្ធកតតេមិ ជាសាលា កាស្រ័យ ទូរអន្ធកតតេមិ

ជាសាលា រើបភើតរឿង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(៧៧៩) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ចយ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអរិកប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ចយភំនិសេ ក្នុងសហជាតកំរេមិ សម្មយុត្តកំរេមិ មានវារៈ ១ ។

(៧៨០) អន្ធកតតេមិ ជាសាលា ជាបច្ចយ វែនអន្ធកតតេមិ

ជាសាលា ដោយហេតុប្បច្ចយ ។

(៧៨១) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ចយ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអរិកប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

បញ្ញាភិរេមិ ក្នុងគុសលត្ថិតេ យំនិណោ បណ្ឌិត កម្ម

ឲ្យវិស្វា យំនិទានេច្ច ។

ចប់ សាលាអគុសលត្ថិតៈ ។

សរណទុកវិទិត្តិកំ

[៥៧៦] សរណំ សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
ចដិច្ច សរណោ សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ រណំ សុតាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តំ ធម្មំ ចដិច្ច រណោ សុតាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៧] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ ករេត
ទ្វេ ករិតេត ទ្វេ ។

សហនាគវិហរិយំ ចត្តាវិហរិយំ សទ្ធក្ខត្តិ ត្រាវេតត្ថា ។

[៥៧៨] សរណំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
ធម្មំ ចដិច្ច សរណោ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៩] សរណំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
ធម្មំ ចដិច្ច សរណោ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បច្ចយា ។

[៥៨០] ហេតុយា វិគំ អាម្មណោ ទ្វេ ករិតេ
ករេត ទ្វេ ។

សរណទុកវិទិត្តិកៈ

[៥៨១] នមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ សុខវេទនា កាស្រ័យ
ខ្លិលមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ សុខវេទនា វេបក៍ករិយិកំ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយា ។ នមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ សុខវេទនា កាស្រ័យ
វេទនមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ សុខវេទនា វេបក៍ករិយិកំ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨២] ក្កិហេតុប្បច្ចយា មានវិ:២ ក្កិអាម្មណប្បច្ចយា មាន
វិ:២ ក្កិកម្មប្បច្ចយា មានវិ:២ ក្កិកិកម្មប្បច្ចយា មានវិ:២ ។
សហនាគវិហរិក្កិ ចត្តាវិហរិក្កិ ក្កិបច្ចយា វិគំ វេសំ
ហនិក ឧប្បជ្ជតិ ត្រាវេតត្ថា ។

[៥៨៣] នមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ ទុក្ខវេទនា កាស្រ័យ
ខ្លិលមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ ទុក្ខវេទនា វេបក៍ករិយិកំ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨៤] នមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ ទុក្ខវេទនា កាស្រ័យ
ខ្លិលមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តោ វេទនាយ ទុក្ខវេទនា វេបក៍ករិយិកំ ព្រោះ
អាម្មណប្បច្ចយា ។

[៥៨៥] ក្កិហេតុប្បច្ចយា មានវិ:១ ក្កិអាម្មណប្បច្ចយា មាន
វិ:២ ក្កិកិកម្មប្បច្ចយា មានវិ:២ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ សទ្ធកុ វិន្ទាវេនញា ។

(៧៧១) អរណំ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អនុត្តមសុខាយ វេទ-
នាយ សម្មយុត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អរណំ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច អរណោ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៧២) ហេតុយា ទ្វេ ការម្មលោ ទ្វេ អវិ-
ករេន ទ្វេ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ សទ្ធកុ វិន្ទាវេនញា ។

ធានេវេវេនតំ ធិដ្ឋំ ។

សរណទុកិញកិច្ចិ

(៧៧៣) អរណំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
វិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៧៤) ហេតុយា ឯកំ ការម្មលោ ឯកំ អវិ-
ករេន ឯកំ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ សទ្ធកុ ឯកំ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ កុដិបច្ច័យភំវិអសំ

បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជិតិស្តានុវេនិច្ឆា ។

(៧៧៥) ធមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តដោយអនុត្តមសុខវេទនា
កាស្រ័យ ខ្លវធមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តដោយអនុត្តមសុខវេទនា វេទ
ភក្ខិខ្លវេនិ ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តដោយ
អនុត្តមសុខវេទនា កាស្រ័យ ខ្លវធមិ ជាសរណោ សម្មយុត្តដោយអនុត្ត-
មសុខវេទនា វេទភក្ខិខ្លវេនិ ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧៦) កុដិបច្ច័យ មានករៈ ២ កុដិការម្មលោប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ២ កុដិវិភក្ខប្បដ្ឋយ មានករៈ ២ ។

សហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ កុដិបច្ច័យភំវិអសំ

បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជិតិស្តានុវេនិច្ឆា ។

ចំ បរណទុក្ខកិច្ចិ ។

សរណទុកិញកិច្ចិ

(៧៧៧) ធមិ ជាសរណោ ជាវិបាក កាស្រ័យ ខ្លវធមិ ជាសរណោ
ជាវិបាក វេទភក្ខិខ្លវេនិ ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧៨) កុដិបច្ច័យ មានករៈ ១ កុដិការម្មលោប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ១ កុដិវិភក្ខប្បដ្ឋយ មានករៈ ១ ។

កុដិបច្ច័យភំវិអសំ កុដិសហជាតកំរោមិ បញ្ញាកំរោមិ មានករៈ ១ ។

(៥៥៥) សវណំ វិចារកម្មម្តង្គំ ចដិច្ច សវណា វិចារកម្មម្តង្គោ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សវណំ វិចារកម្មម្តង្គំ ចដិច្ច វារណា វិចារកម្មម្តង្គោ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៥៦) វេទកុយា ទ្វេ វេទម្ពណោ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។ សហជាតវារមិ បញ្ញាភិវេមិ វិគ្គារេតទ្វា ។

(៥៥៧) សវណំ ខេវិចារកម្មវិចារកម្មម្តង្គំ ចដិច្ច សវណា ខេវិចារកម្មវិចារកម្មម្តង្គោ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៥៨) វេទកុយា ដិតំ អាម្ពណោ ដិតំ អវិគតេ ដិតំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាភិវេមិ សត្វតុ ដិតំ ។

សមណទុក្ខទិដ្ឋភ្នំ ខីដ្ឋំ ។

សមណទុក្ខទិដ្ឋភ្នំ

(៥៥៩) សវណំ ឧចានិទ្ធុនាណិយំ ម្តង្គំ ចដិច្ច វារណា ឧចានិទ្ធុនាណិយោ ម្តង្គោ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៥៩) ធម៌ មាតិបុកជាប្រក្រតិ ជាសវណាៈ អាស្រ័យ ដូចធម៌ មាតិបុកជាប្រក្រតិ ជាសវណាៈ វេបក៏តវ្យិទិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មាតិបុកជាប្រក្រតិ ជាសវណាៈ អាស្រ័យ ដូចធម៌ មាតិបុកជាប្រក្រតិ ជាសវណាៈ វេបក៏តវ្យិទិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៥៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរៈ២ ក្នុងអាម្ពណាប្បដ្ឋយ មានពីរៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានពីរៈ២ ។

សហជាតវារក្តិ បញ្ញាភិវេក្តិ ចដ្ឋិតុ ឧប្បជ្ជិតិស្តារេនិបុរ ។

(៥៥៧) ធម៌ មិនិមេធមាតិបុក មិនិមេធមាតិបុកជាប្រក្រតិ ជាសវណាៈ អាស្រ័យ ដូចធម៌ មិនិមេធមាតិបុក មិនិមេធមាតិបុកជាប្រក្រតិ ជាសវណាៈ វេបក៏តវ្យិទិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៥៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរៈ១ ក្នុងអាម្ពណាប្បដ្ឋយ មានពីរៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានពីរៈ១ ។

ក្នុងច្បាប់វិនិស័យ ក្នុងសហជាតវារក្តិ បញ្ញាភិវេក្តិ មានពីរៈ១ ។ ចេ បរណទុក្ខទិដ្ឋភ្នំ ។

សមណទុក្ខទិដ្ឋភ្នំ

(៥៥៩) ឧបាទិទ្ធុបាវនិយធម៌ (ធម៌ ដែលមានកម្មវិការលស មានកណ្តាជាដើម កាន់យកហើយ ពំនិជាប្រយោជន៍ដល់ធម៌ មានកម្មវិការលសមានកណ្តាជាដើមកាន់យក) ជាសវណាៈ អាស្រ័យ ដូចឧបាទិទ្ធុបាវនិយធម៌ ជាសវណាៈ វេបក៏តវ្យិទិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧០) ហេតុយា ឯកំ ការម្មណោ ឯកំ អវិ-

តតេ ឯកំ ។

សហជាតកិរេមិ បញ្ញាកិរេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៥៧១) អរណំ អនុចាទិទ្ធានាទិយេ ធម្មំ បដិទ្ធ-

សរណោ អនុចាទិទ្ធានាទិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ អរណំ អនុចាទិទ្ធានាទិយេ

ធម្មំ បដិទ្ធ អរណោ អនុចាទិទ្ធានាទិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៧២) ហេតុយា បញ្ច ការម្មណោ ម្មេ អវិ-

តតេ បញ្ច ។

សហជាតកិរេមិ បញ្ញាកិរេមិ សត្វត្ថ វិគ្គារេតត្វា ។

(៥៧៣) អរណំ អនុចាទិទ្ធានុចាទិយេ ធម្មំ

បដិទ្ធ អរណោ អនុចាទិទ្ធានុចាទិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៧៤) កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ១ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មាន

នាវៈ ១ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ១ ។

កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ១ ។

(៥៧៥) អនុចាទិទ្ធានុចាទិយេនមិ (ធម៌មានកម្មតិកិលសមាន
កម្មណា ជាដើមនៃការងារកាយ វាចា មនោ ជាដើមនៃការងារចិត្ត មានកម្មតិកិ-
លសមានកម្មណា ជាដើមនៃការងារចិត្ត) ជាសរណៈ ហេតុយា ខ្លឹមនុចា-

ទិទ្ធានុចាទិយេនមិ ជាសរណៈ វេយ្យាករណ៍ ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយ មាន

កាយ ។ អនុចាទិទ្ធានុចាទិយេនមិ ជាសរណៈ ហេតុយា ខ្លឹមនុចា-

ទិទ្ធានុចាទិយេនមិ ជាសរណៈ វេយ្យាករណ៍ ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧៦) កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ៦ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មាន

នាវៈ ៦ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ៦ ។

កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ៦ ។

កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានាវៈ ៦ ។

(៥៧៧) អនុចាទិទ្ធានុចាទិយេនមិ (ធម៌មានកម្មតិកិលស
មានកម្មណា ជាដើមនៃការងារកាយ វាចា មនោ ជាដើមនៃការងារចិត្ត មានកម្មតិកិ-
លសមានកម្មណា ជាដើមនៃការងារចិត្ត) ជាសរណៈ ហេតុយា ខ្លឹមនុចា-

ទិទ្ធានុចាទិយេនមិ ជាសរណៈ វេយ្យាករណ៍ ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុចាទិទ្ធានុចាទិយេនមិ ជាសរណៈ វេយ្យាករណ៍ ព្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុចាទិទ្ធានុចាទិយេនមិ ។

(៧៧៤) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណេ ឯកំ អវិ
តាត ឯកំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាវារមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។
សារណទុកសង្ក័យដ្ឋានិក្ខិក្កិ ។

សារណទុកសង្ក័យដ្ឋានិក្ខិក្កិ

(៧៧៥) សារណំ សង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកំ ចម្ព័
បដិទ្ធ អរណោ សង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកោ ធម្មា
ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៧៦) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណេ ឯកំ អវិ
តាត ឯកំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាវារមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៧៧៧) អរណំ អសង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកំ ចម្ព័
បដិទ្ធ អរណោ អសង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកោ ធម្មា
ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៧៨) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណេ ឯកំ អវិ
តាត ឯកំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាវារមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៧៧៤) កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

កុរិបច្ចយចាំវិអសំ កុរិសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈ ១ ។
ចប់ សារណទុកសង្ក័យដ្ឋានិក្ខិក្កិ ។

សារណទុកសង្ក័យដ្ឋានិក្ខិក្កិ

(៧៧៥) សង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកមិ (ធម៌ដែលនៅសេចក្តីសង្ក័យ
សេចក្តីនៅសេចក្តី) ជាសារណៈ អស្រ័យ ខ្លួនសង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកមិ
(ធម៌ដែលនៅសេចក្តីសង្ក័យសេចក្តីសេចក្តី) ជាសារណៈ វិចារិក
ទ្រ័យ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧៦) កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

កុរិបច្ចយចាំវិអសំ កុរិសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈ ១ ។
(៧៧៧) អសង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេសិកមិ (ធម៌ដែលមិននៅសេចក្តី
សង្ក័យសេចក្តីសេចក្តី) ជាសារណៈ អស្រ័យ ខ្លួនអសង្ក័យដ្ឋសង្ក័យេ
សិកមិ (ធម៌ដែលមិននៅសេចក្តីសង្ក័យសេចក្តីសេចក្តី) ជាសារណៈ
វិចារិកទ្រ័យ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧៨) កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ កុរិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

កុរិបច្ចយចាំវិអសំ កុរិសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈ ១ ។

[៥៧៧] អរណំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសំកំ ធម្មំ
បដិច្ច អរណោ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសំកោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦០០] ហេតុយា ដំគំ អារម្មណេ ដំគំ អវិ-
តតេ ដំគំ ។

សហជាតវិកេមិ បញ្ញាវិកេមិ សត្វត្ថំ ដំគំ ។
សារណទុក្ខវិនិច្ឆ័យំ វិនិច្ឆ័យំ ។

សារណទុក្ខវិនិច្ឆ័យំ

[៦០១] សរណំ សវិតត្តុសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
សរណោ សវិតត្តុសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ អរណំ សវិតត្តុសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ សវិតត្តុសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៦០២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិតតេ
ទ្វេ ។

សហជាតវិកេមិ បញ្ញាវិកេមិ វិគ្គារេតត្វា ។

[៥៧៧] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសំកេមិ (ធម៌វេសមិទេសវហ្មត
ពំទិមិទត្តរាជលំសេត្តិវេសវហ្មត) ជាអរណោ ហេតុយា ឧប្បន្នតិ
អសន្តិលេសំកេមិ ជាអរណោ វេចិត្តិកាឡិដិ ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយវារៈសំ ក្នុងសេចក្តីសេចក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈ១ ។
ចំ វារណទុក្ខវិនិច្ឆ័យំ ។

សារណទុក្ខវិនិច្ឆ័យំ

[៦០១] សវិតត្តុសវិចារេមិ (ធម៌ប្រកថោយការព្រិវិវេ ប្រកថ
ដោយការព្រិវេ) ជាសរណោ ហេតុយា ឧប្បន្នតិ សវិតត្តុសវិចារេមិ ជា
សរណោ វេចិត្តិកាឡិដិ ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ ។ សវិតត្តុសវិចារេមិ
ជាអរណោ ហេតុយា ឧប្បន្នតិ សវិតត្តុសវិចារេមិ ជាអរណោ វេចិត្តិកាឡិដិ
ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ចល្លាវិកេ ធម្មវិទ្ធិវិស្តារវេទនា ។

សារណទុកបីតិវិញ្ញាណ

[៦០៣] អារណំ អវិភត្តាវិចារមន្តំ ធម្មំ បដិច្ច អារណោ អវិភត្តាវិចារមន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ- ប្បទូយា ។

[៦០៤] ហេតុយា វិកំ អវិភតេ វិកំ ។

សហជាតតំរមិ បញ្ញាតំរមិ សត្វត្ថ វិកំ ។

[៦០៥] អារណំ អវិភត្តាវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច អារណោ អវិភត្តាវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៦០៦] ហេតុយា វិកំ អារម្មណេ វិកំ សត្វត្ថ វិកំ ។

សារណទុកបីតិវិញ្ញាណ

សារណទុកបីតិវិញ្ញាណ

[៦០៧] សារណំ បិកិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច សារ- ណោ បិកិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

អារណំ បិកិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច អារណោ បិកិសហ- គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៦០៨] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។

សារណទុកបីតិវិញ្ញាណ

[៦០៧] អវិភត្តាវិចារមន្តមិ (ធម៌ មិនមានវិភត្តៈ គ្រាន់តែមាន វិចារៈ) ជាអារណៈ អាស្រ័យ ខ្លាវិភត្តាវិចារមន្តមិ ជាអារណៈ ទើប រកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[៦០៨] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិភតប្បទូយ មាន វារៈ១ ។

ក្នុងបញ្ញាវិកំរមិ ក្នុងសហជាតតំរមិ បញ្ញាវិកំរមិ មានវារៈ១ ។

[៦០៩] អវិភត្តាវិចារមិ (ធម៌ មិនប្រកចៈដោយសេចក្តីគ្រិះរិះ រាំងមិនប្រកបដោយការរិះគន់) ជាអារណៈ អាស្រ័យ ខ្លាវិភត្តាវិចារ- មិ ជាអារណៈ ទើបរកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[៦១០] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បទូយ មាន វារៈ១ ក្នុងបញ្ញាវិកំរមិ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ។

ចប់ សារណទុកបីតិវិញ្ញាណ ។

សារណទុកបីតិវិញ្ញាណ

[៦១១] បិកិសហគតមិ (ធម៌ ប្រកចៈដោយបិកិ) ជាអារណៈ អាស្រ័យ ខ្លាបិកិសហគតមិ ជាអារណៈ ទើបរកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បទូយ ។ បិកិសហគតមិ ជាអារណៈ អាស្រ័យ ខ្លាបិកិសហគតមិ ជាអារណៈ ទើបរកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ២ ក្នុងអារម្មណប្បទូយ មាន វារៈ២ ក្នុងអវិភតប្បទូយ មានវារៈ២ ។

ភព៌ធម្មបិដក អនុណោមទុកន្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតនំរោមិ បញ្ញាវរោមិ សត្វត្ថ វិត្តារោត្តា ។

(៦០៧) សវណំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ស-

រណេវ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ជ្ឈយា ។ អវណំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយា ។

(៦០៨) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតនំរោមិ បញ្ញាវរោមិ វិត្តារោត្តា ។

(៦០៩) សវណំ ឧបេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច

សរណោ ឧបេត្តាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បជ្ឈយា ។ អវណំ ឧបេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច

អរណោ ឧបេត្តាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បជ្ឈយា ។

(៦១០) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតនំរោមិ បញ្ញាវរោមិ សត្វត្ថ វិត្តារោត្តា ។

សរណទុកន្តិកំ ចិន្តិកំ ។

ភព៌ធម្មបិដក អនុណោមទុកន្តិកប្បដ្ឋានំ

ក្នុងច្បាប់នៃសហគមន៍ បញ្ញាវរោមិ បញ្ញាវរោមិ

បណ្ឌិត ភស្តុតាងស្តីពីស្ថានភាព ។

(៦០៧) សុខសហគតមិ (ធម៌ប្រកបដោយសុខ) ជាសរណៈ

កាស្រីយ ខ្លះសុខសហគតមិ ជាសរណៈ រើបរតិកខ្សែនី ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ឈយ ។ សុខសហគតមិ ជាសរណៈ កាស្រីយ ខ្លះសុខសហ-
គតមិ ជាសរណៈ រើបរតិកខ្សែនី ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ ។

(៦០៨) ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយ មានវារៈ៦ ក្នុងការប្រណិប្បជ្ឈយ មាន

វារៈ៦ ក្នុងវិភាគប្បជ្ឈយ មានវារៈ៦ ។
សហគមន៍ បញ្ញាវរោមិ បណ្ឌិត ភស្តុតាងស្តីពីស្ថានភាព ។

(៦០៩) ឧបេត្តាសហគតមិ (ធម៌ប្រកបដោយឧបេត្តា) ជាស-

រណៈ កាស្រីយ ខ្លះឧបេត្តាសហគតមិ ជាសរណៈ រើបរតិកខ្សែនី
ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ ។ ឧបេត្តាសហគតមិ ជាសរណៈ កាស្រីយ ខ្លះ
ឧបេត្តាសហគតមិ ជាសរណៈ រើបរតិកខ្សែនី ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ ។

(៦១០) ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយ មានវារៈ៦ ក្នុងការប្រណិប្បជ្ឈយ មាន

វារៈ៦ ក្នុងវិភាគប្បជ្ឈយ មានវារៈ៦ ។
ក្នុងច្បាប់នៃសហគមន៍ ក្នុងសហគមន៍ បញ្ញាវរោមិ

បណ្ឌិត ភស្តុតាងស្តីពីស្ថានភាព ។

ចប់ សរណទុកន្តិកៈ ។

សារណទុក្ខស្សនត្តិកំ

[២១៣] សារណំ ទស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច
សារណោ ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[២១៤] ហេតុយា ឯកំ ការម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំរេយំ បញ្ញាកំរេយំ សត្វត្ថំ ឯកំ ។

[២១៥] សារណំ ការិយាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច
សារណោ ការិយាយ បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[២១៦] ហេតុយា ឯកំ ការម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំរេយំ បញ្ញាកំរេយំ សត្វត្ថំ ឯកំ ។

[២១៧] អរណំ នេវ ទស្សនេន ការិយាយ បហា-
តត្វំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ នេវ ទស្សនេន ការិយាយ-
បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២១៨] ហេតុយា ឯកំ សត្វត្ថំ ឯកំ ។

សារណទុក្ខស្សនត្តិកំ

[២១៣] ទស្សនេន បហាតត្វមិ (ធមិ វេលក្ខត្រវិលរោយ
ទស្សនេ) ជាសារណាៈ ការិយាយ ធូវ ទស្សនេន បហាតត្វមិ ជាសារណាៈ
នេវ កេតិកៈ ឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវិវាទ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វិវាទ ក្នុងអវិកតប្បច្ច័យ មានវិវាទ ។

ក្នុងច្បាប់ចំណែកសំ ក្នុងសហជាតកំរេយៈក្តី បញ្ញាកំរេយៈក្តី មានវិវាទ ។

[២១៥] ការិយាយ បហាតត្វមិ ជាសារណាៈ ការិយាយ ធូវ ការិ-
យាយ បហាតត្វមិ ជាសារណាៈ នេវ កេតិកៈ ឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវិវាទ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វិវាទ ក្នុងអវិកតប្បច្ច័យ មានវិវាទ ។

ក្នុងច្បាប់ចំណែកសំ ក្នុងសហជាតកំរេយៈក្តី បញ្ញាកំរេយៈក្តី មានវិវាទ ។

[២១៧] នេវ ទស្សនេន ការិយាយ បហាតត្វមិ (ធមិ វេលក្ខត្រវិលរោយ
ទស្សនេ) ចំណែកត្រវិលរោយ ការិយាយ) ជាសារណាៈ ការិ-
យាយ ធូវ នេវ ទស្សនេន ការិយាយ បហាតត្វមិ ជាសារណាៈ នេវ កេតិ-
កៈ ឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវិវាទ ក្នុងច្បាប់ចំណែកសំ សុទ្ធ
វិវាទ វិវាទ ។

សរណទុកទស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិកំ

(៦១៧) សរណំ នស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិកំ
ធម្មំ បដិច្ច សរណោ នស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិកា
នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦១៨) ហេតុយា ឯកំ អាវុទ្ធលោ ឯកំ អវិចារិក
ឯកំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាវារមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦១៩) សរណំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិ ធម្មំ
បដិច្ច សរណោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា នម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦២០) ហេតុយា ឯកំ អាវុទ្ធលោ ឯកំ អវិ-
ចារិក ឯកំ ។

សហជាតវារមិ បញ្ញាវារមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦២១) រាណំ ខេវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ-
ហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច រាណោ ខេវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ-
យ បហាតត្វហេតុកត្តិកា នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សរណទុកទស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិកំ

(៦២២) នស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ (ធម្មំ ហេតុកត្តិកា
សរណេសស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ) ជាសរណោ កាស្រ័យ ខុវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុ-
កត្តិ ជាសរណោ ខេវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ ។

(៦២៣) កុសិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ កុសិហេតុប្បច្ចយ មាន
វារៈ ១ កុសិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

កុសិបច្ចយ ភិវង្គលំ កុសិហេតុកត្តិ បញ្ញាវារៈកុសិ មានវារៈ ១ ។

(៦២៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិ (ធម្មំ ហេតុកត្តិកា
សរណេសស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ) ជាសរណោ កាស្រ័យ ខុវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ-
កត្តិ ជាសរណោ ខេវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ ។

(៦២៥) កុសិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ កុសិហេតុប្បច្ចយ មាន
វារៈ ១ កុសិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

កុសិបច្ចយ ភិវង្គលំ កុសិហេតុកត្តិ បញ្ញាវារៈកុសិ មានវារៈ ១ ។

(៦២៦) នេវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ (ធម្មំ
ហេតុកត្តិកា សរណេសស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ) ជា
សរណោ កាស្រ័យ ខុវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ ជា
សរណោ ខេវនស្សនេសប្បាតត្វហេតុកត្តិ ។

(៦២២) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សត្វត្ថ វិន្ទាហេតុំ ។

សាលាទុក្ខស្សនេសហកត្វហេតុក្នុង ធិដ្ឋំ ។

សាលាទុក្ខអាចយកាមិភ្នំ

(៦២៥) សាលំ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច សា-
ណោ អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។
អាលំ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាលោ អាចយ-
កាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

(៦២៦) ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណេ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។
សហជាតករេមិ បញ្ញាករេមិ សត្វត្ថ វិន្ទាហេ ។

(៦២៧) អាលំ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អា-
ណោ អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

(៦២៨) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតករេមិ បញ្ញាករេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦២៩) ក្នុងៈហេតុប្បទូយ មានវាៈ ១ ក្នុងៈអាម្មណេប្បទូយ មាន
វាៈ ១ ក្នុងៈអវិកតប្បទូយ មានវាៈ ១ ។

បណ្ឌិត គប្បិទ្ធពិស្តាវ គ្រប់បច្ច័យព័ន្ធសស្តុរ ។
ចេ សាលាទុក្ខស្សនេសហកត្វហេតុក្នុង ។

សាលាទុក្ខអាចយកាមិភ្នំ

(៦២៥) អាចយកាមិធម៌ (ធម៌ ដល់ខ្ញុំកាសាទ្រុកត្វខាទ្រុក) ជា
សាលាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអាចយកាមិធម៌ ជាសាលាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ ។ អាចយកាមិធម៌ ជាសាលាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអាចយកាមិ-
ធម៌ ជាសាលាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

(៦២៦) ក្នុងៈហេតុប្បទូយ មានវាៈ ២ ក្នុងៈអាម្មណេប្បទូយ មាន
វាៈ ២ ក្នុងៈអវិកតប្បទូយ មានវាៈ ២ ។
ក្នុងៈបច្ច័យព័ន្ធសស្តុរ ក្នុងៈសហជាតករេក្តិ បញ្ញាករេក្តិ សីនិមាន
សេចក្តីវិស្តាវ ។

(៦២៧) អបចយកាមិធម៌ (ធម៌ មិនដល់ខ្ញុំកាសាទ្រុកត្វខាទ្រុក) ជា
សាលាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអបចយកាមិធម៌ ជាសាលាៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

(៦២៨) ក្នុងៈហេតុប្បទូយ មានវាៈ ១ ក្នុងៈអាម្មណេប្បទូយ មាន
វាៈ ១ ក្នុងៈអវិកតប្បទូយ មានវាៈ ១ ។
ក្នុងៈបច្ច័យព័ន្ធសស្តុរ ក្នុងៈសហជាតករេក្តិ បញ្ញាករេក្តិ មានវាៈ ១ ។

(៦២៧) អរណវំ ទេវតថយភាមិ នាម ធម្មំ ធម្មំ អរណោ ទេវតថយភាមិ នាម ធម្មំ ធម្មំ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦៣០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ- កតេ ឯកំ ។

សហជាតករមិ មញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុក្ខនាយកមិ ធម្មំ ។

សរណទុក្ខលេខប្តីកិ

(៦៣១) អរណវំ សេត្វំ ធម្មំ ធម្មំ អរណោ សេត្វា នន្ទា ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៣២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ- កតេ ឯកំ ។

សហជាតករមិ មញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៣៣) អរណវំ អសេត្វំ ធម្មំ ធម្មំ អរណោ អសេត្វា នន្ទា ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៣៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ- កតេ ឯកំ ។

សហជាតករមិ មញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦២៧) ទេវតថយភាមិ នាម ធម្មំ (ធម្មិមិនិមេសវល្លុ កាលេស្សកត្តនាឡិដិ វានិមិនិមេសវល្លុ កាលេស្សកត្តនាឡិដិ) ជា អរណា កាស្រ័យ ខ្លះទេវតថយភាមិ នាម ធម្មំ ជា អរណា វើប កើតឡើង អប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៣០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណេប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវានិមេស ក្នុងសហជាតករក្តី មញ្ញាករក្តី មានវារៈ ១ ។ យំ សរណទុក្ខនាយកមិ ធម្មំ ។

សរណទុក្ខលេខប្តីកិ

(៦៣១) សេត្វមិ (ធម្មិមេសវល្លុ កត្តនាឡិដិ) ជា អរណា កាស្រ័យ ខ្លះសេត្វមិ ជា អរណា វើបកើតឡើង អប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៣២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណេប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវានិមេស ក្នុងសហជាតករក្តី មញ្ញាករក្តី មានវារៈ ១ ។ (៦៣៣) អសេត្វមិ (ធម្មិមេសវល្លុ កត្តនាឡិដិ) ជា អរណា កា- ស្រ័យ ខ្លះអសេត្វមិ ជា អរណា វើបកើតឡើង អប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៣៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណេប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យវានិមេស ក្នុងសហជាតករក្តី មញ្ញាករក្តី មានវារៈ ១ ។

(៦៣៥) សាលា ទេវសត្វានុសេត្តិ ធម្មំ បដិដ្ឋ សាលោ ទេវសត្វានុសេត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៣៦) ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អនិបតិយា បញ្ច អវិភាទ បញ្ច ។

សហជាតករេមិ ចញ្ញាករេមិ សត្វត្ថ វិគ្គារោ ។
សេចក្តីផ្តើម ៖

សេចក្តីផ្តើម

(៦៣៧) សាលា បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិដ្ឋ សាលោ បរិក្ខតំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៣៨) ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អវិភាទ បញ្ច ។

សហជាតករេមិ ចញ្ញាករេមិ សត្វត្ថ វិគ្គារោ ។

(៦៣៩) អាណំ ឧបាត្តតំ ធម្មំ បដិដ្ឋ អាណោ ឧបាត្តតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៤០) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិភាទ ឯកំ ។

(៦៣៥) ទេវសត្វានុសេត្តិ ជាសាលា កាស្រ័យ ទ្វេវសត្វានុសេត្តិ ជាសាលា ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៣៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ៥ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានពៈ៦ ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយ មានពៈ៥ ក្នុងអវិភាទប្បដ្ឋយ មានពៈ៥ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយវិនិស័យ ក្នុងសហជាតករេក្តី ចញ្ញាករេក្តី ស៊ីវិកាទេវសត្តិវិស្តារ ។

ចំ សេចក្តីផ្តើម ។

សេចក្តីផ្តើម

(៦៣៧) បរិក្ខតមិ (ធម៌ ដែលបានសភាពក្នុងខ្លួន) ជាសាលា កាស្រ័យ ទ្វេវបរិក្ខតមិ ជាសាលា ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៣៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ៥ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានពៈ៦ ក្នុងអវិភាទប្បដ្ឋយ មានពៈ៥ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយវិនិស័យ ក្នុងសហជាតករេក្តី ចញ្ញាករេក្តី ស៊ីវិកាទេវសត្តិវិស្តារ ។

(៦៣៩) ឧបាត្តតមិ (ធម៌ដែលប្តូរសភាព) ជាសាលា កាស្រ័យ ទ្វេវឧបាត្តតមិ ជាសាលា ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៤០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ក្នុងអវិភាទប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ។

អំណាចប្រតិបត្តិ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

សមាជិកនៃប្រតិបត្តិ បញ្ជាប្រតិបត្តិ សទ្ធា ឯក ។

[៦៤១] អរណិ អប្បមាណិ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បទូយោ ។

[៦៤២] ហេតុយោ ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ

កាត ឯកំ ។

សមាជិកនៃប្រតិបត្តិ បញ្ជាប្រតិបត្តិ សទ្ធា ឯក ។

សមាជិកនៃប្រតិបត្តិ ឯក ។

សវណ្ណទុកបរិញ្ញាប្បណិទ្ធិកិ

[៦៤៣] សរណំ បរិញ្ញាប្បណំ ធម្មំ បដិច្ច សរ

ណោ បរិញ្ញាប្បណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បទូយោ ។

[៦៤៤] ហេតុយោ ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ

កាត ទ្វេ ។

សមាជិកនៃប្រតិបត្តិ បញ្ជាប្រតិបត្តិ សទ្ធា ឯក ។

[៦៤៥] សរណំ បរិញ្ញាប្បណំ ធម្មំ បដិច្ច

សរណោ បរិញ្ញាប្បណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុ

ប្បទូយោ ។

អំណាចប្រតិបត្តិ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

កុដិបច្ច័យភិវឌ្ឍនំ កុដិសហជាតនារក្ខិ បញ្ជាប្រតិបត្តិ មានវិភារៈ ។

[៦៤១] អប្បមាណោ ធម្មំ ធម្មណោ កាស្រីយ ទ្វេអប្បមាណោ ធម្មំ ធម្មណោ វេទិកាវិញ្ញាណំ ប្រោសហេតុប្បទូយោ ។

[៦៤២] កុដិសហជាតនារក្ខិ មានវិភារៈ កុដិអារម្មណប្បទូយោ មានវិភារៈ កុដិអវិភារប្បទូយោ មានវិភារៈ ។

កុដិបច្ច័យភិវឌ្ឍនំ កុដិសហជាតនារក្ខិ បញ្ជាប្រតិបត្តិ មានវិភារៈ ។

ធម្មំ អរណេ ឯកំ ។

សវណ្ណទុកបរិញ្ញាប្បណិទ្ធិកិ

[៦៤៣] បរិញ្ញាប្បណោ ធម្មំ (ធម្មំ មានការប្រយោជន៍) ធម្មណោ កាស្រីយ ទ្វេបរិញ្ញាប្បណោ ធម្មំ ធម្មណោ វេទិកាវិញ្ញាណំ ប្រោសហេតុប្បទូយោ ។

[៦៤៤] កុដិសហជាតនារក្ខិ មានវិភារៈ កុដិអារម្មណប្បទូយោ មានវិភារៈ កុដិអវិភារប្បទូយោ មានវិភារៈ ។

កុដិបច្ច័យភិវឌ្ឍនំ កុដិសហជាតនារក្ខិ បញ្ជាប្រតិបត្តិ សវណ្ណ

សេតក្ខិណំ ។

[៦៤៥] អប្បមាណោ ធម្មំ ធម្មណោ កាស្រីយ ទ្វេអប្បមាណោ ធម្មំ ធម្មណោ វេទិកាវិញ្ញាណំ ប្រោសហេតុប្បទូយោ ។

[២២២] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណា ទ្វេ អវិ.

កាត ទ្វេ ។

សហជាតភារមិ បញ្ញាភារមិ វិគ្គារាតត្វា ។

[២២៧] អាណំ អប្បមាណាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

អរណេ អប្បមាណាម្មណេ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណា ឯតំ អវិ.

កាត ឯតំ ។

សហជាតភារមិ បញ្ញាភារមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

សាលាទុក្ខបិណ្ឌដ្ឋាន ដ្ឋានំ ។

សាលាទុក្ខបិណ្ឌដ្ឋានំ

[២២៩] អាណំ ហិមំ ធម្មំ បដិច្ច សរណេ

ហិរេនា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣០] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណា ឯតំ អវិ.

កាត ឯតំ ។

សហជាតភារមិ បញ្ញាភារមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

[២៣១] អាណំ បដ្ឋិមំ ធម្មំ បដិច្ច អរណេ

បដ្ឋិមេនា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ២ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន

ពៈ២ ក្នុងអវិភក្សប្បដ្ឋយ មានពៈ២ ។

សហជាតភារក្តី បញ្ញាភារក្តី បដ្ឋិមិ ឧប្បជ្ជនិស្សាននិច្ចំ ។

[២២៧] ឧប្បមាណាម្មណធម៌ ជាអរណេ អាស្រ័យ ខ្ញុំឧប្ប-

មាណាម្មណធម៌ ជាអរណេ ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន

ពៈ១ ក្នុងអវិភក្សប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយពិធីអស់ ក្នុងសហជាតភារក្តី បញ្ញាភារក្តី មានពៈ១ ។

សាលាទុក្ខបិណ្ឌដ្ឋានំ ។

សាលាទុក្ខបិណ្ឌដ្ឋានំ

[២២៩] បដិមិ (ធម៌ ជាតកាល) ជាអរណេ អាស្រ័យ ខ្ញុំ

បដិមិ ជាអរណេ ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន

ពៈ១ ក្នុងអវិភក្សប្បដ្ឋយ មានពៈ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយពិធីអស់ ក្នុងសហជាតភារក្តី បញ្ញាភារក្តី មានពៈ១ ។

[២៣១] បដ្ឋិមិ (ធម៌ ជាតកាល) ជាអរណេ អាស្រ័យ

ខ្ញុំបដ្ឋិមិ ជាអរណេ ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤២] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណា ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំបេ បញ្ញាកំបេ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៦៤៣] អាណំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច អាណា
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦៤៤] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណា ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំបេ បញ្ញាកំបេ សត្វត្ថ ឯកំ ។

យោធាតុបដិច្ចំ ។

សាលទុក្ខមិច្ឆត្តិកំ

[៦៤៥] សាលំ មិច្ឆត្តិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
ណោ មិច្ឆត្តិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦៤៦] ហេតុយា ឯកំ អាម្មណា ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំបេ បញ្ញាកំបេ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៦៤៧] អាណំ សម្មត្តិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អា-
ណោ សម្មត្តិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦៤៨] ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ។

ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ។

[៦៤៩] បណីតមិ (ធម៌ ដ៏ឧត្តម) ជាសាលាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំ
បណីតមិ ជាសាលាៈ ខ្ញុំបាតិកាខ្ញុំនី ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦៥០] ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ។

ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ។

ឯ យោធាតុបដិច្ចំ ។

សាលទុក្ខមិច្ឆត្តិកំ

[៦៥១] មិច្ឆត្តិយតមិ (ធម៌ មានសភាពខុសឆ្គងខ្លាំង) ជា
សាលាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំមិច្ឆត្តិយតមិ ជាសាលាៈ ខ្ញុំបាតិកាខ្ញុំនី
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦៥២] ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ។

ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ភ្និនិយតុប្បដ្ឋយា មានារៈ ១ ។

[៦៥៣] សម្មត្តិយតមិ (ធម៌ មានសភាពត្រូវឆ្គងខ្លាំង) ជា
សាលាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំសម្មត្តិយតមិ ជាសាលាៈ ខ្ញុំបាតិកាខ្ញុំនី
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៤៨) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
កាតេ ឯកំ ។

សហជាតករមិ បញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៤៧) សាលា អនិយមំ ធម្មំ បដិច្ច សាលោ
អនិយមោ ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្ខយោ តិណិ ។

(៦៤៦) ហេតុយា បត្តា អាម្មណោ ម្ម អវិ-
កាតេ បត្តា ។

សហជាតករមិ បញ្ញាករមិ សត្វត្ថ វិគ្គាតេ ។

សាលាទុក្ខមគ្គិយមណ្ឌល

សាលាទុក្ខមគ្គិយមណ្ឌល

(៦៦៦) អាលោ មគ្គាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អ-
លោ មគ្គាម្មណោ ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្ខយោ ។

(៦៦៥) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
កាតេ ឯកំ ។

សហជាតករមិ បញ្ញាករមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៦៧) អាលោ មគ្គហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច អ-
លោ មគ្គហេតុតោ ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្ខយោ ។

(៦៥៨) ក្នុងហេតុប្បក្ខយ មានព្រះ ១ ក្នុងអាម្មណប្បក្ខយ មាន
ព្រះ ១ ក្នុងកិច្ចប្បក្ខយ មានព្រះ ១ ។

ក្នុងប្បក្ខយព្រះនិមស្ស ក្នុងសហជាតករក្នុង បញ្ញាករក្នុង មានព្រះ ១ ។

(៦៥៧) អនិយមមិ (ធម៌ មានសកាលវិទ្ធិ) ជាសាលាៈ
កាស្រ័យ ខ្លះអនិយមមិ ជាសាលាៈ រឿបរក្សិក្សិក្សិ ព្រោះហេតុប្បក្ខយ
មានព្រះ ១ ។

(៦៥៦) ក្នុងហេតុប្បក្ខយ មានព្រះ ៥ ក្នុងអាម្មណប្បក្ខយ មាន
ព្រះ ៦ ក្នុងកិច្ចប្បក្ខយ មានព្រះ ៥ ។

ក្នុងប្បក្ខយព្រះនិមស្ស ក្នុងសហជាតករក្នុង បញ្ញាករក្នុង សុទ្ធិមាន
សេចក្តីវិស្វាស ។

ធម៌ សាលាទុក្ខមគ្គិយមណ្ឌល

សាលាទុក្ខមគ្គិយមណ្ឌល

(៦៦៦) មគ្គាម្មណធម៌ ជាសាលាៈ កាស្រ័យ ខ្លះមគ្គាម្មណ-
ធម៌ ជាសាលាៈ រឿបរក្សិក្សិ ព្រោះហេតុប្បក្ខយ ។

(៦៦៥) ក្នុងហេតុប្បក្ខយ មានព្រះ ១ ក្នុងអាម្មណប្បក្ខយ មាន
ព្រះ ១ ក្នុងកិច្ចប្បក្ខយ មានព្រះ ១ ។

ក្នុងប្បក្ខយព្រះនិមស្ស ក្នុងសហជាតករក្នុង បញ្ញាករក្នុង មានព្រះ ១ ។

(៦៦៧) មគ្គហេតុធម៌ ជាសាលាៈ កាស្រ័យ ខ្លះមគ្គហេតុ-
ធម៌ ជាសាលាៈ រឿបរក្សិក្សិ ព្រោះហេតុប្បក្ខយ ។

(៦៦៤) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាននិរោធិ បញ្ញាវិរោធិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៦៥) អរណំ មត្តាជិបតិ ធម្មំ ចនិច្ច អរណា
មត្តាជិបតិ ធម្មា ឧប្បត្ថនិ ហេតុប្បត្តយា ។

(៦៦៦) ហេតុយា ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាននិរោធិ បញ្ញាវិរោធិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សាលទុក្ខម្មាស្សនិ ខ្ពំខំ ។

សវណិទុក្ខម្មនិទ្ទិកំ

(៦៦៧) កាវណា ឧប្បត្តា ធម្មា កាវណាស្ស
ឧប្បត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បត្តយេន ចច្ចយោ សវណា
ឧប្បត្តា ធម្មា កាវណាស្ស ឧប្បត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បត្តយេន ចច្ចយោ សវណា ឧប្បត្តា ធម្មា
កាវណាស្ស ឧប្បត្តស្ស ធម្មា កាវណាស្ស ឧប្បត្តស្ស ធម្ម
ស្ស ហេតុប្បត្តយេន ចច្ចយោ ។ អរណោ ឧប្បត្តា
ធម្មា កាវណាស្ស ឧប្បត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បត្តយេន
ចច្ចយោ ។

(៦៦៨) ក្កិច្ចប្បត្តិយ មានវាៈ ១ ក្កិច្ចប្បត្តិយ ធម្ម
វាៈ ១ ក្កិច្ចប្បត្តិយ មានវាៈ ១ ។

ក្កិច្ចប្បត្តិយ ក្កិច្ចប្បត្តិយ ក្កិច្ចប្បត្តិយ មានវាៈ ១ ។

(៦៦៩) មត្តាជិបតិ (ធម្មំ វិវេកមត្តាជិបតិ) ជា
កាវណាៈ កាវណាៈ ឧប្បត្តិយ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ កាវណាៈ
ហេតុប្បត្តិយ ។

(៦៧០) ក្កិច្ចប្បត្តិយ មានវាៈ ១ ក្កិច្ចប្បត្តិយ ធម្ម
វាៈ ១ ក្កិច្ចប្បត្តិយ មានវាៈ ១ ។

ក្កិច្ចប្បត្តិយ ក្កិច្ចប្បត្តិយ ក្កិច្ចប្បត្តិយ មានវាៈ ១ ។

ធម្មំ សាលទុក្ខម្មាស្សនិ ។

សវណិទុក្ខម្មនិទ្ទិកំ

(៦៧១) ឧប្បត្តិយ កាវណាៈ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ កា
វណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ ឧប្បត្តិយ កាវណាៈ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ
ឧប្បត្តិយ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ ឧប្បត្តិយ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ
កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ វិវេកមត្តាជិបតិ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ
កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ ។ ឧប្បត្តិយ កាវណាៈ កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ
កាវណាៈ វិវេកមត្តាជិបតិ ។

(២៦៨) អាណា ឧប្បន្នេមិ ជាត្រា អាណាស្ស ឧប្បន្នេស្ស ធម្មស្ស ហេតុធម្មត្រាយេន បដ្ឋយោ ។

(២៦៩) ហេតុយា ចត្តាវិ អាម្មណោ ទ្វេ អវិ- តតេ សត្ត ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាណេ ឯវំ វិជ្ជាវេទនំ ។
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ខ្ពង់ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

(២៧០) អាណា បដ្ឋប្បន្នេមិ ជាត្រា អាណាស្ស បដ្ឋប្បន្នេស្ស ធម្មស្ស ហេតុធម្មត្រាយេន បដ្ឋយោ តិណិ ។

អាណា បដ្ឋប្បន្នេមិ ជាត្រា អាណាស្ស បដ្ឋប្បន្នេស្ស ធម្មស្ស ហេតុធម្មត្រាយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧១) ហេតុយា ចត្តាវិ អាម្មណោ ទ្វេ អវិ- តតេ សត្ត ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាណេ ឯវំ វិជ្ជាវេទនំ ។
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ខ្ពង់ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

(២៧២) សាណំ អតីតាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច សាណា អតីតាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បន្នេមិ ហេតុធម្មត្រាយា ។

(២៦៨) ឧប្បន្នេមិ ជាអាណា ជាបច្ច័យ វៃឧប្បន្នេមិ ជា អាណា ដោយការម្នាលបច្ច័យ ។

(២៦៩) កុដិហេតុបច្ច័យ មានពីរ ៤ កុដិការម្នាលបច្ច័យ មាន ពីរ ៤ កុដិអវិភត្តបច្ច័យ មានពីរ ៧ ។

បញ្ញាវិវាទៈ កុដិកុសលន្តិកៈ យ៉ាវណា បណ្ឌិត ធម្មវិទ្យាស្ថាវ យ៉ាវិវាទេវុះ ។

ធម៌ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

(២៧០) បដ្ឋប្បន្នេមិ ជាអាណា ជាបច្ច័យ វៃបដ្ឋប្បន្នេមិ ជា អាណា ដោយហេតុបច្ច័យ មានពីរ ៧ ។ បដ្ឋប្បន្នេមិ ជាអាណា ជាបច្ច័យ វៃបដ្ឋប្បន្នេមិ ជាអាណា ដោយហេតុបច្ច័យ ។

(២៧១) កុដិហេតុបច្ច័យ មានពីរ ៤ កុដិការម្នាលបច្ច័យ មាន ពីរ ៤ កុដិអវិភត្តបច្ច័យ មានពីរ ៧ ។

បញ្ញាវិវាទៈ កុដិកុសលន្តិកៈ យ៉ាវណា បណ្ឌិត ធម្មវិទ្យាស្ថាវ យ៉ាវិវាទេវុះ ។

ធម៌ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

(២៧២) អតីតាម្មណេមិ ជាអាណា អាស្រ័យ ខ្ពង់- ការម្នាលមិ ជាអាណា វើហេតុវិវាទ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

អរណ៍ អភិការក្នុង ធម្ម័ បដិទ្ធ អរណេ អភិការក្នុ
ណេ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បក្កយា ។

[២៧៣] ហេតុយា ទ្វេ អារក្ខណេ ទ្វេ អភិ
កតេ ទ្វេ ។

សហជានករេមិ បញ្ញាករេមិ សទ្ធក្ក វិជ្ជារេ ។

[២៧៤] សរណំ អបាគតារក្ខណំ ធម្ម័ បដិទ្ធ
សរណេ អបាគតារក្ខណេ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុ
ប្បក្កយា ។ អរណំ អបាគតារក្ខណំ ធម្ម័ បដិទ្ធ
អរណេ អបាគតារក្ខណេ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុ
ប្បក្កយា ។

[២៧៥] ហេតុយា ទ្វេ អារក្ខណេ ទ្វេ អភិ
កតេ ទ្វេ ។

សហជានករេមិ បញ្ញាករេមិ សទ្ធក្ក វិជ្ជារេ ។

[២៧៦] សរណំ បទ្ធប្បន្តារក្ខណំ ធម្ម័ បដិទ្ធ
សរណេ បទ្ធប្បន្តារក្ខណេ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេ
តុប្បក្កយា ។ អរណំ បទ្ធប្បន្តារក្ខណំ ធម្ម័ បដិទ្ធ
អរណេ បទ្ធប្បន្តារក្ខណេ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេ
តុប្បក្កយា ។

អភិការក្នុង ជាអរណេ កាស្រ័យ ទ្វេអភិការក្នុង ជាអរណេ
វេចក៏ករេមិ ព្រោះហេតុប្បក្កយា ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បក្កយា មានការេ ក្នុងការក្នុងប្បក្កយា មាន
ការេ ក្នុងហេតុប្បក្កយា មានការេ ។

ក្នុងប្បក្កយា ក្នុងសហជានករេក្កិ បញ្ញាករេក្កិ សីនិមាន
សេចក្តីពិស្តារ ។

[២៧៨] កតាគតារក្ខណេមិ ជាអរណេ កាស្រ័យ ទ្វេអន
កតាគតារក្ខណេមិ ជាអរណេ វេចក៏ករេមិ ព្រោះហេតុប្បក្កយា ។ កន
នកតាគតារក្ខណេមិ ជាអរណេ កាស្រ័យ ទ្វេអនកតាគតារក្ខណេមិ ជាអរណេ
វេចក៏ករេមិ ព្រោះហេតុប្បក្កយា ។

[២៧៩] ក្នុងហេតុប្បក្កយា មានការេ ក្នុងការក្នុងប្បក្កយា មាន
ការេ ក្នុងហេតុប្បក្កយា មានការេ ។

ក្នុងប្បក្កយា ក្នុងសហជានករេក្កិ បញ្ញាករេក្កិ សីនិមាន
សេចក្តីពិស្តារ ។

[២៨០] បទ្ធប្បន្តារក្ខណេមិ ជាអរណេ កាស្រ័យ ទ្វេបទ្ធ
ប្បន្តារក្ខណេមិ ជាអរណេ វេចក៏ករេមិ ព្រោះហេតុប្បក្កយា ។ បទ្ធ
ប្បន្តារក្ខណេមិ ជាអរណេ កាស្រ័យ ទ្វេបទ្ធប្បន្តារក្ខណេមិ ជា
អរណេ វេចក៏ករេមិ ព្រោះហេតុប្បក្កយា ។

[២៧៧] ហេតុយា ទ្វេ អាម្ពណោ ទ្វេ អវិ-
កតោ ទ្វេ ។

សហជាតករេមិ បញ្ញាភិវេមិ សទ្ធកុ វិគ្គារោ ។

សាលាទុក្ខអដ្ឋកថា ខំដំ ។

សាលាទុក្ខអដ្ឋកថា

[២៧៨] សាលា អដ្ឋកថា ធម្មំ បដិច្ច សា-

ណោ ។ អដ្ឋកថា ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា

តិណំ ។ អាលា អដ្ឋកថា ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

អដ្ឋកថា ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៧៩] ហេតុយា បញ្ច អាម្ពណោ ទ្វេ អវិ-

កតោ បញ្ច ។

សហជាតករេមិ បញ្ញាភិវេមិ សទ្ធកុ វិគ្គារោ ។

[២៨០] សាលា តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច សាលោ

តហិទ្ធា ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណំ ។

អាលា តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច អរណោ តហិទ្ធា

ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៧៧] កុនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ កុនិការម្ពណប្បច្ចយ មាន

វារៈ ៦ កុនិអវិកតប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ ។

កុនិបច្ចយទាំងអស់ កុនិសហជាតវារៈភ្នំ បញ្ញាវារៈភ្នំ សីលិមាន

សេចក្តីពិស្តារ ។

ចំ សាលាទុក្ខអដ្ឋកថា ខំដំ ។

សាលាទុក្ខអដ្ឋកថា

[២៧៨] អដ្ឋកថា ជាសាលា កស្រីយ ទូរអដ្ឋកថា ជា

សាលា រើបេតិកភ្ញីនី ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។ អដ្ឋកថា

ជាសាលា កស្រីយ ទូរអដ្ឋកថា ជាសាលា រើបេតិកភ្ញីនី ព្រោះ

ហេតុប្បច្ចយ ។

[២៧៩] កុនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ កុនិការម្ពណប្បច្ចយ មាន

វារៈ ៦ កុនិអវិកតប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ។

កុនិបច្ចយទាំងអស់ កុនិសហជាតវារៈភ្នំ បញ្ញាវារៈភ្នំ សីលិមាន

សេចក្តីពិស្តារ ។

[២៨០] តហិទ្ធា ជាសាលា កស្រីយ ទូរតហិទ្ធា ជា

សាលា រើបេតិកភ្ញីនី ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។ តហិទ្ធា

ជាសាលា កស្រីយ ទូរតហិទ្ធា ជាសាលា រើបេតិកភ្ញីនី

ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(៦៧១) ហេតុយា មញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អវិ-

កាតេ ទ្វេ ។

សហជាតកំរាមិ បញ្ញាកំរាមិ សត្វត្ត វិគ្គារោ ។

សារណទុក្ខអដ្ឋង្គិកំ ធិដ្ឋិកំ ។

សារណទុក្ខអដ្ឋង្គិកំ

(៦៧២) សារណំ អដ្ឋង្គិកាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

សារណំ អដ្ឋង្គិកាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ។ អរណំ អដ្ឋង្គិកាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

អដ្ឋង្គិកាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៧៣) ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ អវិ-

កាតេ ទ្វេ ។

សហជាតកំរាមិ បញ្ញាកំរាមិ សត្វត្ត វិគ្គារោ ។

(៦៧៤) សារណំ តតិទ្ធាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច សរ-

ណោ តតិទ្ធាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-

យា ។ អរណំ តតិទ្ធាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

តតិទ្ធាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៧១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ មាន

វាៈ៦ ក្នុងអវិកតប្បច្ច័យ មានវាៈ៦ ។

ក្នុងច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតកំរាមិ ក្នុងបញ្ញាកំរាមិ

សីលមានសេចក្តីស្តារ ។

ចប់ សារណទុក្ខអដ្ឋង្គិកា ។

សារណទុក្ខអដ្ឋង្គិកា

(៦៧២) អដ្ឋង្គិកាម្មណាធមិ ជាសារណាៈ អាស្រ័យ ទូរអដ្ឋង្គិកា-

ម្មណាធមិ ជាសារណាៈ រឿយតិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អដ្ឋង្គិ-

កាម្មណាធមិ ជាសារណាៈ អាស្រ័យ ទូរអដ្ឋង្គិកាម្មណាធមិ ជាសារណាៈ

រឿយតិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៦៧៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ៦ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ មាន

វាៈ៦ ក្នុងអវិកតប្បច្ច័យ មានវាៈ៦ ។

ក្នុងច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតកំរាមិ ក្នុងបញ្ញាកំរាមិ

សីលមានសេចក្តីស្តារ ។

(៦៧៤) តតិទ្ធាម្មណាធមិ ជាសារណាៈ អាស្រ័យ ទូរតតិទ្ធា-

ម្មណាធមិ ជាសារណាៈ រឿយតិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ តតិ-

ទ្ធាម្មណាធមិ ជាសារណាៈ អាស្រ័យ ទូរតតិទ្ធាម្មណាធមិ ជាសារណាៈ

រឿយតិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

១៧៨

សាលាទុកសន្តិសុខភ្នំ

សាលាទុកសន្តិសុខភ្នំ

(២៥៩) ហេតុយោ ទ្រូ អាម្មណា ទ្រូ អវិ-

(២៥៩) កុនិហតុច្បូច្ចយ មានពៈ ៦ កុនិការម្មណច្បូច្ចយ មាន

គតេ ទ្រូ ។

ពៈ ២ កុនិអវិភកច្បូច្ចយ មានពៈ ២ ។

សហណាតកបដិ បញ្ញាភិរេមិ សទ្ធកុ វិញ្ញាណ ។

កុនិច្ចយពាំនិកសំ កុនិសហជាតករក្តី កុនិបញ្ញាភិរេមិ

សាលាទុកសន្តិសុខភ្នំ ខ្ពង់ ។

សិទ្ធិមានសច្ចកិស្តារ ។

សាលាទុកសន្តិសុខភ្នំ

សាលាទុកសន្តិសុខភ្នំ

(២៥៦) អរណំ អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុច្បូច្ចយា ។

(២៥៦) អនិទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា កាស្រ័យ ខ្លាចខ្លា
ទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូច្ចយ ។

(២៥៧) ហេតុយោ ដិតំ អនិបតិយោ ឯតំ អវិ-

(២៥៧) កុនិហតុច្បូច្ចយ មានពៈ ១ កុនិអនិបតិច្បូច្ចយ មាន

គតេ ឯតំ ។

ពៈ ១ កុនិអវិភកច្បូច្ចយ មានពៈ ១ ។

សហណាតកបដិ បញ្ញាភិរេមិ សទ្ធកុ ដិតំ ។

កុនិច្ចយពាំនិកសំ កុនិសហជាតករក្តី បញ្ញាភិរេមិ មានពៈ ១ ។

(២៥៨) សរណំ អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច

(២៥៨) អនិទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា កាស្រ័យ ខ្លាចខ្លា

សរណោ អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

មានពៈ ៣ ។ អនិទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា កាស្រ័យ ខ្លាចខ្លា

ហេតុច្បូច្ចយា តំណំ ។ អរណំ អនិទស្សនសម្បជ័យំ

ទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូច្ចយ ។

ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ

អនិទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា កាស្រ័យ ខ្លាចខ្លា

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូច្ចយា ។ សរណំ អនិទស្សនសម្បជ័-

អនិទស្សនសម្បជ័យធម៌ ជាសាលា កាស្រ័យ ខ្លាចខ្លា

យត្វ អរណំ អនិទស្សនសម្បជ័យត្វ ធម្មំ បដិច្ច

ធម៌ ជាសាលា រើបកើតឡើង ខ្លាចខ្លា

អរណោ អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូច្ចយ ។

ហេតុច្បូច្ចយា ។

(៦៧៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
តតេ បញ្ច ។

សហជាតកំរោមិ សម្បយុត្តវារមិ វិញ្ញាវតតា ។

(៦៧៨) សារណា អនិទស្សនមប្បដិយោ ទេវត្តា
សារណស្ស អនិទស្សនម័ប្បដិយស្ស ទធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បទ្វាយទ បទ្វយោ ភីណិ ។ អារណា អនិទស្សន-
មប្បដិយោ ទេវត្តា អារណស្ស អនិទស្សនមប្បដិយស្ស
ទធម្មស្ស ហេតុប្បទ្វាយទ បទ្វយោ ។

(៦៧៩) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ចត្តារិ អវិ-
តតេ សត្ត ។

(៦៨០) ហេតុយា សត្ត ទារម្មណេ សត្ត ។

(៦៨១) ហេតុប្បទ្វយោ ទារម្មណេ ចត្តារិ ។

(៦៨២) ហេតុប្បទ្វយោ អារម្មណេ ចត្តារិ ។

យថា កុសលភិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
លាមអ្វិ បទ្វដិយអ្វិ អនុលាមប្បទ្វដិយអ្វិ
បទ្វដិយានុលាមអ្វិ កណិភំ យំ កណោត្តំ ។

សាលទុកសនិទស្សនភ្នំ ខិត្តំ ។
បិដ្ឋិទុកភ្នំ តិដ្ឋិដំ ។
អនុលាមប្បក្កិប្បក្កាមំ សម្ពំ ។

(៦៨៧) ក្កិហេតុប្បដិយ មានវាៈ៨ ក្កិការម្មណប្បដិយ មាន
វាៈ៦ ក្កិអវិកប្បដិយ មានវាៈ៨ ។

សហជាតកំរោមិ សម្បយុត្តវារមិ វិញ្ញាវតតា ។

(៦៨៨) អនិទស្សនមប្បដិយធមិ ជាសារណា ជាបច្ច័យ ខែអនិ-
ទស្សនមប្បដិយធមិ ជាសារណា ដោយហេតុប្បដិយ មានវាៈ ៣ ។
អនិទស្សនមប្បដិយធមិ ជាសារណា ជាបច្ច័យ ខែអនិទស្សនមប្បដិយធមិ
ជាសារណា ដោយហេតុប្បដិយ ។

(៦៨៩) ក្កិហេតុប្បដិយ មានវាៈ៦ ក្កិការម្មណប្បដិយ មាន
វាៈ៦ ក្កិអវិកប្បដិយ មានវាៈ៧ ។

(៦៩០) ក្កិហេតុប្បដិយ មានវាៈ ៧ ក្កិការម្មណប្បដិយ
មានវាៈ ៧ ។

(៦៩១) ក្កិការម្មណប្បដិយ មានវាៈ៦ ព្រោះហេតុប្បដិយ ។

(៦៩២) ក្កិការម្មណប្បដិយ មានវាៈ៦ ព្រោះហេតុប្បដិយ ។
អនុលាមភិ បទ្វដិយភិ អនុលាមប្បទ្វដិយភិ បទ្វដិយា-
នុលាមភិ ខែបញ្ញាវាៈ ក្កិកុសលភិកេ ដែលយើងបាន
សរសេរយើ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរត់ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ សាលទុកសនិទស្សនភ្នំ ។
ចប់ បិដ្ឋិទុកភ្នំ ។
ចប់ អនុលាមប្បក្កិប្បក្កាមំ សម្ពំ ។

អនុលោមត្តិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកហោតុទុក្ខ

[៦៧៦] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បជ្ជយា ។ អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។ អក្កាសកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អក្កាសកោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៦៧៦] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ អាម្មណប្បជ្ជយា ។ អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ អាម្មណប្បជ្ជយា ។ អក្កាសកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អក្កាសកោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ អាម្មណប្បជ្ជយា ។

[៦៧៧] ហេតុយា តីណិ អាម្មណ តីណិ អនិបតិយា តីណិ អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជានេ តីណិ អត្រាមញ្ញោ តីណិ វិស្សាយ តីណិ ឧបវិស្សាយ តីណិ មុហជានេ តីណិ អាសវិនេ តីណិ កាម្ម តីណិ វិចារេ ឯតំ អាហារេ តីណិ អវិគតេ តីណិ ។

អនុលោមត្តិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកហោតុទុក្ខ

[៦៧៧] ហេតុនមិ ជាតុសល កាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុនមិ ជា កុសល ទើបតើខ្សែវ័ន ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។ ហេតុនមិ ជាអកុសល កាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុនមិ ជាអកុសល ទើបតើខ្សែវ័ន ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។ ហេតុនមិ ជាអក្កាសក្រឹត កាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុនមិ ជាអក្កាសក្រឹត ទើបតើខ្សែវ័ន ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៦៧៦] ហេតុនមិ ជាតុសល កាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុនមិ ជា កុសល ទើបតើខ្សែវ័ន ព្រោះអាម្មណប្បជ្ជយ ។ ហេតុនមិ ជា អកុសល កាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុនមិ ជាអកុសល ទើបតើខ្សែវ័ន ព្រោះ អាម្មណប្បជ្ជយ ។ ហេតុនមិ ជាអក្កាសក្រឹត កាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុនមិ ជាអក្កាសក្រឹត ទើបតើខ្សែវ័ន ព្រោះអាម្មណប្បជ្ជយ ។

[៦៧៧] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បជ្ជយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអនិបតិយប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជានប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជានប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុង អត្រាមញ្ញប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិស្សាយប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបវិស្សាយប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមុហជានប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវិនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកាម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារប្បជ្ជយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងឯតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៧៦] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលា
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។ អកុ-
 សលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលា ហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។ អព្យាកតំ ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតា ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៦៧៧] ធម្មិបតិយោ តិណិ បច្ចុប្បាយោ តិណិ
 បច្ចុប្បាយោ តិណិ ធម្មាសវិទ តិណិ បរិចារោ
 តិណិ បរិប្បាយោ តិណិ ។

[៦៧៨] ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មិបតិយា តិណិ ។
 [៦៧៩] ធម្មិបតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយោ តិណិ ។
 សហជាតវារមិ វច្ឆយវារមិ វិស្សយវារមិ
 សំសម្មវារមិ សម្បយុត្តវារមិ សទ្ធកុ តិណិ ។

[៦៨០] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយោ បច្ចុយោ ។
 អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយោ បច្ចុយោ ។ អព្យាកតោ
 ហេតុ ធម្មោ អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយោ បច្ចុយោ ។

[៦៨១] ហេតុធមិ ជាតុសល កាស្រ័យ ខ្លវហេតុធមិ ជាតុសល
 ខើបេកិកាច្បឹក ព្រោះឧធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។ ហេតុធមិ ជាតុសល កា-
 ស្រ័យ ខ្លវហេតុធមិ ជាតុសល ខើបេកិកាច្បឹក ព្រោះឧធម្មិបតិប្ប-
 ដ្ឋយា ។ ហេតុធមិ ជាអព្យាកតិ កាស្រ័យ ខ្លវហេតុធមិ ជាអព្យាកតិ
 ខើបេកិកាច្បឹក ព្រោះឧធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៦៨២] ក្នុងឧធម្មិបតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ក្នុងឧប្បាយោប្បដ្ឋយា
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឧប្បាយោប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ក្នុងឧប្បាយោប្បដ្ឋយា
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឧប្បាយោប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ក្នុងឧប្បាយោប្បដ្ឋយា
 មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៣] ក្នុងឧធម្មិបតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
 [៦៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ព្រោះឧធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។
 ក្នុងសហជាតវារៈក្តី វច្ឆយវារៈក្តី វិស្សយវារៈក្តី សំសម្មវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី សុខ្យវារៈក្តី ព្រោះឧធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៦៨៥] ហេតុធមិ ជាតុសល ជាបច្ច័យ ខើបេកិកាច្បឹក ជាតុសល
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយា ។ ហេតុធមិ ជាតុសល ជាបច្ច័យ ខើបេកិកាច្បឹក
 ជាតុសល ដោយហេតុប្បដ្ឋយា ។ ហេតុធមិ ជាអព្យាកតិ ជាបច្ច័យ
 ខើបេកិកាច្បឹក ដោយហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧០៣] កុសលោ ហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បត្តយេន បច្ចយោ
 កុសលោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណប្បត្តយេន បច្ចយោ កុសលោ ហេតុ
 ធម្មា អក្កាភតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណ-
 ប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ អកុសលោ ហេតុ ធម្មា
 អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បត្ត-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។ អក្កាភតោ ហេតុ ធម្មា
 អក្កាភតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បត្ត-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៧០៤] កុសលោ ហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បត្តយេន បច្ចយោ កុស-
 លោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បត្តយេន បច្ចយោ កុសលោ ហេតុ ធម្មា
 អក្កាភតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បត្តយេន បច្ច-
 យោ តីណិ ។ អកុសលោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

[៧០៥] ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាតុសល
 ដោយការម្ពណប្បត្តិយ ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាតុសល ដោយការម្ពណប្បត្តិយ ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ច័យ
 នៃហេតុធម៌ ជាអក្កាភតិក ដោយការម្ពណប្បត្តិយ ។ ហេតុធម៌ គឺ
 អកុសល ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាតុសល ដោយការម្ពណប្បត្តិយ
 មានរយៈពេល ។ ហេតុធម៌ ជាអក្កាភតិក ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌ គឺ
 អក្កាភតិក ដោយការម្ពណប្បត្តិយ មានរយៈពេល ។

[៧០៦] ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាតុសល
 ដោយអធិបតិប្បត្តិយ ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌ គឺ
 អកុសល ដោយអធិបតិប្បត្តិយ ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ច័យ នៃ
 ហេតុធម៌ ជាអក្កាភតិក ដោយអធិបតិប្បត្តិយ មានរយៈពេល ។ ហេតុធម៌
 ជាតុសល ជាច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាតុសល ដោយអធិបតិប្បត្តិយ ។

អព្យាករណ៍ ហេតុ ធម្មា អព្យាករណ៍ស្ម័គ្រ ហេតុស្ម័គ្រ
ធម្មស្ម័គ្រ អធិបតីប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ។ រេ ។ អព្យាករណ៍
ហេតុ ធម្មា អគុសលស្ម័គ្រ ហេតុស្ម័គ្រ ធម្មស្ម័គ្រ
អធិបតីប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ភីណិ ។

[៧០៥] គុសលា ហេតុ ធម្មា គុសលស្ម័គ្រ
ហេតុស្ម័គ្រ ធម្មស្ម័គ្រ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ទ្វេ ។
អគុសលា ហេតុ ធម្មា អគុសលស្ម័គ្រ ហេតុស្ម័គ្រ
ធម្មស្ម័គ្រ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ទ្វេ ។ អព្យាករណ៍
ហេតុ ធម្មា អព្យាករណ៍ស្ម័គ្រ ហេតុស្ម័គ្រ ធម្មស្ម័គ្រ
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ។

[៧០៦] គុសលា ហេតុ ធម្មា គុសលស្ម័គ្រ
ហេតុស្ម័គ្រ ធម្មស្ម័គ្រ សហជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ។
អគុសលា ហេតុ ធម្មា អគុសលស្ម័គ្រ ហេតុស្ម័គ្រ
ធម្មស្ម័គ្រ សហជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ។ អព្យាករណ៍
ហេតុ ធម្មា អព្យាករណ៍ស្ម័គ្រ ហេតុស្ម័គ្រ ធម្មស្ម័គ្រ សហ
ជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ទយោ ។

អក្ខរញ្ញិស្សប្បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន ។

ហេតុធម៌ ជាអព្យាករណ៍ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាករណ៍ ដោយ
អធិបតីប្បដ្ឋយេន ។ រេ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាករណ៍ ជាបច្ច័យ នៃហេតុ
ធម៌ ជាអគុសល ដោយអធិបតីប្បដ្ឋយេន ។ មាតិកា ៣ ។

[៧០៧] ហេតុធម៌ ជាគុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាគុសល
ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន ។ មាតិកា ៦ ។ ហេតុធម៌ ជាអគុសល ជាបច្ច័យ
នៃហេតុធម៌ ជាអគុសល ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន ។ មាតិកា ៦ ។ ហេតុធម៌
ជាអព្យាករណ៍ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាករណ៍ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន ។

[៧០៨] ហេតុធម៌ ជាគុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាគុសល
ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេន ។ ហេតុធម៌ ជាអគុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុ
ធម៌ ជាអគុសល ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេន ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាករណ៍
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាករណ៍ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេន ។

អក្ខរញ្ញិស្សប្បដ្ឋយោ ប្រហស្តិសហជាតប្បដ្ឋយេន ។

កុសលនិរោធិ៍

កុសលនិរោធិ៍

[៧០៧] កុសលោ ហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បទ្ធាយា
 កុសលោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បទ្ធាយា កុសលោ
 ហេតុ ធម្មា អក្កាភក្កស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បន្នយេន បទ្ធាយា ។ អកុសលោ ហេតុ
 ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បន្នយេន បទ្ធាយា អកុសលោ ហេតុ ធម្មា កុ-
 សលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន
 បទ្ធាយា អកុសលោ ហេតុ ធម្មា អក្កាភក្កស្ស ហេ-
 តុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បទ្ធាយា កិលិ ។
 អក្កាភក្កោ ហេតុ ធម្មា អក្កាភក្កស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បទ្ធាយា អក្កាភក្កោ
 ហេតុ ធម្មា កុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បន្នយេន បទ្ធាយា អក្កាភក្កោ ហេតុ ធម្មា
 អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្ន-
 យេន បទ្ធាយា ។

[៧០៨] អក្កាភក្កោ ហេតុ ធម្មា អក្កាភក្កស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស វិចារកម្មន្តយេន បទ្ធាយា ។

[៧០៦] ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុនិ ហេតុសល
 ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុ-
 និ គាតុសល ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ ហេតុនិ គាតុសល
 គាបន្តិយ នៃហេតុនិ គាតុសល ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ ។
 ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុនិ គាតុសល ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បន្តិយ ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុនិ គា-
 តុសល ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃ
 ហេតុនិ គាតុសល ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ មានព្រះ ។
 ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុនិ គាតុសល ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បន្តិយ ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុនិ
 គាតុសល ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ
 នៃហេតុនិ គាតុសល ដោយឧបនិស្សយប្បន្តិយ ។

[៧០៧] ហេតុនិ គាតុសល គាបន្តិយ នៃហេតុនិ គា-
 តុសល ដោយវិចារកម្មន្តិយ ។

[៧០៧] ហេតុយោ តិណិ អាម្មណោ ធរ អនិច្ចតិ-
 យោ សន្តុ អនន្តរំ បញ្ច សមនន្តរំ បញ្ច សហជាតេ
 តិណិ អន្តិមៈត្ថំ តិណិ ធិស្សយោ តិណិ ឧបធិស្ស-
 យេ ធរ អាសវិណេ តិណិ វិចារេត ឯតំ វត្ថុនិយ
 ទ្វេ មាត្រ ទ្វេ សម្បយុត្តំ តិណិ អន្តិយោ តិណិ
 ធិត្ថយោ បញ្ច វិចារេត បញ្ច អវិចារេត តិណិ ។

[៧០៨] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ
 សហជាតេវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋយេន
 បច្ចយោ កុសលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧប-
 ធិស្សយវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ កុសលោ ហេតុ ធម្មោ
 អន្តរាគមនស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោវ្យាដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អកុ-
 សលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណោវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតេវ្យាដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ អកុសលោ
 ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
 ណោវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋយេន បច្ចយោ

[៧០៩] កុសិលាភយ្យច្ឆិយ មាធករៈ ព កុសិលាម្មណាប្បច្ឆិយ មាធក-
 រៈ ៧ កុសិលាធិបតិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧
 កុសិលាមន្តាប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧ កុសិលាធិប្បច្ឆិយ មាធករៈ ៧

[៧១០] ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ឆិយ វិនិច្ឆ័យិ ជា
 តុសល ដោយការម្មណាប្បច្ឆិយ ជាច្ឆិយ ដោយសហជាតេវ្យាដ្ឋិយ ជា
 ច្ឆិយ ដោយឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋិយ ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ឆិយ វិនិ-
 ច្ឆ័យិ ហេតុធម៌ ជាតុសល ដោយការម្មណាប្បច្ឆិយ ជាច្ឆិយ ដោយសហ-
 ជាតេវ្យាដ្ឋិយ ជាច្ឆិយ ដោយឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋិយ ។
 ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ឆិយ វិនិច្ឆ័យិ ជាតុសល ដោយការ-
 ម្មណាប្បច្ឆិយ ជាច្ឆិយ ដោយសហជាតេវ្យាដ្ឋិយ ជាច្ឆិយ ដោយ
 ឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋិយ ហេតុធម៌ ជាតុសល ជាច្ឆិយ វិនិច្ឆ័យិ ជាតុសល
 ដោយការម្មណាប្បច្ឆិយ ជាច្ឆិយ ដោយសហជាតេវ្យាដ្ឋិយ ជាច្ឆិយ ដោយ
 ឧបធិស្សយវ្យាដ្ឋិយ ។

អកុសលោ យោគុ ធម្មោ អន្យោគកស្ស យោ-
តុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋាយា ឧប-
ដិស្សយប្បដ្ឋយេន ដ្ឋន្តិយោ ។ អន្យោគកស្ស យោតុ
ធម្មោ អន្យោគកស្ស យោតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋាយា សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបដិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណិ ។

[២១១] ធម្មោតុយា នវ ធម្មោម្មណេ នវ ។

[២១២] យោតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណេ វីណិ ។

[២១៣] ធម្មោតុប្បដ្ឋយា អាម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បដ្ឋានាស្ស កុសលោ-
បដ្ឋិ បដ្ឋិយេន្យំ កុសលោបដ្ឋិដ្ឋិយេន្យំ បដ្ឋិ-
ដិ កុសលោបដ្ឋិ កណិកំ ឃី កុសលាភន្តំ ។

[២១៤] កុសលំ ធម្មោតុ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ

ធម្មោតុ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ យោតុប្បដ្ឋយា កុសលំ
ធម្មោតុ ធម្មំ បដិច្ច អន្យោគកស្ស ធម្មោតុ ធម្មោ
ឧប្បដ្ឋិតិ យោតុប្បដ្ឋយា កុសលំ ធម្មោតុ ធម្មំ
បដិច្ច កុសលោ ធម្មោតុ ន អន្យោគកស្ស ធម្មោតុ
ន ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ យោតុប្បដ្ឋយា ។ អកុសលំ
ធម្មោតុ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ធម្មោតុ ធម្មោ

យោតុធម្មំ ជាអកុសល ជាបដ្ឋិយ វិទេហតុធម្មំ ជាអន្យោគកស្ស យោ
អាម្មណប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ ឧបដិស្សយប្បដ្ឋិយ ។ យោតុធម្មំ ជាអន្យោ-
គកស្ស ជាបដ្ឋិយ វិទេហតុធម្មំ ជាអន្យោគកស្ស យោអាម្មណប្បដ្ឋិយ
ជាបដ្ឋិយ យោសហជាតប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ យោឧបដិស្សយប្បដ្ឋិយ
មានវា ព ។

[២១៥] កុសលោតុប្បដ្ឋិយ មានវា វ កុសលោម្មណេប្បដ្ឋិយ
មានវា វ ។

[២១៦] កុសលោម្មណេប្បដ្ឋិយ មានវា ព វិទេហតុប្បដ្ឋិយ ។

[២១៧] កុសលោម្មណេប្បដ្ឋិយ មានវា វ ព្រោហេតុប្បដ្ឋិយ ។
កុសលាភន្តិ បដ្ឋិយេន្យំ កុសលោបដ្ឋិដ្ឋិយេន្យំ បដ្ឋិយេន្យំ
កុសលោបដ្ឋិ វិទេហតុធម្មំ កុសលត្ថិកេ វិទេហតុធម្មំ វិទេហតុធម្មំ
យ៉ាណិកា បដ្ឋិក បដ្ឋិក យ៉ាណិកា ។

[២១៨] ធម្មោតុធម្មំ ជាអកុសល កាស្រីយ ឧវហេតុធម្មំ ជា
កុសល វិទេហតុធម្មំ ព្រោហេតុប្បដ្ឋិយ ធម្មោតុធម្មំ ជាអន្យោគក
កាស្រីយ ឧវហេតុធម្មំ ជាអកុសល វិទេហតុធម្មំ ព្រោហេតុប្ប-
ដ្ឋិយ ធម្មោតុធម្មំ ជាអកុសលត្ថិ ធម្មោតុធម្មំ ជាអន្យោគកក្តី កាស្រីយ
ឧវហេតុធម្មំ ជាអកុសល វិទេហតុធម្មំ ព្រោហេតុប្បដ្ឋិយ ។
ធម្មោតុធម្មំ ជាអកុសល កាស្រីយ ឧវហេតុធម្មំ ជាអកុសល

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អត្តសលំ ទេហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 អត្តាភារោ នហេតុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អត្តសលំ ទេហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តសលោ ទេហេតុ
 ច អត្តាភារោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប
 ដ្ឋយា ។ អត្តាភារំ ទេហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តាភារោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ត្តសលំ
 ទេហេតុញ្ច អត្តាភារំ ទេហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អត្តាភា
 រោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អត្ត
 សលំ ទេហេតុញ្ច អត្តាភារំ ទេហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 អត្តាភារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧១៥] ត្តសលំ ទេហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ត្តស
 លោ ទេហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនុលោមប្បដ្ឋយា ។
 អត្តសលំ ទេហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តសលោ ទេ
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនុលោមប្បដ្ឋយា ។ អត្តា
 ភារំ ទេហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តាភារោ នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនុលោមប្បដ្ឋយា ។

[៧១៦] ហេតុយា នវំ អនុលោ តិណំ
 អនិរតិយា នវំ អនុលោ តិណំ សមទន្តេ តិណំ
 សហជាតេ នវំ អញ្ញមញ្ញេ តិណំ បិស្សុយេ នវំ

វេបេតិកេវ្យំ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹម អាស្រ័យ
 ទូទេហេតុមិ ជាអត្តសល វេបេតិកេវ្យំ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ទេហេតុ
 មិ ជាអត្តសលក្កំ ទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹមក្កំ អាស្រ័យ ទូទេហេតុ
 មិ ជាអត្តសល វេបេតិកេវ្យំ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ទេហេតុមិ
 ជាអត្តត្រឹម អាស្រ័យ ទូទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹម វេបេតិកេវ្យំ
 ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹម អាស្រ័យ ទូទេហេតុ
 មិ ជាអត្តសលក្កំ ទូទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹមក្កំ វេបេតិកេវ្យំ
 ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹម អាស្រ័យ ទូទេហេតុ
 មិ ជាអត្តសលក្កំ ទូទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹមក្កំ វេបេតិកេវ្យំ
 ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១៧] ទេហេតុមិ ជាអត្តសល អាស្រ័យ ទូទេហេតុមិ ជា
 ត្តសល វេបេតិកេវ្យំ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ទេហេតុមិ ជា
 អត្តសល អាស្រ័យ ទូទេហេតុមិ ជាអត្តសល វេបេតិកេវ្យំ ព្រោ
 មហេតុប្បដ្ឋយ ។ ទេហេតុមិ ជាអត្តត្រឹម អាស្រ័យ ទូទេហេតុ
 មិ ជាអត្តត្រឹម វេបេតិកេវ្យំ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១៨] ក្កិហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវេ ក្កិហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វិវេ ក្កិអចេតិប្បដ្ឋយ មានវិវេ ក្កិអនុប្បដ្ឋយ មានវិវេ ក្កិ
 អនុប្បដ្ឋយ មានវិវេ ក្កិសហជាតប្បដ្ឋយ មានវិវេ
 ក្កិអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវិវេ ក្កិទិស្សុយប្បដ្ឋយ មានវិវេ

ឧបទិស្សយេ តីណិ បុរោហិត តីណិ បញ្ចាថេតេ
 តីណិ អារាហិតេ តីណិ កាម្ម ធរ វិចារក ឯតំ
 អាហារ ធរ វត្តិយេ ធរ លាទេ ធរ មាត្ត ធរ
 សឡយុត្ត តីណិ វិប្បយុត្ត ធរ អត្តិយា ធរ ឧត្តិយា
 តីណិ វិចារក តីណិ អវិចារក ធរ ។

[៧១៧] អត្តកាតំ ធរោតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តកា-
 កតោ ធរោតុំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធរោតុប្បច្ចយា ។

[៧១៨] កុសលំ ធរោតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តកា-
 កោ ធរោតុំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធរោតុប្បច្ចយា ។

អកុសលំ ធរោតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តកាកោ ធរោតុំ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធរោតុប្បច្ចយា ។ អត្តកាតំ

ធរោតុំ ធម្មំ បដិច្ច អត្តកាកោ ធរោតុំ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ធរោតុប្បច្ចយា ។ កុសលំ ធរោតុត្ថ

អត្តកាតំ ធរោតុត្ថ ធម្មំ បដិច្ច អត្តកាកោ
 ធរោតុំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធរោតុប្បច្ចយា ។

ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានៈ ៣ ក្នុងបុរោហិតប្បច្ច័យ មានៈ ៣
 ក្នុងបញ្ចាថេតេប្បច្ច័យ មានៈ ៣ ក្នុងអារាហិតេប្បច្ច័យ មានៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានៈ ៧ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានៈ ១ ក្នុងអវិចារកប្បច្ច័យ
 មានៈ ៧ ក្នុងវត្តិយប្បច្ច័យ មានៈ ៧ ក្នុងលាទេប្បច្ច័យ មាន
 ៨ ក្នុងមាត្តប្បច្ច័យ មានៈ ៧ ក្នុងសឡយុត្តប្បច្ច័យ មានៈ ៣
 ក្នុងឧត្តិយប្បច្ច័យ មានៈ ៧ ក្នុងអត្តិយប្បច្ច័យ មានៈ ៧ ក្នុង
 ឧត្តិយប្បច្ច័យ មានៈ ៣ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានៈ ៣ ក្នុងអវិចារកប្បច្ច័យ
 មានៈ ៧ ។

[៧១៧] នរោតុដមំ ជាអត្តក្រឹត កាស្រ័យ ទ្ធិនរោតុដមំ ជា
 អត្តក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៨] នរោតុដមំ ជាអត្តក្រឹត កាស្រ័យ ទ្ធិនរោតុដមំ
 ជាគុសលំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ ។ នរោតុដមំ ជា

អត្តក្រឹត កាស្រ័យ ទ្ធិនរោតុដមំ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ ។ នរោតុដមំ ជាអត្តក្រឹត កាស្រ័យ ទ្ធិ

នរោតុដមំ ជាអត្តក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ ។
 នរោតុដមំ ជាអត្តក្រឹត កាស្រ័យ ទ្ធិនរោតុដមំ ជាគុសលដល់ ទ្ធិ

នរោតុដមំ ជាអត្តក្រឹតដល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ ។

អាម្នាញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ គុសលោ ឧបោតុ ធម្មា
 អន្យាគតស្ស ឧបោតុស្ស ធម្មស្ស អាម្នាញប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ អគុសលោ ឧបោតុ ធម្មា អន្យា-
 សលស្ស ឧបោតុស្ស ធម្មស្ស អាម្នាញប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អគុសលោ ឧបោតុ ធម្មា គុសលស្ស
 ឧបោតុស្ស ធម្មស្ស អាម្នាញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អគុសលោ ឧបោតុ ធម្មា អន្យាគតស្ស ឧបោតុស្ស
 ធម្មស្ស អាម្នាញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អន្យា-
 គតោ ឧបោតុ ធម្មា អន្យាគតស្ស ឧបោតុស្ស
 ធម្មស្ស អាម្នាញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អន្យាគតោ
 ឧបោតុ ធម្មា គុសលស្ស ឧបោតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្នាញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អន្យាគតោ ឧបោតុ
 ធម្មា អន្យាគតោ ឧបោតុ ធម្មា អន្យាគតោ ឧបោតុ
 ធម្មស្ស អាម្នាញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧២៣] គុសលោ ឧបោតុ ធម្មា គុសលស្ស
 ឧបោតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 គុសលោ ឧបោតុ ធម្មា អគុសលស្ស ឧបោតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ ។

ជាអកុសល ដោយការម្នាញប្បដ្ឋយេន ឧបោតុនមិ ជាអកុសល ជាបដ្ឋយោ
 ខែឧបោតុនមិ ជាអន្យាគតោ ដោយការម្នាញប្បដ្ឋយេន ។ ឧបោតុ-
 នមិ ជាអកុសល ជាបដ្ឋយោ ខែឧបោតុនមិ ជាអកុសល ដោយការ-
 ម្នាញប្បដ្ឋយេន ឧបោតុនមិ ជាអកុសល ជាបដ្ឋយោ ខែឧបោតុនមិ ជា
 កុសល ដោយការម្នាញប្បដ្ឋយេន ឧបោតុនមិ ជាអកុសល ជាបដ្ឋយោ ខែ
 ឧបោតុនមិ ជាអន្យាគតោ ដោយការម្នាញប្បដ្ឋយេន ។ ឧបោតុនមិ ជា
 អន្យាគតោ ជាបដ្ឋយោ ខែឧបោតុនមិ ជាអន្យាគតោ ដោយការម្នាញប្ប-
 ដ្ឋយេន ឧបោតុនមិ ជាអន្យាគតោ ជាបដ្ឋយោ ខែឧបោតុនមិ ជាអកុសល
 ដោយការម្នាញប្បដ្ឋយេន ឧបោតុនមិ ជាអន្យាគតោ ជាបដ្ឋយោ ខែ
 ឧបោតុនមិ ជាអកុសល ដោយការម្នាញប្បដ្ឋយេន ។

[៧២៤] ឧបោតុនមិ ជាអកុសល ជាបដ្ឋយោ ខែឧបោតុនមិ
 ជាអកុសល ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយេន ឧបោតុនមិ ជាអកុសល ជាបដ្ឋយោ
 ខែឧបោតុនមិ ជាអកុសល ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយេន មាតិកា ៤ ។

អំពីឧប្បន័យ អនុលោមភ្នំកុរុប្បដ្ឋានំ

អកុសលោ ឧបេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ឧបេតុស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ តិណំ ។ អន្តរ-
ការោ ឧបេតុ ធម្មោ អន្តរការស្ស ឧបេតុស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ អន្តរការោ
ឧបេតុ ធម្មោ កុសលស្ស ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស
អនិច្ចតិប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ តិណំ ។

[៧២៤] កុសលោ ឧបេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស អន្តរាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ កុស-
លោ ឧបេតុ ធម្មោ អន្តរការស្ស ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស
អន្តរាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ អកុសលោ ឧបេតុ
ធម្មោ អកុសលស្ស ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស អន្តរាប្ប-
ដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ អកុសលោ ឧបេតុ ធម្មោ អន្តរ-
ការស្ស ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស អន្តរាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋា-
យោ ។ អន្តរការោ ឧបេតុ ធម្មោ អន្តរការស្ស
ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស អន្តរាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ តិណំ ។

[៧២៥] កុសលោ ឧបេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
ឧបេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបេតិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ
កុសលោ ឧបេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ឧបេ-
តុស្ស ធម្មស្ស ឧបេតិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ

អំពីឧប្បន័យ អនុលោមភ្នំកុរុប្បដ្ឋានំ

ឧបេតុស្ស ជាអកុសល ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអកុសល ដោយ
អនិច្ចតិប្បដ្ឋាយេន មានវិវាទ ។ ឧបេតុស្ស ជាអន្តរក្រឹត ជាបច្ច័យ ខែ
ឧបេតុស្ស ជាអន្តរក្រឹត ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋាយេន ឧបេតុស្ស ជាអន្តរ-
ក្រឹត ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអកុសល ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋាយេន មាន
វិវាទ ។

[៧២៦] ឧបេតុស្ស ជាអកុសល ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអ-
កុសល ដោយអន្តរាប្បដ្ឋាយេន ឧបេតុស្ស ជាអកុសល ជាបច្ច័យ ខែឧបេ-
តុស្ស ជាអន្តរក្រឹត ដោយអន្តរាប្បដ្ឋាយេន ។ ឧបេតុស្ស ជាអកុសល
ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអកុសល ដោយអន្តរាប្បដ្ឋាយេន ឧបេតុស្ស
ជាអកុសល ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអន្តរក្រឹត ដោយអន្តរាប្បដ្ឋាយេន ។
ឧបេតុស្ស ជាអន្តរក្រឹត ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអន្តរក្រឹត ដោយ
អន្តរាប្បដ្ឋាយេន មានវិវាទ ។

[៧២៧] ឧបេតុស្ស ជាអកុសល ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស
ជាអកុសល ដោយឧបេតិស្សយប្បដ្ឋាយេន ឧបេតុស្ស ជាអកុសល
ជាបច្ច័យ ខែឧបេតុស្ស ជាអកុសល ដោយឧបេតិស្សយប្បដ្ឋាយេន

កុសលា នហេតុ ធាតុ អក្សកតស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អក្ស-
 សលា នហេតុ ធាតុ អកុសលស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អកុសលា
 នហេតុ ធាតុ កុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អកុសលា នហេតុ
 ធាតុ អក្សកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អក្សកតោ នហេតុ
 ធាតុ អក្សកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អក្សកតោ នហេតុ ធាតុ
 កុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អក្សកតោ នហេតុ ធាតុ អកុស-
 លស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[៧២៦] នាគ្គាលា ធរំ អធិបតីយា និម
 អនន្តរំ សត្តំ សមនន្តរំ សត្តំ សហជានេ ធរំ
 អត្តមត្តោ តីណិ ទិស្សយ កោស ឧបទិស្សយ
 ធរំ ធម្មជានេ តីណិ បដ្ឋជានេ តីណិ អាសវិទេ
 តីណិ កម្មេ សត្តំ វិចានេ ឯកំ រាហាវិក សត្តំ

នហេតុធម៌ កុសល ជាប់ជួយ ខែនហេតុធម៌ ជាអក្សក្រឹត ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ ។ នហេតុធម៌ កុសល ជាប់ជួយ ខែនហេតុធម៌
 ជាអកុសល ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ នហេតុធម៌ កុសល ជាប់ជួយ
 ខែនហេតុធម៌ កុសល ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ នហេតុធម៌ កុស-
 ល ជាប់ជួយ ខែនហេតុធម៌ ជាអក្សក្រឹត ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ ។
 នហេតុធម៌ ជាអក្សក្រឹត ជាប់ជួយ ខែនហេតុធម៌ ជាអក្សក្រឹត ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ នហេតុធម៌ ជាអក្សក្រឹត ជាប់ជួយ ខែនហេតុធម៌
 កុសល ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ នហេតុធម៌ កុសល ជាប់ជួយ
 ខែនហេតុធម៌ កុសល ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ ។

- [៧២៦] កុដិកាម្មណប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧ កុដិកមិច្ឆប្បដ្ឋយេ
- មានព្រះ ១៦ កុដិកនន្តរាប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧ កុដិកសមនន្តរាប្បដ្ឋយេ មាន
- ព្រះ ៧ កុដិកសហជានាប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧ កុដិកត្តមត្តោប្បដ្ឋយេ មាន
- ព្រះ ៣ កុដិកទិស្សយប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ១២ កុដិកឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ
- មានព្រះ ៧ កុដិកបុរោជានាប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៣ កុដិកបដ្ឋជានាប្បដ្ឋយេ
- មានព្រះ ៣ កុដិកអាសវិទេប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៣ កុដិកកម្មប្បដ្ឋយេ មាន
- ព្រះ ៧ កុដិកវិចានប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ១ កុដិករាហាវិកាប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧

សង្ខារោ សត្តំ ឈារោ សត្តំ មាត្រំ សត្តំ សម្មយុត្តោ
តំណី វិប្បយុត្តោ វេទនំ មត្តិយោ វេទនា ធម្មិយា សត្តំ
វិភាសេ សត្តំ អវិភាសេ វេទនា ។

[៧២៧] ធម្មិយា បណ្ណិកស ធម្មាម្មណោ
បណ្ណិកស ។

[៧២៨] អារម្មណប្បដ្ឋយា ធម្មិយា ធម្មិ ។

[៧២៩] ធម្មិយា អារម្មណោ ធម្មិ ។

យថា តុសលត្ថិកោ វេទនា វា វិវិដ្ឋាវេទនំ ។

កុសលត្ថិកោ ធម្មិ ។

វេទនាត្ថិកោ ហេតុទុក្ខំ

[៧៣០] សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ហេតុ ធម្មំ
បដិច្ច សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ហេតុ ធម្មំ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧត្តាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អនុត្តម-
សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច
អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ហេតុ ធម្មំ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

កុដិក្ខំយប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិក្ខំយប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិក្ខំ-
ប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
ហេតុវា វេ កុដិមត្តិប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិឧត្តិប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ
កុដិវិភាសប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិអវិភាសប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ ។

[៧៣១] កុដិវេទនាប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិវេទនាប្បដ្ឋយ
ហេតុវា វេ ។

[៧៣២] កុដិមាត្រប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិមាត្រប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៣] កុដិសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ ហេតុវា វេ កុដិសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។
បញ្ញាវា កុដិកុសលត្ថិកា យំនិលោ បណ្ណិត

អប្បិទ្ធិវា យំនិលោ វេទនា ។

ធម្មំ កុសលត្ថិកោ ធម្មិ ។

វេទនាត្ថិកោ ហេតុទុក្ខំ

[៧៣៤] ហេតុធម្មំ ប្រកបដោយសុខវេទនា អស្រ័យ ទូរោ-
កុដិ ប្រកបដោយសុខវេទនា វេហិតិ ឡើង ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។
ហេតុធម្មំ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អស្រ័យ ទូរោកុដិ ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា វេហិតិ ឡើង ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម្មំ ប្រកប
ដោយអនុកុដិសុខវេទនា អស្រ័យ ទូរោកុដិ ប្រកបដោយអនុកុ-
ដិសុខវេទនា វេហិតិ ឡើង ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣១] ហេតុវិញ្ញាណ តិណ្ណិ អាម្មណេ តិណ្ណិ
អនិចចតិយា តិណ្ណិ វិចារកេ ទ្វេ អវិចារកេ តិណ្ណិ ។

[៧៣២] ឧអនិចចតិយា តិណ្ណិ ឧបុរេវាតេ ទ្វេ
ឧបច្ឆាវាតេ តិណ្ណិ ឧអារម្មណេ តិណ្ណិ ឧវិចារកេ
តិណ្ណិ ឧវិចារយុត្តេ ទ្វេ ។

[៧៣៣] ហេតុវិញ្ញាណ ឧអនិចចតិយា តិណ្ណិ ។

[៧៣៤] ឧអនិចចតិយា ហេតុវិញ្ញាណ តិណ្ណិ ។
សហជាតកំលេមិ ។ ឬ ។ សម្បយុត្តកំលេមិ

វិចារកេ ។

[៧៣៥] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ហេតុ
ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុវិញ្ញាណេ ឧបច្ឆាយោ ។ ឧត្តាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ ធម្មា ឧត្តាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុវិញ្ញាណេ ឧ-
បច្ឆាយោ ។ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ហេតុ ធម្មា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុវិញ្ញាណេ ឧបច្ឆាយោ ។

[៧៣៦] ក្នុងហេតុវិញ្ញាណ មានវិចារកេ ក្នុងអាម្មណេវិញ្ញាណ
មានវិចារកេ ក្នុងអនិចចតិយា មានវិចារកេ ក្នុងវិចារកេវិញ្ញាណ មាន
វិចារកេ ក្នុងវិចារកេវិញ្ញាណ មានវិចារកេ ។

[៧៣៧] ក្នុងអនិចចតិយា មានវិចារកេ ក្នុងឧបុរេវាតេវិញ្ញាណ
មានវិចារកេ ក្នុងឧបច្ឆាវាតេវិញ្ញាណ មានវិចារកេ ក្នុងឧអារម្មណេវិញ្ញាណ
មានវិចារកេ ក្នុងឧវិចារកេវិញ្ញាណ មានវិចារកេ ក្នុងឧវិចារយុត្តេវិញ្ញាណ មាន
វិចារកេ ។

[៧៣៨] ក្នុងអនិចចតិយា មានវិចារកេ ក្នុងអាម្មណេវិញ្ញាណ ។
[៧៣៩] ក្នុងហេតុវិញ្ញាណ មានវិចារកេ ក្នុងអាម្មណេវិញ្ញាណ ។
សហជាតកំលេមិ ។ ឬ ។ សម្បយុត្តកំលេមិ

បណ្ឌិត គម្ពីរវិញ្ញាណវិញ្ញាណ ។

[៧៣៩] ហេតុវិញ្ញាណ ប្រកថាវិញ្ញាណសុខវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ វៃ
ហេតុវិញ្ញាណ ប្រកថាវិញ្ញាណសុខវិញ្ញាណ អោយហេតុវិញ្ញាណ ។ ហេតុវិញ្ញាណ
ប្រកថាវិញ្ញាណសុខវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ វៃហេតុវិញ្ញាណ ប្រកថាវិញ្ញាណសុខវិញ្ញាណ
អោយហេតុវិញ្ញាណ ។ ហេតុវិញ្ញាណ ប្រកថាវិញ្ញាណអនុក្ខមសុខវិញ្ញាណ ជា
បច្ច័យ វៃហេតុវិញ្ញាណ ប្រកថាវិញ្ញាណអនុក្ខមសុខវិញ្ញាណ អោយហេតុវិញ្ញាណ ។

វេទនាស្តិកបោកបញ្ឆោត

យថា តុសលត្ថិកោ បញ្ញាភិវឌ្ឍនី វិជ្ជាវេទនា ។

(៧៦១) សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទេហតុ
ធម្មំ បដិច្ច សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទេហតុ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ធុត្តាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ទេហតុ ធម្មំ បដិច្ច ធុត្តាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ទេហតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យោ ។ អធុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ទេហតុ
ធម្មំ ។ បដិច្ច អធុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ទេហតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៦២) ហេតុយេ តិណិ អាម្ពណេ តិណិ
អវិគតេ តិណិ ។

(៧៦៣) ទេហតុយេ តិណិ ទេអធិបតិយេ តិណិ
ធម្មវេទនេ ទេ ធម្មាជានេ តិណិ ទេអបសវិទ
តិណិ ទកក្ខេ តិណិ ទវិចារេន តិណិ ទវិប្ប-
យុត្តេ ទេ ។

សហជានិកាម្បិ សម្មយុត្តនិកាម្បិ វិជ្ជាវេទនា ។

(៧៦៤) សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទេហតុ
ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទេហ-
តុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋយោ

វេទនាស្តិកបោកបញ្ឆោត

បញ្ញាភិវឌ្ឍនី កុដិកុសលត្ថិកោ យិនិណោ បណ្ឌិត ធម្មវិទ្យាស្តិកោ
យិនិវាទោ ។

(៧៦៥) ទេហតុមិ ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ទ្វារ-
វេទនាមិ ប្រកបដោយសុខវេទនា វេចក៏តាម្បិទី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ ។
ទេហតុមិ ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ទ្វារវេទនាមិ ប្រកប
ដោយសុខវេទនា វេចក៏តាម្បិទី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ទេហតុមិ
ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ទ្វារវេទនាមិ ប្រកបដោយ
អធុត្តមសុខវេទនា វេចក៏តាម្បិទី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៦៦) កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មាន
វិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា ។

(៧៦៧) កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ
មានវិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា
កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា
កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា
កុដិវេទប្បដ្ឋយោ មានវិវា ។

សហជានិកាម្បិ សម្មយុត្តនិកាម្បិ បណ្ឌិត ធម្មវិទ្យាស្តិកោ វេទនា ។

(៧៦៨) ទេហតុមិ ប្រកបដោយសុខវេទនា វេចក៏តាម្បិ
ប្រកបដោយសុខវេទនា វេចក៏តាម្បិ ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ

ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទោហតុស្ស ធម្មស្ស
អនុត្តមសុតាយ វេទនាយ ។

[៧៤៥] សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទោហតុ
ធម្មោ សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទោហតុស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចត្តាយថ បច្ចយោ សុតាយ វេទនា-
យ សម្មយុត្តោ ទោហតុ ធម្មោ អនុត្តមសុតាយ វេទ-
នាយ សម្មយុត្តស្ស ទោហតុស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចត្ត-
យោធម ឆាត្តយា ។ ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ទោហតុ ធម្មោ ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទោ-
ហតុស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចត្តយោធម បច្ចយោ ។ អ-
នុត្តមសុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទោហតុ ធម្មោ
អនុត្តមសុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទោហតុស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចត្តយោធម បច្ចយោ អនុត្តមសុតា-
យ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទោហតុ ធម្មោ សុតាយ-
វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទោហតុស្ស ធម្មស្ស អនិ-
ច្ចត្តយោធម បច្ចយោ ។

[៧៤៦] សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ទោហតុ
ធម្មោ សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ទោហតុស្ស
ធម្មស្ស អនុត្តមសុតាយ វេទនាយ បច្ចយោ ធ្វេ ។

ធុត្តយ វេទនាយ ប្រកថាយសុតាវេទនា វេទនាយសម្មយុត្តយ ។

[៧៤៧] ទោហតុស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា ធុត្តយ ទោហតុ-
ស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា វេទនាយសម្មយុត្តយ ទោហតុស្ស ប្រកថ
វេទនាយសុតាវេទនា ធុត្តយ វេទនាយសម្មយុត្តមសុត
វេទនា វេទនាយសម្មយុត្តយ ។ ទោហតុស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា ធុ
ត្តយ វេទនាយសម្មយុត្តយ វេទនាយសម្មយុត្តយ ។
ទោហតុស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា ធុត្តយ វេទនាយសម្មយុត្ត
ប្រកថាយសុតាវេទនា វេទនាយសម្មយុត្តយ ទោហតុស្ស ប្រកថ
វេទនាយសុតាវេទនា ធុត្តយ វេទនាយសម្មយុត្តយ ។
ទោហតុស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា ធុត្តយ វេទនាយសម្មយុត្ត
ប្រកថាយសុតាវេទនា វេទនាយសម្មយុត្តយ ទោហតុស្ស ប្រកថ
វេទនាយសុតាវេទនា ធុត្តយ វេទនាយសម្មយុត្តយ ។

[៧៤៨] ទោហតុស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា ធុត្តយ វេទនា-
ហតុស្ស ប្រកថាយសុតាវេទនា វេទនាយសម្មយុត្តយ ហនរៈ២ ។

វិចារកម្មធម្មធម្មំ នរោហតំ ធម្មំ ធម្មិញ វិចារកម្មធម្មធម្មា
 នរោហតុ ធម្មំ ធម្មិញកកលវិចារកម្មធម្មធម្មា នរោហតុ ធម្ម
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បជ្ជយា ។ ធម្មិវិចារកម្មវិចារក
 ម្មធម្មធម្មំ នរោហតំ ធម្មំ ធម្មិញ ធម្មិវិចារកម្មវិចារក
 ម្មធម្មធម្មា នរោហតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បជ្ជយា
 តីណិ ។ វិចារតំ នរោហតុញ្ច ធម្មិវិចារកម្មវិចារកម្ម
 ធម្មំ នរោហតុញ្ច ធម្មំ ធម្មិញ ធម្មិវិចារកម្មវិចារកម្ម
 ធម្មា នរោហតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បជ្ជយា តីណិ ។
 វិចារកម្មធម្មធម្មំ នរោហតុញ្ច ធម្មិវិចារកម្មវិចារកម្មធម្មធម្ម
 នរោហតុញ្ច ធម្មំ ធម្មិញ ធម្មិវិចារកម្មវិចារកម្មធម្មធម្មា
 នរោហតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៧៦៣] ហេតុយា ទោស អាម្មណោ បញ្ច
 អធិបតិយោ ធម្មិ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
 សហជាតេ ទោស អត្តាទត្តា សត្ត វិស្សយ
 ទោស ឧបវិស្សយ បញ្ច បុរោជាតេ តីណិ

នរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមានិវិចារកម្មប្រក្រតីក្ខំ នរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនា
 វិចារកម្មធម្មិមិនិវេទនាធម្មិវិចារកម្មប្រក្រតីក្ខំ កស្រីយ ទូនរោហតុធម្មំ
 ជាធម្មិមានិវិចារកម្មប្រក្រតី វើហតីកាឡិកំ ប្រាមហេតុប្បជ្ជយ ។
 នរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនាវិចារកម្មធម្មិមិនិវេទនាធម្មិវិចារកម្មប្រក្រតី
 កស្រីយ ទូនរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនាវិចារកម្មធម្មិមិនិវេទនាធម្មិមាន
 វិចារកម្មប្រក្រតី វើហតីកាឡិកំ ប្រាមហេតុប្បជ្ជយ មានវិរាត ។
 នរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនាវិចារកម្មធម្មិមិនិវេទនាធម្មិវិចារកម្មប្រក្រតី
 កស្រីយ ទូនរោហតុធម្មំ ជាវិចារកម្មធម្មំ ទូនរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនា
 វិចារកម្មធម្មិមិនិវេទនាធម្មិវិចារកម្មប្រក្រតីធម្មំ វើហតីកាឡិកំ ប្រាម
 ហេតុប្បជ្ជយ មានវិរាត ។ នរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនាវិចារកម្មធម្មិមិនិវេ
 ទនាធម្មិវិចារកម្មប្រក្រតី កស្រីយ ទូនរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមាន
 វិចារកម្មប្រក្រតីធម្មំ ទូនរោហតុធម្មំ ជាធម្មិមិនិវេទនាវិចារកម្មធម្មិមិនិវេទ
 នាធម្មិវិចារកម្មប្រក្រតីធម្មំ វើហតីកាឡិកំ ប្រាមហេតុប្បជ្ជយ ។

[៧៦៤] កុណិហេតុប្បជ្ជយ មានវិរាត ១៣ កុណិហេតុប្បជ្ជយ
 មានវិរាត ៥ កុណិអធិបតិប្បជ្ជយ មានវិរាត ៤ កុណិអនន្តរាប្បជ្ជយ មានវិរាត
 ៥ កុណិសមនន្តរាប្បជ្ជយ មានវិរាត ៥ កុណិសហជាតាប្បជ្ជយ មានវិរាត ១៣
 កុណិអត្តាទត្តាប្បជ្ជយ មានវិរាត ៧ កុណិវិស្សយប្បជ្ជយ មានវិរាត ១៣
 កុណិឧបវិស្សយប្បជ្ជយ មានវិរាត ៥ កុណិបុរោជាតាប្បជ្ជយ មានវិរាត ៣

អាសេសេយ ទ្វេ កាយ្យ តោស វិចារេត លវ អាហារ
តោស ។ យេ ។ សម្មយុត្តេ បញ្ច អវិគោត តោស ។

[៧៦៤] វិចារេតំ ធមោតុំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារេតា
ធមោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លវ ។

[៧៦៥] វិចារេតំ ធមោតុំ ធម្មំ បដិច្ច លវិចារេតា-
លវិចារេតធម្មធម្មោ ធមោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធមា-
រម្មណាប្បច្ចយា ។

[៧៦៦] នហតុយា លវ ធមារម្មណ បញ្ច
ធមតិបតិយា តោស ធមទទ្ធករ បញ្ច ធមសមទទ្ធករ
កញ្ច ធមត្តតត្តា បញ្ច ធមទទ្ធនិស្សយេ បញ្ច ធម-
ប្បវេស ទ្វាធម ធមត្តាជាតេ តោស ធមាសា-
វាធម តោស ធមារម្ម ទ្វេ លវិចារេត បញ្ច លវិចារេ-
យុត្តេ តីណិ ។

សហជាតវាទេមិ សម្មយុត្តវាទេមិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិចារេតត្វា ។

[៧៦៧] វិចារេតា ធមោតុ ធម្មោ វិចារេតស្ស
ធមោតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេធម បច្ចុយា
វិចារេតា ធមោតុ ធម្មោ វិចារេតធម្មធម្មស្ស ធម-
ោតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេធម បច្ចុយា

ក្នុងការសិទ្ធិប្បច្ច័យ មានការៈ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានការៈ១៣ ក្នុង
វិចារេតប្បច្ច័យ មានការៈ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានការៈ១៣ ។ យេ ។

ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានការៈ៥ ក្នុងវិគោតប្បច្ច័យ មានការៈ១៣ ។
[៧៦៦] នហតុមិ ជាវិចារេត អាស្រ័យ ទ្វេនហតុមិ ជា

វិចារេត វេចកេតេវុទិ ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ៧ ។

[៧៦៧] នហតុមិ ជាធម៌នៃវិចារេតវិចារេតវិចារេតវិចារេត
មានវិចារេតជាប្រក្រតី អាស្រ័យ ទ្វេនហតុមិ ជាវិចារេត វេចកេតេវុទិ
ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៨] ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ៧ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ
មានការៈ៥ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ១៣ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ
មានការៈ៥ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ៥ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ
មានការៈ៥ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ៥ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ
មានការៈ១២ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ១៣ ក្នុងនហតុប្ប-
ច្ច័យ មានការៈ១៣ ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានការៈ៦ ក្នុងវិចារេ-
តប្បច្ច័យ មានការៈ៥ ក្នុងវិចារេតប្បច្ច័យ មានការៈ៣ ។

សហជាតវាទេក្កិ សម្មយុត្តវាទេក្កិ បណ្ឌិត កម្មវិទ្ធិពិស្វា
ប្រវិចារេតវិចារេតវិចារេតវិចារេត ។

[៧៦៧] នហតុមិ ជាវិចារេត ជាបច្ច័យ នៃនហតុមិ
ជាវិចារេត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ នហតុមិ ជាវិចារេត ជាបច្ច័យ
នៃនហតុមិ ជាធម៌នៃវិចារេតជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

ឧប្បទានិក្ខត្តាណាមិយំ

[៧៧២] ឧប្បទានិក្ខត្តាណាមិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បទានិក្ខត្តាណាមិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បទានិក្ខត្តំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ អនុប្បទានិក្ខត្តាណាមិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនុប្បទានិក្ខត្តាណាមិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បទានិក្ខត្តំ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ អនុប្បទានិក្ខត្តាណាមិយំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច អនុប្បទានិក្ខត្តាណាមិយោ ហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បទានិក្ខត្តំ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧៣] ហេតុយា តីណិ អាម្មវណោ តីណិ
 អនិបតិយា ទ្វេ វិហារោ ទ្វេ ។

[៧៧៤] ឧអនិបតិយា តីណិ ឧប្បវជារោ តីណិ
 ឧអាសវនេ តីណិ ឧវិហារោ ទ្វេ ឧវិហារយុត្តោ
 តីណិ ។

សហជានិក្ខត្តិ សម្បយុត្តិក្ខត្តិ វិច្ឆារោតត្តា ។

ឧប្បទានិក្ខត្តិក្ខត្តិក្ខត្តិ

[៧៧៥] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 កណ្តាជាដើមកាន់យក តាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន កាស្រ័យ ខ្លាច
 ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមកាន់យក
 តាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់
 យកតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន កាស្រ័យ ខ្លាចហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជា
 ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តាំងមិន
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន កាស្រ័យ ខ្លាចហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តាំងមិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានកិរៈ ៧ ក្នុងអាម្មវណាប្បច្ច័យ មាន
 កិរៈ ៧ ក្នុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានកិរៈ ៦ ក្នុងវិហារប្បច្ច័យ មានកិរៈ ៦ ។

[៧៧៧] ក្នុងឧអនិបតិប្បច្ច័យ មានកិរៈ ៧ ក្នុងឧប្បវជារោប្បច្ច័យ
 មានកិរៈ ៧ ក្នុងឧអាសវនេប្បច្ច័យ មានកិរៈ ៧ ក្នុងវិហារប្បច្ច័យ មាន
 កិរៈ ៦ ក្នុងវិហារយុត្តិប្បច្ច័យ មានកិរៈ ៧ ។

សហជានិក្ខត្តិ សម្បយុត្តិក្ខត្តិ បណិក ឧប្បទានិក្ខត្តិ ផលិច្ច ។

[២៧៧] ទុកាធិដ្ឋុចាតាធិយោ ហេតុ ធម្មា ទុ-

ចាធិដ្ឋុចាតាធិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុញ្ញត្ថ-

យេន ចន្ទាយោ អនុចាធិដ្ឋុចាតាធិយោ ហេតុ ធម្មា

អនុចាធិដ្ឋុចាតាធិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុញ្ញ-

ត្ថយេន ចន្ទាយោ ១ អនុចាធិដ្ឋុចាតាធិយោ ហេតុ

ធម្មា អនុចាធិដ្ឋុចាតាធិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

ហេតុញ្ញត្ថយេន ចន្ទាយោ ២

[២៧៨] ទុកាធិដ្ឋុចាតាធិយោ ហេតុ ធម្មា ទុ-

ចាធិដ្ឋុចាតាធិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនុញ្ញា-

ញ្ញត្ថយេន ចន្ទាយោ ទុចាធិដ្ឋុចាតាធិយោ ហេតុ

ធម្មា អនុចាធិដ្ឋុចាតាធិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

នាយោ ហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេសោនកត្តា

ធាតុមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ វាចច្ចំយ នៃហេតុធម៌

ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេសោនកត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វាវិវា

ច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ ហោយហេតុញ្ញត្ថំយ ហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្ប

ត្តករោយកិលេសោនកត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំ

ទុកាខេ វាចច្ចំយ នៃហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេស

ោនកត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ វាចច្ចំយ

ហេតុញ្ញត្ថំ ១ ហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេសោន

កត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ វាចច្ចំយ

នៃហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេសោនកត្តា ធាតុវិមកា

វេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ ហោយហេតុញ្ញត្ថំយ ២

[២៧៩] ហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេសោនកត្តា

ធាតុមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ វាចច្ចំយ នៃហេតុធម៌

ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយកិលេសោនកត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វាវិវា

ច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ ហោយហេតុញ្ញត្ថំយ ហេតុធម៌ ធាតុវិវេក

សម្បត្តករោយកិលេសោនកត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃ

វស្សំទុកាខេ វាចច្ចំយ នៃហេតុធម៌ ធាតុវិវេកសម្បត្តករោយ

កិលេសោនកត្តា ធាតុវិមកាវេយេ វិនិច្ឆ័យោនៃវស្សំទុកាខេ

អាមន្តណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អនុទានិទ្ធិទានានិ-
 យោ ហេតុ ធម្មោ អនុទានិទ្ធិទានានិយស្ស ហេ-
 តុស្ស ធម្មស្ស អាមន្តណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អនុទា-
 និទ្ធិទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧទានិទ្ធិទានានិយស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាមន្តណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុទានិទ្ធិទា-
 នានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាមន្តណប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ។

[៧៧៧] ឧទានិទ្ធិទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុ-
 ទានិទ្ធិទានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ហេតុ
 ធម្មោ អនុទានិទ្ធិទានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

ដោយអាមន្តណប្បច្ចយេ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ
 នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិន
 កាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអាមន្តណប្បច្ចយេ ហេតុ-
 ធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យក
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យក ។ តំនីជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ដោយអាមន្តណប្បច្ចយេ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តំនីនៃប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយ
 អាមន្តណប្បច្ចយេ ។

[៧៧៧] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា
 ជាដើមកាន់យក តំនីជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យក តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអចិបតិប្បច្ចយេ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន

វេទិមតិប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ ។ អនុតានិទ្ធអនុតានា-
 និយោ ហេតុ ធម្មោ អនុតានិទ្ធអនុតានានិយស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស វេទិមតិប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ អនុ-
 តានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុតានិទ្ធអនុ-
 តានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស វេទិមតិប្បដ្ឋយេន
 មច្ចុយោ ។

(៧៦៦) អនុតានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ ធម្មោ វេ-
 ទិមតិប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ ។ អនុតានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ
 ធម្មោ អនុតានិទ្ធអនុតានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អនុលោមន្តិកវាយ្យាដ្ឋានំ មច្ចុយោ វិសិ ។ អនុតានិទ្ធអនុ-
 តានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុតានិទ្ធអនុតានានិយស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនុលោមន្តិកវាយ្យាដ្ឋានំ មច្ចុយោ

ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋយេ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក កំណើនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជា
 ដើមមិនកាន់យក កំណើនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនិច្ចតិ-
 ប្បដ្ឋយេ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម
 មិនកាន់យកកំណើនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យក នៃជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋយេ ។

(៧៦៧) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា
 ជាដើមកាន់យកកំណើនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកកំណើនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនុលោមន្តិកវាយ្យាដ្ឋានំ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកនៃជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 កណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកនៃជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនុលោ-
 មន្តិកវាយ្យាដ្ឋានំ មានព្រះ ពុទ្ធ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យក កំណើនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជា
 ដើមមិនកាន់យកកំណើនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនុលោមន្តិកវាយ្យាដ្ឋានំ

អនុតានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុតានិទ្ធ-
 តានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរម្បត្តយេន
 មច្ចយោ ។

[៧៧០] ឧតានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧតា-

និទ្ធអនុតានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រី-

ម្បត្តយេន មច្ចយោ ឧតានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ ធម្មោ

អនុតានិទ្ធអនុតានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទ្ទេសនិយម-

និយមន្ត្រីម្បត្តយេន មច្ចយោ ឧតានិទ្ធអនុតានានិយោ ហេតុ

ធម្មោ អនុតានិទ្ធអនុតានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

ឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រីម្បត្តយេន មច្ចយោ ។ អនុតានិទ្ធអនុតានិ-

យោ ហេតុ ធម្មោ អនុតានិទ្ធអនុតានានិយស្ស ហេតុស្ស

ធម្មស្ស ឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រីម្បត្តយេន មច្ចយោ តិណំ ។

ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់
 យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រីម្បត្តយេន ។

[៧៧១] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 កណ្តា ជាដើមកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ
 ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យក
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រីម្បត្តយេន ហេតុធម៌ ជា
 ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 ទាន ដោយឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រីម្បត្តយេន ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
 ច្រើន វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជា
 ដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបទ្ទេសនិយម-
 និយមន្ត្រីម្បត្តយេន ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានកណ្តា
 ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ហេតុ-
 ធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យក
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបទ្ទេសនិយមន្ត្រីម្បត្តយេន មានព្រះពុទ្ធ ។

អនុចារិនិទ្ធិអនុចារនាទិយោ ហេតុ ទន្សោ អនុចារិនិទ្ធិ-
 អនុចារនាទិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បទ្ធរយេន ធម្មយោ តីណិ ។ វេ ។

[៧៩២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ មញ្ញ អធិ-

មតិយោ ចក្កាវិ អនុទ្ធាវ ធ សមនទ្ធាវ ធ សហជានេ
 តីណិ មញ្ញមញ្ញ តីណិ ចិស្សរយ តីណិ ធម្ម-
 ទិស្សរយ ធម្ម អារម្មណេ ទ្វេ វិចារកេ ទ្វេ អវិ-
 កតេ តីណិ ។

[៧៩៣] ធម្មហេតុយា ធម្ម ធម្មារម្មណេ ធម្ម ។

[៧៩៤] ហេតុប្បទ្ធរយេ ធម្មារម្មណេ តីណិ ។

[៧៩៥] ធម្មហេតុប្បទ្ធរយា អារម្មណេ មញ្ញ ។

យថា កុសលគ្គិកេ មញ្ញានាម្យំ ធម្មំ វិចារកត្វំ ។

[៧៩៦] ឧចារិនិទ្ធិចារនាទិយំ ធម្មហេតុ ធម្មំ មទិទ្ធិ ឧចា-

និទ្ធិចារនាទិយោ ធម្មហេតុ ទន្សោ ឧប្បទ្ធិកិ ហេតុប្បទ្ធរយា

ហេតុមិ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមានខ្លះ
 យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ផលទុក្ខទាន ជាបន្តិយ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមានខ្លះ យកទាំងមិនជា
 ប្រយោជន៍ផលទុក្ខទាន ដោយឧបទិស្សយប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣ ។ វេ ។

[៧៩៦] ក្នុងហេតុប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធិយ មាន
 ពីរ ៥ ក្នុងអធិកម្មប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ក្នុងវិនិច្ឆ័យប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥
 ក្នុងសមនទ្ធាប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ក្នុងសហជានប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣
 ក្នុងអតាកតាប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣ ក្នុងចិស្សរយប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣ ក្នុង
 ឧបទិស្សរយប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ក្នុង
 វិចារកត្វប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ក្នុងអវិកតប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣ ។

[៧៩៧] ក្នុងឧចារប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធិយ
 មានពីរ ៥ ។

[៧៩៨] ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធិយ មានពីរ ៣ ព្រោះហេតុប្បទ្ធិយ ។

[៧៩៩] ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធិយ មានពីរ ៥ ព្រោះឧចារប្បទ្ធិយ ។

ឧបញ្ញាវិះ ក្នុងកុសលគ្គិកេ យិនិណា បណ្ឌិត ឧប្បទ្វិ
 ចំស្តារ យិនិចារម្ម ។

[៧៩០] ឧចារកុមិ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 កណ្តាជាដើមមានខ្លះយកទាំងជាប្រយោជន៍ផលទុក្ខទាន អស្រ័យ ឆ្កិវ-
 ហេតុមិ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមានខ្លះ
 យកទាំងជាប្រយោជន៍ផលទុក្ខទាន ទើបក៏កាត្វិក ព្រោះហេតុប្បទ្ធិយ

[៧៧៧] ឧបាសិទ្ធិនាណាមិយំ ឧបោត្តិ ធម្មំ បដិច្ច

ឧបាសិទ្ធិនាណាមិយោ ឧបោត្តិ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ឧបោ-
ត្តយ្ហុច្ចយា ។

[៧៧៨] ឧបោត្តយា បទ្ធិ បដាម្មារណា ធម ។

[៧៧៩] ឧបោត្តយ្ហុច្ចយា ធម្មារណា ធម ។

[៧៨០] ឧបោត្តយ្ហុច្ចយា ធម្មារណា បទ្ធិ ។

យថា ឧត្តសបដ្ឋិកោ បដ្ឋានានិច្ចិ វេទំ វិច្ឆារោត្តំ ។

ហោទិទ្ធិនេត្តុកំ ទិទ្ធិកំ ។

សង្កិល្លិទ្ធិពិហោត្តិ

[៧៨១] សង្កិល្លិទ្ធិសង្កិលេសិកា ឧបោត្តិ ធម្មំ បដិច្ច

សង្កិល្លិទ្ធិសង្កិលេសិកោ ឧបោត្តិ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ឧបោត្ត-

យ្ហុច្ចយា ។ អសង្កិល្លិទ្ធិសង្កិលេសិកា ឧបោត្តិ ធម្មំ បដិច្ច

អសង្កិល្លិទ្ធិសង្កិលេសិកោ ឧបោត្តិ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ

[៧៨៧] ឧបោត្តមិ ជាធម៌វេលសេស្តោត្តិកំ តាំងគូដល់សេចក្តី

សេស្តោត្តិ ឧបោត្តមិ ជាធម៌វេលសេស្តោត្តិកំ តាំងគូដល់សេចក្តី
សេស្តោត្តិ វេបភេត្តទ្រឹត្តិ ក្រោនោហកុម្មុជ្ជយ ។

[៧៨៨] កុដិទោហកុម្មុជ្ជយ មាននៈ ៥ កុដិទោហកុម្មុជ្ជយ

មាននៈ ៦ ។

[៧៨៩] កុដិទោហកុម្មុជ្ជយ មាននៈ ៦ ក្រោនោហកុម្មុជ្ជយ ។

[៧៩០] កុដិទោហកុម្មុជ្ជយ មាននៈ ៦ ក្រោនោហកុម្មុជ្ជយ ។

ឧប្បដ្ឋាននៈ កុដិទុសសន្តិកៈ យ៉ាងណា
បណ្ឌិត សម្បទ្ធិវិស្ណុក យ៉ាងនោះទេ ។
ធម៌ ឧបោត្តិកយោគុត្តៈ ។

សង្កិល្លិទ្ធិពិហោត្តិ

[៧៩១] ឧបោត្តមិ ជាធម៌វេលសេស្តោត្តិកំ តាំងគូដល់សេចក្តី
សេស្តោត្តិ ឧបោត្តមិ ជាធម៌វេលសេស្តោត្តិកំ តាំងគូដល់
សេស្តោត្តិ វេបភេត្តទ្រឹត្តិ ក្រោនោហកុម្មុជ្ជយ ។ ឧបោត្តមិ ជា
ធម៌វេលសេស្តោត្តិកំ តាំងគូដល់សេចក្តីសេស្តោត្តិ ឧបោត្ត-
មិ ជាធម៌វេលសេស្តោត្តិកំ តាំងគូដល់សេចក្តីសេស្តោត្តិ វេបភេត្តទ្រឹត្តិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អសង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខា ហេតុ
ធម្មំ បដិច្ច អសង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខា ហេតុ ធម្មា
ធម្មដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧៤] ហេតុយា តិណិ អាច្ឆាលោ តិណិ
អវិចារេ តិណិ ។

[៧៧៥] ឧអធិបតិយា តិណិ ឧបុរេវារេ តិណិ
ឧបច្ឆារាវតេ តិណិ ឧទារសេវារេ តិណិ ឧវិហារេ
តិណិ ឧវិប្បយុត្តេ តិណិ ។

សហជាតវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ វិច្ឆារេតថា ។

[៧៧៦] សង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខា ហេតុ ធម្មា
សង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ។ អសង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខា
ហេតុ ធម្មា អសង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខាស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ។ អសង្កេតវិញ្ញាណ-
សង្កេតវិញ្ញាណសិក្ខា ហេតុ ធម្មា អសង្កេតវិញ្ញាណសង្កេតវិញ្ញាណសិ-
ក្ខាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតាំងមិនគួរ
ផលសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ ឲ្យហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅ-
ហ្មងតាំងមិនគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង ទើបតែវាឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈព ក្នុងអាច្ឆាលោប្បដ្ឋយ មាន
វារៈព ក្នុងអវិចារេប្បដ្ឋយ មានវារៈព ។

[៧៧៥] ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈព ក្នុងឧបុរេវារេប្បដ្ឋយ
មានវារៈព ក្នុងឧបច្ឆារាវតេប្បដ្ឋយ មានវារៈព ក្នុងឧទារសេវារេប្បដ្ឋយ
មានវារៈព ក្នុងឧវិហារេប្បដ្ឋយ មានវារៈព ក្នុងឧវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈព ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្យស្តារាធិបុរ ។

[៧៧៦] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរផលសេចក្តី
សៅហ្មង ជាប់ដោយ ខែហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរផល
សេចក្តីសៅហ្មង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិន
សៅហ្មងតែគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង ជាប់ដោយ ខែហេតុធម៌ ជាធម៌
ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។
ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តាំងមិនគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង
ជាប់ដោយ ខែហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតាំងមិនគួរផលសេចក្តី
សៅហ្មង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៧] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស វាណ-
ន្តាប្បច្ចយេន ចត្វយោ ១ ។

[៧៧៨] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
ទិស្សយប្បច្ចយេន ចត្វយោ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-
កោ ហេតុ ធម្មា វាសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន ចត្វយោ ។
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា វាសន្តិលី-
ដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
យប្បច្ចយេន ចត្វយោ ។ វាសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-
កោ ហេតុ ធម្មា វាសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន ចត្វយោ
តីណិ ។ វាសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា
វាសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន ចត្វយោ ១ ។

[៧៧៩] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ បញ្ច អនិមត្តិ-
យា បញ្ច អនន្តរេ ធម សមនន្តរេ ធម សហជាត តីណិ

[៧៧៧] ហេតុមិ ជាតមិវេលាសៅ ហ្មនី តំនិគ្គាវេសេសច្ច្ត
សៅហ្មនី ជាច្ច្តយ វិនោហកុមមិ ជាតមិវេលាសៅ ហ្មនី តំនិគ្គាវេសេ
សេច្ច្តសៅហ្មនី ដោយវាណន្តាប្បច្ច្តយ វាណាៈ ២ ។

[៧៧៨] ហេតុមិ ជាតមិវេលាសៅ ហ្មនី តំនិគ្គាវេសេសច្ច្ត
សៅហ្មនី ជាច្ច្តយ វិនោហកុមមិ ជាតមិវេលាសៅ ហ្មនី តំនិគ្គាវេសេ
សេច្ច្តសៅហ្មនី ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច្តយ ហេតុមិ ជាតមិវេល
សៅហ្មនី តំនិគ្គាវេសេសច្ច្តសៅហ្មនី ជាច្ច្តយ វិនោហកុមមិ ជាតមិ
វេលាសៅហ្មនី តែត្រាវេសេសច្ច្តសៅហ្មនី ដោយឧបទិស្សយប្ប-
ច្ច្តយ ។ ហេតុមិ ជាតមិវេលាសៅ ហ្មនី តំនិគ្គាវេសេសច្ច្តសៅហ្មនី
ជាច្ច្តយ វិនោហកុមមិ ជាតមិវេលាសៅហ្មនី តំនិមិន្ទាវេសេសច្ច្ត
សៅហ្មនី ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច្តយ ។ ហេតុមិ ជាតមិវេលាសៅ
ហ្មនី តែត្រាវេសេសច្ច្តសៅហ្មនី ជាច្ច្តយ វិនោហកុមមិ ជាតមិវេលាសៅ
សៅហ្មនី តែត្រាវេសេសច្ច្តសៅហ្មនី ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច្តយ វាណ
វាៈ ៣ ។ ហេតុមិ ជាតមិវេលាសៅហ្មនី តំនិមិន្ទាវេសេសច្ច្ត
សៅហ្មនី ជាច្ច្តយ វិនោហកុមមិ ជាតមិវេលាសៅហ្មនី តំនិមិន្ទា
វេសេសច្ច្តសៅហ្មនី ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច្តយ វាណាៈ ២ ។

[៧៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច្តយ វាណាៈ ៣ ក្នុងវាណន្តាប្បច្ច្តយ វាណ
វាៈ ៥ ក្នុងអនិមត្តិប្បច្ច្តយ វាណាៈ ៥ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច្តយ វាណាៈ ៦
ក្នុងសហជាតិប្បច្ច្តយ វាណាៈ ៦ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច្តយ វាណាៈ ៣

អត្តាប្បាញ ភីណិ ចិស្សយេ ភីណិ ឧបចិស្សយេ
 អដ្ឋ អាហារិណិ ភីណិ វិចារេត មេ ភិច្ឆិយេ មេ
 អវិគរេត ភីណិ ។

[៥១២] ខេហតុយា អដ្ឋ ឧហារិណិ អដ្ឋ ។

[៥១៣] ខេហតុយា ឧហារិណិ ភីណិ ។

[៥១៤] ខេហតុយា ឧហារិណិ មក្ស ។

យថា គុសលត្ថិកេ បច្ឆានិកេ វិ វិចារេត ។

[៥១៥] សុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេសិកេ ខេហតុ ធម្ម

បដិទ្ធ សុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេសិកេ ខេហតុ ធម្ម ឧ

ប្បដ្ឋតិ ខេហតុយា សុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេសិកេ ខេហតុ

ធម្ម បដិទ្ធ អសុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេសិកេ ខេហតុ

ធម្ម ឧប្បដ្ឋតិ ខេហតុយា សុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេ

សិកេ ខេហតុ ធម្ម បដិទ្ធ សុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេសិ

កេ ខេហតុ ធម្ម អសុត្តិលិដ្ឋសុត្តិលេសិកេ

ខេហតុ ធម្ម ឧប្បដ្ឋតិ ខេហតុយា ។

កុណិយាប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិស្សយប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិ
 ឧបចិស្សយប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិអាសាប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិ
 វិចារេតប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិភិច្ឆិយប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិភិគ
 ប្បដ្ឋតិ មានារេត ។

[៥១៦] កុណិយាប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិអាសាប្បដ្ឋតិ

មានារេត ។

[៥១៧] កុណិអាសាប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិវិចារេតប្បដ្ឋតិ ។

[៥១៨] កុណិវិចារេតប្បដ្ឋតិ មានារេត កុណិភិច្ឆិយប្បដ្ឋតិ ។

ឧបច្ឆានិកេ កុណិកុសលត្ថិកេ យំវិចារេត

បច្ឆានិកេ កុណិវិចារេត យំវិចារេត ។

[៥១៩] ខេហតុយា ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ

យាប្បដ្ឋតិ កុណិយាប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ

យាប្បដ្ឋតិ កុណិអាសាប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ កុណិវិចារេត

ប្បដ្ឋតិ កុណិភិច្ឆិយប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ កុណិភិគ

ប្បដ្ឋតិ កុណិយាប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ កុណិអាសាប្បដ្ឋតិ

មានារេត កុណិវិចារេតប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ កុណិភិច្ឆិយ

ប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ កុណិភិគប្បដ្ឋតិ កុណិយាប្បដ្ឋតិ

ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ កុណិអាសាប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ

កុណិវិចារេតប្បដ្ឋតិ កុណិភិច្ឆិយប្បដ្ឋតិ ឧបចិស្សយាប្បដ្ឋតិ ។

(២១១) សន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុ ធម្មា
 សន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុស្ស ធម្មស្ស អា-
 រាគ្គណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ រទ្ធ ។ អសន្តិសុខសន្តិកាល្យា-
 ណៈ ឧបោគុ ធម្មា អសន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុស្ស
 ធម្មស្ស អា-រាគ្គណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ រទ្ធ ។ អសន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុ ធម្មា
 អសន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុស្ស ធម្មស្ស អា-
 រាគ្គណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ រទ្ធ ។

(២១២) សន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុ ធម្មា
 សន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តិណ្ហំ ។ អសន្តិសុខសន្តិ-
 កាល្យាណៈ ឧបោគុ ធម្មា អសន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុ
 ធម្មស្ស ឧបោគុស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ រទ្ធ ។ អសន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុ
 ធម្មា អសន្តិសុខសន្តិកាល្យាណៈ ឧបោគុស្ស ធម្មស្ស
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តិណ្ហំ ។

(២១៣) អាម្មណោ ឬ អនិបតិយា អដ្ឋ

(២១៤) ឧបោគុស្ស ជាធម៌ដែលសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ជាច្រើន ខែនាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តី
 សៅហ្មង ដោយការម្នាណាប្បច្ចយេ មាន៣៖ ២ ។ នាបោគុស្ស ជាធម៌
 ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅហ្មង ជាច្រើន ខែនាបោគុស្ស ជា
 ធម៌ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្នាណាប្បច្ចយេ
 មាន៣៖ ២ ។ នាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ជាច្រើន ខែនាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ដោយការម្នាណាប្បច្ចយេ មាន៣៖ ២ ។

(២១៥) នាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ជាច្រើន ខែនាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តី
 សៅហ្មង ដោយអនិបតិប្បច្ចយេ មាន៣៖ ៣ ។ នាបោគុស្ស ជាធម៌ដែល
 មិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅហ្មង ជាច្រើន ខែនាបោគុស្ស ជា
 ធម៌ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនិបតិប្បច្ចយេ
 មាន៣៖ ២ ។ នាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ជាច្រើន ខែនាបោគុស្ស ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងនឹងក្នុងសេចក្តី
 សៅហ្មង ដោយអនិបតិប្បច្ចយេ មាន៣៖ ៣ ។

(២១៦) ក្នុងការម្នាណាប្បច្ចយេ មាន៣៖ ២ ក្នុងអនិបតិប្បច្ចយេ មាន៣៖ ៣

អង្គការ សង្គម សហគមន៍ សង្គម សហគមន៍ ដា
 អង្គការ គំណើ យុវជន (សហគមន៍ ឧបសគ្គ) យុវជន
 អង្គការ សហគមន៍ គំណើ ការងារ សង្គម វិទ្យាសាស្ត្រ បណ្តាញ
 អាហារ ដា អភិវឌ្ឍន៍ គោលដៅ ។

(២០២) គោលនយោបាយ បុគ្គលិក បណ្តាញ បុគ្គលិក ។

(២០៣) ការងារ បុគ្គលិក គោលនយោបាយ គ ។

(២០៤) គោលនយោបាយ បុគ្គលិក គ ។

យោង គុណសម្បត្តិ បណ្តាញ ដា វិទ្យាសាស្ត្រ ។

សង្គមប្រជាជន គំណើ ។

វិទ្យាសាស្ត្រ បុគ្គលិក

(២០៥) ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត

សហគមន៍សហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ

បុគ្គលិក ។ ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ

បង្កើត ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត

ក្នុងសង្គមប្រជាជន គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 សហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គំនិតប្រជាជន គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គោលនយោបាយ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 ប្រជាជន គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។

(២០៦) ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។

(២០៧) ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។

(២០៨) ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។

បណ្តាញ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 បណ្តាញ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។
 បណ្តាញ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។

វិទ្យាសាស្ត្រ បុគ្គលិក

(២០៩) ប្រតិបត្តិការសហគមន៍ គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ
 គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ បង្កើត គោលដៅ គង្គ ។

វិញ្ញាណប្បដក្កំ

ហេតុប្បដក្កំ ។ អវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌
បដិទ្ធិ អវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌ ឧប្បាទ ឧប្បាទ
ហេតុប្បដក្កំ ។

[២២៧] ហេតុយា តិណិ អាម្ពណេ តិណិ វវិ-
កាត តិណិ ។

[២២៨] ឧអធិបតិយា តិណិ ឧប្បាទាភ តិណិ
ឧប្បាទាភេ តិណិ ឧបាសេវេ តិណិ វវិទាភេ
តិណិ ឧប្បយុត្ត តិណិ ។

សហនាគវិកេមិ សម្បយុត្តវិកេមិ វវិ វិទ្ធាវេទនា ។

[២២៩] សវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌ សវិ-
កង្កិសិទ្ធិសិទ្ធិ ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដក្កំ
បដិទ្ធិ ។ អវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌ អវិ-
កង្កិសិទ្ធិសិទ្ធិ ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដក្កំ-
យេន បដិទ្ធិ ។ អវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌
អវិភង្គិកសិទ្ធិសិទ្ធិ ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដក្កំ-
យេន បដិទ្ធិ ។

[២៣០] សវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌ សវិ-
កង្កិសិទ្ធិសិទ្ធិ ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណេប្បដក្កំ-
យេន បដិទ្ធិ ។ សវិភង្គិកសិទ្ធិ ហេតុ ធម៌

វិញ្ញាណប្បដក្កំ

ប្រាមហេតុប្បដក្កំ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិភង្គិកសិទ្ធិ ។ អា-
ស្រ័យ ឧបាសេវា មិនមានវិភង្គិកសិទ្ធិ ។ វិទ្ធាវេទនា
ប្រាមហេតុប្បដក្កំ ។

[២៣១] ក្នុងហេតុប្បដក្កំ មានវិភង្គិកសិទ្ធិ អាម្ពណេប្បដក្កំ មាន
វិភង្គិកសិទ្ធិ មានវិភង្គិកសិទ្ធិ ។

[២៣២] ក្នុងឧបាសេវាប្បដក្កំ មានវិភង្គិកសិទ្ធិ ក្នុងឧបាសេវាប្បដក្កំ
មានវិភង្គិកសិទ្ធិ ក្នុងវិទ្ធាវេទនាប្បដក្កំ មានវិភង្គិកសិទ្ធិ ក្នុងវិទ្ធាវេទនាប្បដក្កំ
មានវិភង្គិកសិទ្ធិ ក្នុងវិទ្ធាវេទនាប្បដក្កំ មានវិភង្គិកសិទ្ធិ ។

សហនាគវិកេមិ សម្បយុត្តវិកេមិ វវិ វិទ្ធាវេទនា ។

[២៣៣] ហេតុធម៌ ប្រាមហេតុប្បដក្កំ មិនប្រាមហេតុប្បដក្កំ
ដោយ វិភង្គិកសិទ្ធិ ប្រាមហេតុប្បដក្កំ មិនប្រាមហេតុប្បដក្កំ ដោយ
ហេតុប្បដក្កំ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិភង្គិកសិទ្ធិ ដោយ
វិភង្គិកសិទ្ធិ មិនមានវិភង្គិកសិទ្ធិ ដោយ ហេតុប្បដក្កំ ។
ហេតុធម៌ មិនមានវិភង្គិកសិទ្ធិ ដោយ វិភង្គិកសិទ្ធិ មិនមាន
វិភង្គិកសិទ្ធិ ដោយ ហេតុប្បដក្កំ ។

[២៣៤] ហេតុធម៌ ប្រាមហេតុប្បដក្កំ មិនប្រាមហេតុប្បដក្កំ ដោយ
ដោយ វិភង្គិកសិទ្ធិ ប្រាមហេតុប្បដក្កំ មិនប្រាមហេតុប្បដក្កំ ដោយ
អាម្ពណេប្បដក្កំ ហេតុធម៌ ប្រាមហេតុប្បដក្កំ មិនប្រាមហេតុប្បដក្កំ

(៨២២) សវិតត្ថុសវិតារា ហេតុ ធម្មា សវិតត្ថុសវិតារាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនត្តាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេន តីណិ ។ សវិតត្ថុសវិតារាស្ស ហេតុ ធម្មា សវិតត្ថុសវិតារាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនត្តាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេន តីណិ ។ សវិតត្ថុសវិតារា ហេតុ ធម្មា សវិតត្ថុសវិតារាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនត្តាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេន តីណិ ។

(៨២៣) សវិតត្ថុសវិតារា ហេតុ ធម្មា សវិតត្ថុសវិតារាស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេន វេ ។

(៨២៤) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេន មនិស្សយេន បញ្ច អនត្តេន វេ សវនត្តេន វេ សវាសាត តីណិ អញ្ញមាត្រា តីណិ ធិស្សយេ តីណិ ឧបទិស្សយេ វេ វណសារេន បញ្ច វិចារេន តីណិ អវិគារេ តីណិ ។

(៨២៥) ឧហេតុយា វេ ឧការម្មណេ វេ ។

(៨២៦) ហេតុប្បដ្ឋយា ឧការម្មណេ តីណិ ។

(៨២៦) ហេតុធម៌ ប្រកបាភយិតក្កៈខិនិប្រកបាភយិតារៈ ជា បច្ច័យ វៃហេតុធម៌ ប្រកបាភយិតក្កៈខិនិប្រកបាភយិតារៈ ដោយ អនត្តាប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានគ្រឹមវិត វៃហេតុ ជាបច្ច័យ វៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានគ្រឹមវិតវៃហេតុ ដោយ អនត្តាប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវៃហេតុ ជាបច្ច័យ វៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវៃហេតុ ដោយអនត្តាប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ។

(៨២៧) ហេតុធម៌ ប្រកបាភយិតក្កៈខិនិប្រកបាភយិតារៈ ជា បច្ច័យ វៃហេតុធម៌ ប្រកបាភយិតក្កៈខិនិប្រកបាភយិតារៈ ដោយ ឧបទិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៤ ។

(៨២៨) ក្កិហេតុប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ក្កិការម្មណេប្បដ្ឋយេ មាន វារៈ ៦ ក្កិអនិបតិប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៥ ក្កិអនត្តាប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៤ ក្កិសមឧត្តវប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៥ ក្កិសពាតិកប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ក្កិកតាមកាប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ក្កិធិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ក្កិឧបទិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៤ ក្កិការសវនប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៥ ក្កិវិបាកប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ក្កិវិវិតកប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ។

(៨២៩) ក្កិហេតុប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៤ ក្កិការម្មណេប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៤ ។

(៨៣០) ក្កិការម្មណេប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មត្តា ។ សវិតត្តសវិតាវ
 ឧហេតុញ្ច អវិតត្តវិចារមត្តំ ឧហេតុញ្ច ធម្មំ មដិទ្ធ
 សវិតត្តសវិតារា ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯតំ សវិតត្តសវិតាវ ឧហេតុញ្ច អវិតត្ត-
 វិចារមត្តំ ឧហេតុញ្ច ធម្មំ មដិទ្ធ អវិតត្តវិចារា
 ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧ សវិតត្ត-
 សវិតាវ ឧហេតុញ្ច អវិតត្តវិចារមត្តំ ឧហេតុញ្ច ធម្មំ
 មដិទ្ធ សវិតត្តសវិតារា ឧហេតុ ម អវិតត្តសវិតារា
 ឧហេតុ ម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។
 សវិតត្តសវិតាវ ឧហេតុញ្ច អវិតត្តវិចារមត្តំ ឧហេ-
 តុញ្ច អវិតត្តសវិតាវ ឧហេតុញ្ច ធម្មំ មដិទ្ធ សវិត-
 ត្តសវិតារា ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯតំ សវិតត្តសវិតាវ ឧហេតុញ្ច អវិតត្ត-
 វិចារមត្តំ ឧហេតុញ្ច អវិតត្តសវិតាវ ឧហេតុញ្ច ធម្មំ
 មដិទ្ធ អវិតត្តសវិតារា ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

វេបកេតាវ្យំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានៈ ៥ ។ ឧហេតុមិ ប្រកប
 ដោយវិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ កាស្រ័យ ឡូហេតុមិ ប្រកប
 ដោយវិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង ឡូហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈ
 មានត្រឹមតែវិចារៈផង វេបកេតាវ្យំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានៈ ១
 ឧហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈនិងវិចារៈ កាស្រ័យ ឡូហេតុមិ
 ប្រកបដោយវិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង ឡូហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈ
 មានត្រឹមតែវិចារៈផង វេបកេតាវ្យំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានៈ ២
 ឧហេតុមិ ប្រកបដោយវិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី ឧហេតុមិ
 មិនមានវិញ្ញាណៈនិងវិចារៈក្តី កាស្រ័យ ឡូហេតុមិ ប្រកបដោយ
 វិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង ឡូហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈមានត្រឹម
 តែវិចារៈផង វេបកេតាវ្យំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានៈ ៣ ។ ឧហេ-
 តុមិ ប្រកបដោយវិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ កាស្រ័យ ឡូហេតុ-
 មិ ប្រកបដោយវិញ្ញាណៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង ឡូហេតុមិ មិនមាន
 វិញ្ញាណៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង ឡូហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈនិងវិចារៈ
 ផង វេបកេតាវ្យំ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានៈ ១ ឧហេតុមិ មិន
 មានវិញ្ញាណៈនិងវិចារៈ កាស្រ័យ ឡូហេតុមិ ប្រកបដោយវិញ្ញាណៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈផង ឡូហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 ផង ឡូហេតុមិ មិនមានវិញ្ញាណៈនិងវិចារៈផង វេបកេតាវ្យំ

[៨៣៥] សវិត្តសវិតានោ ធមោតុ ធម្មោ សវិ-
 ត្តសវិតានស្ស ធម្មោតុស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ សិទ្ធ ។ អវិត្តវិចារមាត្តា ធមោតុ
 ធម្មោ អវិត្តវិចារមត្តស្ស ធម្មោតុស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 ច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បទ្ធ ។ អវិត្តវិចារោ
 ធមោតុ ធម្មោ អវិត្តវិចារស្ស ធមោតុស្ស ធម្មស្ស
 អនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បទ្ធ ។

[៨៣៦] សវិត្តសវិតានោ ធមោតុ ធម្មោ សវិ-
 ត្តសវិតានស្ស ធមោតុស្ស ធម្មស្ស អនុត្តរាប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ អបចន្តាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៨៣៧] សវិត្តសវិតានោ ធមោតុ ធម្មោ ស-
 វិត្តសវិតានស្ស ធមោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៨៣៨] អរម្មណោ ឧត្តរីស អនិច្ចតិយា តេ-
 រីស អនុត្តរ បញ្ចរីស សមនុត្តរ បញ្ចរីស
 សហជានេ តីស អន្តរាត្រា អដ្ឋរីស ធិស្សយ
 តីស ឧបទិស្សយ បញ្ចរីស ប្រាជានេ បទ្ធ

[៨៣៩] នាហតុផម្មំ ប្រកបដោយវិត្តុខិនិប្រកបដោយវិចារ-
 ជាបច្ច័យ វិនាហតុផម្មំ ប្រកបដោយវិត្តុខិនិប្រកបដោយវិចារ ដោយ
 អនិច្ចតិប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ។ នាហតុផម្មំ មិនមានវិត្តុខានុក្រឹមវិក-
 វិចារ ជាបច្ច័យ វិនាហតុផម្មំ មិនមានវិត្តុខានុក្រឹមវិចារ ដោយ
 អនិច្ចតិប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៨ ។ នាហតុផម្មំ មិនមានវិត្តុខិនិបាទវិចារ-
 ជាបច្ច័យ វិនាហតុផម្មំ មិនមានវិត្តុខិនិបាទវិចារ ដោយអនិច្ច-
 តិប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៩ ។

[៨៤០] នាហតុផម្មំ ប្រកបដោយវិត្តុខិនិប្រកបដោយវិចារ-
 ជាបច្ច័យ វិនាហតុផម្មំ ប្រកបដោយវិត្តុខិនិប្រកបដោយវិចារ ដោយ
 ឧទ្ធការប្បដ្ឋិយ ជាបច្ច័យ ដោយសមឧទ្ធការប្បដ្ឋិយ ។

[៨៤១] នាហតុផម្មំ ប្រកបដោយវិត្តុខិនិប្រកបដោយវិចារ-
 ជាបច្ច័យ វិនាហតុផម្មំ ប្រកបដោយវិត្តុខិនិប្រកបដោយវិចារ ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋិយ ។

[៨៤២] ក្នុងការប្រកបដោយវិត្តុខិនិបាទវិចារ មានវាៈ ២១ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋិយ
 មានវាៈ ២២ ក្នុងឧទ្ធការប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ២៣ ក្នុងសមឧទ្ធការប្ប-
 ដ្ឋិយ មានវាៈ ២៤ ក្នុងសហជានប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ២៥ ក្នុងអន្តរាត្រា
 មក្ខាប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ២៦ ក្នុងធិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ២៧ ក្នុង
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ២៨ ក្នុងប្រាជានប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ២៩

បញ្ចោលោ ធម្មា អាសេវេ ឯកវិស កម្ម ឯកា-
នស វិចារេកំ ឯកវិស អាណា ឯកាននស
អវិចារេ តិស ។

(២៣៧) នហេតុយា បញ្ចត្តិស ឧអាម្មណា ធម្មា-
ត្តិស ឧអធិបតិយា ធម្មត្តិស ។

(២២០) អាម្មណាប្បច្ចយា ហេតុយា ឯកវិស ។

(២២១) នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណា ឯកវិស ។

យថា គុសលត្តិកោ បញ្ញាវាម្បិ ឯវំ វិគ្គារេតត្ថំ ។

វិញ្ញត្តិកហេតុទុក ផ្សំ ។

ប៊ីតិភ្នំកហេតុទុក

(២២២) ធិតិសហតតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ធិតំ-

សហតតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា

តិណំ ។ សុខសហតតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សុខ-

សហតតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា

តិណំ ។ ឧបេក្ខាសហតតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-

បេក្ខាសហតតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ឯវំ ។ ធិតិសហតតំ ហេតុក្ស សុខស-

ហតតំ ហេតុក្ស ធម្មំ បដិច្ច ធិតិសហតតោ ហេតុ

ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណំ ។

ក្នុងបញ្ចវគ្គប្បច្ចយា មានព្រះ ៥ ក្នុងអាសវិច្ឆប្បច្ចយា មានព្រះ ២១

ក្នុងកម្មប្បច្ចយា មានព្រះ ៩១ ក្នុងវិចារេប្បច្ចយា មានព្រះ ២១ ក្នុង

អាណាប្បច្ចយា មានព្រះ ១១ ក្នុងអវិចារេប្បច្ចយា មានព្រះ ៣១ ។

(២៣៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ចយា មានព្រះ ៣៥ ក្នុងនអាម្មណាប្បច្ចយា

មានព្រះ ៣៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយា មានព្រះ ៣៥ ។

(២២០) ក្នុងនហេតុប្បច្ចយា មានព្រះ ២១ ព្រោះអាម្មណាប្បច្ចយា ។

(២២១) ក្នុងនអាម្មណាប្បច្ចយា មានព្រះ ២១ ព្រោះនហេតុប្បច្ចយា ។

ឯបញ្ញាព្រះ ក្នុងគុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា (វិញ្ញត្តិកហេតុទុក)

បណ្ឌិត អប្បិទ្ធវតិក្កា យ៉ាងនោះផងដែរ ។

ចប់ វិញ្ញត្តិកហេតុទុក ។

ប៊ីតិភ្នំកហេតុទុក

(២២២) ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបិកិ អាស្រ័យ ខ្លាហេតុធម៌

ប្រកបដោយបិកិ វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា មានព្រះ ៣ ។

ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ ខ្លាហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ

វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា មានព្រះ ៣ ។ ហេតុធម៌ ប្រកប

ដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ ខ្លាហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា វើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា មានព្រះ ១ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបិកិ

អាស្រ័យ ខ្លាហេតុធម៌ ប្រកបដោយបិកិផង ខ្លាហេតុធម៌ ប្រកបដោយ

សុខផង វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា មានព្រះ ៣ ។

[៥៤៣] ហេតុផល ឧបសគ្គ ឬ ហេតុផល ឧបសគ្គ ។

[៥៤៤] ឈាម ឬ ផលិតផល ឧបសគ្គ ឬ ហេតុផល ឧបសគ្គ ។

សហគមន៍ក្រៅ សហគមន៍ក្រៅ គ្រប់គ្រង ។

[៥៤៥] ប៊ីសេស ឬ ហេតុផល ឧបសគ្គ ឬ ហេតុផល ឧបសគ្គ ។

[៥៤៦] ប៊ីសេស ឬ ហេតុផល ឧបសគ្គ ឬ ហេតុផល ឧបសគ្គ ។

[៥៤៧] ក្រុមហ៊ុន ឬ ក្រុមហ៊ុន ឬ ក្រុមហ៊ុន ។

[៥៤៨] ក្រុមហ៊ុន ឬ ក្រុមហ៊ុន ឬ ក្រុមហ៊ុន ។

សហគមន៍ក្រៅ សហគមន៍ក្រៅ គ្រប់គ្រង ។

[៥៤៩] ហេតុផល ឬ ហេតុផល ឬ ហេតុផល ។

[៥៥០] ហេតុផល ឬ ហេតុផល ឬ ហេតុផល ។

បីតិសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេក្ខាសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បីតិសហគតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធម្មា ។
 សុខសហគតោ ហេតុ ធម្មោ សុខសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សុខសហគតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សុខសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេក្ខាសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ធម្មា ។ ឧបេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ
 បីតិសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ
 សុខសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធម្មា ។ បីតិសហ-
 គតោ ហេតុ ធម្ម សុខសហគតោ ហេតុ ធម្ម

ហេតុនិ ប្រកថាដោយបីតិ ជាច្រើន ខែហេតុនិ ប្រកថាដោយឧបេក្ខ
 ដោយអាម្ពណាប្បច្ចយេ ហេតុនិ ប្រកថាដោយបីតិ ជាច្រើន ខែហេតុនិ
 ប្រកថាដោយបីតិផង ខែហេតុនិ ប្រកថាដោយសុខផង ដោយអាម្ពណា-
 ប្បច្ចយេ អាម្ពណា ។ ហេតុនិ ប្រកថាដោយសុខ ជាច្រើន ខែហេតុ-
 និ ប្រកថាដោយសុខ ដោយអាម្ពណាប្បច្ចយេ ហេតុនិ ប្រកថាដោយ
 សុខ ជាច្រើន ខែហេតុនិ ប្រកថាដោយបីតិ ដោយអាម្ពណាប្បច្ចយេ
 ហេតុនិ ប្រកថាដោយសុខ ជាច្រើន ខែហេតុនិ ប្រកថាដោយ
 ឧបេក្ខ ដោយអាម្ពណាប្បច្ចយេ អាម្ពណា ។ ហេតុនិ ប្រកថាដោយ
 ឧបេក្ខ ជាច្រើន ខែហេតុនិ ប្រកថាដោយឧបេក្ខ ដោយអាម្ពណា-
 ប្បច្ចយេ ហេតុនិ ប្រកថាដោយឧបេក្ខ ជាច្រើន ខែហេតុនិ ប្រកថា
 ដោយបីតិ ដោយអាម្ពណាប្បច្ចយេ ហេតុនិ ប្រកថាដោយឧបេក្ខ ជា
 ច្រើន ខែហេតុនិ ប្រកថាដោយសុខ ដោយអាម្ពណាប្បច្ចយេ អាម្ព
 ណា ។ ហេតុនិ ប្រកថាដោយបីតិក្តី ហេតុនិ ប្រកថាដោយសុខក្តី

បីតិសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្ប-
ប្បាយន បទ្ធករណ ចក្ខុវិ ។

[៨៤៧] បីតិសហគតោ ហេតុ ធម្មា បីតិ-
សហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនិបតិវ្យាប្បាយន
បទ្ធករណ ។

[៨៤៨] ហេតុយា ធមស អារម្មណេ ។ សោឡុស
អនិបតិយា សោឡុស អនន្តរេ ។ សោឡុស សម-
នន្តរេ ។ សោឡុស សហគីរេ ធមស អញ្ញាមាត្រា ធមស
និស្សាយ ធមស ធមនិស្សាយ សោឡុស វិចារោ
ធមស អវិចារោ ធមស ។

[៨៤៩] នហេតុយា សោឡុស នអារម្មណេ
សោឡុស ។

[៨៥០] ហេតុប្បត្តយា នអារម្មណេ ធមស ។

[៨៥១] នហេតុប្បត្តយា អារម្មណេ សោឡុស ។

យោ កុសលន្តិកេ បញ្ញាវិរម្យិ វិវិច្ឆារកត្វំ ។

[៨៥២] បីតិសហគតំ នហេតុ ធម្មំ បទ្ធករណ បីតិ-
សហគតោ នហេតុ ធម្មោ ធម្មន្តិកំ ហេតុប្បត្តយា

ជាច្រើន នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណប្បត្តិយ មាន
ព្រះស ។

[៨៤៧] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាច្រើន នហេតុធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ដោយអនិបតិវ្យាប្បត្តិយ ។

[៨៤៨] ក្នុងហេតុប្បត្តិយ មានព្រះ ១០ ក្នុងការម្មណប្បត្តិយ
មានព្រះ ១៦ ក្នុងអនិបតិវ្យាប្បត្តិយ មានព្រះ ១៦ ក្នុងអនន្តរេប្បត្តិយ មាន
ព្រះ ១៦ ក្នុងសមនន្តរេប្បត្តិយ មានព្រះ ១៦ ក្នុងសហគីរេប្បត្តិយ
មានព្រះ ១០ ក្នុងសហគីរេប្បត្តិយ មានព្រះ ១០ ក្នុងនិស្សាយប្បត្តិយ
មានព្រះ ១០ ក្នុងធមនិស្សាយប្បត្តិយ មានព្រះ ១៦ ក្នុងវិចារោប្បត្តិយ
មានព្រះ ១០ ក្នុងអវិចារោប្បត្តិយ មានព្រះ ១០ ។

[៨៤៩] ក្នុងនហេតុប្បត្តិយ មានព្រះ ១៦ ក្នុងនការម្មណប្បត្តិយ
មានព្រះ ១៦ ។

[៨៥០] ក្នុងនការម្មណប្បត្តិយ មានព្រះ ១០ ព្រោះនហេតុប្បត្តិយ ។

[៨៥១] ក្នុងការម្មណប្បត្តិយ មានព្រះ ១៦ ព្រោះនហេតុប្បត្តិយ ។
បញ្ញាព្រះ ក្នុងកុសលន្តិកៈ យ៉ាងណា (បីតិក្នុងហេតុក្នុង)
បណ្ឌិត ធម្មវិទូក្នុងស្ថាន យ៉ាងនោះចុះ ។

[៨៥២] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អស្រ័យ ខ្លី
នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ

(៨៧៣) ប័ត្រសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ បដិច្ច ប័ត្រ-
 សហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បជ្ជ-
 យេ ភីណិ ។ សុខសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ បដិច្ច
 សុខសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណ-
 ប្បជ្ជយេ ភីណិ ។ ឧបេត្តាសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបេត្តាសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
 អាម្ពណប្បជ្ជយេ ។ ប័ត្រសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ សុខ-
 សហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ បដិច្ច ប័ត្រសហគតំ
 ឧបោតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បជ្ជយេ ភីណិ ។

(៨៧៤) បោតុយេ ធម្មំ អាម្ពណ ធម្មំ អនិ-
 បតិយេ ធម្មំ អនិបតិយេ ធម្មំ អនិបតិយេ ធម្មំ ។

(៨៧៥) ឧបោតុយេ ធម្មំ អនិបតិយេ ធម្មំ ។
 សហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ សម្បយុត្តំ ឧបោតុ វិគ្គាវេត្តា ។

(៨៧៦) ប័ត្រសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ ប័ត្រសហ-
 គតស្ស ឧបោតុស្ស ធម្មំស្ស អាម្ពណប្បជ្ជយេ ឧបច្ច-
 យេ ប័ត្រសហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ សុខសហគតស្ស
 ឧបោតុស្ស ធម្មំស្ស អាម្ពណប្បជ្ជយេ ឧបច្ចយេ

(៨៧៧) ឧបោតុមិ ប្រកបដោយប័ត្រិ អាស្រ័យ ឧបោតុមិ
 ប្រកបដោយប័ត្រិ រឿបតិភាវ្យិ ព្រោះអាម្ពណប្បជ្ជយេ មានវិញ ។
 ឧបោតុមិ ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ ឧបោតុមិ ប្រកបដោយសុខ
 រឿបតិភាវ្យិ ព្រោះអាម្ពណប្បជ្ជយេ មានវិញ ។ ឧបោតុមិ
 ប្រកបដោយឧបេតុ អាស្រ័យ ឧបោតុមិ ប្រកបដោយឧបេតុ រឿប
 តិភាវ្យិ ព្រោះអាម្ពណប្បជ្ជយេ ។ ឧបោតុមិ ប្រកបដោយប័ត្រិ
 អាស្រ័យ ឧបោតុមិ ប្រកបដោយប័ត្រិ ឧបោតុមិ ប្រកបដោយ
 សុខនិ រឿបតិភាវ្យិ ព្រោះអាម្ពណប្បជ្ជយេ មានវិញ ។

(៨៧៨) ក្នុងឧបោតុមិ មានវិញ ១០ ក្នុងអាម្ពណប្បជ្ជយេ
 មានវិញ ១០ ក្នុងអនិបតិយេ មានវិញ ១០ ក្នុងអនិបតិយេ មាន
 វិញ ១០ ក្នុងអនិបតិយេ មានវិញ ១០ ។

(៨៧៩) ក្នុងឧបោតុមិ មានវិញ ១០ ក្នុងអនិបតិយេ
 មានវិញ ១០ ។

សហគតំ ឧបោតុ ធម្មំ ឧបោតុ ធម្មំ ឧបោតុ ធម្មំ ។

(៨៨០) ឧបោតុមិ ប្រកបដោយប័ត្រិ ជាច្រើន ខែឧបោតុមិ
 ប្រកបដោយប័ត្រិ ដោយអាម្ពណប្បជ្ជយេ ឧបោតុមិ ប្រកបដោយ
 ប័ត្រិ ជាច្រើន ខែឧបោតុមិ ប្រកបដោយសុខ ដោយអាម្ពណប្បជ្ជយេ

[២៥៧] ... ឧបទ្ទេសយប្បច្ច័យន បច្ច័យា
 ចត្តាវិ ។ សុខសហករតោ នរោត្ត ចម្ពោ សុខសហ-
 កតស្ស វេហតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទ្ទេសយប្បច្ច័យន
 បច្ច័យា ចត្តាវិ ។ ឧបេក្ខាសហករតោ នរោត្ត ចម្ពោ
 ឧបេក្ខាសហកតស្ស វេហតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទ្ទេស្ស-
 យប្បច្ច័យន បច្ច័យា ចត្តាវិ ។ មិត្តសហករតោ ន-
 រោត្ត ច សុខសហករតោ នរោត្ត ច ចម្ពោ មិត្តសា-
 ហកតស្ស វេហតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទ្ទេសយប្បច្ច័យន
 បច្ច័យា ចត្តាវិ ។

[២៥៦] ភាវុណា សោឡាស អនិបតិយា សោ-
 ឡាស អនន្តរ សោឡាស សបនន្តរ សោឡាស
 សហជាន ធម្ម អក្ខមក្ខេ ធម្ម វិស្សយ ធម្ម
 ឧបទ្ទេសយ សោឡាស ភាវុណា ធម្ម វាយាវ
 ធម្ម អវិគតេ ធម្ម ។

[២៥៦] នរោត្តយា សោឡាស ធម្មាប្បុណា
 សោឡាស ធម្មនិបតិយា សោឡាស ។

[២៥៦] ភាវុណាប្បច្ច័យា នរោត្តយា សោឡាស ។

[២៥៧] នរោត្តប្បច្ច័យា ភាវុណា សោឡាស ។

[២៥៧] ... នរោត្តយ វាយឧបទ្ទេសយប្បច្ច័យ នរោត្ត ២ ។
 នរោត្តធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជានិច្ច វិនិច្ឆ័យ ប្រកបដោយសុខ
 ដោយឧបទ្ទេសយប្បច្ច័យ នរោត្ត ២ ។ នរោត្តធម៌ ប្រកបដោយ
 នរោត្ត ជានិច្ច វិនិច្ឆ័យ ប្រកបដោយសុខ ដោយឧបទ្ទេស-
 យប្បច្ច័យ នរោត្ត ២ ។ នរោត្តធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត នរោត្តធម៌
 ប្រកបដោយសុខ ជានិច្ច វិនិច្ឆ័យ ប្រកបដោយចិត្ត ដោយ
 ឧបទ្ទេសយប្បច្ច័យ នរោត្ត ២ ។

[២៥៦] ភ្នំភាវុណាប្បច្ច័យ នរោត្ត ១៦ ភ្នំភវិបតិប្បច្ច័យ
 នរោត្ត ១៦ ភ្នំអនន្តរយ្យច្ច័យ នរោត្ត ១៦ ភ្នំសមនន្តរយ្យច្ច័យ
 នរោត្ត ១៦ ភ្នំសហពាគយ្យច្ច័យ នរោត្ត ១០ ភ្នំវិញ្ញាណយ្យច្ច័យ
 នរោត្ត ១០ ភ្នំឧបទ្ទេសយ្យច្ច័យ នរោត្ត ១០ ភ្នំឧបទ្ទេសយ្យច្ច័យ
 នរោត្ត ១៦ ភ្នំសោយវិច្ឆ័យ នរោត្ត ១០ ភ្នំសោយវិច្ឆ័យ
 នរោត្ត ១០ ភ្នំអវិគតយ្យច្ច័យ នរោត្ត ១០ ។

[២៥៦] ភ្នំនរោត្តយ្យច្ច័យ នរោត្ត ១៦ ភ្នំភាវុណាប្បច្ច័យ
 នរោត្ត ១៦ ភ្នំអនិបតិប្បច្ច័យ នរោត្ត ១៦ ។

[២៥៦] ភ្នំនរោត្តយ្យច្ច័យ នរោត្ត ១៦ ប្រាសាទភាវុណាប្បច្ច័យ ។

[២៥៧] ភ្នំភាវុណាប្បច្ច័យ នរោត្ត ១៦ ប្រាសាទនរោត្តយ្យច្ច័យ ។

[៥២៥] ឧស្សនេន បហាតាត្វា ហេតុ ធម្មោ
ឧស្សនេន បហាតិក្ខុស្ស្ត ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
ណាប្បច្ចុយន បព្វុយោ ។

[៥២៧] ហេតុយា តីណិ អាម្មណេន អន្ត វាជិ-
បតិយា ន អនន្តោ បព្វុ សមនន្តោ បព្វុ សហ-
ជាត តីណិ អន្តបាត្តា តីណិ ធម្មស្សយ តីណិ
ធម្មធម្មស្សយ អន្ត វាសារេន តីណិ វិហារេន ឯកំ
ឥន្ទ្រិយ ឯកំ មាត្ត ឯកំ វាគេតេ តីណិ ។

[៥២៦] ឧហេតុយា អន្ត ឧអាម្មណេន វន្ត ។

[៥២៧] ហេតុប្បព្វយា ឧអាម្មណេន តីណិ ។

[៥២៨] ឧហេតុប្បព្វយា អាម្មណេន អន្ត ។

យនា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ធិ ឯវំ វិទ្ធាវាតន្ធិ ។

[៥២៩] ឧស្សនេន បហាតត្វំ ឧហេតុ ធម្មំ បដិក្ខ
ឧស្សនេន បហាតាត្វា ឧហេតុ ធម្មោ ធម្មដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បព្វយា ឧស្សនេន បហាតត្វំ ឧហេតុ ធម្មំ បដិក្ខ
ឧស្សនេន ឧអាម្មណេន បហាតត្វោ ឧហេតុ ធម្មោ

[៥២៥] ហេតុនិ វេលក្រវលេដាយទស្សនេ ជាបច្ច័យ ខៃ
ហេតុនិ វេលក្រវលេដាយទស្សនេ ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ ។

[៥២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ព ក្នុងអាម្មណាប្បច្ច័យ មាន
ពីរៈ ៧ ក្នុងធម្មធម្មស្សយ មានពីរៈ ៦ ក្នុងអនន្តាប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៥
ក្នុងសមនន្តាប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧
ក្នុងវាសារេនប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុងវិហារេនប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុង
ឯកំធម្មស្សយប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្នុងអាម្មណេនប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្នុង
វិទ្ធាវាតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៦ ក្នុងកុសលត្ថិតេប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៦ ក្នុងមាត្តប្បច្ច័យ
មានពីរៈ ៦ ក្នុងវាគេតេប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ។

[៥២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៥ ក្នុងអាម្មណាប្បច្ច័យ
មានពីរៈ ៥ ។

[៥២៧] ក្នុងអាម្មណាប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៨] ក្នុងអាម្មណាប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ញាវាសន្ធិ ក្នុងកុសលត្ថិតេ យំដេលា (ឧស្សនត្ថិតេហេតុកុកៈ)
បណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិវិទ្ធាវាត យំនិវាតេតេ ។

[៥២៩] ហេតុនិ វេលក្រវលេដាយទស្សនេ អាស្រ័យ
ត្រូវហេតុនិ វេលក្រវលេដាយទស្សនេ វេលកិកាឡិនី ក្រោម
ហេតុប្បច្ច័យ ហេតុនិ វេលកិកាឡិនី វេលកិកាឡិនី ក្រោម
ដោយអាម្មណា អាស្រ័យ ត្រូវហេតុនិ វេលក្រវលេដាយទស្សនេ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នស្សនេន មហានត្ថំ នហេតុ
 ចន្ទំ មនិច្ច នស្សនេន មហានត្ថោ នហេតុ ម មន្ត
 នស្សនេន នកាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ ម មន្ត
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កាវតាយ មហានត្ថំ នហេតុ
 ចន្ទំ មនិច្ច កាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ មន្ត ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កាវតាយ មហានត្ថំ នហេតុ ចន្ទំ
 មនិច្ច នេវ នស្សនេន នកាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ
 មន្ត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កាវតាយ មហានត្ថំ
 នហេតុ ចន្ទំ មនិច្ច កាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ ម
 នេវ នស្សនេន នកាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ ម មន្ត
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នេវ នស្សនេន នកាវ-
 តាយ មហានត្ថំ នហេតុ ចន្ទំ មនិច្ច នេវ នស្សនេន-
 នកាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ មន្ត ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នស្សនេន មហានត្ថំ នហេតុ មន្ត
 នស្សនេន នកាវតាយ មហានត្ថំ នហេតុ មន្ត មនិច្ច
 នេវ នស្សនេន នកាវតាយ មហានត្ថោ នហេតុ មន្ត

វេយភិកខ្សីនី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយទស្សនៈ
 មន្ត នហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយទស្សនៈមិនត្រូវលាងដោយកា-
 វតាភ្នំ កាស្រ័យ ខ្លះហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយទស្សនៈ វេយភិក
 ខ្សីនី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយកាវតា
 កាស្រ័យ ខ្លះហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយកាវតា វេយភិកខ្សីនី
 ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយទស្សនៈមិនត្រូវ
 លាងដោយកាវតា កាស្រ័យ ខ្លះហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយកាវតា
 វេយភិកខ្សីនី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយកាវតា
 ភ្នំ នហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយទស្សនៈមិនត្រូវលាងដោយកាវតា
 ភ្នំ កាស្រ័យ ខ្លះហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយកាវតា វេយភិកខ្សីនី
 ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលាងដោយកាវតា កាស្រ័យ ខ្លះហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលាងដោយកាវតា វេយភិកខ្សីនី ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។
 នហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយទស្សនៈមិនត្រូវលាងដោយកាវតា
 កាស្រ័យ ខ្លះហេតុមិ ដែលត្រូវលាងដោយទស្សនៈផង ខ្លះ
 ហេតុមិ ដែលមិនត្រូវលាងដោយទស្សនៈមិនត្រូវលាងដោយកាវតាផង

ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។ ភាវនាយ បហាគត្វំ នហេតុញ ។ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វំ នហេតុញ ទន្ទំ បដិច្ច ។ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វា នហេតុ នន្ទោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[៨៧២] ទស្សនេន បហាគត្វំ នហេតុ ទន្ទំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាគត្វា នហេតុ នន្ទោ ឧប្បន្នតិ ភាវន្តណប្បន្នយា ។ ភាវនាយ បហាគត្វំ នហេតុ ទន្ទំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាគត្វា នហេតុ នន្ទោ ឧប្បន្នតិ ភាវន្តណប្បន្នយា ។ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វំ នហេតុ ទន្ទំ បដិច្ច ។ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វា នហេតុ នន្ទោ ឧប្បន្នតិ ភាវន្តណប្បន្នយា ។

[៨៧៣] ហេតុយា ទេវ ភាវនេយា ភីណំ មចិ បតិយា ទេវ វារិកេត ទេវ ។

[៨៧៤] ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វំ នហេតុ ទន្ទំ បដិច្ច ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វា នហេតុ នន្ទោ ឧប្បន្នតិ នហេតុប្បន្នយា ។

[៨៧៥] ទស្សនេន បហាគត្វំ នហេតុ ទន្ទំ បដិច្ច ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្វា នហេតុ នន្ទោ

ទេវភីណេន្ទីនំ ព្រោនហេតុប្បន្នយ ។ នហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលន ដោយទស្សនៈមិទ្ធក្រវលនដោយភាវនា កាស្រ័យ ទ្ធិនហេតុមិ ដែល ក្រវលនដោយភាវនាមិ នហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលនដោយទស្សនៈមិទ្ធក្រវលនដោយភាវនាមិ ទេវភីណេន្ទីនំ ព្រោនហេតុប្បន្នយ ។

[៨៧៦] នហេតុមិ ដែលក្រវលន ដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ទ្ធិ នហេតុមិ ដែលក្រវលនដោយទស្សនៈ ទេវភីណេន្ទីនំ ព្រោនហេតុប្បន្នយ ។ នហេតុមិ ដែលក្រវលនដោយភាវនា កាស្រ័យ ទ្ធិ នហេតុមិ ដែលក្រវលនដោយភាវនា ទេវភីណេន្ទីនំ ព្រោនហេតុប្បន្នយ ។ នហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលនដោយទស្សនៈ មិទ្ធក្រវលន ដោយភាវនា កាស្រ័យ ទ្ធិនហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលនដោយទស្សនៈ មិទ្ធក្រវលនដោយភាវនា ទេវភីណេន្ទីនំ ព្រោនហេតុប្បន្នយ ។

[៨៧៧] ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងភាវនាប្បន្នយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងបតិបតិប្បន្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវារិកេតប្បន្នយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៧៨] នហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលនដោយទស្សនៈមិទ្ធក្រវលន ដោយភាវនា កាស្រ័យ ទ្ធិនហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលនដោយទស្សនៈ មិទ្ធក្រវលនដោយភាវនា ទេវភីណេន្ទីនំ ព្រោនហេតុប្បន្នយ ។

[៨៧៩] នហេតុមិ ដែលមិទ្ធក្រវលនដោយទស្សនៈមិទ្ធក្រវលន ដោយភាវនា កាស្រ័យ ទ្ធិនហេតុមិ ដែលក្រវលនដោយទស្សនៈ

ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ។ កាវចាយ បហាតត្ថំ
 ធមោតំ ធម្មំ បដិច្ចំ លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណ
 ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ។
 លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ។ ធម្មាម្ពណ្ណ
 បដិច្ចំ លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ធម្មាម្ពណ្ណ
 ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ។ ធស្សនេន បហាតត្ថំ
 ធមោតត្ថំ លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ធម្មាម្ពណ្ណ
 បដិច្ចំ លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ធម្មាម្ពណ្ណ
 ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ។ កាវចាយ បហាតត្ថំ ធមោតត្ថំ
 លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ធម្មាម្ពណ្ណ ធម្មំ
 បដិច្ចំ លេវ ធស្សនេន ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ធម្មាម្ពណ្ណ
 ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយា ។

[២៧៨] និហត្ថយោ ឯតំ ធម្មាម្ពណ្ណ បញ្ច

ធម្មិបតិយោ លេវ លោកិកេន បញ្ច ។

[២៧៩] លោកុប្បច្ចយោ ធម្មាម្ពណ្ណ បញ្ច ។

[២៨០] ធមោតុប្បច្ចយោ ធម្មាម្ពណ្ណ ឯតំ ។

លេវ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ។ និហត្ថយោ ដែលមិនត្រូវ
 លោកយោធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ កាវចាយ ធម្មាម្ពណ្ណ
 ដែលត្រូវលោកយោ លេវ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ។
 និហត្ថយោ ដែលមិនត្រូវលោកយោធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ កា
 វចាយ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ដែលមិនត្រូវលោកយោធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ
 កាវចាយ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ។ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ដែលមិនត្រូវលោកយោ
 ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ កាវចាយ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ដែលមិនត្រូវលោកយោ
 ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ កាវចាយ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ។ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ
 ដែលមិនត្រូវលោកយោធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ កាវចាយ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ
 ដែលមិនត្រូវលោកយោធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ កាវចាយ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ
 លេវ ធម្មាម្ពណ្ណប្បច្ចយោ ។

[២៧៧] ក្នុងនិហត្ថយោ មាន៖ ១ ក្នុងនិហត្ថយោ
 មាន៖ ២ ក្នុងនិហត្ថយោ មាន៖ ៣ ក្នុងនិហត្ថយោ មាន
 ៖ ៤ ។

[២៧៨] ក្នុងនិហត្ថយោ មាន៖ ៥ ព្រះនិហត្ថយោ ។

[២៧៩] ក្នុងនិហត្ថយោ មាន៖ ៦ ព្រះនិហត្ថយោ ។

សហគារក្កោមិ មច្ចុយក្កោមិ ខិស្សយ-

កោមិ សំសង្ការក្កោមិ សម្មយុត្តក្កោមិ

មជ្ជិច្ចក្កសនិសា វិគ្គាមតត្តា ។

[៨៨០] ឧស្សៈទទ មហានត្រោ ឧហោតុ ធាត្តា
 ឧស្សៈទទ មហានត្រោស្ស ឧហោតុស្ស ឧត្តស្ស អា-
 រក្ខណាប្បច្ចុយេន មច្ចុយា ឧស្សៈទទ មហានត្រោ
 ឧហោតុ ធាត្តា ឧស្សៈទទ មហោយ មហា-
 នត្រោស្ស ឧហោតុស្ស ឧត្តស្ស អាម្ពណាប្បច្ចុយេន
 មច្ចុយា ឧ ។ កាវាយ មហានត្រោ ឧហោតុ
 ធាត្តា កាវាយ មហានត្រោស្ស ឧហោតុស្ស ឧត្តស្ស
 អាម្ពណាប្បច្ចុយេន មច្ចុយា តីណិ ។ ឧស្សៈទ-
 ទ មហោយ មហានត្រោ ឧហោតុ ធាត្តា ឧស្សៈ-
 ទទ មហោយ មហានត្រោស្ស ឧហោតុស្ស ឧត្តស្ស
 អាម្ពណាប្បច្ចុយេន មច្ចុយា តីណិ ។

[៨៨១] អាម្ពណា អដ្ឋ អនិមតិយោ ឧសា វេរិ
កតោ វេរស ។

[៨៨២] ឧហោតុយា ធុត្តស ឧអាម្ពណា ធុត្តស ។

[៨៨៤] អាម្ពណាប្បច្ចុយា ឧហោតុយា អដ្ឋ ។

សហគារក្កោមិ មច្ចុយក្កោមិ ខិស្សយក្កោមិ សំសង្ការក្កោមិ

សម្មយុត្តក្កោមិ មច្ចុយា ឧស្សៈទទ មហានត្រោស្ស ។

[៨៨១] ឧហោតុមិ ដែលត្រូវលរដោយឧស្សៈ ជាមួយ

ខិស្សយក្កោមិ ដែលត្រូវលរដោយឧស្សៈ ដោយការម្ពណាប្បច្ចុយ ឧ-

ហោតុមិ ដែលត្រូវលរដោយឧស្សៈ ជាមួយ ខិស្សយក្កោមិ ដែលមិន

ត្រូវលរដោយឧស្សៈមិនត្រូវលរដោយការតា ដោយការម្ពណាប្បច្ចុយ

មាតិកៈ ។ ឧហោតុមិ ដែលត្រូវលរដោយការតា ជាមួយ ខិ

ស្សយក្កោមិ ដែលត្រូវលរដោយការតា ដោយការម្ពណាប្បច្ចុយ មា

តិកៈ ។ ឧហោតុមិ ដែលមិនត្រូវលរដោយឧស្សៈមិនត្រូវលរដោយ

ការតា ជាមួយ ខិស្សយក្កោមិ ដែលមិនត្រូវលរដោយឧស្សៈមិន

ត្រូវលរដោយការតា ដោយការម្ពណាប្បច្ចុយ មាតិកៈ ។

[៨៨២] ក្កិអាម្ពណាប្បច្ចុយ មាតិកៈ ៨ ក្កិកតិមក្កច្ចុយ

មាតិកៈ ១០ ក្កិកវិកត្តច្ចុយ មាតិកៈ ១៣ ។

[៨៨៣] ក្កិឧហោតុច្ចុយ មាតិកៈ ១៤ ក្កិអាម្ពណាប្បច្ចុយ

មាតិកៈ ១៤ ។

[៨៨៤] ក្កិឧហោតុច្ចុយ មាតិកៈ ៨ ព្រោះការម្ពណាប្បច្ចុយ ។

[៨៥៥] ទាហានុប្បវត្តយា ទាហម្មណោ អន្ត ។
 យេសា កុសលទ្ធិតោ បញ្ញា ភាវន្យំ ធីរំ វិជ្ជាបេតត្ថំ ។
 ហេតុផលោកុសំ ធីត្ថំ ។

ទស្សនេសប្បវាណតន្ត្រិយោត្ថិកហោតុទ្ធីក្កំ

[៨៥៦] ទស្សនេស បបាទត្តិយោកុសំ ហេតុំ ធីត្ថំ
 យេសិច្ច ទស្សនេស បបាទត្តិយោកុសោ ហេតុ ធីត្ថោ
 ទស្សន្តិ ហេតុប្បវត្តយា ។ ភាវនាយ បបាទត្តិយោ-
 កុសំ ហេតុំ ធីត្ថំ យេសិច្ច ភាវនាយ បបាទត្តិយោកុ-
 សោ ហេតុ ធីត្ថោ ទស្សន្តិ ហេតុប្បវត្តយា ។ ទេវ-
 ទស្សនេស ឧភាវនាយ បបាទត្តិយោកុសំ ហេតុំ ធីត្ថំ
 យេសិច្ច ទេវទស្សនេស ឧភាវនាយ បបាទត្តិយោកុសោ
 ហេតុ ធីត្ថោ ទស្សន្តិ ហេតុប្បវត្តយា ។

[៨៥៧] ហេតុយា តិណិ ទាម្មណោ តិណិ អរិ-
 កាត តិណិ ។

[៨៥៨] ឧភវិចារិយា តិណិ ឧប្បវេដានេ តិណិ
 ឧវិចារិយេត្ថ តិណិ ។

សហជាតករោមិ សម្មយុត្តករោមិ
 យេសិច្ចកា សធិសា វិជ្ជាបេតត្ថា ។

[៨៥៩] កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ មានារោ វេ ក្រោមេសោកុប្បវត្តិយ ។
 បញ្ញាការ កុសិណេស្មណេ យំវិណោ (សស្មន្តិសហេតុកុសោ)
 បណ្ឌិត ភយ្យិវិជ្ជាស្តោ យំវិណោចុះ ។
 ចេ ទស្សន្តិកហេតុកុសោ ។

ទស្សនេសប្បវាណតន្ត្រិយោត្ថិកហោតុទ្ធីក្កំ

[៨៦០] ហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយាស្សនោ វេសេស្ត្រិយ
 ខ្លាហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយាស្សនោ វេសេស្ត្រិយ
 កេសិ ក្រោមេហេតុប្បវត្តិយ ។ ហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយា
 ភាវនា កេសិ ខ្លាហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយាភាវនា
 វេសេស្ត្រិយ កេសិ ក្រោមេហេតុប្បវត្តិយ ។ ហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយា
 កេសិ ខ្លាហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយាភាវនា វេសេស្ត្រិយ
 កេសិ ក្រោមេហេតុប្បវត្តិយ ។ ហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយា
 កេសិ ខ្លាហេតុសមិ មានេហេតុវេសេស្ត្រិយេសោយាភាវនា វេសេស្ត្រិយ
 កេសិ ក្រោមេហេតុប្បវត្តិយ ។

[៨៦១] កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ មានារោ វេ កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ
 មានារោ វេ កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ មានារោ វេ ។

[៨៦២] កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ មានារោ វេ កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ
 មានារោ វេ កុសិណេស្មណប្បវត្តិយ មានារោ វេ ។

សហជាតករោក្កិ សម្មយុត្តករោក្កិ បណ្ឌិត ភយ្យិវិជ្ជាស្តោ
 ដូចយេសិច្ចករោវេ ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក្ខំ

ការធូលាធម្មច្នៃយេន ធម្មយោ តីណិ ។ ឧទ្ទិសស្សៈ១១-
១ ភាវនាយ មហាតត្វៈហេតុកោ ឧហេតុ ធម្មោ ១១-
១ ស្សៈ១១ ១ ភាវនាយ មហាតត្វៈហេតុកោ ឧហេ-
តុកោ ធម្មស្ស ភាវនាយ មហាតត្វៈយេន ធម្មយោ តីណិ ។

[៧០១] ភាវនាយ អដ្ឋ អនិមិត្តិយា ធម្ម អនិ-

តតេ តោស ។

[៧០២] ឧហេតុយា ធម្មស ១ ភាវនាយ ធម្មស ។

[៧០៣] ភាវនាយ ធម្មយោ ឧហេតុយា អដ្ឋ ។

[៧០៤] ឧហេតុយា ភាវនាយ អដ្ឋ ។

យថា ធម្មសលត្តិកោ មច្ឆាភវន្តិ យំ វិគ្គាហេតត្វំ ។
ស្សៈ១១ មហាតត្វៈហេតុកោ មិត្តិកំ ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក្ខំ

[៧០៥] អាចយកមិ ហេតុ ធម្ម មជ្ជិ អាច-

យកមិ ហេតុ ធម្ម ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុវ្យាគយា ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក្ខំ

ដោយការធូលាធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១ ឧហេតុមិ មាតិកាដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា ជាច្រើន វិនិយោគ-
មិ មាតិកាដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា
ដោយការធូលាធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១ ។

[៧០១] ក្នុងការធូលាធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១ ក្នុងការធូលាធម្មច្នៃយេន

មាតិកា ១០ ក្នុងការធូលាធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១១ ។

[៧០២] ក្នុងឧហេតុធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១២ ក្នុងការធូលាធម្មច្នៃយេន

មាតិកា ១២ ។

[៧០៣] ក្នុងឧហេតុធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១៤ ព្រោះការធូលាធម្មច្នៃយេន ។

[៧០៤] ក្នុងការធូលាធម្មច្នៃយេន មាតិកា ១៤ ព្រោះឧហេតុធម្មច្នៃយេន ។

មច្ឆាភវន្តិ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យំ វិណា (ទស្សនៈមហាតត្វៈ
ហេតុកោ ហេតុកោ) មច្ឆាភវន្តិ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យំ វិណា ។
ចំ ទស្សនៈមហាតត្វៈហេតុកោ ហេតុកោ ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក្ខំ

[៧០៥] ហេតុមិ ដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើយ ភាស្រ័យ មហាតត្វៈ
មិ ដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើយ ទើបកើតឡើយ ព្រោះហេតុធម្មច្នៃយេន ។

អនុស្សាវរីយ៍ ហេតុ ចង្អុល បដិច្ច អនុស្សាវរីយ៍ ហេតុ
នាម ឧប្បជ្ឈិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អនុស្សាវរីយ៍នា-
មនុស្សាវរីយ៍ ហេតុ ចង្អុល បដិច្ច អនុស្សាវរីយ៍នាមនុ-
ស្សាវរីយ៍ ហេតុ នាម ឧប្បជ្ឈិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧០៦] ហេតុយា តិណិ អាម្ពណោ តិណិ

អនិបតិយា តិណិ សត្វត្ថ តិណិ ។

[៧០៧] ឧអនិបតិយា តិណិ ឧបាសវនា ឧ

និសាសេ តិណិ និប្បយុត្តា តិណិ ។

[៧០៨] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអនិបតិយា តិណិ ។

[៧០៩] ឧអនិបតិយា ហេតុយា តិណិ ។

សហជកាភិណេមិ ។ យេ ។ សម្បយុត្តាភិណេមិ

បដិច្ចនិសនិសា ។

[៧១០] អនុស្សាវរីយ៍ ហេតុ នាម អនុស្សាវរីយ៍

មិស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយា ។

ហេតុនមិ មិនដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុងខ្លឹម អាស្រ័យ ខ្លឹមហេតុនមិ មិន
ដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុងខ្លឹម រឿយភាវ័យ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
ហេតុនមិ មិនមែនដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុងខ្លឹមនិងមិនមែនដល់ខ្លឹម
ការសន្សំក្នុងខ្លឹម អាស្រ័យ ខ្លឹមហេតុនមិ មិនដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុង
រឿយនិងមិនមែនដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុងខ្លឹម រឿយភាវ័យ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣ ក្នុងអាម្ពណប្បដ្ឋយា
មាន៣ ក្នុងនិបតិយប្បដ្ឋយា មាន៣ ក្នុងបដិច្ចនិសនិសា ឬ
នៃមាន៣ ។

[៧១២] ក្នុងឧអនិបតិយប្បដ្ឋយា មាន៣ ក្នុងអាសនប្បដ្ឋយា
មាន៣ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មាន៣ ក្នុងនិសាសប្បដ្ឋយា មាន
៣ ។

[៧១៣] ក្នុងនិបតិយប្បដ្ឋយា មាន៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
[៧១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣ ព្រោះឧអនិបតិយប្បដ្ឋយា ។
សហជកាភិណេមិ ។ យេ ។ សម្បយុត្តាភិណេមិ (បណ្ឌិត ភស្តុតាង)

ដូចបដិច្ចនិសនិសា ។

[៧១៥] ហេតុនមិ ដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុងខ្លឹម ជាប់ដោយ វិនិច្ឆ័យ
ហេតុនមិ ដល់ខ្លឹមការសន្សំក្នុងខ្លឹម ដោយហេតុប្បដ្ឋយា ។

ហេតុ ទាន្តា ទេវតាយកាមិយាបយកាមិស្ស ហេតុ
 គុស្ស ធម្មស្ស អនុន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទេវតា
 យកាមិយាបយកាមិ ហេតុ ទាន្តា ទេវតាយកាមិ
 យកាមិស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនុន្តាប្បច្ច
 យេន បច្ចយោ ។

[៧០៤] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ ធ អនិមត្តិយា
 ធ អនុន្តា បញ្ច សមនុន្តា យត្ថ សហនាគ តីណិ
 អត្តាមាត្ត តីណិ ចិស្សយេ តីណិ ឧបចិស្សយេ អត្ត
 ការសវទេ តីណិ វិចារក ឯកំ អវិគរេ តីណិ ។

[៧០៥] ទេហេតុយា អដ្ឋ ទអាម្មណោ អដ្ឋ ។

[៧០៦] ហេតុប្បច្ចយា ទអាម្មណោ តីណិ ។

[៧០៧] ទេហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ធ ។

យថា កុសលភ្នំកេ បញ្ញាវិវឌ្ឍ ឯវំ វិជ្ជាវេគត្ថំ ។

មិនេវលំន្តការសន្សំកត្តាឡើនី ជាបច្ច័យ ខៃហេតុធម៌ មិនេវមនេវលំន្ត
 ការសន្សំកត្តាឡើនីធម៌មិនេវមនេវលំន្តការសន្សំកត្តាឡើនី ដោយ
 អនុន្តាប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនេវមនេវលំន្តការសន្សំកត្តាឡើនីធម៌មិនេ
 វមនេវលំន្តការសន្សំកត្តាឡើនី ជាបច្ច័យ ខៃហេតុធម៌ មិនេវមនេ
 វលំន្តការសន្សំកត្តាឡើនី ធម៌មិនេវមនេវលំន្តការសន្សំកត្តាឡើនី
 ដោយអនុន្តាប្បច្ច័យ ។

[៧០៨] កុត្តិហេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣ កុត្តិការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 ព្រះ ៦ កុត្តិអតិបត្តិប្បច្ច័យ មានព្រះ ៦ កុត្តិអនុន្តាប្បច្ច័យ មានព្រះ ៨
 កុត្តិសមនុន្តាប្បច្ច័យ មានព្រះ ៨ កុត្តិសហនាគប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣
 កុត្តិកាមតាប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣ កុត្តិទិស្សយេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣ កុត្តិ
 ឧបទិស្សយេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៤ កុត្តិការសវទេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣ កុត្តិ
 វិជ្ជាប្បច្ច័យ មានព្រះ ១ កុត្តិអវិគរេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣ ។

[៧០៩] កុត្តិនិហេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ ៤ កុត្តិនិការម្មណប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ៤ ។

[៧១០] កុត្តិនិការម្មណប្បច្ច័យ មានព្រះ ៣ ក្រែងហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១១] កុត្តិនិការម្មណប្បច្ច័យ មានព្រះ ៦ ក្រែងទេហេតុប្បច្ច័យ ។
 បញ្ញាព្រះ កុត្តិកុសលភ្នំកេ យំនិណោ (អាឈយកម្ពុជ្ជិកៈហត្ថកុក្ក)
 បណ្ឌិត ភប្បិវិទ្យាស្ថាន យំនិណោ ។

សេចក្តីបញ្ជាក់

[៧២៧] អាចយកដី ឧបោក ធាង អាចយក
មីស្ស ឧបោកស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយ ឧ
បច្ចយោ ។

[៧៣០] អាម្មណ សន្ត អនិបតិយោ នស វ
ចន្តវ ធម សធម្មា ធម សហដារត វា អនាមត្តោ
តិណំ ធិស្សយេ តោស ឧបដិស្សយេ វេ វារិកាត
តោស ។

[៧៣១] ឧបោកយោ បណ្ណាស ឧអាម្មណ
បណ្ណាស ។

[៧៣២] អាម្មណ ប្បច្ចយោ ឧបោកយោ សន្ត ។

[៧៣៣] ឧបោកប្បច្ចយោ អាម្មណ សន្ត ។

យថា កុសលភ្នំតោ បណ្ណាវាវេ វេ វិគ្គារោតត្ថំ ។
អាចយកភ្នំបាតុរា ភ្នំរា ។

សេចក្តីកែប្រែទុក

[៧៣៤] យេក្កំ យោតំ ធម្មំ បដិច្ច យេក្កោ
យោតុ ធាង ឧប្បត្តតិ យោតុប្បច្ចយោ ។ អសោក្កំ
យោតំ ធម្មំ បដិច្ច អសោក្កោ យោតុ ធាង

សេចក្តីបញ្ជាក់

[៧២៧] ឧបោកុមិ ឧប្បត្តិការសន្តុកត្តាវិជ្ជិកំ ជាប់ច្នៃ ២
ឧបោកុមិ ឧប្បត្តិការសន្តុកត្តាវិជ្ជិកំ ដោយឧបដិស្សយប្បច្ចយ ។

[៧៣០] ក្នុងអាម្មណប្បច្ចយ មាន៣៖ ៧ ក្នុងអនិបតិយច្ចយ
មាន៣៖ ១០ ក្នុងអនុទ្ធាប្បច្ចយ មាន៣៖ ៦ ក្នុងសមធម្មាប្បច្ចយ មាន
៣៖ ៦ ក្នុងសហដារតប្បច្ចយ មាន៣៖ ៧ ក្នុងអនាមត្តាប្បច្ចយ មាន
៣៖ ៣ ក្នុងធិស្សយប្បច្ចយ មាន៣៖ ១៧ ក្នុងឧបដិស្សយប្បច្ចយ មាន
៣៖ ៧ ក្នុងវារិកាប្បច្ចយ មាន៣៖ ១៧ ។

[៧៣១] ក្នុងឧបោកុប្បច្ចយ មាន៣៖ ៤៩ ក្នុងឧអាម្មណប្បច្ចយ
មាន៣៖ ១៩ ។

[៧៣២] ក្នុងឧបោកុប្បច្ចយ មាន៣៖ ៧ ប្រាមអាម្មណប្បច្ចយ ។

[៧៣៣] ក្នុងអាម្មណប្បច្ចយ មាន៣៖ ៧ ប្រាមឧបោកុប្បច្ចយ ។
បណ្ណាស ក្នុងកុសលភ្នំតោ យ៉ាងណា (អាចយកមិត្តិកាបាតុរា)

បណ្ណិក ឧប្បវិទូភិក្ខុវា យ៉ាងណាចុះ ។
ដ៏ អាចយកមិត្តិកាបាតុរា ។

សេចក្តីកែប្រែទុក

[៧៣៤] យោកុមិ ជាប់សាសនុប្បត្តល អស្រ័យ ទ្វារបោកុមិ
ជាប់សាសនុប្បត្តល វេបាតិកាវិជ្ជិកំ ប្រាមឧបោកុប្បច្ចយ ។ យោកុមិ
ជាប់សាសនុប្បត្តល អស្រ័យ ទ្វារបោកុមិ ជាប់សាសនុប្បត្តល

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។ ទេវសត្វានាសត្វា
ហេតុ ចម្លំ មតិប្បព្វ ទេវសត្វានាសត្វា ហេតុ ជាត្រា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[៧៣២] ហេតុយា តីណិ អាម្មណ តីណិ អចិ-
បតិយា តីណិ អវិការេ តីណិ ។

[៧៣៦] ឧអចិបតិយា តីណិ ឧម្មារជាត តីណិ
ឧបត្តាជាត តីណិ ឧអាមេវាឧ តីណិ ឧវិការេត
ឧ ឧវិញ្ញយុត្ត តីណិ ។

[៧៣៧] ហេតុប្បព្វយា ឧអចិបតិយា តីណិ ។

[៧៣៨] ឧអចិបតិប្បព្វយា ហេតុយា តីណិ ។

សហជាតវាចេ ឧប្បយុត្តវាចេ វិញ្ញាវេត្តា ។

[៧៣៩] សេសត្វា ហេតុ ជាត្រា សេត្តស្ស
ហេតុស្ស ឧត្តស្ស ហេតុប្បព្វយេឧ មច្ចយោ ។
អសេសត្វា ហេតុ ជាត្រា អសេត្តស្ស ហេតុស្ស
ឧត្តស្ស ហេតុប្បព្វយេឧ មច្ចយោ ។ ទេវសត្វា-
នាសត្វា ហេតុ ជាត្រា ទេវសត្វានាសត្តស្ស
ហេតុស្ស ឧត្តស្ស ហេតុប្បព្វយេឧ មច្ចយោ ។

ទើបរតិកាឡើង ប្រាមហេតុប្បព្វយា ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជាវេយស
សេត្តបុគ្គលនឹងមិនមែនជាវេយសសេត្តបុគ្គល ក្រសើយ ខ្ពស់ហេតុធម៌ មិន
មែនជាវេយសសេត្តបុគ្គលនឹងមិនមែនជាវេយសសេត្តបុគ្គល ទើបរតិកាឡើង
ប្រាមហេតុប្បព្វយា ។

[៧៣៩] ក្នុងហេតុប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងហេតុធម៌ប្បព្វយា មាន
៧ ក្នុងអចិបតិប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងវិការេប្បព្វយា មាន៧ ក្នុង
វិការេ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុង
វិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា

[៧៤០] ក្នុងអចិបតិប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧម្មារជាតប្បព្វយា
មាន៧ ក្នុងឧបត្តាជាតប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧអាមេវាឧប្បព្វយា
មាន៧ ក្នុងឧវិការេប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា
មាន៧ ក្នុងឧវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុង
ឧវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧវិញ្ញយុត្តប្បព្វយា

[៧៤១] ក្នុងអចិបតិប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងប្រាមហេតុប្បព្វយា ។

[៧៤២] ក្នុងហេតុប្បព្វយា មាន៧ ក្នុងឧអចិបតិប្បព្វយា ។
សហជាតវាចេ ឧប្បយុត្តវាចេ វិញ្ញាវេត្តា ។

[៧៤៣] ហេតុធម៌ ជាវេយសសេត្តបុគ្គល ជាប្បព្វយា ខែហេតុធម៌
ជាវេយសសេត្តបុគ្គល ដោយហេតុប្បព្វយា ។ ហេតុធម៌ ជាវេយសសេត្ត-
បុគ្គល ជាប្បព្វយា ខែហេតុធម៌ ជាវេយសសេត្តបុគ្គល ដោយហេតុ-
ប្បព្វយា ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជាវេយសសេត្តបុគ្គលនឹងមិនមែនជាវេយស
សេត្តបុគ្គល ជាប្បព្វយា ខែហេតុធម៌ មិនមែនជាវេយសសេត្តបុគ្គលនឹង
មិនមែនជាវេយសសេត្តបុគ្គល ដោយហេតុប្បព្វយា ។

[៧២២] និហេតុយា អដ្ឋ ទណ្ឌាណ អដ្ឋ ។

[៧២៣] ហេតុប្បដ្ឋយា ទណ្ឌាណ តីណិ ។

[៧២៤] និហេតុប្បដ្ឋយា ទណ្ឌាណ តីណិ ។

យោ នុសលត្តិភា បញ្ញាភាវឿ វិវា វិញ្ញាបកថំ ។

[៧២៥] សេត្តំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ

និហេតុ ទណ្ឌា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សេត្តំ

និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តា ទាសេត្តោ និហេតុ

ទណ្ឌា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សេត្តំ និហេតុ

ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ និហេតុ ធម្មំ ទេវសេត្តា ទា

សេត្តោ និហេតុ ធម្មំ ទណ្ឌា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋ

យា ។ អសេត្តំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ទាសេត្តោ

និហេតុ ទណ្ឌា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

ទេវសេត្តា ទាសេត្តំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តោ

ទាសេត្តោ និហេតុ ទណ្ឌា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧២៦] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៤ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយា

មានព្រះ ៤ ។

[៧២៧] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧២៨] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៣ ព្រោះនិហេតុប្បដ្ឋយា ។

បញ្ញាភាវៈ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយា យ៉ាងណា (សេចក្តីពន្យល់)

បណ្ឌិត អប្បវិទូរ័ត្តោ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៧២៩] និហេតុធម៌ ជាបេសកសុប្បត្តល កាស្រ័យ ខ្ញុំនិហេតុ

ធម៌ ជាបេសកសុប្បត្តល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា និហេតុ

ធម៌ មិនមែនជាបេសកសុប្បត្តលនិងមិនមែនជាបេសកសុប្បត្តល កា

ស្រ័យ ខ្ញុំនិហេតុធម៌ ជាបេសកសុប្បត្តល ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បដ្ឋយា និហេតុធម៌ ជាបេសកសុប្បត្តលក្តី និហេតុធម៌ មិនមែន

ជាបេសកសុប្បត្តលនិងមិនមែនជាបេសកសុប្បត្តលក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំ

និហេតុធម៌ ជាបេសកសុប្បត្តល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

និហេតុធម៌ ជាបេសកសុប្បត្តល កាស្រ័យ ខ្ញុំនិហេតុធម៌ ជា

បេសកសុប្បត្តល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ

៣ ។ និហេតុធម៌ មិនមែនជាបេសកសុប្បត្តលនិងមិនមែនជាបេសក

សុប្បត្តល កាស្រ័យ ខ្ញុំនិហេតុធម៌ មិនមែនជាបេសកសុប្បត្តលនិង

មិនមែនជាបេសកសុប្បត្តល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

សេត្តំ ធមោតុញ្ច លេវសត្តាធាសេត្តំ ឃហេតុញ្ច
ធម្មំ ធម៌ិច្ច លេវសត្តាធាសេត្តា ធមោតុ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសត្តំ ធមោតុញ្ច លេវ
សេត្តាធាសេត្តំ ធមោតុញ្ច ធម្មំ ធម៌ិច្ច លេវសត្តា
ធាសេត្តា ធមោតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧២៥) សេត្តំ ធមោតុំ ធម្មំ ធម៌ិច្ច សេត្តា
ធមោតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បដ្ឋយា ។ អា
សេត្តំ ធមោតុំ ធម្មំ ធម៌ិច្ច អាសេត្តា ធមោតុ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បដ្ឋយា ។ លេវសេត្តាធា
សេត្តំ ធមោតុំ ធម្មំ ធម៌ិច្ច លេវសត្តាធាសេត្តា
ធមោតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បដ្ឋយា ។

(៧២៧) ហេតុយា ធរ អាម្ពណោ ភីណិ ធម៌ិ
បទំយា ធរ អវិគតេ ធរ ។

(៧២៨) លេវសត្តាធាសេត្តំ ធមោតុំ ធម្មំ ធម៌ិច្ច
លេវសត្តាធាសេត្តា ធមោតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធម
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

នាហកុធមិ មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
កាស្រ័យ ខ្លវនាហកុធមិ ជាបេសសេត្តបុគ្គលវេទិ ខ្លវនាហកុធមិ មិនមែន
ជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលវេទិ ទើបតើគាត្រូវ
ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។ នាហកុធមិ មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិន
មែនជាបេសសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យ ខ្លវនាហកុធមិ ជាបេសសេត្ត
បុគ្គលវេទិ ខ្លវនាហកុធមិ មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិនមែនជាបេស
សេត្តបុគ្គលវេទិ ទើបតើគាត្រូវ ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧២៥) នាហកុធមិ ជាបេសសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យ ខ្លវនាហកុ
ធមិ ជាបេសសេត្តបុគ្គល ទើបតើគាត្រូវ ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។
នាហកុធមិ ជាបេសសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យ ខ្លវនាហកុធមិ ជាបេស
សេត្តបុគ្គល ទើបតើគាត្រូវ ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។ នាហកុធមិ
មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យ
ខ្លវនាហកុធមិ មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិនមែនជាបេសសេត្ត
បុគ្គល ទើបតើគាត្រូវ ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧២៧) កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ កុនិអាម្ពណប្បដ្ឋយ មាន
វិវា ៣ កុនិអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ កុនិវិនិកប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ។

(៧២៨) នាហកុធមិ មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលនិធិមិនមែនជា
បេសសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យ ខ្លវនាហកុធមិ មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
និធិមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ទើបតើគាត្រូវ ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៥] សេត្តោ នរោត្តម ធម្មោ សេត្តស្ស
 នរោត្តស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្ឆាយន បច្ឆាយោ
 តិណិ ។ អាសេត្តោ នរោត្ត ធម្មោ អសេត្តស្ស
 នរោត្តស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្ឆាយន បច្ឆាយោ
 តិណិ ។ នរោសេត្តោនាសេត្តោ នរោត្ត ធម្មោ នរោ
 សេត្តោនាសេត្តស្ស នរោត្តស្ស ធម្មស្ស អនិច្ច
 តិច្ឆាយន បច្ឆាយោ តិណិ ។

[៧៩៦] ការម្មណា បញ្ច អនិច្ចតិយា នវ អ
 នន្តរ អដ្ឋ សមនន្តរ អដ្ឋ សហជាតេ នវ អនា
 ហិក្ខ តិណិ វិស្សយេ វេតសេ ឧបវិស្សយេ អដ្ឋ
 អវិគរេត វេតសេ ។

[៧៩៧] នរោត្តយោ តុទ្ធស ធម្មារម្មណា តុទ្ធស ។

[៧៩៨] ការម្មណាប្បច្ឆយា នរោត្តយា បញ្ច ។

[៧៩៩] នរោត្តប្បច្ឆយា ការម្មណា បញ្ច ។

យថា តុសលតិកេ បញ្ញាវិវឃិ ឯវំ វិគ្គារេតត្ថំ ។

សេច្ចុក្ការេត្តកំ ធិត្តំ ។

[៨០០] នរោត្តមិ ជាបសសេក្ខុប្បស្ថា ជាបច្ឆិយ នៃនរោត្តមិ
 ជាបសសេក្ខុប្បស្ថា ដោយអនិច្ចតិច្ឆាយន មានវាៈ ៣ ។ នរោត្តមិ
 ជាបសសេក្ខុប្បស្ថា ជាបច្ឆិយ នៃនរោត្តមិ ជាបសសេក្ខុប្បស្ថា
 ដោយអនិច្ចតិច្ឆាយន មានវាៈ ៣ ។ នរោត្តមិ មិនមែនជាបស
 សេក្ខុប្បស្ថា និងមិនមែនជាបសសេក្ខុប្បស្ថា ជាបច្ឆិយ នៃនរោត្តមិ
 មិនមែនជាបសសេក្ខុប្បស្ថា និងមិនមែនជាបសសេក្ខុប្បស្ថា ដោយអនិ
 ច្ចតិច្ឆាយន មានវាៈ ៣ ។

[៨០១] ក្នុងការម្មណាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៥ ក្នុងអនិច្ចតិច្ឆាយន មាន
 វាៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៨
 ក្នុងសហជាតេប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនាហិក្ខាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៣ ក្នុង
 វិស្សយាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ១៣ ក្នុងឧបវិស្សយាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៧ ក្នុង
 អវិគរេតាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ១៣ ។

[៨០២] ក្នុងនរោត្តប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៤៦ ក្នុងការម្មណាប្បច្ឆិយ
 មានវាៈ ១៦ ។

[៨០៣] ក្នុងនរោត្តប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៥ ព្រោះការម្មណាប្បច្ឆិយ ។

[៨០៤] ក្នុងការម្មណាប្បច្ឆិយ មានវាៈ ៥ ព្រោះនរោត្តប្បច្ឆិយ ។

ឯចន្តាវាៈ ក្នុងតុសលតិកេ យំវិណា (សេច្ចុក្ការេត្តកុតៈ)

ចល្លិត កប្បិច្ឆិត្តោ យំវិណេតុតៈ ។

ចេ សេច្ចុក្ការេត្តកុតៈ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស ពេសមោ ភាគា

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា

អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

សង្ខារជន្ទុកកុសលភ្នំក៏	១
សង្ខារជន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	៣
សង្ខារជន្ទុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	៦
សង្ខារជន្ទុសង្ខារជន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	៧
សង្ខារជន្ទុសង្ខារជន្ទុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	១០
សង្ខារជន្ទុវិប្បយុត្តសង្ខារជន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	១៣
គន្ធទុកកុសលភ្នំក៏	១៦
គន្ធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	១៧
គន្ធសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	២០
គន្ធគន្ធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	២២
គន្ធគន្ធសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	២២
គន្ធវិប្បយុត្តគន្ធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	២៦
និរោទុកកុសលភ្នំក៏	២៧
និរោធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	៣១

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ពេសមភាគ

សន្និកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ទំព័រ

សង្ខារជន្ទុកកុសលភ្នំក៏	១
សង្ខារជន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	៣
សង្ខារជន្ទុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	៦
សង្ខារជន្ទុសង្ខារជន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	៧
សង្ខារជន្ទុសង្ខារជន្ទុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	១០
សង្ខារជន្ទុវិប្បយុត្តសង្ខារជន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	១៣
គន្ធទុកកុសលភ្នំក៏	១៦
គន្ធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	១៧
គន្ធសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	២០
គន្ធគន្ធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	២២
គន្ធគន្ធសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំក៏	២២
គន្ធវិប្បយុត្តគន្ធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	២៦
និរោទុកកុសលភ្នំក៏	២៧
និរោធន្ទុយទុកកុសលភ្នំក៏	៣១

មាតិកា	អង្ក
ខ័រណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៣៣
ខ័រណខ័រណិយទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៣៤
ខ័រណខ័រណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៣៦
ខ័រណវិជ្ជយុត្តខ័រណិយទុក្ខកុសលភ្នំក៍	"
បរាមាសទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៣៧
បរាមជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៣៨
បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៤១
បរាមាសបរាមជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៤៣
បរាមាសវិជ្ជយុត្តបរាមជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៤៥
សារម្មណទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៤៧
ចិត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៥០
រេតសីតទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៥៥
ចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៥៦
ចិត្តសំសជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៦៣
ចិត្តសម្បជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៦៥
ចិត្តសហត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៦៨
ចិត្តានុបរិភិទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៧១
ចិត្តសំសជ្ជសម្បជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍	៧៣

មាតិកា	ទំព័រ
ខ័រណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៣៣
ខ័រណខ័រណិយទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៣៤
ខ័រណខ័រណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៣៦
ខ័រណវិជ្ជយុត្តខ័រណិយទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	"
បរាមាសទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៣៧
បរាមជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៣៨
បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៤១
បរាមាសបរាមជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៤៣
បរាមាសវិជ្ជយុត្តបរាមជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៤៥
សារម្មណទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៤៧
ចិត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៥០
រេតសីតទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៥៥
ចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៥៦
ចិត្តសំសជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៦៣
ចិត្តសម្បជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៦៥
ចិត្តសហត្តទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៦៨
ចិត្តានុបរិភិទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៧១
ចិត្តសំសជ្ជសម្បជ្ជទុក្ខកុសលភ្នំក៍:	៧៣

មាតិកា

មាតិកា	គ្រលឹក
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មាសោយកុទ្ធកុសលភ្នំ	៧៧
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មាសោយកុទ្ធកុសលភ្នំ	៧៨
អដ្ឋក្ខិកុទ្ធកុសលភ្នំ	៨១
ឧបាទានកុសលភ្នំ	៨៥
ឧបាទាន្នកុសលភ្នំ	៨៨
ឧបាទាន្នកុសលភ្នំ	៩២
ឧបាទានិយកុសលភ្នំ	៩២
ឧបាទានសម្បយុកុសលភ្នំ	៩៦
ឧបាទានឧបាទានិយកុសលភ្នំ	៩៨
ឧបាទានឧបាទានសម្បយុកុសលភ្នំ	១០០
ឧបាទានិយ្យយុកុសលភ្នំ	១០៣
កិលេសកុសលភ្នំ	១០៣
សន្តិសេសិកកុសលភ្នំ	១០៦
សន្តិសិដ្ឋកុសលភ្នំ	១០៨
កិលេសសម្បយុកុសលភ្នំ	១០៧
កិលេសសន្តិសេសិកកុសលភ្នំ	១១០
កិលេសសន្តិសិដ្ឋកុសលភ្នំ	១១២
កិលេសកិលេសសម្បយុកុសលភ្នំ	១១៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មាសោយកុទ្ធកុសលភ្នំ	៧៧
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មាសោយកុទ្ធកុសលភ្នំ	៧៨
អដ្ឋក្ខិកុទ្ធកុសលភ្នំ	៨១
ឧបាទានកុសលភ្នំ	៨៥
ឧបាទាន្នកុសលភ្នំ	៨៨
ឧបាទាន្នកុសលភ្នំ	៩២
ឧបាទានិយកុសលភ្នំ	៩២
ឧបាទានសម្បយុកុសលភ្នំ	៩៦
ឧបាទានឧបាទានិយកុសលភ្នំ	៩៨
ឧបាទានឧបាទានសម្បយុកុសលភ្នំ	១០០
ឧបាទានិយ្យយុកុសលភ្នំ	១០៣
កិលេសកុសលភ្នំ	១០៣
សន្តិសេសិកកុសលភ្នំ	១០៦
សន្តិសិដ្ឋកុសលភ្នំ	១០៨
កិលេសសម្បយុកុសលភ្នំ	១០៧
កិលេសសន្តិសេសិកកុសលភ្នំ	១១០
កិលេសសន្តិសិដ្ឋកុសលភ្នំ	១១២
កិលេសកិលេសសម្បយុកុសលភ្នំ	១១៣

មាតិកា	អង្វែង	មាតិកា	ទំព័រ
កំលោះសរិប្បយុត្តសន្តិវេសន៍ទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៦	កំលោះសរិប្បយុត្តសន្តិវេសន៍ទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៦
ទស្សន៍ទេវហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៦	ទស្សន៍ទេវហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៦
ការនាយបហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៧	ការនាយបហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៧
ទស្សន៍ទេវហោតព្វហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៧	ទស្សន៍ទេវហោតព្វហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១១៧
ការនាយបហោតព្វហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២២	ការនាយបហោតព្វហោតព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២២
សរិក្ខទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៤	សរិក្ខទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៤
សរិចារទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣០	សរិចារទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣០
សប្បវិកទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៦	សប្បវិកទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៦
បិកិសហតទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៦	បិកិសហតទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៦
សុទ្ធសហតទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៧	សុទ្ធសហតទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៧
ទេវតាសហតទុក្ខកុសលភ្នំកំ	"	ទេវតាសហតទុក្ខកុសលភ្នំកំ	"
តាហវេរទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៨	តាហវេរទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣៨
ប្រាវចារទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២១	ប្រាវចារទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២១
អប្រាវចារទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៣	អប្រាវចារទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៣
បរិយាបទ្ធព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៦	បរិយាបទ្ធព្វទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៦
និយ្យាទិកទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៧	និយ្យាទិកទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៧
និយកទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៨	និយកទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១២៨
សទ្ធករទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣០	សទ្ធករទុក្ខកុសលភ្នំកំ	១៣០

មាតិកាបង្ហាញ

មាតិកា	អង្កេត
សាលាខុកអភិការប្រធានភ្នំគូក	១៧១
សាលាខុកអង្គភ្នំគូក	១៧៣
សាលាខុកអង្គការប្រធានភ្នំគូក	១៧៦
សាលាខុកសង្កាត់ស្រួចភ្នំគូក	១៧៧

តារាងប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សាលាខុកអភិការប្រធានភ្នំគូក	១៧១
សាលាខុកអង្គភ្នំគូក	១៧៣
សាលាខុកអង្គការប្រធានភ្នំគូក	១៧៦
សាលាខុកសង្កាត់ស្រួចភ្នំគូក	១៧៧

អនុលោមន្តីកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលភ្នំគូកហេតុខុក	១៧៧
វិទ្យាភ្នំគូកហេតុខុក	១៧៦
វិបាកភ្នំគូកហេតុខុក	១៧៧
ទុក្ខខំមភ្នំគូកហេតុខុក	២០៥
សន្តិសុខភ្នំគូកហេតុខុក	២១៦
វិភក្តភ្នំគូកហេតុខុក	២២២
ប័ត្តិភ្នំគូកហេតុខុក	២៣៧
ទស្សនភ្នំគូកហេតុខុក	២៤៦
ទស្សនទេវហោតភ្នំគូកហេតុខុក	២៥២
ភាពយសាមិភ្នំគូកហេតុខុក	២៥៥
សេដ្ឋភ្នំគូកហេតុខុក	២៦៥

អនុលោមន្តីកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលភ្នំគូកហេតុខុក	១៧៧
វិទ្យាភ្នំគូកហេតុខុក	១៧៦
វិបាកភ្នំគូកហេតុខុក	១៧៧
ទុក្ខខំមភ្នំគូកហេតុខុក	២០៥
សន្តិសុខភ្នំគូកហេតុខុក	២១៦
វិភក្តភ្នំគូកហេតុខុក	២២២
ប័ត្តិភ្នំគូកហេតុខុក	២៣៧
ទស្សនភ្នំគូកហេតុខុក	២៤៦
ទស្សនទេវហោតភ្នំគូកហេតុខុក	២៥២
ភាពយសាមិភ្នំគូកហេតុខុក	១៥៥
សេដ្ឋភ្នំគូកហេតុខុក	២៦៥